

NATIONALE BANK
VAN BELGIË

Afdeling

Studiën en Documentatie

TIJDSCHRIFT
voor Documentatie en Voorlichting

Versijnt maandelijks

XXVe Jaar, Vol. II, N° 3

September 1950

DE NATIONALE BANK VAN BELGIË

1850-1950

Toespraak gehouden door de heer Gouverneur Maurice FRÈRE op de plechtige zitting van de Algemene Raad van de Nationale Bank van België op 16 September 1950, ter gelegenheid van het Eeuwfeest, onder het voorzitterschap van Z. K. H. de Koninklijke Prins.

Statistieken betreffende de bedrijvigheid van de Nationale Bank van België van 1851 tot 1949.

DE NATIONALE BANK VAN BELGIË
1850-1950

Toespraak gehouden door de heer Gouverneur Maurice FRÈRE op de plechtige zitting van de Algemene Raad van de Nationale Bank van België op 16 September 1950, ter gelegenheid van het Eeuwfeest, onder het voorzitterschap van Z. K. H. de Koninklijke Prins.

MONSEIGNEUR,

De aanwezigheid van Uwe Koninklijke Hoogheid op deze plechtige zitting van de Algemene Raad van de Nationale Bank van België ter gelegenheid van haar eeuwfeest is een grote eer voor onze Instelling.

Uwe Koninklijke Hoogheid veroorlove mij Haar, in naam van de Bank, van haar raden en van haar personeel, onze eerbiedige erkentelijkheid te betuigen voor dit welwillend gebaar. Wij allen, hier vergaderd, stellen ten zeerste de eervolle betekenis er van op prijs.

MONSEIGNEUR, MIJNHEER DE MINISTER, DAMES EN HEREN,

Toen, in 1850, Frère-Orban, Minister van Financiën, na langdurige en moeizame Kamerdebatten, de stemming verkreeg van de wet waarbij een Nationale Bank in België werd opgericht, mochten sommigen zich afvragen of zijn werk de harde toets der jaren zou doorstaan.

Gewis was Frère-Orban zelf er van overtuigd, dat de wet die hij met zoveel zorg had uitgewerkt en zo hardnekkig had verdedigd, deugdelijk was, aan de noden van de tijd tegemoet kwam en dat de Bank, naar zijn eigen bewoordingen « het land in moeilijke ogenblikken zou kunnen bijstaan en hevige crises helpen verzachten ». Nochtans mogen wij ons afvragen of ook hij wellicht niet voor haar toekomst zou hebben gevreesd, indien hij op dat ogenblik de ernst had ingezien van de politieke en economische moeilijkheden waaraan de zo pas door hem gestichte Instelling zou blootstaan.

Thans zijn wij aan het einde van deze honderdjarige proef. De Nationale Bank, ontworpen door de Staatsman van 1850, is een werkelijkheid geworden die zich bevestigd, ontwikkeld en verstevigd heeft.

In de loop van haar honderdjarig bestaan, heeft zij, ik ben er diep van overtuigd, de rol vervuld die haar in den beginne werd toegedacht, en de taak die het handvest haar had opgedragen, gewetensvol en nauwgezet volbracht.

Monseigneur, het is met grote vreugde dat haar huidige leiders en personeel in de aanwezigheid van Uwe Koninklijke Hoogheid op deze plechtige viering de officiële goedkeuring zien van de diensten die de Nationale Bank aan België heeft bewezen.

*
* *
*

De gebeurtenissen die het bestaan van de Bank hebben beroerd, werden in verschillende studiën behandeld, waarvan de laatste, op haar initiatief, ter gelegenheid van het huidige eeuwfeest, werd ondernomen.

Het is niet mogelijk ze hier in herinnering te brengen, doch gaarne wil ik, in het kort, de lessen van een honderdjarige ervaring onderlijnen en de algemene beginselen die de volmaakte ontplooiing van de Bank doorheen haar geschiedenis hebben verzekerd, in het licht stellen.

* * *

Wanneer wij de annalen van onze Instelling doorbladeren dwingt het werk van de wetgever van 1850 onze bewondering af, en het is met diepe eerbied dat ik hier de grote Staatsman van weleer, onze landgenoot Frère-Orban, gedenk.

De wet die hij deed stemmen en die Leopold I, onze eerste Vorst, op 5 Mei 1850 uitvaardigde, blijkt, in het licht der ervaring, een model van wijsheid en voorzichtigheid.

Beide hoedanigheden vinden wij terug op iedere bladzijde van de oorspronkelijke statuten, die op 4 September 1850 door de Koning werden goedgekeurd.

Opmerkenswaardig is het dat de fundamentele wet en de oorspronkelijke statuten van de Bank tot vóór twee jaar slechts weinige, vrij beperkte wijzigingen ondergingen, die de Instelling moesten toelaten zich aan de nieuwe eisen van het geldwezen aan te passen en de kwantitatieve grenzen van sommige vormen van particulier en openbaar crediet te verruimen. Alleen de hervorming van 1948 bracht ingrijpende wijzigingen. Nochtans deed zij geen afbreuk aan de hoofdkenmerken van de Instelling, daar haar onafhankelijkheid en bestendigheid in feite verzekerd blijven.

Te recht mag men dan ook beweren, dat de succesvolle ontplooiing van haar bedrijvigheid in de eerste plaats aan de verheven denkbeelden en het helder inzicht van haar oprichters te danken is.

* * *

De statuten hebben ongetwijfeld de bedrijvigheid van de Bank op stevige grondslagen gevestigd, doch ook de geest waarin zij werden toegepast, verleende haar in ruime mate het gezag waarin zij zich tot dusver mocht verheugen.

De opeenvolgende leiders van de Instelling wisten voor de eerbiediging van het handvest, zowel naar de letter als naar de geest, te waken.

Ik meen hun hier die hulde te mogen brengen, dat zij nooit de rol en de invloed van de Instelling zochten uit te breiden buiten de technische grenzen door de wet gesteld. De Bank ontving een kiese, doch wel omljnde opdracht : voor een gezonde credietverdeling in het raam van een waarde-
vast geldwezen zorg te dragen. Het ligt buiten haar bevoegdheid zich in andere openbare debatten te mengen dan diegene welke met het geldwezen verband houden of beslissingen met monetaire draagwijdte ten gevolge hebben.

Het gezag van de Bank steunt hoofdzakelijk op haar terughouding tegenover de overheid en de partijen. Hoewel sommigen harer leiders tot een politieke functie geroepen werden en vooraanstaande Staatslieden aan het beleid van de Bank deelnamen, is zij, als Instelling, nooit van een nauwgezette, volstreckte onzijdigheid afgeweken; zij hield angstvallig vast aan de ongeschreven regel volgens welke zij uitsluitend ten dienste van de nationale gemeenschap staat. Dank zij de bestendige eerbiediging van deze regel, heeft de Bank haar continuïteit verzekerd en haar zelfstandigheid gevrijwaard.

Het zij mij toegelaten de wens uit te drukken, dat onpartijdigheid in het beleid en uitsluitend technische bevoegdheid, verder de gouden stelregels van onze Instelling mogen blijven.

* * *

De onafhankelijkheid van de Bank tegenover het particuliere bedrijfsleven en financiewezen vormt een andere wezenlijke grondslag voor het welslagen harer bedrijvigheid.

Zij is een gebiedende eis wegens de rol van de Bank als verdeler en regulator van het crediet door middel van het rechtstreekse disconto en van het herdisconto.

Het is inderdaad onontbeerlijk dat zij nooit verdacht worde van partijdigheid in de uitoefening van een taak, die haar steeds in voeling en vaak in botsing brengt met particuliere belangen. Hoe eerbiedwaardig deze laatste ook mogen zijn, zij moeten wijken voor de hogere belangen van de gemeenschap. De onafhankelijkheid van de Bank te hunnen opzichte moet dan ook volstrekt en onaantastbaar zijn.

Nochtans wil ik gaarne beklemtonen hoezeer de Bank, wellicht dank zij deze onafhankelijkheid en nauwgezette onpartijdigheid, trouwe en vriendschappelijke betrekkingen met de particuliere banken onderhouden heeft. Deze betrekkingen hoefden niet door regelende teksten te worden vastgelegd. Alleen de traditie zorgt voor de goede werking van 'een stelsel waarin het gezag van de circulatiebank, voortvloeiend uit haar functies in de Staat, door de banken vrij wordt erkend.

* * *

De onafhankelijkheid van de Bank tegenover de particuliere belangen vindt een krachtige steun in de zelfstandigheid die zij ten aanzien van de overheid geniet en moet genieten.

Zoals ik zoëven in herinnering bracht, staat de Bank uitsluitend ten dienste van de nationale gemeenschap. Daarom is zij onder het toezicht geplaatst van de Minister van Financiën die, door tussenkomst van de regeringscommissaris, zijn veto kan stellen tegen de uitvoering van elke maatregel strijdig met de wet, de statuten of de belangen van de Staat. Deze macht van toezicht betekent evenwel niet een daadwerkelijk recht van tussenkomst in het beheer van onze Instelling.

De hervorming van de statuten in 1948, waarbij een belangrijk aandeel in het kapitaal van de Bank aan de Staat werd toegekend, heeft ongetwijfeld zijn invloed in de algemene vergadering vermeerderd. Doch die hervorming heeft anderzijds in de wijze van aanstelling der leiders veranderingen ingevoerd die klaarblijkelijk wijzen op de bezorgdheid van de wetgever om het beleid aan de wisselvalligheden van de politiek te onttrekken.

Naarmate 's lands economische, financiële, monetaire en maatschappelijke structuur zich ontwikkelde, werden de actiemiddelen van de Bank derwijze aangepast, dat zij haar bevoegdheden ten bate van het algemeen welzijn kon uitoefenen. Deze aanpassingen getuigen van een grote werkelijkheidszin van de overheid ten aanzien van de plichten en verplichtingen van een circulatiebank, ontstaan uit vrijheidsgezinde denkbeelden en werkend in een economie die alleen onder de drang van gebiedende eisen hiervan afwijkt.

Zij hielden het midden tussen twee uiterste stellingen : de volstreekte onafhankelijkheid van de Bank of haar volkomen onderworpenheid aan het gezag van de openbare machten. De Regering en het Parlement waren er steeds op bedacht, naar het gezegde van Frère-Orban, in de memorie van toelichting der wet van 28 Juli 1948 overgenomen, « aan de Bank al de zelfstandigheid en bewegingsvrijheid te laten, in zover ze om maatschappelijke belangen niet hoefden prijsgeven ».

De Bank maakte van deze zo onontbeerlijke vrijheid nimmer misbruik. Ongetwijfeld maakte zij er af en toe een goed gebruik van om haar taak in het algemeen belang te vervullen, ondanks voorbijgaande meningsverschillen met de Regering over een of ander bijzonder punt van de geldpolitiek.

Deze uiteenlopende zienswijzen zijn uiteraard niet te vermijden. De Bank, als bestendige instelling, moet de problemen die haar worden gesteld met een ver reikende blik beschouwen; de regeringen, die meer rechtstreeks van de openbare mening afhangen, zijn gedwongen dezelfde problemen, met inachtneming van de meer onmiddellijke gevolgen der gekozen beslissingen, te onderzoeken.

Een bewijs van de degelijke werking ener instelling is wel het feit dat de in haar statuten voorziene veiligheidsmaatregelen niet hoeven te worden toegepast.

Het is betekenend en tevens verheugend vast te stellen, dat de meningsverschillen tussen het Staatsgezag en de Directie van de Bank nooit zo ernstig waren, dat de Minister van Financiën zijn veto stelde. Dit vetorecht werd nooit uitgeoefend.

De verdienste er van komt toe aan de ministers van financiën en aan de gouverneurs die elkaar gedurende het honderdjarig bestaan van de Bank hebben opgevolgd, alsook aan hun gemeenschappelijke bezorgdheid steeds het algemeen belang te dienen.

*
* *

MONSEIGNEUR,

De eerlijke toepassing van de statutaire bepalingen die de bedrijvigheid van de Bank regelen, haar onafhankelijkheid tegenover de particuliere belangen en de zelfstandigheid die zij steeds tegenover de Staat in het raam van de Wet genoot, verklaren de goede faam die zij, in de loop van een eeuw, verworven heeft.

Na honderd jaar, hebben de voorzichtige statutaire bepalingen nog niets van hun waarde ingeboet; het diepe inzicht en de scherpzinnigheid van hem die ze ontwierp, verdienen nog steeds onze bewondering.

Deze bepalingen hebben nochtans nooit de Bank gehinderd al de initiatieven te nemen die voor de aanpassing harer bedrijvigheid aan de technische behoeften van het ogenblik vereist waren, of die het lot van haar personeel verbeterden.

*
* *

De verdienste van het gelukkig beleid der Bank en meer in het bijzonder van het feit dat het werktuig, in 1850 gesmeed, aan de nieuwe eisen werd aangepast, komt in de eerste plaats mijn voorgangers toe.

Met ontroering breng ik hier de naam van François de Haussy in herinnering, de eerste gouverneur van de Bank, die van meet af aan door zijn rechtschapenheid, zijn uitnemend begrip van de verplichtingen zijner taak, zijn besluitvaardigheid, een toonbeeld was voor zijn opvolgers.

Gouverneur de Haussy schiep een traditie waardoor zijn naaste opvolgers — Prévinaire, Pirson, Jamar en Anspach — zich met des te meer succes lieten leiden, daar zij hem gekend en bewonderd hebben.

Dezelfde zorg voor het openbaar welzijn bezielde de gouverneurs Van Hoegaarden en de Lantsheere; deze laatste werd op 22 December 1914 door de Duitsers uit zijn ambt ontslagen.

Na hem kwamen Léon van der Rest, die eveneens een belangrijke rol speelde, Fernand Hautain, een onvermoeibaar werker en, ten slotte, gouverneurs Franck, Janssen en Theunis, wier uitnemende diensten aan de Bank en de Staat, de meesten onder ons zelf hebben kunnen waarderen.

*
* *

Doch welke ook de verdiensten waren van deze hoogstaande gouverneurs, waarvan ik de eer heb de opvolger te zijn, zij alleen verklaren niet het nagenoeg ononderbroken succes van het beheer der Bank.

Monseigneur, het zij mij gegund in dit succes de gouverneurs en hun medewerkers te laten delen, van de meest onmiddellijke — vice-gouverneurs en directeuren, waaronder sommigen meermaals zeer zware verantwoordelijkheden te dragen hadden — tot de meest verwijderde, de meest bescheidene.

Veroorloof mij eveneens de Overheid in deze verdienste te betrekken; nooit ontzegde zij de Bank de steun die haar tijdens haar hele bestaansduur en bij het moeilijke begin, onontbeerlijk was; we denken hier aan de bescheiden, doch vaste steun der ministers van financiën en, meer bepaald, van sommigen der meest vooraanstaanden onder hen. Ik kan niet nalaten hier Malou te vermelden, aan wie de Bank haar stevige uitbouw bij het einde der vorige eeuw te danken heeft; Graaf de Smet de Naeyer, haar hardnekkige verdediger bij de hernieuwing van het octrooi in 1900; de HH. Van de Vyvere en Gutt, ministers van financiën, de ene tijdens de eerste, de andere tijdens de tweede wereldoorlog, die, door hun belangstelling voor de Bank, haar door deze benarde tijden heen hielpen.

Monseigneur, laat mij vooral de voornaamste verdienste van deze eeuw van goed beleid toeschrijven aan de geest welke steeds heerste in het Huis dat Uwe Koninklijke Hoogheid vandaag met Haar bezoek vereert.

Die geest is gegroeid uit een traditie van toewijding en fierheid, toewijding aan het algemeen welzijn, fierheid aan het bestuur van de Staat te mogen deelnemen.

Uwe Koninklijke Hoogheid kan ik de verzekering geven dat die toewijding en fierheid door al de ambtenaars van de Bank gedeeld worden. Het is, dank zij die voorbeeldige traditie, eveneens uit een waarachtige samenhangigheid gegroeid, dat het bezoek van Uwe Koninklijke Hoogheid in ons Huis met een zo diepe ontroering wordt aangevoeld.

Uwe Koninklijke Hoogheid vertegenwoordigt immers niet alleen ons luisterrijk Vorstenhuis, doch het Land zelve waartoe wij allen zonder voorbehoud en zonder onderscheid van herkomst of gezindheid behoren en dat wij in een gemeenschappelijke inspanning naar best vermogen verlangen te dienen.

* * *

Met grote ontroering bedank ik nogmaals Uwe Koninklijke Hoogheid, omdat het Haar behaagd heeft in naam van de Dynastie en van het Land, dit verheven bewijs van belangstelling en waardering aan de Bank te geven.

**STATISTIEKEN BETREFFENDE DE BEDRIJVIGHEID
VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË VAN 1851 TOT 1949**

INLEIDING

Hoewel het ruw cijfermateriaal, in onderhavig Tijdschrift verzameld, geput werd uit boekhoudgegevens waarvan het oorspronkelijk doel niet lag in het opstellen van statistische reeksen, biedt het niettemin vaak oplossingen waarin de continuïteit tot haar recht komt. De ingrijpende structuurhervormingen van het geld- en financiewezen tijdens de tweede helft van de negentiende eeuw en vooral bij het begin der twintigste, twee oorlogen met gans hun nasleep, ten slotte de verschillende geest die de leidende persoonlijkheden van de Bank bezielde en de koerswijzigingen in de geld- en kredietpolitiek, hadden een diepe weerslag op de voorstelling van de balansen en van de winst- en verliesrekeningen der Circulatiebank. De boekhouding heeft zich steeds aan de gebeurtenissen van het ogenblik aangepast, doch niemand zou durven beweren dat zij telkens een band met het verleden gelegd heeft. Om in de hierna gepubliceerde tabellen en grafieken enkele algemene ontwikkelingslijnen bloot te leggen en de statistieken te verklaren, dient derhalve rekening gehouden met de toelichting van de begeleidende commentaar.

Een gezamenlijk overzicht van het verloop der verrichtingen van de Circulatiebank wordt gegeven in een tabel over de voornaamste posten van de balansen en van de winst- en verliesrekeningen.

Belangwekkend ware geweest de posten van de balans op de volgende wijze voor te stellen : tegenover de dadelijk opvraagbare verplichtingen zouden de drie bronnen staan waaruit die verplichtingen voortvloeien, met name het tegoed in internationale betaalmiddelen, het crediet aan het particulier bedrijfsleven en het crediet aan de Staat en aan de openbare instellingen. In het tegoed aan internationale betaalmiddelen, bijvoorbeeld, zouden begrepen zijn : de goud- en zilvervoorraad, de gouddeviezen en andere, het papier op het buitenland; in het crediet aan het particulier bedrijfsleven : de binnenlandse wisselportefeuille en de voorschotten op overheidsfondsen; in het crediet aan de Staat en aan de openbare instellingen, ten slotte : de schatkistbons, de interprovinciale bons, de voorschotten aan de Staat voortvloeiend uit de Duitse bezettingen, enz.

Jammer genoeg dalen sommige rubrieken niet voldoende in bijzonderheden af en betreffen soms twee of zelfs drie der voornoemde bronnen; aldus van 1931 tot 1935 de rubriek « Portefeuille-effecten op België en goudwaarden op het buitenland » waarin zijn opgenomen : de goudwaarden, de binnenlandse wissels, de schuldbrieven van de Schatkist, enz. Men heeft er zich over het algemeen dan ook toe bepaald de rubrieken zonder meer over te nemen, waarbij evenwel af en toe zekere groeperingen gedaan werden om zoveel mogelijk de continuïteit van de cijferreeksen te handhaven. Bijgevoegde tabellen geven in de mate van het mogelijke bijzonderheden over de samenstelling van de opgenomen rubrieken. Soms werden bepaalde rubrieken, vooral in de eerste balansen, aangepast om ze met de huidige rekeningen te doen overeenstemmen : van 1851 tot 1905 werden de biljetten in kas afgetrokken van de uitgegeven biljetten om de biljettenomloop te bekomen, welke post sedert 1906 in de balansen voorkomt. De orderekeningen, die vroeger in de balansen waren opgenomen, werden er van 1863 tot 1906 uit afgezonderd.

Enkele statistieken, ten slotte, betreffende de verrichtingen van de Bank en hun verloop, vullen die statische gegevens aan : bedragen van de gediscoteerde waarden, rente voor disconto en beleningen, bedrijvigheid van de verrekenkamers, afgeleverde en betaalde accreditieven, wisselkoersen, beweging van de aandelen van de Nationale Bank, enz.

I — VOORNAAMSTE POSTEN DER BALANSEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE

Aandeelhouders : nog te storten

De bedragen welke in deze post voorkomen, vertegenwoordigen het niet gestort kapitaal, behalve in 1873 en 1874 in welke jaren het niet gestort kapitaal respectievelijk *fr* 7,5 en 2,5 miljoen bedraagt; het verschil van *fr* 2,5 miljoen tussen deze bedragen en die van de tabel dient door de aandeelhouders gestort om het Reservefonds opnieuw samen te stellen.

Dekkingsvoorraad

De samenstelling van de dekkingsvoorraad heeft in de loop der laatste honderd jaar belangrijke wijzigingen ondergaan; die veranderingen vinden hun oorzaak in het hier te lande heersende geldstelsel (zilveren standaard gepaard met een werkelijke omloop van gouden munten van 1850 tot 1861, bimetallisme tot 1914, gedwongen koers der biljetten van 1914 tot 1926, « Gold Exchange Standard » van 1926 tot 1940, daarna opnieuw gedwongen koers der biljetten) evenals in de uiteenlopende opvattingen betreffende de waarden welke tot dekking konden dienen t.o.v. het bedrag van de biljettenomloop of van de dadelijk opvraagbare verplichtingen.

De organieke wet van 1850 bepaalt eenvoudig in haar artikel 12 dat : « het bedrag van de biljettenomloop zal vertegenwoordigd zijn door gemakkelijk te verzilveren waarden » en dat « de verhoudingen tussen de dekkingsvoorraad en de biljettenomloop door de statuten zullen vastgesteld worden »; de statuten (artikel 13) van hetzelfde jaar vermelden meer in het bijzonder :

« De Bank is er toe gehouden een metaalvoorraad te bezitten gelijk aan ten minste het samengevoegd bedrag van de biljettenomloop en de deposito's.

» De dekkingsvoorraad zal niettemin, mits machtiging van de Regering, tot één vierde mogen verminderen. »

Er wordt dus geen enkele richtlijn gegeven betreffende de samenstelling van die metaalvoorraad. Het artikel 35 van de statuten van 1872 beperkt zijn bedrag « tot één derde van het bedrag der biljetten en der andere dadelijk opvraagbare verplichtingen » van de Bank; met ingang van die datum wordt dus duidelijk gezegd dat alleen met de dadelijk opvraagbare verplichtingen, en niet meer met de gezamenlijke deposito's, dient rekening gehouden. Het minimum van één vierde ten slotte, waartoe de dekkingsvoorraad, mits machtiging van de Regering, mocht afdalen, wordt opgeheven, maar hij mag « beneden het derde dalen, in het geval en binnen de grenzen waaraan de minister van Financiën zijn goedkeuring zal verlenen ».

Anderzijds vermeldt het artikel 8 van de organieke wet door welke verrichtingen de Bank haar dekkingsvoorraad wijzigt :

« De verrichtingen der Bank zullen bestaan in : ...; 2) het handeldrijven in goud- en zilveren waren; 3) het voorschieten van gelden op goud of zilver, in staven of in munt » (1).

Het is slechts in 1926 dat de organieke wet, in haar artikel 7, en daarna de statuten (artikel 30), een minimum-dekking in goud en gouddeviezen opleggen :

« De Bank is gehouden een kasvoorraad te hebben in goud of in buitenlandse deviezen, die in goud omzettaar zijn, ten minste gelijk aan veertig ten honderd van het bedrag harer verbintenissen op zicht waarvan ten minste dertig ten honderd goud. »

Die maatregel, die meer beperkend is dan de voorgaande, wordt nog versterkt door de omstandigheid dat de minister van Financiën niet meer bevoegd is om de Bank toelating te verlenen haar dekkingsvoorraad beneden het door de organieke wet vastgestelde minimum te laten verminderen.

Die geldpolitiek die, door de vaststelling van een dekkingsvoorraad in goud en in goud omzettaar deviezen, van de circulatiebank de voornaamste bezitter der valutareserves maakt, valt samen met het theoretisch einde van de Latijnse Unie (2), « theoretisch » omdat de werkelijke omloop van goudmunten vóór de oorlog 1914-1918 opgehouden heeft.

Thans nog zijn het dezelfde beschikkingen, die, in beginsel, de dekking van de dadelijk opvraagbare verplichtingen in goud en in goud omwisselbare deviezen regelen (3). Doch de besluitwet n° 5 van 1 Mei 1944 schorst de beschikkingen van artikel 7 van het koninklijk besluit van 24 Augustus 1939 en ontslaat derhalve de Nationale Bank van de verplichting een dekkingsvoorraad aan te houden in goud en in buitenlandse deviezen, ten belope van ten minste veertig pCt. van de dadelijk opvraagbare verplichtingen. Onder de druk van de omstandigheden is de voorraad goud en buitenlandse deviezen in feite reeds gedurende de oorlog 1940-1945 beneden die grens gevallen, zodat de besluitwet n° 5 van 1 Mei 1944 slechts een bestaande toestand bekrachtigt.

* * *

(1) Die voorschotten worden gedaan tot in 1915.

(2) België heeft de Overeenkomst van de Latijnse Unie opgezegd op 28 December 1923, met uitwerking op 1 Januari 1927 (*Belgisch Staatsblad* van 4 Februari 1926).

(3) Koninklijk besluit van 24 Augustus 1939, artikel 7, en statuten, artikel 30. Vermelden we evenwel dat in plaats van « dekkingsvoorraad in goud of in goud omwisselbare buitenlandse deviezen », het koninklijk besluit van 25 October 1926 betreffende de geldstabilisatie spreekt van « voorraad goud en gouddeviezen op het buitenland »; de geldwet van 30 Maart 1935 maakt melding van « goud- en deviezenvoorraad ».

Om een juist denkbeeld te krijgen van de waardeverminderingen van de goudvoorraad sedert 1918, dient er rekening gehouden met de officiële wijzigingen der goudpariteit van de Belgische frank. Vermelden we vooreerst het koninklijk besluit van 25 October 1926 (artikel 8) betreffende de geldstabilisatie (4), dat de notering in « belga's » en de pariteit met de buitenlandse geldeenheden vaststelt op grond van een gewicht fijn goud van gr 0,209211 per belga, zegge een depreciatie van ca. 86 pCt. t.o.v. de goudfrank van 1914 (frank van Germinal overeenstemmend met 9/31 gr fijn goud).

Aan de pariteit van de frank wordt een tweede wijziging gebracht door de geldwet van 30 Maart 1935 (5), die de Nationale Bank oplegt voorlopig haar goud- en deviezenvoorraad te herwaarderen op basis van 75 pCt. van de vroegere goudpariteit van de frank; doch het koninklijk besluit van 31 Maart 1935 (6) stelt als basis voor de aan- en verkoopverrichtingen van buitenlandse deviezen door het Egalisatiefonds der Wisselkoersen een gewicht fijn goud van gr 0,150632 per belga, wat een devaluatie van 28 pCt. tegenover de vorige pariteit vertegenwoordigt; dat goudgewicht van de belga wordt definitief bekrachtigd bij koninklijk besluit van 31 Maart 1936 (7). Het is op grondslag van dat goudgewicht dat de waarde van de goudvoorraad van de Nationale Bank van de maand April 1936 af tot 31 Augustus 1944 zal berekend worden. De besluitwet n° 5 van 1 Mei 1944 (8), die in werking treedt van het ogenblik af van haar bekendmaking in het *Staatsblad* op 5 September 1944, vervangt achteraf het koninklijk besluit van 31 Maart 1936 houdende vaststelling van het gewicht fijn goud van de frank (belga); te beginnen met de balans van 25 December 1944 wordt de waarde van de goudvoorraad derhalve vastgesteld door een berekening van het gewicht fijn goud per frank op grond van wisselkoersen vastgesteld door de Nationale Bank van België krachtens het besluit n° 6 van 1 Mei 1944 (9). Die berekening, gebaseerd op de verhoudingen tussen de Belgische frank, het pond sterling en de dollar, geeft aan de Belgische frank (10) een goudwaarde van 0,0202765 gr. Ten slotte, heeft de devaluatie van September 1949 het gewicht fijn goud van de Belgische frank herleid tot 0,0177734 gr (11). Die goudwaarde wordt nog steeds bekomen door een eenvoudige berekening en is niet in de vorm van een wettelijke pariteit vastgesteld. De laatstgenoemde

(4) Bijlage 4, blz. 181.

(5) Bijlage 12, blz. 186.

(6) Bijlage 13, blz. 186.

(7) Bijlage 19, blz. 188.

(8) Bijlage 22, blz. 189.

(9) Bijlage 23, blz. 190.

(10) De belga werd afgeschaft bij besluitwet van 8 Januari 1946, die in werking trad op 11-12 Februari 1946. Zie Bijlage 29, blz. 193.

(11) Per 31 December 1949 is de herwaardering van de goudvoorraad nog niet doorgevoerd, doch de verrichtingen gedaan tussen de devaluatie van de Belgische frank in September 1949 en het einde van het jaar zijn geboekt tegen de nieuwe goudprijs.

twee door berekening bekomen pariteiten werden niettemin achtereenvolgens bij het Internationaal Monetair Fonds aangegeven en door dit laatste aangenomen. Ze dienen derhalve tot basis van de wisselkoersen in onze internationale betalingsaccorden.

* * *

In de loop van de XIXe eeuw heeft de samenstelling van de dekkingsvoorraad meerdere wijzigingen ondergaan (zie tabel 1a). Om de vergelijking met de huidige staten te vergemakkelijken en een zekere continuïteit te handhaven, wordt hier als dekkingsvoorraad aangezien: tot in 1910, de metaalvoorraad en de wissels of waarden op het buitenland (12); daarna, met ingang van 1911, zekere tegoeden in buitenlandse deviezen, doch de « biljetten in kas », de « vervallen wissels en wissels in rekening-courant » en de « vervroegd betaalde coupons », die, in zekere balansen, van de dekkingsvoorraad deel uitmaken, werden weggelaten.

Rekening houdend met die verbeteringen, geeft het verloop van de samenstelling van de dekkingsvoorraad der Circulatiebank volgende acht periodes te zien:

van 1851 tot 1910	metaalvoorraad (goud, zilver, deel- en pasmunt) en wissels of waarden op het buitenland;
van 1911 tot 1913	metaalvoorraad, goudwissels en beschikbare goud-activa op het buitenland;
van 1914 tot 1923	goud, zilver, pasmunt en diversen, en wissels en beschikbare activa op het buitenland;
van 1924 tot 25-10-1926	goud, goudwissels en beschikbare goud-activa op het buitenland, zilver en pasmunt;
van 1927 tot 1930	goud, goudwissels en beschikbare goud-activa op het buitenland;
van 1931 tot 1935	goudvoorraad en goudwaarden op het buitenland (13);
van 1936 tot 1939	goud en deviezen (14);
van 1940 tot 1949	goudvoorraad (15).

Tot 1859 zeggen de verslagen van de Bank niets over de samenstelling van de dekkingsvoorraad; bij het einde van 1860 is de verdeling in goud en zilver mogelijk, waaruit blijkt dat de voorraad geel metaal

(12) Hoewel de statuten slechts van « metaal »-voorraad spreken, heeft de Bank zeer vroeg de waarden op het buitenland, die van 1851 tot 1910 in werkelijkheid « goudwaarden » zijn, als van de dekkingsvoorraad deel uitmakend aangezien; in bijlage E van het verslag der Bank over het jaar 1877, zijn de metaalvoorraad en de buitenlandse portefeuille reeds onder één zelfde hoofd samengebracht (samenvatting der weekstaten).

(13) De gezamenlijke dekkingsvoorraad omvat het goud en de deviezen, opgenomen onder de rubriek « Portefeuille-effecten op België en goudwaarden op het buitenland » (zie tabel 1a).

(14) In de balansen van 1936 tot 1938, is de « goudvoorraad » voorwerp van een afzonderlijke rekening.

(15) Hierbij zouden dienen gevoegd, om rekening te houden met « de goud-deviezen op het buitenland » vermeld in het koninklijk besluit van 25 October 1926, de valutareserves van de Nationale Bank van België, d.w.z. het totaal van de goud-deviezen en goud-vorderingen en in goud omzetbare deviezen.

zeer gering is. Per 31 December 1862 — er is geen enkel gegeven betreffende de samenstelling van de metaalvoorraad in 1861 beschikbaar —, is de goudvoorraad bijna gelijk aan die van zilver: die toeneming van het goud als dekking van de dadelijk opvraagbare verplichtingen van de Bank dient toegeschreven aan de omstandigheid dat vóór 1860-1861, de Circulatiebank enerzijds het Franse goud, waarop verlies geleden werd, afstootte, en anderzijds zich onthield van speculatieverrichtingen op goudmetaal. Daar de Franse munten op 4 Juni 1861 wettig gangbaar werden, neemt de Bank sedert die datum het Franse goud op, hetwelk van de dekkingsvoorraad zal deel uitmaken. Van 1863 tot 1868 kan in de metaalvoorraad het goud opnieuw niet meer van het zilver onderscheiden worden; indien men geen rekening houdt met de baren, vertegenwoordigt het goud in 1869 meer dan tweemaal de waarde van het zilver, doch het jaar daarop, slaat de toestand om en het goud blijft overwegen tot 1873. Van 1875 af, neemt het goud de eerste plaats in; het zilver geeft geleidelijk terrein prijs tot in 1881, doch het wordt daarna opnieuw belangrijker en bereikt zelfs in 1886 en 1890 bijna 40 pCt. van de metaalvoorraad. Daarna valt een onregelmatige daling van de zilver-verhouding in de metaalvoorraad waar te nemen en er worden minima ten belope van ca. 15 pCt. van die voorraad opgetekend in 1895, 1896, 1897, 1899, 1900 en 1905. Een nieuwe vermeerdering van de voorraad zilveren vijffrankstukken brengt de verhouding van het witte metaal in 1910 opnieuw boven één derde, doch aan de vooravond van de oorlog valt ze tot één zevende terug. Nadat hij gedurende de oorlogsjaren practisch onbestaande was, groeit de zilvervoorraad opnieuw aan tot in 1925, en op het ogenblik van de geldstabilisatie belooft hij één vijfde van de metaalvoorraad, welke verhouding op 28 October 1926 tot 6 pCt. herleid wordt ingevolge de herwaardering. Krachtens de clausules van de overeenkomst van 18 October 1926 (artikel 2) tussen de Staat en de Nationale Bank van België (16), en artikel 5 van het koninklijk besluit van 25 October 1926 (17), wordt het door de Bank aangehouden zilver afgestaan aan de Schatkist, die er zich later zal van bedienen voor de uitgifte van metalen deelmunt (18).

Hoewel zijnerzijds de goudvoorraad uiteenlopende bewegingen te zien geeft, neemt hij vóór de geldstabilisatie van 25 October 1926 langzaam toe. We staan hier wel degelijk voor een kwantitatieve toeneming van het goud in het bezit der Bank, want zijn waarde wordt steeds tegen de koers van 1914 berekend, spijt de ononderbroken depreciatie van de frank tegenover de U.S.-dollar van 1919 tot 1926. Na zijn herwaardering in 1926, stijgt de metaalvoorraad verder tot in 1933; wegens de devaluatie van het pond sterling brengt de Bank in 1931 haar metaalvoorraad van *fr* 8.130 miljoen op *fr* 12.461 miljoen;

daarna blijft die voorraad betrekkelijk stabiel tot in 1933. Gedurende het jaar 1934 en de eerste drie maanden van 1935, vermindert hij met ca. *fr* 2.400 miljoen. In werkelijkheid is de vermindering veel sterker, daar al het goud dat onder de rubriek « Portefeuille-effecten op België en goudwaarden op het buitenland » is opgenomen, geleidelijk vervangen wordt door handelspapier, hetwelk de bevroren, doch gezonde vorderingen der banken, gemobiliseerd door bemiddeling van de N.M.K.N., vertegenwoordigt (19).

In 1935 groeit de goudvoorraad aanzienlijk aan, in weerwil van de afgifte aan de Schatkist en aan het Egalisatiefonds der Wisselkoersen van het grootste deel der herwaarderingswinst. Daarna stijgt hij nog, onregelmatig evenwel, tot in Juli 1937. De internationale politieke en monetaire spanningen en gebeurtenissen veroorzaken alsdan dalingen van de voorraad in Maart (*Anschluss*), in Mei 1938 (devaluatie van de Franse frank), evenals in Maart 1939 (bezetting van Tsjecho-Slowakije). Van Januari tot Mei 1940, ten slotte, stijgt de voorraad van *fr* 21 tot 23 milliard.

Na de oorlog brengt de herwaardering in 1944 de goudvoorraad op ca. *fr* 32 milliard. Een daling van *fr* 6 milliard doet zich voor in 1947 wegens de massale aankopen in de Verenigde Staten met het oog op het herstel van 's lands economische uitrusting; van einde 1947 af tot aan de vooravond van de devaluatie van September 1949, is evenwel de voorraad met om en bij de *fr* 5 milliard aangegroeid.

* * *

Van 1911 tot 1913 heeft de Bank in de dekkingsvoorraad « wissels en beschikbaarheden goud op het buitenland » opgenomen; van 1914 af, komt het woord « goud » niet meer voor na de vermelding « beschikbaarheden »; het zal slechts in 1924 terug opgenomen worden en het blijven tot 1930; met ingang van 1931, neemt de Bank in haar dekkingsvoorraad nog slechts goud op. Wijzen wij evenwel op een uitzondering in 1939, in welk jaar de dekkingsvoorraad goud en deviezen bevat. Vermelden we daarenboven dat sedert 1932 (28 Juli), de balans een rubriek bevat « Portefeuille-effecten op België en goudwaarden op het buitenland », die gedeeltelijk goud-deviezen omvat. In 1937 is dat deel opgenomen onder de rubriek: « Buitenlandse deviezen en goudwaarden »; in 1939 is het bevat in de post: « Goud en deviezen », ten belope van een bedrag van *fr* 59,4 miljoen; het is om die redenen dat wij het, sedert 1932, bij de dekkingsvoorraad opgenomen hebben. Daarna is geen onderscheid meer gemaakt tussen de goud-deviezen en de andere.

Van 1940 tot 1949 is de goudvoorraad op de balans afzonderlijk vermeld. Van 1940 tot 1943 wordt onderscheid gemaakt tussen:

(16) Bijlage 3, blz. 181.

(17) Bijlage 4, blz. 181.

(18) Zie verslag over het jaar 1926, blz. 18 en 19, en bijlage 5, blz. 182.

(19) Volgens C. DE STRUCKER: « Les fonctions et les opérations de la Banque Nationale de Belgique de 1914 à 1938 », blz. 201 en 202.

goud in het buitenland;
aangelegde provisie in de Banque de France;
goud in België;
goud op vordering van de Belgische regering aan de
Engelse regering geleend (in 1941 en 1942).

Van 1944 tot 1947 vinden we naast de goudvoorraad, het « Onbeschikbaar goudsaldo na herwaardering van de goudvoorraad (besluitwet n° 5 van 1 Mei 1944) », ten bedrage van fr 10.493 miljoen, waarvoor als tegenpost op het passief voorkomt: « Schatkist, onbeschikbare rekening wegens herwaardering (besluitwet n° 5 van 1 Mei 1944) ». Dat bedrag zal in de goudvoorraad ingeschakeld worden op 13 September 1948, van welke datum af nog slechts één enkele rekening bestaat: « Goudvoorraad ». Ten gevolge van de devaluatie in September 1949, ten slotte, zijn de sedertdien gedane verrichtingen geboekt tegen de nieuwe goudprijs, doch de op dat ogenblik bestaande goudvoorraad was op 31 December 1949 nog niet herwaardeerd.

Wisselportefeuille

Van 1851 tot 1914 zijn de voornaamste credietverrichtingen van de Nationale Bank, het rechtstreeks disconto, alsmede het herdisconto van het handelspapier, welke verrichtingen toegelaten zijn door artikel 8 van de organieke wet van 1850 en waarvan de modaliteiten door artikel 9 van de statuten van hetzelfde jaar vastgesteld zijn:

ORGANIEKE WET, ARTIKEL 8:

« De verrichtingen der Bank zullen bestaan in:

» 1° Het disconteren of het aankopen — binnen de grenzen door de statuten te bepalen — van wisselbrieven en andere effecten die handelsverrichtingen tot doel hebben, alsook van schatkistbons.

» .....

» 4° Het innen van effecten haar toevertrouwd door particulieren of door instellingen... »

STATUTEN:

« Art. 9. — Behoudens de uitzondering gemaakt voor de schatkistbons door paragraaf 1 van artikel 8 van de wet, zullen alleen gedisconteerd worden de gezegelde handelseffecten op orde, op een werkelijke grond berustende en die binnen de honderd dagen op zijn laatst vervallen en gewaarborgd zijn door drie solvabele handtekeningen.

» Echter mogen handelseffecten met twee handtekeningen toegelaten indien vier directeuren en de gouverneur er in toestemmen.

» De zelfde meerderheid is vereist voor de aankoop van effecten op het buitenland.

» Een onderpand in warrants of in koopwaren, voldoende om het geheel der schuld te dekken, kan eveneens in plaats van een handtekening gelden. »

Die verrichtingen worden door tussenkomst van de agentschappen der Bank en van de discontokantoren

geleidelijk over gans het grondgebied uitgebreid. Ongelukkig worden van in den beginne het papier op België, het papier op het buitenland en de schatkistbons in één zelfde rekening « Portefeuille » doorengemengd, die aldus de gezamenlijke credietverrichtingen door elkaar optekent.

A — Binnenlandse wissels

Het onderscheid tussen de portefeuille-effecten op België en de portefeuille-effecten op het buitenland wordt in de tekst der jaarverslagen van de Bank van 1851 tot 1879 op onregelmatige wijze gemaakt; van 1880 tot 1910 wordt het duidelijk vastgesteld (20).

Het onderzoek van de bedragen der portefeuille toont aan dat het aandeel der gedisconteerde wissels (21) tot in 1910 bijna regelmatig aangroeit; die ontwikkeling wordt in de hand gewerkt door de opeenvolgende wijzigingen aan de organieke wet, welke het toepassingsveld dier verrichtingen verbreden. Van 1872 af, verruimen de nieuwe statuten de toelatingsvoorwaarden van de effecten tot het disconto:

« Echter mogen handelseffecten met twee handtekeningen worden toegelaten, in de gevallen, op de wijze en onder de voorwaarden te bepalen door verordeningen vastgesteld in algemene Raad en goedgekeurd door de minister van Financiën.

» Een onderpand in warrants of in koopwaren, voldoende om het geheel der schuldvordering te dekken, kan in plaats van een handtekening gelden. »

In de loop van het jaar 1886 wordt het disconto van warrants ingericht.

Met ingang van 1900, kan zelfs een onderpand in overheidsfondsen als derde handtekening gelden. Anderzijds breidt de credietverlening van de Bank zich tot de landbouw uit:

« Voor de toepassing dezer bepaling worden als handelsverrichtingen beschouwd (verrichtingen die er in bestaan wisselbrieven en andere effecten welke handelsverrichtingen ten doel hebben, te disconteren of aan te kopen): koop en verkoop door de landbouwers of aan deze gedaan van vee, landbouwgereedschap, meststoffen, zaaizaad, oogsten, en, in 't algemeen, van goederen en waren die betrekking hebben op de uitoefening van hun nijverheid » (22).

Van 1911 tot en met 1925, maken de balansen geen enkel onderscheid tussen het papier op België en dat op het buitenland (23), en het is derhalve niet

(20) Het onderscheid wordt in de balans gemaakt sedert 1907.

(21) Dat aandeel omvat de gedisconteerde schatkistbons (zie blz. 80).

(22) Van 1937 af, zal men zeggen: « van hun bedrijf » in plaats van: « van hunne nijverheid ».

(23) Er zij evenwel vermeld dat van 1911 tot 1913 en van 1924 tot 25 October 1926 een rubriek « Goudwissels en beschikbare goud-activa op het buitenland » bestaat en van 1914 tot 1923 « Wissels en beschikbare activa op het buitenland » die van de dekkingsvoorraad deel uitmaken (zie blz. 77).

mogelijk het verloop van elk dier posten afzonderlijk te volgen. Sedert 1913 geven de weekstaten evenwel daarover meer bijzonderheden, en onderstaande tabel geeft per einde jaar de indeling in wissels op België en op het buitenland tot 1925.

Tijdstip (per einde jaar)	Portefeuille-effecten		Totaal
	op België	op het buitenland	
	(in millioenen franken)		
1912 (*)	551,4	51,4	602,8
1913	505,1	98,6	603,7
1914	892,3	101,1	993,4
1915	469,3	56,5	525,8
1916	358,9	15,2	374,1
1917	257,4	15,2	272,6
1918	295,4	15,4	310,8
1919	369,1	23,2	392,3
1920	748,5	8,2	756,7
1921	419,2	6,8	426,0
1922	630,4	4,1	634,5
1923	1.171,6	38,7	1.210,3
1924	1.484,1	69,3	1.553,4
1925	1.240,4	13,2	1.253,6

(*) Op 2 Januari 1913.

Ingevolge het Duitse ultimatum op 3 Augustus 1914, worden het moratorium der handelswissels, de gedwongen koers der biljetten van de Nationale Bank en het moratorium der bankdeposito's afgekondigd. Ten einde de opheffing van het moratorium der wissels door de bezettende overheid te vermijden, worden in Juli en in November 1915 al de wissels ter betaling aangeboden, hetgeen de portefeuille per einde December 1915 tot 468 millioen herleidt. Toch wordt bedoelde maatregel op 1 Maart 1916 door de bezettende overheid afgekondigd en de Bank poogt de gevolgen hiervan te verzachten door wissels te hernieuwen of de moratoire interesten te verminderen. Per 31 December 1918 blijven er in de portefeuille van de Bank nog slechts 10 millioen aan het moratorium onderworpen wissels.

In weerwil van een ononderbroken stijging sedert 1921, vertegenwoordigen de wissels op België in 1924 niet méér dan 2 1/2 maal het bedrag van 1910; men mag inderdaad niet uit het oog verliezen dat, volgens de notering van de dollar, de frank nog slechts één vierde van de goudfrank waard is.

Van 1926 tot en met 1931, worden de wissels op België en op het buitenland opnieuw in één enkele portefeuille vermengd; van 1932 tot 1935, wordt er nog ander tegoed bijgevoegd en het geheel komt voor onder de rubriek « Portefeuille-effecten op België en goudwaarden op het buitenland ». De lezer zal zich evenwel een denkbeeld kunnen vormen over het belang van de binnenlandse portefeuille aan de hand van de volgende cijfers, vastgesteld bij het begin van het jaar :

Begin van het jaar of van de maand	Rechtstreeks disconto	Bankiers	Totaal
	(in millioenen franken)		
1925			891
1926			944
1927			676
1928			932
1929			1.527
1930	1.027	1.560	2.587
1931	956	851	1.807
1932	984	1.483	2.467
1933	860	1.803	2.663
1934	700	1.168	1.868
1935 Januari	605	2.202	2.897
Maart	646	2.083	2.729
April	673	3.525	4.198
1936	525	739	1.264
1937	511	411	922
1938	594	453	1.047

Sedert de hervorming der statuten in 1937, komt de portefeuille-effecten op België afzonderlijk voor (24); anderzijds wordt de looptijd van de gediscoteerde wissels van 100 op 120 dagen gebracht; daarenboven wordt de vermelding dat de gediscoteerde handelswissels een werkelijke oorzaak moeten hebben, niet meer expliciet in de statuten aangegeven.

Ten slotte : « De Bank mag discontocredieten openen, ten einde nijverheidsbestellingen te financieren betaalbaar op halflange termijn, evenwel zonder dat de aldus gediscoteerde effecten meer dan 120 dagen te lopen hebben. »

Van 1939 tot 1943 worden onder de rubriek « Portefeuille-effecten op België » slechts de « Binnenlandse wissels en chèques » opgenomen (25). Met ingang van 1944 wordt alleen het « Handelspapier » als crediet aan het particuliere bedrijfsleven beschouwd; het « Andere papier op België » werd opgenomen in het « Crediet aan de Staat en aan de openbare lichamen », ofschoon een deel van dat papier — de huidige onderrubriek « Andere overheidseffecten » — herdiscontoverrichtingen van de banken vertegenwoordigt en dus slechts de overname is door de Nationale Bank van een vordering op de Staat welke reeds te voren werd toegekend.

B — Buitenlandse wissels

Vóór 1880 worden in het jaarverslag van de Bank slechts sporadische gegevens verstrekt betreffende het papier op het buitenland, doch er kunnen bevredigende benaderende berekeningen gemaakt worden aan de hand van de weekstaten; in 1863 is in dat bedrag begrepen het papier op Amsterdam bestemd om op 1 Februari 1864 het eerste derde van de aan

(24) Er weze vermeld dat de cijfers van 1936 retrospectief gegeven werden in het verslag 1937.

(25) Dat hoofd wordt gegeven voor het jaar 1939 in het verslag betreffende het tijdvak 1940-1944; die post omvat gediscoteerde effecten en coupons.

de Nederlandse regering verschuldigde schatting te betalen voor de afkoop van de Schelde-tol, zegge 12,1 miljoen Belgische frank. Vermelden we eveneens het verminderd aandeel van de buitenlandse effecten in 1881, ten gevolge van de vraag naar Franse waarden wegens de speculatie op de Parijse markt. In 1882 is de portefeuille-effecten op het buitenland opnieuw aangevuld en ze stijgt min of meer regelmatig tot in 1910. Van 1911 tot 1923 vermelden de balansen die rubriek niet meer afzonderlijk; doch van 1911 tot 1913 en van 1924 tot 1926 verschijnt een post « Goudwissels en beschikbare goud-activa op het buitenland » die de effecten op het buitenland voortkomend van de correspondenten bevat, evenals het bij hen beschikbaar tegoed; van 1914 tot 1923 heet die rubriek « Wissels en beschikbare activa op het buitenland ». Volgens de balansen, maken die twee posten deel uit van de dekkingsvoorraad, ofschoon de organieke wet en de statuten slechts van een metaalvoorraad spreken. De andere buitenlandse waarden, in België gediscoteerd, zijn opgenomen, samen met de binnenlandse gediscoteerde effecten, onder de algemene rubriek : « *Portefeuille-effecten*. Waarden in portefeuille of te incasseren » tot in 1918, daarna onder de rubriek : « *Portefeuille-effecten* » (26).

Krachtens de organieke wet van 1926, kan de Bank meer actief in de valutaverhoudingen ingrijpen en de verrichtingen van de Bank mogen er in bestaan :

« in het buitenland de effecten van haar portefeuille te herdisconteren; deze effecten te verpanden; die effecten of de daarmede verbandhoudende discontoen voorschotsverrichtingen te waarborgen; actieven of credieten in het buitenland te verkrijgen ».

Die uitbreiding van de bevoegdheden der Bank in zake wisseloperatiën is verantwoord door de gebeurtenissen van 1925, in welk jaar de Bank, ten gevolge van het tekort op de betalingsbalans en van de internationale kapitaalbewegingen die een inzinking van de Belgische frank veroorzaken, deze laatste moet ondersteunen door dollars op de markt te werpen.

Vermelden we ten slotte dat, van 1927 tot en met 1931, al de andere effecten dan de « Wissels en beschikbaarheden-goud op het buitenland » (27) samengebracht zijn in een enkele rubriek « Portefeuille-effecten op België en op het buitenland ».

Ten gevolge van de devaluatie van het pond sterling op 21 September 1931, zet de Bank haar « Wissels en beschikbaarheden-goud op het buitenland » in goud om en van 1932 tot 1935 verschijnt op de balans een samengestelde rubriek « Portefeuille-effecten op België en goudwaarden op het buitenland », die gedeeltelijk een onmiskenbaar metaalkarakter heeft. Op de balans van 25 December 1937, vallen de bestanddelen van die rubriek in volgende posten uiteen :

(26) Zie blz. 79, de samenstelling van de Portefeuille-effecten volgens de weekstaten.

Buitenlandse deviezen en goudwaarden;
Portefeuille met wissels op België;
Portefeuille met wissels op het buitenland;
Overheidsfondsen, ten belope

a) van de « Overheidsfondsen verworven krachtens de overeenkomst van 27 Juli 1932 gesloten ter uitvoering van de wet van 19 Juli 1932 »;

b) van de « Overheidsfondsen verworven ter vertegenwoordiging van de reserves der portefeuille »;

c) van de « Te verzilveren overheidsfondsen ».

Van die bestanddelen is afgetrokken de reserve van de portefeuille die op de balans van 25 December 1937 voorkomt onder de rubriek « Voorzieningsfonds ».

De meer uitvoerige voorstelling op 25 December 1937 valt samen met de nieuwe uitbreiding van de bevoegdheden der Bank op de valutamarkt, vermits de organieke wet haar machtigt « wisseloperatiën op het buitenland te doen ».

In 1939, is de post « Buitenlandse deviezen en goudwaarden » met de goudvoorraad versmolten in een rubriek « Goud en deviezen ».

Met ingang van 1940, verschijnen in de balans, naast de vroegere rekeningen van de portefeuille-effecten, deviezenrekeningen voortvloeiend uit de oorlog. De betekenis van die rubrieken, die voorkomen in de balansen van 1940 tot 1943, vindt men op blz. 81 en 82.

C — *Schatkistbons*

We hebben gezien dat, volgens de organieke wet van 1850 (artikel 8, 1°), de verrichtingen van de Bank er o.m. in bestaan « schatkistbons te disconteren of aan te kopen binnen de door de statuten te bepalen grenzen ». Artikel 8 van de statuten van hetzelfde jaar bepaalt dat « het bedrag van de tot het disconto toegelaten schatkistbons elke maand vastgesteld wordt » en het artikel 10 dat « de discontovooraarden voor de schatkistbons, wat het tarief en de duur betreft, dezelfde zullen zijn als voor de handels-effecten. Van die bons mogen er niet meer dan zes miljoen in portefeuille zijn. »

Van 1851 tot 1857 maken de verslagen uitdrukkelijk melding van het bedrag der schatkistbons in de « Portefeuille-effecten » : het gaat niet enkel om schatkistbons verkregen via het disconto krachtens de artikelen 8 en 10 van de statuten, doch eveneens om bons aangekocht overeenkomstig artikel 12 en als overheidsfondsen beschouwd (zie de noot betreffende die rekening) en waarvan van 1851 tot 1855 de vervaldag op minder dan drie maanden gekomen is en op minder dan 100 dagen in 1856 en 1857 :

(27) Die rubriek bestaat niet meer in de balans van 25 December 1931.

Einde jaar	Bedragen
—	—
	(in miljoenen franken)
1851	0,23
1852	0,82
1853	1,26
1854	1,61
1855	0,14
1856	0,31
1857	1,37

Daarna maken de verslagen geen gewag meer van het bedrag der schatkistbons in de portefeuille-effecten en men zal tot het jaar 1939 moeten wachten om opnieuw het bedrag er van uitdrukkelijk weer te vinden.

Volgens de nieuwe statuten van 1872 worden de discontovoet en het bedrag der tot het disconto toelaatbare schatkistbons om de week vastgesteld; de discontovoet mag evenwel ondertussen gewijzigd worden. Zijnerzijds wordt het plafond van de gedisconterde schatkistbons van *fr* 6 tot *fr* 10 miljoen gebracht.

De statuten van 1900 (artikel 23) verhogen het plafond der schatkistbons, welke de Bank mag in portefeuille houden, op *fr* 20 miljoen en die van 1926 brengen het op *fr* 100 miljoen.

Afgezien van die schatkistbons mag de Bank daarenboven uitzonderlijk in haar activa Belgische schatkistbons bewaren, onder de voorwaarden aangeduid bij het koninklijk besluit van 25 October 1926 (28) betreffende de geldstabilisatie. Doch die bons komen niet voor in de portefeuille-effecten (zie « Crediet aan de Staat en aan de openbare lichamen », blz. 86).

Van 1928 tot 1930 zijn de schatkistbons vermengd met die betreffende het voorschot aan de Staat voor de intrekking van het Duitse geld, onder de rubriek « Belgische schatkistbons en andere openbare fondsen » (koninklijk besluit van 25 October 1926) (29).

Het koninklijk besluit van 23 Juli 1937 betreffende de coördinatie van de bedrijvigheid, de inrichting en de bevoegdheden van de Nationale Bank, werkt ten slotte de actiemiddelen van de Bank op de vrije markt uit. Ofschoon de schatkistbons en andere overheids-effecten, welke te dien einde door de Bank aangehouden worden, niet als credietverlening aan de Staat bedoeld zijn, werden de rekeningen betreffende die verrichtingen niettemin opgenomen in het « Crediet aan de Staat en aan de openbare lichamen » (30).

Deviezen en internationale accoorden

Door de Banque de France te leveren biljetten en specie

Dit is het saldo van de Belgische biljetten welke in Mei en Juni 1940 aan Belgische vluchtelingen werden

(28) Bijlage 4, blz. 181.

(29) Volgens het speciaal nummer van het *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*: « Belgische Economische Statistieken 1929-1940 », blz. 42.

(30) Zie blz. 87.

uitgewisseld en welke de Banque de France, tijdens de Duitse bezetting, niet heeft kunnen terugbetalen; die biljetten, ten bedrage van *fr* 452,5 miljoen, werden bij het einde van 1944 aan de Bank afgeleverd.

Vorderingen in vreemde deviezen

De bedragen welke onder die rubriek voorkomen, vertegenwoordigen de tegenwaarde van de buitenlandse deviezen, in bewaring gegeven bij correspondenten van de Bank in het buitenland. Die waarden zijn bevat in de rubriek « Goud en deviezen » op 25 December 1939; per 25 December 1940 verschijnt eveneens een bedrag van *fr* 0,95 miljoen onder de post « Reichskreditkasse » betreffende de vordering van de Nationale Bank in marken t.o.v. dat organisme, welke vordering in April 1941 gesaldeerd werd.

Buitenlandse biljetten en specie

a) REICHSKREDITKASSENSCHEINE. — Tegenwaarde in Belgische franken van de « Reichskreditkassenscheine » uitgegeven door de bezetter en aangehouden door de Bank, alsmede van Duitse muntspeciën; de waarden die in deze rekening zijn opgenomen, werden achteraf door de Emissiebank te Brussel overgenomen.

b) DIVERSE. — Het betreft hier de tegenwaarde van buitenlandse biljetten en speciën aangehouden door de Bank, andere dan de hierboven vermelde gelden. Van 25 December 1942 af werden die deviezen vermeld onder de rubriek « Vorderingen in buitenlandse deviezen ».

De deviezencontrôle, welke bij de bevrijding werd ingevoerd, gaf aanleiding tot tal van nieuwe deviezenrekeningen in de balansen, in de plaats van de vroegere rekening « Papier op het buitenland ».

Vreemde deviezen (van 1944 tot 1947)

OP ZICHT. — Onder dat hoofd vinden we het dadelijk opvraagbare tegoed van de Nationale Bank bij buitenlandse correspondenten, evenals de buitenlandse biljetten en speciën die zich in de kassen van de Bank bevinden.

OP TERMIJN. — Die rubriek bevat chèques op het buitenland, waarvan de inning, ten gevolge van de omstandigheden, uitgesteld is, en daarenboven in 1944 : een vordering op de Nederlandsche Bank uit hoofde van de voorlopige monetaire schikking tussen de Regering van het Belgisch Koninkrijk en de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden; in 1945 : Franse schatkistbons; in 1946 : Engelse en Franse schatkistbons en handelspapier in dollars; en daarenboven, in 1947 : Nederlandse, Deense en Noorse schatkistbons, evenals *fr* 3,22 miljoen deviezen geblokkeerd ingevolge de buitenlandse deviezenwetgevingen.

Tot 13 September 1948 zijn onder de rubriek « Buitenlandse deviezen », de tegoeden in buitenlands geld geboekt, welke in het raam der betalingsaccorden verworven werden.

Papier in Belgische franken op het buitenland

Het saldo van deze rekening vertegenwoordigt, normaal gesproken, het bedrag der niet vervallen effecten gesteld in Belgische franken en betaalbaar in het buitenland, welke door de Bank gediscoonteerd werden en zich bij de afsluiting der balans in portefeuille bevinden; per 25 December 1944 en 1945 omvat het evenwel slechts de vóór de vijandelijkheden gediscoonteerde effecten over wiens lot de Bank, wegens de omstandigheden, nog geen zekerheid had.

Vorderingen in Belgische franken op het buitenland

Die rubriek bestaat sedert 1946 en vertegenwoordigt de effecten in Belgische franken op het buitenland, alsmede vorderingen in Belgische franken op de circulatiebanken der vreemde landen in het raam der monetaire accoorden; in 1947 omvat ze daarenboven een provisie in Belgische franken bij een Zwitsers correspondent, om de betaling van de coupons der Nationale Maatschappij van Belgische Spoorwegen mogelijk te maken.

Met ingang van 16 September 1948, heeft de Bank de voorstelling harer rekeningen betreffende de buitenlandse deviezen gewijzigd, opdat de lezer zich rekenschap zou kunnen geven van het respectieve belang der vorderingen en schulden voortvloeiend uit de betalingsaccorden tussen België en de vreemde landen.

De vroegere rubrieken van het actief :

Buitenlandse deviezen

- op zicht
- op termijn

Vorderingen in Belgische franken op het buitenland werden vervangen door :

Vorderingen op het buitenland in het kader der betalingsaccorden

- a) in buitenlandse deviezen
- b) in Belgische franken

Tegoed op het buitenland

- a) in buitenlandse deviezen
- b) in Belgische franken

Vorderingen op het buitenland in het kader der betalingsaccorden

Onder deze rubriek vinden we het saldo voortkomend van de uitvoering, voor rekening van de Staat (31), van de betalingsaccorden met het buitenland, wanneer het voor de Belgische geldzone een boni vertoont. Een groot gedeelte van de buitenlandse deviezen is overeenkomstig de bepalingen van sommige betalingsaccorden in buitenlandse schatkistbons belegd. Vóór 13 September 1948 zijn die beleggingen opgenomen in de rubriek « Buitenlandse deviezen op termijn » (zie die rubriek).

(31) Krachtens artikel 1 van de wet van 28 Juli 1948, zie bijlage 31, blz. 194.

De balans per 31 December 1949 houdt rekening met de wijzigingen voortvloeiend uit de geldaanpassing van September 1949; die pariteitswijzigingen werden doorgevoerd overeenkomstig de beschikkingen van de van kracht zijnde betalingsaccorden, met uitzondering van sommige landen voor dewelke de toepassingsmodaliteiten betreffende de wijziging der rekeningen een terechttzetting vereisten (32).

Tegoed op het buitenland

a) IN BUITENLANDSE DEVIEZEN — stemt overeen met de tegenwaarde van de buitenlandse deviezen op zicht welke, buiten een betalingsaccord om, bij de buitenlandse correspondenten van de Bank ter bewaring gegeven zijn; verder met de buitenlandse biljetten die zich in de kassen der Bank bevinden, evenals met de gediscoonteerde effecten in buitenlandse deviezen;

b) IN BELGISCHE FRANKEN — vertegenwoordigt de vorderingen in rekeningen in Belgische franken op het buitenland, buiten betalingsaccord, alsmede de effecten in Belgische franken op het buitenland welke ingevolge discontoverrichtingen aan de Bank toebehoren.

Overheidsfondsen

Krachtens artikel 16 van de organieke wet van 1850 « kan de Bank door de Regering gemachtigd worden om openbare fondsen aan te kopen (33), zonder dat zij er nochtans mag bezitten voor een som groter dan het te storten maatschappelijk kapitaal » (34). Doch elke aankoop is onderworpen aan de toelating van de minister van Financiën, gegeven op verzoek van het beheer, goedgekeurd door de Raad van Censoren. Nog steeds volgens hetzelfde artikel, wordt de reserve, gevormd door ten minste één derde van de jaarlijkse winsten boven 6 pCt. van het maatschappelijk kapitaal, in overheidsfondsen belegd.

De statuten van hetzelfde jaar verklaren daarenboven :

« Art. 12. — De schatkistbons, andere dan die welke krachtens artikelen 8 en 10 der statuten zullen gediscoonteerd zijn (35), worden voor toepassing van artikel 16 van de wet als overheidsfondsen aangezien.

» De toelating vereist door de tweede paragraaf van het laatste artikel zal slechts verleend worden op een bijzonder verzoek voor elke verrichting.

» De toelating zal als niet gegeven beschouwd worden indien er niet binnen de dertig dagen gebruik van gemaakt wordt. »

In 1872 wordt de afhouding voor de reserve van één derde tot 15 pCt. van de winsten boven 6 pCt. van het maatschappelijk kapitaal verlaagd; anderzijds mag de reserve facultatief aangewend worden.

(32) Zie verslag over het jaar 1949, blz. 81.

(33) In 1872, is er bijgevoegd : « incl. schatkistbons ».

(34) In 1926, is er bijgevoegd : « en van de reserve ».

(35) Zie de noot betreffende het « Crediet aan de Staat en aan de openbare lichamen », blz. 84.

Het is in 1879 dat op de balans de rekening verschijnt « Publieke fondsen van de delgingsrekening van gebouw, materieel en meubilair ». Ten slotte omvat in 1937 de rubriek « Overheidsfondsen » drie delen :

a) Overheidsfondsen verworven ter vertegenwoordiging van het kapitaal, der reserves en der afschrijvingen.

Het zijn de vroegere rubrieken van de « Publieke fondsen », waarbij dient gevoegd een bedrag vertegenwoordigend de titels van de reserves der portefeuille, die in de vorige balans voorkomen onder de rubriek « Portefeuille-effecten op België en goudwaarden op het buitenland »;

b) Overheidsfondsen verworven krachtens de overeenkomst van 27 Juli 1932 getroffen ter uitvoering van de wet van 19 Juli 1932 : dat bedrag werd opgenomen in het « Crediet aan de Staat en aan de openbare lichamen » (36);

c) Te verzilveren overheidsfondsen.

Het betreft het inventarissaldo van te vereffenen arbitrageverrichtingen, waarvan de vereffening bij het begin van 1938 geschiedde.

Met ingang van 1938 houdt de balans daarenboven rekening met de waarden verworven overeenkomstig artikelen 17 en 22 der statuten : « Overheidsfondsen verworven krachtens de statuten », die met de volgende rubrieken van de vroegere balansen kunnen vergeleken worden :

« Overheidsfondsen verworven ter vertegenwoordiging van het kapitaal, de reserves en de afschrijvingen »;

« Te verzilveren overheidsfondsen »; dit zijn niet alleen de overheidsfondsen aangekocht voor een bedrag overeenstemmend met het kapitaal van de Bank, met haar reserves en met de afschrijvingsrekeningen (zie noot over het « Crediet aan de Staat en aan de openbare lichamen »), doch eveneens de sedert ten minste twee jaar uitgegeven (37) en ter Beurs genoteerde binnenlandse overheidsfondsen. Laatstgenoemde aankopen, waarvan het globaal bedrag één milliard frank niet mag overtreffen, geven de open marktverrichtingen weer. De Bank mag daarenboven overheidsfondsen aankopen voor « een bedrag gelijk aan elke terugbetaling of tegeldemaking van bons, annuïteiten en obligaties van de Schatkist, in het bezit van de Bank krachtens de wetten van 27 December 1930 en van 19 Juli 1932 ».

Er weze vermeld dat de « overheidsfondsen aangekocht door de Bank mogen geboekt worden tegen hun aankoopkoers, indien deze gelijk of lager is dan de notering van de terugbetaling ».

De statuten aangepast aan het koninklijk besluit van 24 Augustus 1939 brengen het plafond van het

bedrag der portefeuille, door de Bank aangehouden ten gevolge van verrichtingen gedaan overeenkomstig artikel 17, 3° en 9° (d.w.z. het disconteren, aankopen en overdragen van effecten op korte of halflange termijn uitgegeven of gewaarborgd... en van ter beurze genoteerde nationale overheidsfondsen op lange termijn), op vijf milliard frank.

Die grens werd evenwel opgeheven bij besluitwet van 10 Mei 1940 (38) betreffende de voorschotten van de Nationale Bank van België aan de Staat; de verrichtingen gedurende de oorlog bestonden vooral in voorschotten aan de Staat voor de betaling der bezettingskosten (zie « Crediet aan de Staat en aan de openbare lichamen », blz. 88).

Voorschotten op overheidsfondsen

Volgens artikel 8, 6°, van de organieke wet van 1850, bestaan de verrichtingen der Bank er o.m. in :

« Het doen van voorschotten in rekening-courant of op korte termijn op in pand gegeven nationale schuldbrieven of andere waarden door de Staat gewaarborgd, binnen de maat en volgens de voorwaarden op gezette tijden te bepalen door het beheer (39) der Bank, gezamenlijk met de Raad van Censoren, onder goedkeuring van de minister van Financiën. »

Artikel 11 van de statuten van 1850 geeft sommige nadere aanduidingen betreffende de voorwaarden vastgesteld door het beheer der Bank :

« De uit te lenen som overeenkomstig de laatste paragraaf van artikel 8 van de wet op in pand gegeven nationale schuldbrieven of andere door de Staat gewaarborgde waarden, zal elke maand vastgesteld worden.

» Die leningen kunnen alleen geschieden aan solvabele personen en voor een termijn van ten langste vier maanden.

» Fondsen worden niet voor meer dan vier vijfden van de waarde, berekend naar de koers van de dag, als onderpand aangenomen. »

Sedert 1900 doet de Bank, naast de leningen op overheidsfondsen, voorschotten in gewaarborgde rekeningen-courant, de enige modaliteit welke na 1936 van kracht blijft.

De massale aanvragen tot terugbetaling van schatkistbons in Maart-April 1926 dwingen de Regering nieuwe voorschotten aan de Nationale Bank te vragen. Daar die verrichtingen niet door de statuten zijn toegelaten, doet de Regering zich de nodige sommen voorschieten door de N.M.K.N., die op haar beurt bij de Nationale Bank ontleent (40). Die leningen van de Circulatiebank geschieden in de vorm van voorschotten op overheidsfondsen en doen het bedrag dezer laatste in de weekstaten aanzwellen tot de wet van 19 Mei 1926 de Bank machtigt een bijkomend bedrag van fr 1.500 miljoen schatkistbons te discon-

(38) Bijlage 21, blz. 189.

(39) In 1872 en 1900 wordt gezegd : « door de Raad van Beheer »; in 1926 : « Beheer van de Bank », zoals in 1850.

(40) Volgens C. DE STRUCKER : « Les fonctions et les opérations de la Banque Nationale de Belgique de 1914 à 1918 », blz. 110-112.

(36) Zie die noot, blz. 86.

(37) Beperking opgeheven bij koninklijk besluit van 24 Augustus 1939.

teren. Die lening komt voor op de staat van 25 October 1926 ten bedrage van *fr* 1.025 miljoen, en ze zal terugbetaald worden door de stabilisatielening.

Hunnerzijds breiden de statuten van 1926 het toepassingsgebied der voorschotten uit : voortaan mogen zij eveneens gedaan worden op bewaarneming van waarden gewaarborgd door de Kolonie, evenals op de gelijkaardige waarden van het Groothertogdom Luxemburg; de goedkeuring van de minister van Financiën is niet meer vereist. Wat de voorwaarden betreft, zij worden met ingang van 1937 geregeld door de Regentenraad vastgesteld.

Na het koninklijk besluit van 24 Augustus 1939 werden die verrichtingen gedaan op grondslag van de nieuwe paragraaf 8 van artikel 17 der statuten :

« De verrichtingen van de Bank bestaan in :

» .....

» 8° Voorschotten in rekening-courant te doen en kortlopende beleningen op onderpand van overheidsfondsen op korte, halflange of lange termijn, uitgegeven of gewaarborgd door de Belgische Staat, de Kolonie of het Groothertogdom Luxemburg, en van preferente aandelen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, die in het publiek uitgegeven werden, en zulks binnen de perken en onder de voorwaarden door de Regentenraad vastgesteld. »

Crediet aan de Staat en aan de openbare lichamen

Onder deze algemene benaming werden de vorderingen van uiteenlopende aard op de Staat en op sommige openbare instellingen samengebracht.

Van in den beginne, mag de Bank schatkistbons disconteren — tot een door de statuten vastgesteld plafond — die in de Portefeuille-effecten voorkomen : de schatkistbons opgenomen onder de rubriek « Overheidsfondsen » vertegenwoordigen geen voorschot aan de Thesaurie, doch veeleer een veiligheidsbelegging. Die bons zijn vermeld in de verslagen van 1851 tot 1857 (41); daarna maakt men er geen gewag meer van tot 1939, op welke datum die bons, ten gevolge van de *open market*-politiek, een belangrijke plaats onder de gedisconteerde effecten gaan innemen.

Het zijn evenwel de twee wereldoorlogen van 1914 en 1940 die vooral de Staat er toe nopen in een of andere vorm tot de Circulatiebank zijn toevlucht te nemen om de bezettingskosten te betalen.

Ziehier de verschillende voorschotten welke sedert de oorlog 1914-1918 gedaan werden :

Voorschotten aan de Staat in rekening-courant

Die rubriek komt voor in de balansen van 1914 tot 1918.

Voorschotten aan de Staat : Betaling van de coupons en achterstallige renten

Die post verschijnt in de balansen van 1915 tot

(41) Zie noot aangaande « Portefeuille-effecten — Schatkistbons », blz. 80.

1918; hij vertegenwoordigt betalingen, aan talrijke kleine en gemiddelde renteniers, van coupons en achterstallen van rechtstreekse en indirecte renten van de Belgische Staat en de Kolonie en, zonder beperking, ten behoeve van openbare nutsinstellingen : gemeenten, liefdadigheidskantoren, godshuizen, kerkfabrieken, verzorgings- en hulpkassen voor de slachtoffers van arbeidsongevallen, verzorgingskassen der mijnwerkers, instellingen door de Staat aangenomen voor de dienst der renten voorzien bij de wet van 24 December 1903 betreffende het herstel der schade voortvloeiend uit arbeidsongevallen, alsmede pensioenkassen, universiteiten, stichtingen van studiebeurzen, enz. (42).

Bons van de Belgische provinciën

Voorschot gedaan door de Nationale Bank, door bemiddeling van het Uitgifte-departement van de Société Générale, aan de provinciën om de eerste oorlogsschatting van *fr* 480 miljoen te betalen in stortingen van *fr* 40 miljoen per maand. Die belasting werd aan het land opgelegd bij een besluit van de Duitse gouverneur-generaal op 10 December 1914, en de negen provinciale raden beslisten er gevolg aan te geven op 19 December 1914, nadat de pogingen van de bestendige deputaties die belasting niet hadden kunnen beletten (43).

De Staat neemt die schuld van de provinciën over en betaalt er 1,5 pCt. interest op krachtens de wet van 14 November 1919. Van 31 December 1919 tot 25 October 1926, verschijnt ze dan ook op de balans onder het hoofd « *Interprovinciale schuld overgenomen door de Staat in uitvoering van de wet van 14 November 1919* ».

In 1926 wordt ze opgenomen in het geheel der Staatsschulden tegenover de Bank, waarvan de terugbetaling grotendeels geschied is met de opbrengst van de stabilisatielening en met de aan de Staat overgedragen herwaarderingswinst (zie verder).

Vordering op de Duitse Staat wegens de wegvoering der marken

Oorzaak van die vordering is de wegvoering van de markenvoorraad der Nationale Bank door het Duitse gouvernement; die wegvoering begon in September 1916.

Voorschotten aan de Staat : intrekking der bij de Bank ingediende marken (Staatskassier), in uitvoering van de besluitwet van 9 November 1918

Deze rekening, die enkel op de balans van 31 December 1918 voorkomt, tekent het bedrag op van de voorschotten aan de Staat voor de intrekking van

(42) Zie *Rapport au Roi* (1918) van de Nationale Bank van België, blz. 36.

(43) *Ibid.*, blz. 37.

het Duitse geld. Die intrekking begon bij het einde van December 1918 en werd beëindigd in de loop van het jaar 1919.

Belgische schatkistbons : vertegenwoordigend het voorschot aan de Staat in uitvoering van de wet van 24 October 1919 voor de intrekking van het Duitse geld.

De voorschotten van de Bank aan de Staat voor de intrekking der marken belopen *fr* 5.800 miljoen. In werkelijkheid beloopt het bedrag der uit de omloop genomen marken *fr* 7.592 miljoen (tegen *fr* 1,25 de mark, d.i. de gedwongen koers opgelegd door de bezetter). Het verschil tussen dat bedrag en het voorschot van de Bank aan de Staat, zegge *fr* 1.792 miljoen, is rechtstreeks ingetrokken door de uitgifte van schatkistbons voor het Monetair Herstel, waarop voor de drie vierden in marken mag ingeschreven worden.

De voorschotten aan de Staat geschieden in de vorm van biljetten (ca. *fr* 3.500 miljoen) en van dadelijk opvraagbare credieten in rekening-courant; het open crediet dat er uit voortvloeit, druist in tegen de organieke wet, die de Bank verbiedt andere verrichtingen te doen dan diegene die vermeld zijn in artikel 8, en ook tegen artikel 23 der statuten, dat het plafond van de schatkistbons in portefeuille op *fr* 20 miljoen vaststelt.

Op 19 Juli 1919 wordt dan ook een overeenkomst (44) ondertekend tussen de Staat en de Nationale Bank. Hierin wordt bepaald dat de looptijd van de schatkistbons welke aan de Nationale Bank afgestaan werden als tegenwaarde voor het voorschot van *fr* 5.800 miljoen, de termijn niet mag overschrijden gedurende dewelke de Bank gemachtigd is de terugbetaling harer biljetten in speciën te schorsen (gedwongen koers).

De buitengewone algemene vergadering der aandeelhouders keurt op 25 Augustus 1919 de afbreuk aan artikel 23 der statuten goed en de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat aanvaarden respectievelijk op 2 October 1919 en op 7 October 1919 de Regeringsvoorstellen.

De aflossing van die schatkistbons wordt belemmerd door de verwerping te Versailles van de Belgische eisen die de terugbetaling der marken van de Duitse regering vroegen. In Februari 1920 wordt niettemin een eerste storting van *fr* 300 miljoen gedaan. In 1921 schrijft de Regering de binnenlandse 5 pCt. lotenlening uit en haalt ca. *fr* 2,5 miljard samen, doch de begrotingstekorten verhinderen terugbetalingen aan de Nationale Bank met een gedeelte van de lening, zoals beloofd was. Twee andere terugstortingen van *fr* 100 miljoen elk worden gedaan in 1922 en 1923, en de wet van 10 Augustus 1923 richt een speciaal fonds op voor delging van de

voorschotten verstrekt door de Nationale Bank aan de Staat met het oog op de intrekking van het Duitse geld (45). Bedoeld fonds komt er door bemiddeling van de Staat slechts toe in 1924 *fr* 100 miljoen terug te storten en er dient gewacht op de geldstabilisatie van 1926 opdat de Staat er toe beslist een groot deel van de hem verleende voorschotten terug te storten.

Op dat ogenblik staat de Staat bij de Nationale Bank niet alleen in het krijt voor de interprovinciale schuld (*fr* 480 miljoen) en de schatkistbons van de hierboven vermelde rubriek (*fr* 5.260 miljoen), doch ook voor de schatkistbons welke hij verdisconteerd had (*fr* 1.025 miljoen) in uitvoering van de wet van 19 Mei 1926, noodwet welke aan de Nationale Bank toelating gaf een voorschot van *fr* 1.500 miljoen aan de Staat te verstrekken (zie noot betreffende de « Voorschotten op overheidsfondsen », blz. 83).

Per 25 October 1926 beloopt de Staatsschuld tegenover de Nationale Bank derhalve *fr* 6.705 miljoen; ze wordt tot *fr* 2 milliard herleid door een terugbetaling gedaan met de opbrengst van de buitenlandse lening (stabilisatielening), welke op dat ogenblik gesloten werd, alsmede van de herwaarderingswinst van de metaalvoorraad, na aftrek van *fr* 600 miljoen en van sommige belastingen ten voordele van de Schatkist (46).

Het koninklijk besluit van 25 October 1926 bepaalt dat de terugbetaling van het saldo van *fr* 2 milliard zal verzekerd worden door het Fonds voor Delging van de Staatsschuld; bij het einde van 1929 belopen de terugstortingen door dat Fonds *fr* 510 miljoen, waarbij dienen gevoegd de opbrengsten van de maandelijke stortingen van *fr* 20 miljoen die bij een speciaal fonds gedaan werden en de hoofdstorting aanvullen, zodat we het totaal krijgen van *fr* 538 miljoen. Per 25 December 1929, bedraagt de Staatsschuld dus nog slechts *fr* 1.462 miljoen. Het speciaal fonds, waarvan hierboven sprake, werd ingesteld door een schikking tussen de Staat en de Nationale Bank op 25 Januari 1928; het werd afgeschaft door de overeenkomst tussen de Bank en de Staat op 17 October 1930 (47).

Per 31 December 1927 draagt boven vermelde rubriek de benaming « *Belgische schatkistbons* (saldo van het den Staat voorschoten bedrag voor intrekking Duits geld) te delgen volgens koninklijk besluit dd. 25 October 1926 »; van 1928 tot 1930 : « *Belgische schatkistbons en andere openbare fondsen* (koninklijk besluit dd. 25 October 1926) ». Zij omvat daarenboven de andere schatkistbons welke de Bank, overeenkomstig haar statuten, mag aanhouden (48).

De overeenkomst van 17 October 1930 tussen de Staat en de Nationale Bank voorziet de delging van

(45) Bijlage 2, blz. 180.

(46) Bijlagen 3 en 4, blz. 181.

(47) Bijlage 7, blz. 183.

(48) Volgens het speciaal nummer van het *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*: « Belgische Economische Statistieken 1929-1940 », blz. 42.

(44) Bijlage 1, blz. 180.

het saldo der schuld, overeenkomstig de termen van de besluitwet van 25 October 1926, in achttien annuïteiten. Die terugbetalingen werden gedaan van 1931 tot 1932; in 1931 bevindt dat saldo zich onder de rubriek « Schatkistbons en jaarlijkse kortingen der Thesaurie (wet van 27 December 1930) ». Op de balansen van 1932 tot 1936 komt dat saldo voor onder de rubriek « Bons, annuïteiten en obligatiestukken der Belgische Thesaurie » (wet van 27 December 1930 en van 19 Juli 1932) die daarenboven het bedrag inhoudt van het wisselverschil, waarvan de delging door de overeenkomst van 27 Juli 1932 geregeld is (zie hierna).

De uitvoering van de overeenkomst van 17 October 1930 tussen de Staat en de Bank is verbonden met die van het accoord dat met Duitsland op 13 Juli 1929, nopens de marken gesloten werd. Doch, in de loop van de maand Juni 1933, past de Duitse Regering het transfer-moratorium toe op de stortingen welke aan België, krachtens dit accoord, verschuldigd waren. Na nieuwe onderhandelingen, herneemt Duitsland de betaling der annuïteiten op volgende grondslagen :

1° drie vierden in zonder beperking overdraagbare speciën;

2° één vierde in bijkomende uitvoer.

Die *modus vivendi*, aangenomen op 5 October 1933, wordt door Duitsland in de loop van het jaar 1934 opgezegd. Nochtans worden, sedert de vervaldag van 15 Mei 1934, de door het Reich verschuldigde maandelijksse stortingen aan de Conversiekas voor de Duitse buitenlandse schuld overgemaakt; de « clearing »-overeenkomst van 5 September 1934 tussen de twee landen voorziet de overdracht van de aldus opgehoopte marken, bij wege van heffing op de Belgische deviezen welke Duitsland te beurt vallen. De Nationale Bank hoopt dan ook dat de Regering de uitvoering van de verplichtingen, zoals ze uit de overeenkomst van 17 October 1930 voortvloeien, zal hernemen. Er dient niettemin op de devaluatie in April 1935 gewacht, opdat de Staat, door een afhouding op de herwaarderingswinst en door de overname van de 50 frank-biljetten (49), zijn schuld tegenover de Nationale Bank op fr 500 miljoen terugbrengt, welk saldo niet moest terugbetaald worden vóór 31 December 1952, datum waarop het octrooi der Bank ten einde zou lopen.

Van 1937 tot 13 December 1948, is die post vermeld onder een afzonderlijke rubriek : « Vordering op de Staat — Bon van de Belgische Schatkist (wet van 27 December 1930) ».

In uitvoering, ten slotte, van de bepalingen van de wet van 28 Juli 1948 betreffende de sanering van de balans der Nationale Bank van België (50), worden de schulden (waaronder de schuld van fr 500 miljoen

betreffende de marken) en vorderingen van de Schatkist op 13 September 1948 's avonds verrekend, na de algemene vergadering der aandeelhouders op dezelfde dag (51).

« *Vorderingen op de Staat* » : *Schuldbrief van de Belgische Schatkist (wet van 19 Juli 1932)*.

Die post, welke ontstaan is uit de overeenkomsten tussen de Staat en de Nationale Bank na de devaluatie van het pond sterling op 21 September 1931, is aanvankelijk vermengd met de schatkistbon betreffende de Staatsschuld in verband met de marken, onder de rubriek « Bons, annuïteiten en obligatiestukken der Belgische Thesaurie (wetten van 27 December 1930 en van 19 Juli 1932) »; met ingang van 1937 en tot 13 September 1948 staat hij afzonderlijk vermeld.

Op het ogenblik der devaluatie van het pond sterling op 21 September 1931, bezit de Nationale Bank van België 12,6 miljoen pond. Dit bedrag maakt deel uit van de valutareserve, voortkomend van de afstand door de Staat aan de Bank van de opbrengst der stabilisatielening en waarvan de beleggingswinst aan de Schatkist toegekend wordt (52).

Krachtens de overeenkomst tussen de Nationale Bank en de Staat van 27 Juli 1932 (53), overhandigt de Staat de Nationale Bank niet renderende obligaties voor een bedrag gelijk aan het verschil tussen het sterlingbedrag (12,6 miljoen pond) dat ze op 21 September 1931 bezat, en de herwaarderingswinst op 24 Juni 1932.

Bij de herwaarderingswinst worden de interesten welke zij opgebracht hebben, bijgerekend, evenals de valutareserve afgehouden van de deviezenopbrengst der stabilisatielening. Rekening wordt eveneens gehouden met de gedane tegeldemakingen. Die verschillende bedragen verminderen dus in die mate het bedrag der effecten welke de Staat aan de Nationale Bank moet afleveren. Nochtans wordt het definitief bedrag pas één jaar later vastgesteld krachtens genoemde overeenkomst, waarvan artikel 2 de delgingsmodaliteiten van die obligaties voorziet (fr 60 miljoen aangerekend op de rekening « Dienstgebouwen », half-jaarlijks de rente opgebracht door de Belgische Staatsfondsen in vreemde munt uitgegeven, die de Bank krachtens artikel 3 van dezelfde overeenkomst voor een maximum-bedrag van fr 550 miljoen mag bezitten, jaarlijks een bedrag

(51) Zie blz. 90, Geconsolideerde vordering op de Staat.

(52) Zie bijlage 3, blz. 181, artikel 4 van de Overeenkomst op 18 October 1926 tussen de Nationale Bank van België en de Staat gesloten en bij koninklijk besluit van 25 October 1926 goedgekeurd.

(53) Bijlage 10, blz. 185.

(49) Bijlagen 12, 15 en 16, blz. 186 en 187.

(50) Bijlage 32, blz. 195.

gelijk aan 10 pCt. van het te verdelen saldo der in 3° van artikel 18 der organieke wetten voorziene winsten).

Eerst in 1947 zijn deze schuldbrieven volledig afgelost. Aangaande de Belgische Staatsfondsen in vreemde munt uitgegeven, die de Bank krachtens artikel 3 aanhoudt, ze komen voor in de balansen van 1937 tot 1942 ten bedrage van fr 549,99 miljoen, onder de rubriek « *Overheidsfondsen verworven krachtens overeenkomst van 27 Juli 1932* gesloten in uitvoering van de wet van 19 Juli 1932 ». Voorheen stond de tegenwaarde van deze fondsen geboekt onder « *Portefeuille-effecten op België en goudwaarden op het buitenland* ».

In accoord met het Ministerie van Financiën, worden deze overheidsfondsen in Maart en April 1943 te gelde gemaakt; de opbrengst er van wordt geboekt als afschrijving der schuldbrieven uitgegeven door de Staat om het verlies, ten gevolge van de devaluatie van het pond sterling, te dekken, en de overheidsfondsen worden vervangen door een schatkistcertificaat groot fr 550 miljoen met vijf jaar looptijd en 3 1/2 pCt. rente. De interesten van het certificaat worden eveneens aangewend tot afschrijving der schuldbrieven. Op 13 September 1948 maakt dat schatkistcertificaat deel uit van de schulden van de Schatkist die voor de saneringsverrichtingen in de balans van de Nationale Bank van België in aanmerking komen.

Overheidspapier op korte termijn

Gaan de credietverrichtingen sedert 1914 zich aanzienlijk uitbreiden, het disconto (en herdisconto) van handelpapier door de Circulatiebank heeft daarentegen, ten opzichte van de andere verrichtingen, niet meer de betekenis die het vóór de eerste wereldoorlog bezat. De discontopolitiek verliest dan ook van haar vroegere doeltreffendheid. Dit is de reden waarom het koninklijk besluit van 23 Juli 1937 betreffende de coördinatie van de bedrijvigheid, de inrichting en de bevoegdheden van de Nationale Bank, genomen in uitvoering van de wet van 10 Juni 1937, haar actiemiddelen op de credietmarkt uitbreidt en een *open market policy* inluidt, ten einde het disconto aan te vullen en te verstevigen :

« Art. 11. — De verrichtingen van de Bank bestaan in :

» .....

» 3° Schatkistbiljetten te disconteren, aan te kopen en te verkopen; deel te nemen aan de inschrijvingen op effecten op korte of halflange termijn, opengesteld door de Belgische regering of door die van de Kolonie of door inrichtingen van openbaar belang, waarvan de verbintenissen door de Staat worden gewaarborgd, en deze zelfde effecten te verkopen;

» 9° Het kopen en verkopen van nationale publieke fondsen uitgegeven sedert ten minste twee jaar en ter beurze genoteerd.

» Bovenstaande termijn is niet van toepassing op de conversieleningen, behalve bijaldien 's Rijks Schat-

kist er meer dan tien ten honderd vers geld uitgehaald heeft.

» Art. 12. — De effecten op korte of halflange termijn, gedisconteerd, aangekocht door of toegewezen aan de Bank overeenkomstig de bepalingen van artikel 11, 3°, mogen slechts voor een bedrag van fr 500 miljoen in de portefeuille van de Bank worden opgenomen.

» De portefeuille van deze effecten mag echter gedurende meer dan twaalf achtereenvolgende maanden fr 200 miljoen niet te boven gaan.

» Art. 13. — Boven een met haar kapitaal, haar reserves en de amortisatierekeningen overeenstemmend bedrag, mag de Bank de in 9° van artikel 11 voorziene fondsen ten hoogste voor een bedrag van één milliard frank verkrijgen.

» Deze grens wordt opgevoerd met een bedrag gelijk aan alle terugbetaling of tegeldemaking van bons, annuïteiten en obligatietitels van de Belgische Schatkist door de Bank onder zich gehouden krachtens de wetten van 27 December 1930 en van 19 Juli 1932.

» De door de Bank aangekochte publieke fondsen mogen in comptabiliteit worden gebracht naar hun koers van aankoop, zo deze gelijk is aan of lager dan het bedrag van terugbetaling. »

De verrichtingen op overheidsfondsen vinden we terug onder de gelijknamige rubriek in de balans (54).

Het koninklijk besluit van 24 Augustus 1939 (55) wijzigt enigszins de tekst der wet van 1937, vooral waar het gaat over de overheidsfondsen; ze moeten niet meer sinds twee jaar worden uitgegeven en de maximum-grens van het overheidspapier wordt op fr 5 milliard gebracht.

De door de Bank krachtens de *open market*-politiek aangehouden schatkistcertificaten, worden in 1939 aangetekend (artikel 17, 3°, van de statuten) onder de rubriek « *Binnenlandse wissels — Overheidspapier op korte termijn* »; van 1940 tot 1943, onder de hoofden « *Kortlopende overheidsfondsen — a)* uitgegeven door de Belgische Schatkist; *b)* gewaarborgd door de Belgische Schatkist » en in 1946 en 1947 onder de rubriek « *Papier op België — c)* overheidseffecten ». In 1948 werden deze rubrieken hergroepeerd, ten gevolge van de verrekening op 13 September 1948 der schulden en vorderingen van de Schatkist (56), die

(54) Zie aantekening betreffende de « *Overheidsfondsen* », blz. 82.

(55) *Artikel 11.* — De verrichtingen van de Bank bestaan in :
.....

3° Het disconteren, aankopen en overdragen van effecten op korte of halflange termijn, uitgegeven of gewaarborgd door de Belgische Staat, de Kolonie, het Groothertogdom Luxemburg of uitgegeven door lichamen waarvan de verbintenissen door de Belgische Staat worden gewaarborgd;
.....

9° Het kopen en verkopen van ter beurze genoteerde nationale overheidsfondsen op lange termijn.

Artikel 13. — Het bedrag van de portefeuille der Bank, verkregen door verrichtingen gedaan krachtens artikel 11, 3° en 9°, mag 5 milliard frank niet te boven gaan.

Deze grens mag overschreden worden voor een bedrag gelijk aan alle terugbetaling of tegeldemaking van bons, annuïteiten en obligaties van de Schatkist in het bezit van de Bank krachtens de wetten van 27 December 1930 en 19 Juli 1932, en dat voorkomt op de balans van 25 Juni 1937.

De Bank mag bovendien nationale overheidsfondsen aankopen tot een bedrag gelijk aan haar kapitaal, haar reserves en afschrijvingsrekeningen.

(56) Zie blz. 88 e.v.

het voorwerp uitmaakt van de overeenkomst van 14 September 1948 (57).

Bovendien staat onder de rubriek « Papier op België », van 1944 tot 1947, de post « Papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn ». Het gaat hier om overheidspapier, kasbons en promessen gedisconteerd van semi-openbare organen, waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn. In 1948 (58), wordt dit papier geregeld door artikel 20 der statuten en het maakt dan ook deel uit der verrichtingen gedaan overeenkomstig artikel 17, 3° en 9°, van bovengenoemde statuten.

Crediet aan de Staat en aan de openbare lichamen

Onder die rubriek zijn van 1940 tot 31 Augustus 1944, behalve de pasmunt en het tegoed van de Nationale Bank bij het Bestuur der Postchèques, die afzonderlijk werden aangetekend, ook de reeds vermelde posten opgenomen betreffende de wetten van 27 December 1930 en van 19 Juli 1932, alsmede het kortlopend overheidspapier en de vorderingen op de Staat ontstaan krachtens de besluitwet van 10 Mei 1940.

Besluitwet van 10 Mei 1940 (59). — De besluitwet van 10 Mei 1940 (artikel 2) betreffende de voorschotten van de Nationale Bank van België aan de Staat bepaalt :

« Binnen de perken van de te dien einde met de Regering afgesloten overeenkomsten (ten einde de mogelijkheid van ontlening door de Regering te kunnen uitvoeren), is de Nationale Bank van België verbonden door geen enkele der beperkende voorwaarden van het koninklijk besluit n° 29 van 24 Augustus 1939 betreffende de bedrijvigheid, de inrichting en de bevoegdheden van de Nationale Bank van België, genomen ter uitvoering van de wet van 1 Mei 1939. »

Deze besluitwet schaft dus de grens van *fr* 5 milliard af die de Nationale Bank, krachtens de verrichtingen gedaan overeenkomstig artikel 11, 3° en 9°, van de organieke wet, mocht bezitten.

Er worden dan ook verschillende overeenkomsten, door de bevelen van de bezetter in zake bezettingskosten vereist, tussen het Departement van Financiën en de Nationale Bank afgesloten.

Overeenkomst van 12 Mei 1940, waarbij de grens der voorschotten aan de Staat in vorm van kortlopende schatkistcertificaten op *fr* 5 milliard wordt vastgesteld.

Overeenkomst van 4 September 1941 krachtens welke de Bank aanvaardt schatkistcertificaten, die met het oog op de betaling der bezettingskosten worden uitgegeven, te disconteren, en zulks in zoverre de aldus door de Bank aangehouden certificaten geen *fr* 10 milliard overschrijden.

(57) Bijlage 33, blz. 195.

(58) Zie blz. 90 en bijlage 33, blz. 195.

(59) Bijlage 21, blz. 189.

Deze grens wordt op 16 Februari 1942 op *fr* 15 milliard en op 16 December 1942 op *fr* 20 milliard gebracht. Het bedrag dier certificaten daalt van einde 1942 tot einde 1943 van ca. 12 milliard tot iets meer dan 5 milliard. Deze vermindering vloeit voort uit de terugbetalingen van het Departement van Financiën aan de Bank met de opbrengst van de uitgegeven leningen : zo wordt in Juni 1942 een deel der bezettingskosten rechtstreeks door de opbrengst van de uitgifte van certificaten 1942, 1° reeks, gedekt; verder worden schatkistcertificaten terugbetaald met het provenu der uitgiften van schatkistcertificaten 1942, 2° reeks, in December 1942 en Januari 1943, met de opbrengst van de 3 1/2 pCt. lening 1943 in April 1943, van de schatkistcertificaten 1943 in October 1943 en van de schatkistcertificaten 1944, 1° en 2° reeks, respectievelijk in April en Augustus 1944.

Op 25 December 1944 beliep het bedrag der bij deze overeenkomst toegestane voorschotten *fr* 15.005 miljoen, waarvan *fr* 12.005 miljoen dienden tot betaling der bezettingskosten en *fr* 3.000 miljoen tot financiering der behoeften van de geallieerde legers sedert de bevrijding van het grondgebied.

Tegelijkertijd werden andere overeenkomsten te Londen afgesloten om de behoeften van de Schatkist in Engeland en in Belgisch-Congo te dekken :

Overeenkomst van 15 Mei 1942, waarbij de Bank aanvaardt schatkistcertificaten ten belope van *fr* 100 miljoen te disconteren om in de schatkistbehoefte te voorzien.

Overeenkomst van 25 Januari 1943 betreffende een bijzonder voorschot aan de Schatkist, opdat zij de voorschotten zou kunnen terugbetalen die haar te Londen door de Bank van Belgisch-Congo werden verstrekt. Als tegenwaarde van dit voorschot, staat op de passiefzijde, de rubriek « Schatkist — speciale rekening geopend voor de toepassing van de overeenkomst van 25 Januari 1943 ». Dit voorschot werd niet gebruikt en vermits de Nationale Bank van België geen partij was in de overeenkomst van 16 April 1945 tussen de Staat en de Bank van Belgisch-Congo, komen de desbetreffende posten op de actief- en passiefzijde sedert 25 December 1945 niet meer op de balans voor.

Overeenkomsten van 31 Juli 1943 en 4 Januari 1944. Krachtens de beschikkingen van die twee overeenkomsten, worden achtereenvolgens *fr* 657,5 miljoen en *fr* 3.000 miljoen schatkistcertificaten uitgegeven en door de Bank gedisconteerd als tegenwaarde der Belgische bankbiljetten aan de Britse Schatkist geleverd om de onderhoudsuitgaven van het geallieerde expeditiecorps op Belgisch grondgebied te bestrijden.

Overeenkomst van 20 Mei 1944 betreffende de uitgifte van *fr* 176 miljoen schatkistcertificaten om de aankoop in Canada van 200.000 t graan te betalen.

Overeenkomst van 13 Juli 1944, waarbij fr 1 miljard schatkistcertificaten mogen gediscoteerd worden voor credietverlening aan het geallieerde expeditiecorps.

Overeenkomst van 28 Augustus 1944 betreffende de uitgifte van fr 1 miljard schatkistcertificaten om de Belgische Zending *Civil Affairs* toe te laten de schatkistrekenplichtigen in bevrijd grondgebied van geldmiddelen te voorzien.

Naar hun bestemming gegroepeerd, zijn deze voorschotten aan de Staat per 25 December 1944 als volgt samengesteld :

	(millioenen franken)
a) voor eigen rekening van de Schatkist	16.513,5
b) voor het Bevrijdingsfonds (naderhand door de Dienst voor Onderlinge Hulpverlening overgenomen)	1.000
c) voor rekening der geallieerde legers	8.425
Totaal :	25.938,5

Hierbij komt nog het niet gebruikte voorschot van fr 3,5 miljard aan de Schatkist voor de terugbetaling der voorschotten die haar te Londen door de Bank van Belgisch-Congo werden verleend (overeenkomst van 25 Januari 1943 hierboven vermeld).

Van 15 Maart tot 27. December 1945 is de rubriek « *Vorderingen op de Staat* » in drie sub-rubrieken ingedeeld :

« *Certificaten A, eigen rekening van de Schatkist* » : schatkistcertificaten door de Staat aan de Bank overgedragen als tegenwaarde van de voorschotten die haar voor haar eigen behoeften werden verleend.

« *Certificaten B, Dienst voor Onderlinge Hulpverlening* » : certificaten overgedragen als tegenwaarde der voorschotten van de Staat aan de O.M.A.; doel van deze Dienst is de uitvoering der *Mutual Aid*- en der *Reverse Lend Lease*-accorden, die de Belgische Regering met de Britse en de Amerikaanse Regering afsloot. De Nationale Bank van België verleent de vereiste voorschotten voor de betaling der leveringen en prestaties voortvloeiend uit die accorden, en ontvangt als tegenwaarde schatkistcertificaten B (60).

De certificaten A en B worden op 27 December 1945 in een enkele rubriek « *Certificaten A* » samengebracht.

« *Certificaten C* » : certificaten overgedragen als tegenwaarde der voorschotten van de Staat aan de

geallieerde legers voor de betaling der soldij. Deze voorschotten worden geleidelijk door de geallieerde regeringen in hun munt terugbetaald.

Emissiebank te Brussel

In deze rubriek staat de vordering van de Nationale Bank van België op de Emissiebank te Brussel aangekend; zij ontstond hoofdzakelijk uit de voorschotten van de Bank voor de werking van de « *clearing* », daar de bezetter de Emissiebank er toe dwong de « *clearing* »-bedragen te vereffenen zonder tegenwaarde en onder waarborg van het Departement van Financiën (61).

In 1945 werden hierbij fr 7,6 miljoen gevoegd, die voorheen in de overgangsrekeningen op de actief- en passiefzijde voorkwamen en het saldo vertegenwoordigen dat de Emissiebank te Brussel op het ogenblik der bevrijding van het grondgebied aan de Bank verschuldigd was wegens gedragen onkosten voor haar werking.

Deze vordering van de Nationale Bank op de Emissiebank maakt deel uit van de verrekening der schulden en vorderingen van de Schatkist die op 13 September 1948 's avonds werd gedaan, in uitvoering der beschikkingen van de wet van 28 Juli 1948 (62) betreffende de sanering der balans van de Nationale Bank van België; deze verrekening geschiedde als volgt (63) :

ACTIVA	
	(millioenen franken)
1° Certificaten A (eigen rekening en Dienst voor Onderlinge Hulpverlening)	48.967
2° Certificaten C (soldij der geallieerde legers)	1.033
3° Andere vorderingen op de Staat :	
— Schatkistbon (overeenkomst van 17 October 1930, bekrachtigd door de wet van 27 December 1930)	500
— Overheidsfondsen (overeenkomst van 27 Juli 1932, gesloten in uitvoering van de wet van 19 Juli 1932)	550
	1.050
4° Deelneming aan het Internationaal Monetair Fonds (voorschot aan de Staat wegens goudoverdracht)	550
5° Emissiebank te Brussel	64.597
	116.197

(61) Voor nadere gegevens, zie *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting*, Meinummer 1947 : « De Belgische financiën van 1939 tot 1944 », blz. 293 tot 297.

(62) Bijlage 32, blz. 195.

(63) Zie Verslag 1948, blz. 76 e.v.

(60) Voor nadere gegevens, zie Verslag van 1945, blz. 8 tot 10.

PASSIVA

(miltoenen franken)

1° Herwaardering van de goudvoorraad (besluitwet n° 5 van 1 Mei 1944)	10.493	
2° Besluitwet van 6 October 1944 :		
a) Biljetten over te boeken op tijdelijk onbeschikbare of geblokkeerde rekeningen en niet aangegeven oude biljetten	469	
b) Voorlopig fonds in afrekening van het bedrag der door de Staat verworven biljetten (artikel 1, § 2, van besluitwet van 6 October 1944)	4.000	
c) Speciale rekening geopend krachtens artikel 9 der wet van 14 October 1945	63.706	
		78.668
Overschot van de schulden der Schatkist op haar vorderingen		37.529

In uitvoering van de beslissingen genomen door de buitengewone algemene vergadering der aandeelhouders op 13 September 1948, werden de tijdens de oorlog verwezenlijkte winsten, zegge *fr* 264 miljoen, afgestaan aan de Staat. Hiermede en tot beloop van *fr* 200 miljoen, schreef de Staat in op de verhoging van het kapitaal der Bank, dat van *fr* 200 tot 400 miljoen verhoogd werd. Het overschot, zegge *fr* 64 miljoen, werd afgetrokken van het saldo der schuld van de Staat, die aldus tot *fr* 37.465 miljoen wordt verlaagd. Ingevolge de beschikkingen van artikel 3, §§ *b*) en *c*), van de wet van 28 Juli 1948 op de sanering der balans van de Bank, werd dit overschot als volgt onderverdeeld :

(miltoenen franken)

Geconsolideerde vordering op de Staat	35.000	
Overheidspapier (artikel 20 van de statuten — overeenkomst van 14 September 1948) : Schatkistcertificaten	2.465	
		37.465
minus de som van	0,4	
die op het credit van de gewone rekening van de Schatkist gebracht werd.		
		37.464,6

Naar luid van artikel 3, *b*), 2°, van de wet van 28 Juli 1948 op de sanering der balans van de Bank, moeten op het bedrag van de geconsolideerde vordering op de Staat, zegge *fr* 35 milliard, *fr* 5 milliard terugbetaald worden door middel van het jaarlijks aandeel van de Staat in de winsten van de Bank.

Ingevolge die beschikkingen, zijn de voorschotten aan de Staat en aan de openbare lichamen sedert

13 September 1948 onder volgende rubrieken gebracht :

Geconsolideerde vordering op de Staat (Artikel 3, § *b*, der wet van 28 Juli 1948)

Overheidspapier (Artikel 20 der statuten. Overeenkomst van 14 September 1948) (64).

a) *Schatkistcertificaten*

Het betreft hier kortlopend crediet door de Bank aan de Staat verleend. De certificaten die deze voorschotten vertegenwoordigen, brengen tot beloop van *fr* 2.465 miljoen, geen interest op; laatstgenoemd bedrag vertegenwoordigt op 13 September 1948 het overschot van het saldo der vordering van de Nationale Bank tegenover de Staat op de geconsolideerde vordering (*fr* 35 milliard) en waarop artikel 33 der organieke wet van toepassing is (65).

Boven deze grens, brengen de schatkistcertificaten rente op tegen de discontovoet der bij een bank gedomicilieerde geaccepteerde wissels.

b) *Papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn.*

c) *Ander overheidspapier* : dit zijn de rentedragende schatkistcertificaten die op de markt worden ingekocht.

Krachtens artikel 4 der wet van 28 Juli 1948 betreffende de sanering der balans van de Nationale Bank van België, wordt de besluitwet van 10 Mei 1940 in zake de voorschotten van de Nationale Bank aan de Staat ingetrokken (66); anderzijds mag het bedrag der overheidseffecten (*a*, *b* en *c*), dat de Bank ingevolge de verrichtingen overeenkomstig artikel 17, 3° en 9°, der statuten aanhoudt, geen *fr* 10 milliard overtreffen (artikel 20 der statuten en der overeenkomst van 14 September 1948).

Tegoed bij het Bestuur der Postchèques

Dit tegoed komt eerst sedert 1939 in de balansen tot uitdrukking onder de post « Pasmunt en Postchèques ». Nochtans geeft het verslag van 1939, voor 1938 en 1939, de samenstelling van deze post, alsmede van de post van 1938 : « Pasmunt en Diversen », waarin het tegoed op postrekening begrepen is. Dit is evenzo het geval voor de jaren 1940 tot 1943.

Met ingang van 25 October 1946, verschijnt in de balans de rubriek « Tegoed op Postchèque- en girodienst ».

In 1948, is de rubriek « Tegoed bij de Dienst der Postchèques » ingedeeld in rekening A en rekening B.

Rekening A vertegenwoordigt, zoals vroeger, de

(64) Bijlage 33, blz. 195.

(65) *Artikel 33*. — De vergoeding van 0,25 pCt. 's jaars bij de overeenkomst van 19 Juli 1919 aan de Bank toegekend voor onkosten van uitgifte, wordt berekend op het gedeelte van de omloop overeenkomend met de voorschotten aan de Staat.

(66) Bijlage 32, blz. 195.

beschikbare middelen van de Bank bij het Bestuur der Postchèques; rekening B betreft het tegoed van een buitenlandse circulatiebank dat op postrekening werd gebracht ingevolge een overeenkomst tussen de Belgische regering en de regering van het land waartoe de betrokken circulatiebank behoort. Tegenover deze rekening staat op de passiefzijde de rubriek *b)* der rekening « Banken in het buitenland, betalings-accorden ».

Deelneming aan het Internationaal Monetair Fonds

In uitvoering van de verbintenissen voortspruitend uit de bekrachtiging van de accorden van Bretton Woods (67), moet de Regering einde Februari 1947 het bedrag storten van de Belgische deelneming aan dit Fonds, welk bedrag 225 miljoen U.S.-dollar, zijnde *fr* 9.861 miljoen, belooft.

Na aftrek van een eerste storting in December 1945 — het aandeel van België in de aanvankelijke beheerskosten van het Fonds —, bedraagt het te betalen saldo *fr* 9.860 miljoen, waarvan *fr* 2.464 miljoen in goud, *fr* 986 miljoen in nationale munt en *fr* 6.410 miljoen in schatkistcertificaten.

De Bank verleent haar bemiddeling om aan de Staat het goud en de geldmiddelen vereist voor de uitvoering van zijn verbintenissen tegenover het Fonds beschikbaar te stellen. Zij doet dit eveneens voor het Groothertogdom Luxemburg wat de girale betaalmiddelen betreft. (Voorschot van 44 miljoen Luxemburgse frank.)

Het voorschot van de Bank voor de goudoverdracht brengt 0,75 pCt. rente per jaar op; het wordt door de Schatkist geleidelijk terugbetaald en bedraagt op 25 December 1947 maar *fr* 550 miljoen meer; het is dat bedrag dat in aanmerking kwam voor de verrekening op 13 September 1948 tussen de schulden en de vorderingen van de Schatkist (68).

Deze voorschotten aan de Belgische Staat (in goud en in franken) en aan het Groothertogdom voor de betaling hunner deelneming aan het Fonds, zijn tot 13 September 1948 onder de volgende rubrieken opgenomen :

Deelneming aan het Internationaal Muntfonds
voorschotten aan de Staat
voor cessie van goud
in Belgische franken
voorschot aan het Groothertogdom Luxemburg
in Luxemburgse franken.

Met ingang van 13 September 1948, luiden deze rubrieken :

Bijzondere voorschotten voor deelneming aan het Internationaal Muntfonds

- a) aan de Belgische regering, in Belgische franken;
- b) aan de Luxemburgse regering, in Luxemburgse franken.

(67) Naar het Verslag van 1947, blz. 59 en 60.

(68) Zie blz. 88 e.v.

Op de passiefzijde, zijn twee rekeningen-courant voor het Internationaal Monetair Fonds geopend, waarin de tegoeden van het Fonds resp. in Belgische franken en in Luxemburgse franken gecrediteerd zijn.

Daar die tegoeden op hun goudwaarde moeten gehandhaafd blijven, worden deze rekeningen-courant aangepast in de balans per 31 December 1949 op basis van de nieuwe frankpariteit tegenover het goud, ingevolge de Septemberdevaluatie van 1949.

Op de orderekeningen (69), komen de schatkistcertificaten voor, die in het dossier van het Fonds berusten; een zelfde aanpassing ingevolge de devaluatie in September 1949 vond plaats.

Accoord voor multilaterale compensatie

Op aanvraag van de minister van Financiën verzekert de Bank, voor rekening van de Staat, de tenuitvoerlegging der betalings- en compensatieaccorden onder de Europese landen; het eerste accoord werd te Parijs op 16 October 1948 ondertekend en het tweede, voor het dienstjaar 1949-1950, op 7 September 1949, eveneens te Parijs.

In bovengenoemde rekening wordt het bedrag aangegeven van het voorschot dat de Bank aan de Staat verleent, opdat deze laatste de trekkingsrechten vervroegd zou kunnen mobiliseren; dit voorschot wordt geleidelijk afgelost door middel van de opbrengsten in Belgische franken van de aanwending der dollars die de E.C.A. (*European Cooperation Administration*) als voorwaardelijke hulpverlening, ter beschikking van België stelt.

Het voorschot krachtens het eerste accoord verleend, werd in de loop van 1949 afgelost; het saldo van het voorschot voor het tweede Marshall-jaar bedraagt, op 31 December 1949, *fr* 2.547 miljoen.

Bankbiljetten in omloop

In de organieke wet van 1850 is de oprichting van een circulatiebank op aandelen aan zekere voorwaarden gebonden :

« Art. 25. — Geen circulatiebank mag op aandelen worden opgericht, tenzij in de vorm ener naamloze vennootschap en krachtens een wet. »

Het koninklijk besluit van 23 Juli 1937 handelt in zijn artikel 4, dat artikel 25 der organieke wet van 1850 vervangt, niet meer over circulatiebanken op aandelen, doch over eender welke circulatiebank :

« Art. 4. — Geen circulatiebank mag worden opgericht, tenzij krachtens de wet. »

Voorheen had een particuliere bank die niet op aandelen zou opgericht zijn, luidens de organieke wet, een circulatiebank kunnen worden. Het nieuwe besluit

(69) Zie tabel IIa, blz. 133.

« stelt een einde aan de fictie waarbij biljetten door particulieren konden uitgegeven worden » (70).

Het is het artikel 12 der organieke wet van 1850 dat het voorrecht van uitgifte aan de Nationale Bank van België verleent :

« Art. 12. — De Bank geeft biljetten aan toonder uit. Het bedrag der in omloop zijnde biljetten moet vertegenwoordigd zijn door waarden die gemakkelijk te gelde kunnen worden gemaakt. De verhoudingen tussen het incasso en de in omloop zijnde biljetten zullen door de statuten worden bepaald » (71).

Op dat tijdstip zijn biljetten van de Société Générale, van de Banque de Belgique en van de Banque de Flandre in omloop. Artikelen 26 en 27 van de wet stellen de voorwaarden van intrekking dier biljetten vast :

« Art. 26. — De Bank zal de biljetten met gedwongen koers uit de omloop trekken.

» Tot de algehele betaling van de vordering uit deze intrekking ontstaan, kan de Regering de Bank toestaan hetzij deze biljetten te gebruiken, hetzij ze te vervangen door haar eigen biljetten die het kenmerk van wettig betaalmiddel dragen.

» Het bedrag van die uitgiften zal in ieder geval niet het bedrag der ingetrokken en niet terugbetaalde biljetten mogen overtreffen.

» In afwachting van die terugbetaling, zullen de rechten, waarborgen, voorrechten en hypotheeken voorzien bij de wet van 20 Maart en die van 22 Mei 1848 blijven voortbestaan. »

« Art. 27. — (2^e alinea) De Regering is gemachtigd op hetzelfde tijdstip de biljetten terug te betalen die krachtens artikel 7 der wet van 22 Mei 1848 werden uitgegeven om de diensten van de Schatkist te vergemakkelijken. »

Het uitgifterecht van de Bank wordt haar slechts in 1914 door de bezetter ontnomen (Duits besluit van 22 December 1914) (72); het wordt haar teruggeschonken in 1918, daar, overeenkomstig de besluitwet van 8 April 1917, de maatregelen van de bezetter van rechtswege vervallen naarmate het grondgebied wordt bevrijd.

Vorm, wijze van uitgifte en hoeveelheid der uitgegeven coupures

Artikel 13 der organieke wet van 1850 bepaalt :

« De Regering stelt in gemeen overleg met de Bank de vorm der coupures, de wijze hunner uitgifte en hun hoeveelheid van elke soort, vast. »

Met ingang van 26 Maart 1900 wordt hieraan toegevoegd :

« De tekst der voortaan uit te geven biljetten zal in de twee officiële talen opgesteld worden. »

(70) Koninklijk besluit van 23 Juli 1937 betreffende de coördinatie van de bedrijvigheid, de inrichting en de bevoegdheden van de Nationale Bank, Verslag aan de Koning (*Belgisch Staatsblad* van 26-27 Juli 1937, blz. 4742).

(71) Zie de aantekening « Dekkingsvoorraad », blz. 75.

(72) Verschenen op 24 December 1914 in het *Bulletin officiel des lois et arrêtés pour le territoire belge occupé*.

De statuten van hetzelfde jaar geven in artikel 28 over de uit te geven hoeveelheid coupures volgende verduidelijking :

« Zij (de Regering) stelt de hoeveelheid vast der biljetten van minder dan 50 frank en bepaalt, in gemeen overleg met de Bank, de hoeveelheid der biljetten van 50 frank en daarboven »,

over de taal waarin de teksten zijn gesteld (artikel 29) :

« De tekst van de voortaan uit te geven biljetten zal in de twee officiële talen worden opgesteld.

» Wat betreft het gebruik der Vlaamse taal, zal de Bank zich gedragen naar de bepalingen van artikel 7 der wet van 26 Maart 1900. »

In 1926 is de tekst van de organieke wet zoals hij in 1900 bestond in de statuten (artikel 25) nagenoeg onveranderd overgenomen :

« Art. 25. — De Regering bepaalt, in overleg met de Bank, de vorm der coupures, de wijze van uitgifte daarvan en de hoeveelheid voor elke soort.

» De tekst wordt in de twee officiële talen opgesteld. »

Ten slotte, vermelden de statuten van 1937 de thans nog geldende tekst :

« Art. 24. — De tekening en de tekst van de uit te geven biljetten worden door de Bank aan de Minister van Financiën tot goedkeuring onderworpen.

» Ontstentenis van goedkeuring kan niet door derden worden aangevoerd of tegen hen worden ingeroepen.

» De tekst wordt in het Frans en in het Nederlands opgesteld » (73).

De Regering komt dus niet meer rechtstreeks tussen beide om het bedrag der uitgifte van elke coupure vast te stellen.

Op 26 October 1926 (*Belgisch Staatsblad* van 28 October 1926) verleent het koninklijk besluit betreffende de uitgifte door de Staat van deelmunten bestemd om de door de Nationale Bank van België in omloop gebrachte kleine coupures te vervangen (74), de Regering het recht om de biljetten van 20 frank en 5 frank door de Bank uitgegeven, voor rekening van de Staat over te nemen. Deze biljetten blijven verder in omloop voor rekening van de Staat en kunnen tegen biljetten van de Nationale Bank worden omgewisseld.

Ten slotte, voorziet het koninklijk besluit van 16 April 1935 het recht tot overneming door de Staat van de biljetten van 50 frank welke door de Nationale Bank werden uitgegeven (75).

Luidens koninklijk besluit van 25 October 1926 betreffende de muntstabilisatie (76), worden de nieuw

(73) Bovendien bepaalt o.m. artikel 23: « de biljetten dragen de naamstempel van de Gouverneur en van de Thesaurier ».

(74) Bijlage 5, blz. 182.

(75) Bijlage 16, blz. 187.

(76) Bijlage 4, blz. 181.

uitgegeven biljetten tegelijkertijd in franken en in belga's gesteld (één belga = 5 frank). De belga wordt bij de besluitwet van 8 Januari 1946 afgeschaft (77).

Vervanging en intrekking der biljetten

Deze gebeurlijkheid is voor het eerst voorzien in de wet van 26 Maart 1900 (artikel 6 — zie artikel 13bis der organieke wet van hetzelfde jaar) :

« Binnen de maand volgende op de afkondiging dezer wet, zal de Bank in de openbare Schatkist de waarde storten van de bankbiljetten uitgegeven vóór het jaar 1869 en welke tot nog toe niet ter terugbetaling werden aangeboden. »

Het vervolg van dat artikel is door de statuten overgenomen en is thans nog van kracht :

« Telkens als een type van bankbiljet vervangen of ingetrokken wordt, betaalt de Bank aan 's Rijks Schatkist, bij het verstrijken van het in elk geval bij bijzondere overeenkomst vastgesteld tijdsbestek, de waarde der biljetten van dit type welke niet ter terugbetaling werden aangeboden. »

De wet en de statuten van 1900 vullen deze beschikkingen als volgt aan :

« Deze bepaling is toepasselijk op de biljetten van 20 frank die het model van 1897 voorafgaan. »

Ten slotte, is de laatste paragraaf van dit artikel nog steeds van kracht :

« De biljetten waarvan de tegenwaarde in 's Rijks Schatkist wordt gestort, worden van het bedrag van de omloop afgetrokken; de terugbetaling van de biljetten, welke later aan de loketten van de Bank worden aangeboden, heeft voor rekening van 's Rijks Schatkist plaats. »

De statuten bepalen bovendien dat : « Het bedrag er van op het einde van elk halfjaar van de Schatkist geëist wordt. »

Omloop en koers der bankbiljetten

ORGANIEKE WET :

« Art. 14. — De bankbiljetten zijn betaalbaar op zicht in de kantoren der Bank te Brussel. De Regering is gemachtigd ze ter betaling in de Staatskassen te ontvangen. »

In 1872, mag de terugbetaling der biljetten ook in de provincie geschieden.

STATUTEN :

« Art. 33. — De bankbiljetten zijn betaalbaar op zicht in de kantoren van de Bank te Brussel en in de agentschappen van de provincie.

» Nochtans mag de betaling in de agentschappen worden verdaagd totdat zij de nodige gelden hebben bekomen. »

« Art. 34. — Deze biljetten zullen verder ter betaling in de Staatskassen worden ontvangen.

» De toelating krachtens artikel 14 der wet van 5 Mei 1850 gegeven, is herroepbaar. »

De wet van 20 Juni 1873 drukt zich in artikel 6 duidelijker uit :

« De wezenlijke aanbiedingen mogen gedaan worden in biljetten van de Nationale Bank, zolang zij in wettige munt op zicht betaalbaar zijn.

» Die bevoegdheid zou van rechtswege ophouden, indien de biljetten van de Nationale Bank niet meer in de Staatskassen ter betaling zouden worden aangenomen. »

Met de oorlog van 1914 wordt de wettige koers afgeschaft en de gedwongen koers ingevoerd :

« Koninklijk besluit van 2 Augustus 1914 (*Belgisch Staatsblad* van 3 Augustus 1914, n° 215), par. II. — De biljetten moeten als wettige munt door de openbare kassen en de particulieren ontvangen worden; niettegenstaande elke tegenstrijdige overeenkomst.

» Onderhavig besluit wordt van kracht de dag waarop het in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt. »

Artikel 10 (1^e alinea) van de organieke wet, gewijzigd bij koninklijk besluit van 25 October 1926, bepaalt :

« De bankbiljetten zijn betaalbaar op zicht in de kantoren der Bank te Brussel volgens de bewoordingen van het koninklijk besluit op de muntstabilisatie genomen krachtens de wet van 16 Juli 1926 » (78):

Artikelen 7 en 8 van het koninklijk besluit betreffende de muntstabilisatie herstellen in werkelijkheid de wettige koers.

« Art. 7. — De biljetten in franken door de Bank uitgegeven, zijn verder wettig gangbaar.

» Bij dit besluit wordt niets gewijzigd aan de bestaande wetten, wat betreft die biljetten als betaalmiddel en de verplichting voor de openbare kassen en de private personen om ze, ondanks welke strijdige overeenkomst ook, als wettige munt te aanvaarden.

» Die biljetten zijn gewaarborgd door het ganse bezit van de Bank, zoals het uit kracht van dit besluit, samengesteld en vermeerderd is. »

« Art. 8. — De wisselkoers van de Belgische frank tegenover het buitenland wordt bepaald in veelvoud van 5 frank. De Nationale Bank neemt hetzelfde veelvoud aan als grondslag voor haar terugbetalingen in speciën, welke op zicht zullen geschieden, in goud, in zilver tegen de goudwaarde dezes of in gouddeviezen op het buitenland, naar keuze van de Bank... »

Hieruit blijkt dat de gedwongen koers vervangen wordt door de *Gold Exchange Standard*, die de Bank toelaat haar biljetten hetzij in goud, hetzij in deviezen terug te betalen. Deze methode is afgeleid van de *Gold Bullion Standard*. Opgemerkt zij nochtans dat de Bank alleen onder bepaalde voorwaarden goud afgeeft (baar van ca. 12 kg 1/2 fijn goud) (79).

(78) Dit artikel bepaalt bovendien dat de terugbetaling der biljetten in de agentschappen der provincie kan worden verdaagd totdat ze de nodige gelden hebben ontvangen, en dat de Regering gemachtigd is de bankbiljetten ter betaling in de Staatskassen te aanvaarden.

(79) C.f. reglement op de goudaankoop van 1930 en het huis-houdelijk reglement van 1929, artikel 161 : « De Bank betaalt haar biljetten terug in goud en op zicht aan haar loketten tegen de wettelijke pariteit van 0,209211 gr fijn goud per belga. De terugbetalingen in goud geschieden in baren of staven, volgens het gebruikelijke gewicht op de voornaamste internationale geldmarkten (ca. 12 kg).

(77) Bijlage 29, blz. 193.

De muntwet van 30 Maart 1935 (80) schorst in artikel 1 opnieuw de verplichting voor de Nationale Bank van België haar biljetten terug te betalen. De verrichtingen van aankoop en verkoop van goud en deviezen worden gedaan door het Egalisatiefonds der Wisselkoersen (81).

Het koninklijk besluit van 31 Maart 1936 (82) schaft artikel 1 van de muntwet van 30 Maart af, zodat de wettige koers op die datum hersteld is.

De statuten van 1937 worden aan deze nieuwe toestand aangepast.

Ten slotte, wordt de inwisselbaarheid der biljetten van de Nationale Bank van België, evenals in 1914, door de besluitwet van 10 Mei 1940 geschorst (83).

Paragraaf 1 van artikel 26 der statuten van 1945 bepaalt :

« De biljetten zijn betaalbaar op zicht in de kan-

(80) Bijlage 12, blz. 186.

(81) Bijlagen 13 en 14, blz. 186.

(82) Bijlage 18, blz. 188.

(83) Bijlage 20, blz. 188.

toren van de Bank te Brussel onder de door de wet bepaalde voorwaarden », en de besluitwetten n^{rs} 5 en 6 van 1 Mei 1944 (84) geven de Nationale Bank van België het recht deviezen aan te kopen en te verkopen, goud in baren of in munten aan te kopen en eventueel te verkopen; doch in werkelijkheid blijft de gedwongen koers behouden.

* * *

Zoals hierboven (blz. 92) reeds aangestipt, werd het uitgifterecht van de Nationale Bank op 22 December 1914 ingetrokken door de Duitse overheid, die de Société Générale met de uitgifte der biljetten belast. Van 1914 tot 1922 zijn er dan ook hoofdzakelijk naast de biljetten van de Nationale Bank, de biljetten van de Société Générale de Belgique en de marken in omloop; de verordening van de Duitse gouverneur-generaal van 3 October 1914 verplicht de Nationale Bank Duits geld te aanvaarden.

(84) Bijlagen 22 en 23, blz. 189 en 190.

Dadelijk opvraagbare verplichtingen van de Nationale Bank van België en van het Uitgifte-Departement van de Société Générale de Belgique in 1914-1918 (*)

Tijdperk	Biljetten			Rekening-courantsaldi			Dadelijk opvraagbare verplichtingen		
	N.B.B.	S.G.B.	Totaal	N.B.B.	S.G.B. (**)	Totaal	N.B.B.	S.G.B.	Totaal
<i>(Millioenen franken)</i>									
1914 30 Juni.....	1.007	—	1.007	114	—	114	1.121	—	1.121
31 December	1.614	—	1.614	98	—	98	1.712	—	1.712
1915 31 December	1.320	609	1.929	216	151	367	1.536	760	2.296
1916 31 December	1.282	850	2.132	192	116	308	1.474	966	2.440
1917 31 December	1.268	1.116	2.384	169	130	299	1.437	1.246	2.683
1918 31 October.....	1.273	1.526	2.799	164	379	543	1.437	1.905	3.342

(*) Een gelijkaardige tabel verscheen in « Les fonctions et les opérations de la Banque Nationale de Belgique de 1914 à 1938 » door C. de Strycker.

(**) Naar H. Chlepner: « Le marché financier belge depuis cent ans », blz. 115.

In 1940, doet het Duitse militair bestuur opeisingen en aankopen die in biljetten van de « Reichskreditkassen » worden betaald. De « Reichskreditkassenscheine » zijn gangbaar in de bezette grondgebieden, doch niet in Duitsland. In 1941, komt de Directie van

de Bank er toe de « Scheine » uit de omloop te doen nemen, daar zij hierover geen enkel toezicht kon uitoefenen; in 1942, waren zij volledig uit de omloop verdwenen.

* * *

Dadelijk opvraagbare verplichtingen van de Nationale Bank van België en omloop van « Reichskreditkassenscheine » in 1940-1942

Begin maand	Biljetten			Rekening-courantsaldi N.B.B. (particulieren + Schatkist) (**)	Totaal
	N. B. B.	Reichskreditkassenscheine (*)	Totaal		
<i>(Millioenen franken)</i>					
1940 Augustus ...	31.247	4.000	35.247	2.262	37.509
1941 Januari	35.453	2.000	37.453	1.779	39.232
1941 Juli	40.446	700	41.146	1.681	42.827
1942 Januari.....	48.942	420	49.362	2.348	51.710

(*) Raming.

(**) Excl. de rekening-courant van het Bestuur der Postchèques.

Gebied waarin de biljetten van de Nationale Bank in omloop zijn

Daar de grenzen waarbinnen de biljetten van de Nationale Bank wettig betaalmiddel zijn, sinds de eerste wereldoorlog gewijzigd werden, lijkt het nuttig hierbij even te blijven stilstaan.

Na het verdrag van Versailles, worden de kantons Eupen, Malmédy en Sint-Vith aan het Belgisch grondgebied gehecht, evenals de gemeente La Calamine; van Mei 1940 tot September 1944, zijn de Belgische biljetten niet gangbaar in deze gebieden, vermits deze laatste door de bezettende overheid bij het Reich werden ingelijfd.

Anderzijds waren de Belgische speciën, naast de Franse speciën en Duitse munten, reeds vóór de oorlog 1914-1918 in omloop in het Groothertogdom Luxemburg (85) dat sedert 1842 deel uitmaakte van het Duitse *Zollverein*.

Ingevolge de Belgisch-Luxemburgse overeenkomst van 25 Juli 1921 (artikel 22) (86), zijn de biljetten van de Nationale Bank van België, met ingang van 1 Juni 1922, impliciet tot de omloop in het Groothertogdom Luxemburg toegelaten (87) : de overeenkomst betreffende de financiële en monetaire kwesties, op 23 Mei 1935 tussen België en het Groothertogdom Luxemburg gesloten (88), bepaalt dat « de biljetten van de Nationale Bank in het Groothertogdom Luxemburg als wettig betaalmiddel door de openbare kassen en de particulieren worden aanvaard »; de pariteit van de Luxemburgse frank tegenover de Belgische frank is vastgesteld bij het Groothertogelijk besluit van 1 April 1935 op 1 Luxemburgse frank = 1,25 Belgische frank.

In verband met de wederzijdse vrije inwisselbaarheid van de Belgische en de Groothertogelijke frank, is het niet zonder belang enkele bondige gegevens te verstrekken over het bedrag der Luxemburgse geldcirculatie. Van 1935 tot Mei 1940, is ze beperkt tot 125 miljoen Luxemburgse frank, waarbij 5 tot 6 miljoen Luxemburgse frank pasmunt dienen gevoegd. Er worden eveneens biljetten door de Banque Internationale à Luxembourg in omloop gebracht en wel voor een bedrag van 6,25 miljoen Luxemburgse frank. De omloop van Luxemburgse biljetten en munten beweegt zich dan ook van 1935 tot Mei 1940, tussen 150 en 200 miljoen Belgische frank.

Van Mei tot December 1940 (89), geeft de Luxem-

burgse Staat door tussenkomst van de Caisse d'Épargne luxembourgeoise kasbons uit in coupures van 5 tot 1.000 frank boven de uitgifte van 139 miljoen Luxemburgse frank bestaande op 16 Mei 1940; op 31 December van hetzelfde jaar, bereikt de omloop 239 miljoen Luxemburgse frank.

De Duitse verordening van 29 Januari 1941 beveelt de intrekking van de Belgische en Luxemburgse muntsoorten en na de omwisseling blijft de Reichsmark alleen in omloop in Luxemburg tot de bevrijding van het grondgebied.

Van 18 tot 23 October 1944, voorziet het Groothertogelijk besluit van 14 October de indiening der Duitse metalen munten en bankbiljetten, en, sedert de inwerkingtreding van dit besluit, zijn alleen wettig betaalmiddel (art. 7) :

« 1° de nieuwe kasbons uitgegeven of uit te geven door de openbare Schatkist;

» 2° de nieuwe biljetten uitgegeven of uit te geven door de Nationale Bank van België of de Schatkist, met ingang van 9 October 1944, alsmede de oude Belgische biljetten waarvan de nominale waarde lager is dan 100 frank;

» 3° de Belgische en Luxemburgse metalen munten.
» De kwestie van het uitgifteprivilege van de Banque Internationale blijft voorbehouden. »

Het uitgifterecht van de Banque Internationale à Luxembourg is vastgesteld bij het Groothertogelijk besluit van 1 Augustus 1945 op 10 miljoen frank, en bij dat van 28 November 1949 op 20 miljoen frank.

De wijzigingsclausule en het aanvullend protocol van de overeenkomst tussen de Belgische en Luxemburgse regeringen einde Augustus 1944 gesloten, verlenen dezelfde pariteit aan de Belgische en aan de Luxemburgse frank tegenover de buitenlandse muntsoorten en het goud, en beperken de grens van de omloop der Luxemburgse coupures in het Groothertogelijke grondgebied; de biljetten mogen niet groter zijn dan 100 frank.

Indirecte beperkingen aan de biljettenomloop

Tijdens de eerste jaren van het bestaan der Bank, wordt er een zegelrecht geheven (90) dat evenredig is aan het bedrag van de coupure en wel *fr* 0,50 per 1.000 frank, op ieder biljet op het ogenblik van zijn schepping; bij de wet van 10 September 1862, die op 1 October van hetzelfde jaar in werking treedt, betaalt de Circulatiebank aan de Staat, bij het einde van elk jaar, een recht van één half per duizend op het gemiddelde der tijdens het jaar in de omloop gehouden biljetten. Deze wet brengt vanzelfsprekend een verzwaring der lasten van de Bank teweeg (91), doch laat anderzijds toe de onreine en geschonden biljetten, zonder andere uitgaven dan die van het papier en de drukkosten, te vernieuwen.

(90) Wet van 20 Juli 1848.

(91) Tijdens de eerste vijf jaren der inwerkingtreding van de wet, werd het zegelrecht dat tijdens de vijf vorige jaren geheven werd, met één vijfde voor de inschrijver verminderd.

(85) Zie artikel van de heer Georges DE LEENER : « Le franc luxembourgeois », in *Bulletin d'Information et de Documentation de la Banque Nationale* van 25 April 1937.

(86) Overeenkomst goedgekeurd bij de Belgische wet van 5 Maart 1922 (*Staatsblad* van 11 Maart 1922). Artikel 22 van de Overeenkomst; zie Bijlage 35, blz. 196.

(87) Zie Verslag van de Nationale Bank van 1922, blz. 22.

(88) Overeenkomst goedgekeurd bij de Belgische wet van 26 Juli 1935 en bij de Groothertogelijke wet van 15 Juli 1935 (Bijlage 36, blz. 196).

(89) Naar de publicatie van het Ministerie van Economische Zaken van het Groothertogdom Luxemburg (Dienst voor Economische Studiën en Documentatie) : « Statistiques économiques luxembourgeoises », résumé rétrospectif, Augustus 1949, blz. 219.

Bovendien kent in 1872 de organieke wet aan de Staat een vergoeding toe van één kwart percent per halfjaar op het overschot van de gemiddelde biljettenomloop boven *fr* 275 miljoen. De overeenkomst van 19 Juli 1919 (92), goedgekeurd bij de wet van 24 October 1919 betreffende het voorschot van de Bank aan de Staat voor de intrekking van het Duitse geld, handhaaft deze heffing van de Staat, waarbij ze echter nader bepaalt dat het de biljettenomloop is overeenstemmend met productieve verrichtingen die met een taxe van één kwart percent per semester belast wordt op het overschot van de gemiddelde biljettenomloop boven *fr* 275 miljoen; daartegenover kent de overeenkomst aan de Bank, op het deel van de biljettenomloop dat de productieve verrichtingen overtreft, een vergoeding toe van 0,25 pCt. per jaar, verhoogd met een hoeveelheid overeenstemmend met het percent van het jaarlijks zegelrecht op de biljetten aan toonder. Dezelfde overeenkomst bepaalt verder dat de omloop overeenstemmend met de productieve verrichtingen, dient vastgesteld door berekening van de gemiddelde verhouding tussen de beweging der productieve verrichtingen van de Bank gedurende de tien aan de oorlog voorafgegangene jaren en de gemiddelde circulatie van deze tienjaarsperiode. Bovendien wordt, met ingang van 1 September 1920, het zegelrecht van 0,50 op 1 per duizend per jaar gebracht.

Op 1 April 1926 wordt het recht andermaal verhoogd en wel tot 1,20 per duizend 's jaars van de gemiddelde productieve geldsomloop; bij koninklijk besluit van 25 October 1926 (organieke wet : artikel 30) wordt de vergoeding van het jaarlijks zegelrecht vastgesteld ten belope van het gemiddeld bedrag van de circulatie overeenkomend met de goudvoorraad, het deviezenbezit en de vordering op de Staat, en wordt de vergoeding van 0,25 pCt. 's jaars volgens de overeenkomst van 19 Juli 1919 (artikel 29) toegepast op het deel van de omloop overeenstemmend met de voorschotten aan de Staat. Bovendien is de Bank niet meer gehouden tot betaling van de taxe van 0,25 pCt. per halfjaar op de gemiddelde biljettencirculatie overeenstemmend met de productieve verrichtingen die *fr* 275 miljoen overtreffen. De wet van 19 Juli 1932 (93) kent eveneens een vergoeding van het zegelrecht toe op de verrichtingen voortvloeiend uit het pondenverlies geleden bij de devaluatie van de Britse valuta.

Bij de besluitwet van 13 Januari 1933 wordt het zegelrecht op zijn huidig percentage gebracht : 1,44 per duizend van de gemiddelde biljettenomloop tijdens het jaar.

De vergoeding van dit jaarlijks zegelrecht wordt beperkt bij het koninklijk besluit van 23 Juli 1937 tot het gemiddeld bedrag van de omloop overeenstemmend met de goudvoorraad en de vordering op de

(92) Bijlage 1, blz. 180.

(93) Bijlage 9, blz. 185.

Staat; er is dus niet meer, zoals in 1926, sprake van de tegenwaarde van het deviezenbezit.

Bij besluit van het Departement van Financiën van 15 Juli 1942 wordt deze vergoeding uitgebreid ten belope van de voorschotten van de Nationale Bank aan de Emissiebank voor de omwisseling van het Duitse geld, alsmede voor de uitvoering der compensatieverrichtingen (clearing). Dit besluit wordt toegepast op het bedrag der op de afsluitingsdatum van de laatste balans verleende voorschotten en voor de eerste maal op 25 December 1941.

Ten slotte, de overeenkomst van 14 September 1948 tussen de Staat en de Nationale Bank (94), waarbij de voorschotten van de Circulatiebank tegen afgifte van overheidseffecten tot *fr* 10 milliard worden beperkt, kent de vergoeding van 0,25 pCt. 's jaars toe op het deel van de omloop overeenstemmend met het bedrag van *fr* 2.465 miljoen (deze som vertegenwoordigt het deel der schuld van de Staat tegenover de Bank dat op 13 September 1948 het geconsolideerd bedrag overschrijdt); het overschot der voorschotten gedaan tegen afgifte van schatkistcertificaten wordt gediscanteerd tegen de rente der bij een bank gedomicilieerde geaccepteerde wissels. Wat de geconsolideerde vorderingen op de Staat betreft, hierop wordt verder de vergoeding berekend.

Hieruit blijkt dus dat de Bank er belang bij heeft de biljettenomloop te beperken tot het bedrag overeenstemmend met de goudvoorraad en de vordering op de Staat, zo zij de betaling van de zegelrechten wil vermijden; in de mate van het mogelijke, zal zij de voorkeur geven aan credietverlening aan het particuliere bedrijfsleven door het disconteren van wissels of voorschotten op overheidsfondsen, in vorm van crediet in rekening-courant.

* * *

Bij de overneming door de Staat der kleine coupures van 5 en 20 frank in October 1926 (95) en van de biljetten van 50 frank in April 1935 (96), wordt de vergoeding van 0,25 pCt. 's jaars aan de Nationale Bank eveneens toegekend op het bedrag der kleine coupures die voor rekening van de Schatkist in omloop zijn. Daar nu het Muntfonds de kosten van het drukken der kleine coupures draagt, verkrijgt de Nationale Bank, met ingang van 26 December 1945, een vergoeding beperkt tot 0,10 pCt. 's jaars op het bedrag der biljetten die voor rekening van het Muntfonds in omloop zijn (97), voor kosten van toezicht, behandeling en vernietiging der biljetten.

Rekeningen-courant

Reeds in 1850 voorziet de organieke wet :

« Art. 8. — De verrichtingen van de Bank bestaan in...

(94) Bijlage 33, blz. 195.

(95) Bijlage 5, blz. 182.

(96) Bijlage 17, blz. 188.

(97) Overeenkomst van 18 Maart 1946 tussen de Staat en de Nationale Bank van België.

» 5° Het ontvangen van sommen in rekening-courant en... »

Bovendien zal de Bank, overeenkomstig artikel 10, « de Dienst van Staatskassier tegen de bij de wet bepaalde voorwaarden uitoefenen ». Aldus wordt de Bank er o.m. mee belast de rekening-courant van de Schatkist te voeren (98). Dientengevolge verschijnen er in de balansen twee voornamelijk onderverdelingen der rekening-courant: de rekeningen-courant der particulieren en die van de Schatkist. Vermelden we dat tot de rekeningen-courant van de particulieren sinds 1865 ook die van de Spaarkas behoort, vermits de Bank sedert de oprichting van deze instelling met haar verrichtingen werd belast (artikel 11 van de organieke wet van 1850).

De particulieren zijn merendeels bankiers; deze rekeningen-courant brengen geen interest op; tot en met 1906 omvatten zij de tegoeden van « Deposanten van wissels ter incassering in rekening-courant »; voor deze tegoeden is er van 1907 tot 1936 een afzonderlijke rubriek voorzien: daar het hier in werkelijkheid een orderekening betreft, werd zij uit de in de tijdschriften gepubliceerde balansen gesloten. Trouwens deze rubriek komt in de verslagen, met ingang van 1937, in de orderekeningen voor.

Van 1851 tot 1914 ondergaan de bedragen in rekening-courant geen diepgaande wijzigingen; de voorschotten aan de Staat gedurende de oorlog 1914-1918 veroorzaken een eerste uitzetting; vervolgens doet de intrekking van de marken, in December 1918 begonnen en in 1919 voltooid, de rekening-courant-saldi belangrijk stijgen en wel van *fr* 168,6 miljoen einde 1917 tot *fr* 582,7 miljoen einde 1918 en *fr* 2.481,7 miljoen einde 1919; alleen de omwisselingen van marken beneden *fr* 1.250 worden immers onmiddellijk vereffend; een voorschot van *fr* 1.250 wordt toegekend voor hogere bedragen en de handelaars en industriëlen mogen zich tot de Nationale Bank wenden indien hun behoeften deze grens overschrijden (99). Tussen de twee oorlogen in, komen particuliere rekening-courantsaldi voor van meer dan *fr* één milliard en wel bij het einde van October 1926 (muntstabilisatie), bij het einde van 1931 (ten gevolge van de devaluatie van het pond sterling op 21 September 1931), bij het einde van 1933 en daarna al de jaren, van de devaluatie van 1935 af tot einde 1939.

Sedert 25 December 1937, geven de rekeningen-courant volgende onderverdelingen te zien:

Rekening-courant van de Schatkist;
Organismen door een bijzondere wet opgericht (100);
Banken (instellingen erkend door de Bankcommissie en buitenlandse banken);

(98) Statuten van 1872, artikel 38, 3^e alinea: « De beschikbare gelden van de Schatkist die de behoeften van de lopende dienst overtreffen, zal de Bank in handelswaarden beleggen; zij staat borg voor de voor rekening van de Schatkist verkregen of toegepaste waarden.

(99) Verslag van 1919, blz. 8.

(100) Met ingang van 1938: « door bijzondere wet beheerd ».

Clearings (101);
Particulieren.

Behalve de Schatkist, werden deze verschillende posten gegroepeerd onder de rubriek « Particulieren, banken en diversen ».

Met ingang van 1944, luidt de algemene rubriek « Rekeningen-courant en diversen » en bevat bovendien in 1944: « Geallieerde legers en Bijzonder Fonds voor de Bevrijding » (102).

In de « Diversen » zijn, behalve de oude compensatierekeningen (oude onderverdeling « Clearings ») (103), de verplichtingen begrepen voortspuitend uit accreditieven, verplaatste chèques, betaalmandaten en nog niet door de aandeelhouders geïnde dividenden.

In 1946 komt er een speciale rekening van de openbare Schatkist bij betreffende de geldhervorming; de rekeningen betreffende deze hervorming worden toegelicht op blz. 100; bovendien wordt de rubriek « Banken » ingedeeld in « Banken in België » en « Banken in het buitenland ». De « Banken in het buitenland » omvatten vooral de tegoeden bij de « Buitenlandse circulatiebanken » (*fr* 1.619,2 miljoen) en enkele tegoeden van vreemde correspondenten (*fr* 28,9 miljoen).

In 1947 verschijnen twee nieuwe indelingen: « Internationaal Muntfonds, rekening Belgische franken en rekening Luxemburgse franken », als tegenwaarde der rubrieken van de actiefzijde « Deelneming aan het Internationaal Muntfonds » (zie blz. 91) en « Te betalen waarden », die de voormalige post « Diversen » vervangt; het bedrag naast laatstgenoemde post ingeschreven, vertegenwoordigt de gezamenlijke verplichtingen van de Bank andere dan die in rekening-courant ingeschreven, met name accreditieven, verplaatste chèques, betaalmandaten, dividenden, tegenwaarde van de deviezen aan derden verschuldigd zodra de documenten ontvangen worden of daarna van de deviezenaankopen, te betalen taxes, betalingen aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid te verrichten, in beraad gehouden creditadviezen, de aan gang zijnde verrichtingen waarvoor naderhand betalingen of creditboekingen in rekening-courant moeten gedaan worden.

Met ingang van 1948 omvat de rekening van de openbare Schatkist twee delen: de « gewone rekening » en de « rekeningen Accoord voor Economische Samenwerking ».

Onder laatstgenoemde rubriek worden al de verrichtingen geboekt die met de E.C.A. in het raam van het Marshall-plan worden verwezenlijkt.

(101) Deze rubriek is begrepen in « Diversen » met ingang van 1940.

(102) Het tweede deel van het laatste hoofd wordt in 1945 afgeschaft.

(103) Onder oude compensatierekeningen, dient verstaan het geheel der rekeningen in Belgische franken waarvan de Bank debiteur per saldo is tegenover de Belgisch-Luxemburgse Verrekendingsdienst, voor de verrichtingen gesloten vóór 10 Mei 1940.

Zij is in drie *sub*-rekeningen ingedeeld (104) :

a) De rekening « Toe te wijzen bedragen »; zij wordt gecrediteerd naarmate van de incasseringen in Belgische franken overeenstemmend met de dollarbetalingen van de E.C.A.

Op deze wachtrekening worden leningen, niet-voorwaardelijke schenkingen en voorwaardelijke schenkingen ingeschreven. Zij wordt geregeld omgeslagen overeenkomstig de onderrichtingen van de Schatkist.

b) De « speciale rekening », geopend krachtens artikel 4 van het Accoord voor Economische Samenwerking, dat op 2 Juli 1948 tussen België en de Verenigde Staten van Amerika ondertekend werd. Op deze rekening wordt enkel de tegenwaarde van de niet-voorwaardelijke schenkingen gestort.

c) De rekening « Beschikbare trekkingsrechten », waarin de beweging in de trekkingsrechten voortspruitend uit de te Parijs op 16 October 1948 en 7 September 1949 ondertekende accoorden, wordt ingeschreven.

Eenzijds werd deze rekening gespijsd met beschikkingen over de vervroegde mobilisatie der trekkingsrechten, waarvan sprake op blz. 91, en anderzijds ontving zij de bedragen toegekend bij wijze van voorwaardelijke hulpverlening voortvloeiend uit de omslag van de wachtrekening.

Het aldus aangelegd tegoed diende om de trekkingsrechten op ons land te honoreren sedert de inwerkingtreding van bovengenoemd Accoord.

In 1949 komt er een vierde rekening bij : « Aanhangige verrichtingen » betreffende de Marshall-jaren 1948-1949 en 1949-1950.

De rekening « Organismen door een bijzondere wet beheerst » wordt : « Organismen door een bijzondere wet beheerd en openbare besturen ». Wat de rekening « Banken in het buitenland » betreft, zij wordt onderverdeeld in :

1) *Betalingsaccorden a) en b).*

Sub-rubriek a) betreft de verplichtingen in Belgische franken tegenover banken in het buitenland uit hoofde van de betalingsaccorden; voor de *sub*-rubriek b), zie de op blz. 90 verstrekte toelichting betreffende het « Tegoed bij de Dienst der Postchèques », rekening B.

2) *Andere rekeningen.*

Dit zijn de verplichtingen in Belgische franken tegenover buitenlandse bankiers voortspruitend uit verrichtingen andere dan die in de betalingsaccorden voorzien.

Dadelijk opvraagbare verplichtingen

De dadelijk opvraagbare verplichtingen van de Circulatiebank zijn gevormd uit het geheel der biljetten in omloop en der rekeningen-courant van de particulieren en van de Schatkist.

Hoewel iedere verrichting van de Circulatiebank, afzonderlijk genomen, slechts op één der posten der

(104) Verslag van 1948, blz. 91 en 92.

dadelijk opvraagbare verplichtingen invloed uitoefent (aankoop of verkoop van goud tegen bankbiljetten, voorschot aan de Schatkist in rekening-courant), toont daarentegen het onderzoek van twee achtereenvolgende weekstaten of balanssen aan dat, over het geheel, de verrichtingen van de Bank tegelijkertijd de twee bestanddelen van de dadelijk opvraagbare verplichtingen beïnvloeden.

Het zwakke bedrag dat gewoonlijk in de rubriek « Rekening-courant ten opzichte van de biljetten in omloop » geboekt staat, mag geen verkeerd denkbeeld scheppen over de essentiële rol die de rekeningen-courant in de gezamenlijke geldsomloop kunnen vervullen, vooral sedert de eerste wereldoorlog.

Zo heeft bijvoorbeeld ieder voorschot in rekening-courant van de Circulatiebank aan de Schatkist en bestemd om haar toe te laten stortingen aan particuliere banken ten voordele hunner cliënten te doen, vanzelfsprekend een stijging der dadelijk opvraagbare verplichtingen tot gevolg; door de storting van het tegoed der Schatkist op het credit der rekeningen-courant van de bankiers (rekeningen-courant particulieren), wordt de omvang der dadelijk opvraagbare verplichtingen niet gewijzigd. In de onderstelling dat de bankcliënten hun nieuw tegoed niet in vorm van biljetten opnemen, kunnen de banken deze rekeningen-courant op drie verschillende wijzen aanwenden.

Zij kunnen van de stijging der kasmiddelen gebruik maken om nieuwe operatiën aan te gaan, hetgeen het bedrag der deposito's zal doen stijgen; immers, zoals bekend, mag de verhouding tussen de thesauriemiddelen van een Bank en haar opvraagbaar passief, niet beneden een zeker percentage dalen, en zulks ter wille van de regelen van een goed beheer (vóór 5 Februari 1946) en krachtens een ministerieel besluit sedert die datum (105). Deze eerste oplossing heeft tot gevolg dat tegenover het voorschot van de Circulatiebank aan de Schatkist, de dadelijk opvraagbare verplichtingen stijgen en de deposito's der particuliere banken aangroeien (106).

Zo de bankiers oordelen dat hun kasmiddelen volstaan, zullen zij hun tegoed in rekening-courant bij de Nationale Bank aanwenden, hetzij om papier terug te kopen dat tijdelijk bij die instelling in disconto was gegeven, hetzij om er ander aan te kopen. In het eerste geval verminderen de voorschotten van de Circulatiebank aan de Schatkist, alsmede de dadelijk opvraagbare verplichtingen. In de tweede veronderstelling kan de Schatkist de schulden die zij voordien

(105) Ministerieel besluit houdende goedkeuring van het uitvoeringsreglement van artikel 11, 1° lid, van het koninklijk besluit nr 185 dd. 9 Juli 1935 op de bankcontrole en het uittijferégime voor titels en effecten (*Belgisch Staatsblad* van 10 Februari 1946) en gelijkaardig besluit van 12 October 1949 (*Staatsblad* van 14 October 1949).

(106) Een meer volledige uiteenzetting over deze theorie, vindt men in het boek van Mrs. Joan Robinson : « Introduction à la théorie de l'emploi ».

bij de Circulatiebank had aangegaan, geheel of ten dele terugbetalen, en de toestand van de Circulatiebank zal een neiging vertonen om tot zijn vroeger peil terug te keren (107).

Wij zien aldus dat een voorschot van de Centrale Bank aan de Schatkist, in sommige gevallen, door overboekingen in rekening-courant alleen tot uitdrukking komt in een stijging der deposito's bij de particuliere banken met als tegenhanger een vermeerdering hunner portefeuille aan overheidspapier.

* * *

Zoals in de inleiding werd gezegd, ware het belangwekkend zo men sedert het begin de relatieve betekenis had kunnen vaststellen die het goud- en deviezenbezit, de vorderingen op de Staat en die op het particuliere bedrijfsleven ten opzichte van de dadelijk opvraagbare verplichtingen innemen. We zullen er ons toe beperken de verhouding te berekenen van de dekkingsvoorraad tot de biljetten in omloop en de dadelijk opvraagbare verplichtingen (108).

Gelet op de geringe betekenis van de eigen middelen in de tegoeden van de Bank, werd de verhouding tussen de eigen middelen en de dadelijk opvraagbare verplichtingen niet berekend.

Openbare Schatkist

Onbeschikbare rekening wegens herwaardering (besluitwet n° 5 dd. 1 Mei 1944)

Deze rekening van 1944 tot 1947 geopend, verdween op 13 September 1948 in de verrekening der schulden en vorderingen van de Schatkist. Zij vormt de tegenwaarde van het « Onbeschikbaar goudsaldo na herwaardering van de goudvoorraad » (zie *supra* : « Dekkingvoorraad », blz. 78).

Speciale rekening geopend voor de toepassing van de overeenkomst van 25 Januari 1943

Deze rekening vormt de tegenhanger van de vordering op de Staat op de actiefzijde « Bijzonder voorschot voor de toepassing van de overeenkomst van 25 Januari 1943 ». Voor de toelichting, zie de algemene rubriek « Voorschotten aan de Staat en aan de openbare lichamen », blz. 88. Deze rubriek valt weg in 1945.

Kapitaal

Artikel 4 der organieke wet van 1850 bepaalt :

« het maatschappelijk kapitaal van de Bank bedraagt vijf en twintig millioen, verdeeld in vijf en twintig

(107) Een omstandige uiteenzetting van dit mechanisme komt voor in het Franse tijdschrift *Statistiques et Etudes financières*, April 1949, door het Ministerie van Financiën gepubliceerd.

(108) Tabel 1g, blz. 126; zie eveneens de aantekening over de « Dekkingvoorraad », blz. 75 e.v.

duizend aandelen op naam of aan toonder, van duizend frank elk » ;

doch artikel 5 luidt :

« de Bank zal met haar verrichtingen aanvangen wanneer drie vijfden van elk aandeel gestort zijn.

» Het beheer der Bank zal het kapitaal doen volstorten, indien, ten gevolge van vastgestelde verliezen, dit niet meer geheel is.

» Gezegd beheer mag nieuwe geldstortingen gebieden, indien de uitbreiding der zaken zulks vergt.

» De wijze en de voorwaarden van storting worden door de statuten geregeld.

» Op de niet gestorte sommen, zal, ten bate der Bank, rekening worden gehouden met een interest van 3 pCt. »

Op het kapitaal wordt ten belope van *fr* 15 millioen door de Société Générale en ten bedrage van *fr* 10 millioen door de Banque de Belgique ingeschreven.

De drie vijfden van het kapitaal worden gestort in December 1850.

Om de goedkeuring van de Regering voor de uitgifte van nieuwe biljetten aan toonder te bekomen, wordt de aanvullende storting van *fr* 10 millioen geeist bij de beslissing van 29 Juni 1854 op aanvraag van de minister van Financiën. Deze storting is verdeeld in acht gelijke afbetalingen van vijftig frank per aandeel van duizend frank, waarvan twee stortingen per dienstjaar dienen gedaan en wel vóór 1 Maart en vóór 1 September van elk jaar; de eerste geschiedde vóór 1 September 1855; de verschillen tussen het juiste bedrag en de balanscijfers zijn te wijten aan de vertraging in de betalingen van de aandeelhouders.

Het kapitaal en de reserves mogen door overheidsfondsen worden gedekt (109); het bezit aan overheidsfondsen overtreft het kapitaal in 1868, 1877, 1878 en van 1881 tot heden; dit is niet onmiddellijk het geval na de kapitaalsverhoging in 1926, doch reeds in 1927 overtreft de portefeuille overheidsfondsen het kapitaal.

Krachtens de wet van 20 Mei 1872 wordt het kapitaal op *fr* 50 millioen gebracht, door uitgifte van 25.000 aandelen tegen de koers van *fr* 1.100. Zij worden afbetaald ten belope van *fr* 600 op 1 Januari 1873, waarvan *fr* 500 door overschrijving der reserve-rekening op het credit der aandeelhouders die van het voorkeurrecht van inschrijving gebruik maakten, waarna *fr* 100 ieder halfjaar met ingang van 1 September 1873 en tot 1 September 1875; de laatste storting wordt op de reserve geboekt. (Zie rubriek : « Aandeelhouders : nog te storten », blz. 75.)

In 1926 wordt, tegelijkertijd als de verrichtingen in verband met de muntstabilisatie, het kapitaal van *fr* 50 op 200 millioen gebracht, ten einde het aan de uitbreiding der andere rubrieken aan te passen.

(109) Organieke wet van 1850, art. 16.

Daarna bleef het kapitaal ongewijzigd tot 13 September 1948, op welke datum het tot fr 400 miljoen wordt verhoogd; de bijkomende fr 200 miljoen worden door de Staat ingeschreven.

Reserves, afschrijvingen, niet verdeelde winsten

In deze rubriek zijn begrepen: de reserves, de afschrijvingen, de voorzienings- en provisiefondsen, de niet verdeelde winsten, de retributies aan de Staat, enz. Tot 1937 wordt de verdeling van de winst in de verlies- en winstrekening opgenomen en de verdeelde winst komt voor in de verschillende posten van de balans; sedert 1938 staat het uit te keren netto-saldo in de balans, terwijl de winstverdeling het voorwerp van tabel XIII (zie blz. 174) uitmaakt.

Per einde 1918 omvatten de reserves een provisiefonds voor de oprichting van de N.M.K.N.; per einde 1937, bevat deze rekening o.m. een rekening: « Reserves: voorzieningsfonds » en een rekening « Raming der fiscale lasten ». Sedert 1938 blijft alleen de rekening « Voorzieningsfonds » over; zij wordt bovendien versmolten met de afschrijvingsrekeningen.

Uitgestelde inventarisoperatiën

Deze rekening, waarin van 26 December 1939 tot 25 Juni 1948 de saldi der winst- en verliesrekeningen zich ophopen, wordt ingevolge de beslissingen van de buitengewone algemene vergadering van 13 September 1948 verdeeld.

Hierna volgt de wijze van verdeling op 25 Juni 1948:

264 miljoen frank,	afstand aan de Staat der gedurende de oorlog verwezenlijkte winsten, waarvan fr 200 miljoen aangewend werden voor de verhoging van het kapitaal;
91 » »	buitengewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel;
197 » »	dividenden aan de aandeelhouders;
30 » »	aandeel van het personeel;
132 » »	deel verschuldigd aan de Staat, overgeschreven in de rekening-courant van de Schatkist (artikel 38, 3 ^o , a), der statuten) (110);
31 » »	deel overgeschreven op het Reservefonds;
<hr/>	
745 miljoen frank,	welk bedrag op de balans voorkomt.

(110) Artikel 38 der van 5 September 1944 tot 13 September 1948 vigerende statuten. — De netto-winst die in de balans voorkomt, wordt als volgt verdeeld:

- 1° Aan de aandeelhouders: een eerste dividend van 3 pCt. op het nominaal kapitaal;
- 2° Van het overschot:
  - a) 10 pCt. aan de reserve;
  - b) 6 pCt. aan het personeel of aan instellingen opgericht te zijner voordele;
- 3° Van het overschot, komen toe:
  - a) aan het Rijk: drie vijfden;
  - b) aan de aandeelhouders: een bedrag waardoor hun een tweede door de Regentenraad vastgesteld dividend kan toegewezen worden;
  - c) het saldo aan de reserve.

Naar de periode waarin deze winsten verwezenlijkt werden, wordt het saldo als volgt ingedeeld:

Uitgestelde inventarisoperatiën:

van het eerste halfjaar van 1940	47 miljoen frank		
van 26 Juni 1940 tot 25 December 1944	264	»	»
van 26 December 1944 tot 25 Juni 1948	434	»	»

Voor nadere gegevens: zie de tabel betreffende de winstverdeling.

Rekeningen betreffende de munthervorming van October 1944

Besluitwet van 6 October 1944 (111)

Speciale rekeningen bedoeld bij artikel 15 en niet aangegeven oude biljetten.

Tijdelijk onbeschikbare en geblokkeerde rekeningen-courant bedoeld bij artikel 16.

Krachtens artikel 15 der besluitwet van 6 October 1944, wordt het bedrag der bij de geldsaneringoperatiën ingediende en niet omgewisselde biljetten geboekt op het credit van een bijzondere rekening die van ambtswege geopend wordt ten name van de persoon die als eigenaar door de deposito ontvangende instelling wordt aangeduid. Doch, in werkelijkheid, vertegenwoordigen deze biljetten een schuld van de Nationale Bank en moeten dan ook op de balans voorkomen. De banken vermelden ze als « Orderekening Fondsen ».

Op de balans van 25 December 1944 van de Nationale Bank, staat in de rubriek « Speciale rekeningen bedoeld bij artikel 15 en niet aangegeven oude biljetten », een bedrag aangetekend van fr 74.393 miljoen, waarvan 54.910 miljoen voorkomen op de « Orderekening Fondsen » op de gezamenlijke staat der banken per 31 December 1944. Het bedrag van fr 74.393 miljoen bevat eveneens de niet aangegeven biljetten en de niet ter omwisseling of ter indiening aangeboden biljetten overeenkomstig de besluitwet van 6 October, welke biljetten, naar luid van artikel 1 van dat besluit, aan de Staat vervallen. Op dat tijdstip was het bedrag er van onbekend en het werd pas bij het einde der geldsaneringsverrichtingen vastgesteld.

Nochtans wordt op 6 September 1945 een bedrag van fr 4 milliard, af te rekenen van het bedrag dat wegens de niet aangifte of de niet omwisseling der biljetten aan de Staat vervalt, in het credit van een onbeschikbare rekening van de Schatkist geboekt: « Voorlopig fonds in afrekening van het bedrag der door de Staat verworven biljetten ingevolge artikel 1, § 2, der besluitwet van 6 October 1944 ».

Gedurende het jaar 1945 vermindert het bedrag van fr 74.393 miljoen der speciale rekeningen herhaaldelijk ten gevolge van de vrijmaking van sommige tegoeden (van nijverheidsondernemingen, oorlogs-

(111) Bijlage 24, blz. 190.

getroffenen, enz.), en wel door het vrijgeven der tijdelijk onbeschikbare tegoeden, waarvan het bedrag der gedeponeerde biljetten of depositorekeningen niet meer dan fr 15.000 bij de aanvang der monetaire operatiën bedroeg (besluit van de Regent van 1 Juni 1945 (112), alsmede door de vrijmaking van 25 pCt. van het saldo dier tegoeden (besluit van 20 October 1945) (113) op 1 December 1945; hierdoor wordt dit bedrag tot fr 55.438 miljoen op 25 December 1945 verlaagd.

Bij artikel 16 der besluitwet van 6 October 1944 wordt het grootste deel van elk rekeningtegoed bij de instellingen, welke deposito's op ten hoogste twee jaar mogen aanvaarden, door onbeschikbaarheid getroffen: het wordt geboekt onder de rubriek: « Tijdelijk onbeschikbare en geblokkeerde rekeningen-courant bedoeld bij artikel 16 »; hiervan belooft het bedrag voor de Nationale Bank op 25 December 1944, fr 259 miljoen en op 25 December 1945, fr 193 miljoen.

De bestemming der tijdelijk onbeschikbare en der geblokkeerde tegoeden wordt geregeld bij de wet van 14 October 1945 (114) en bij het ministerieel uitvoeringsbesluit van 15 December 1945 (115). Krachtens deze beschikkingen worden de overboeking der tegoeden in speciale tijdelijk onbeschikbare « biljetten »-rekeningen en de vrijmaking van de Muntsaneringslening, uitgegeven als tegenwaarde der geblokkeerde tegoeden, op 31 December 1945 gedaan; doch de materiële uitvoering dier verrichtingen tot 15 Januari 1946 voorzien, werd pas op 31 Januari van dat jaar afgesloten.

Ingevolge bovengenoemd besluit, moeten alle instellingen die speciale biljettenrekeningen voor rekening van de Nationale Bank van België beheren, in de loop der maand Januari 1946 aan het Ministerie van Financiën de opgaven overmaken van de gezamenlijke bedragen der geblokkeerde 60 pCt. en de tijdelijk onbeschikbare 40 pCt. per 31 December 1945.

Hierna volgt een bondig overzicht van de boeking dezer verrichtingen:

a) omzetting der speciale tijdelijk onbeschikbare « biljetten »-rekeningen in tijdelijk onbeschikbare depositorekeningen, heeft tot gevolg dat ten aanzien van de beherende instellingen, de orderekening in een schuld van de instelling verandert; deze laatste moet dan ook een tegenwaarde ontvangen van het aandeel van de Staat, welke tegenwaarde haar door de Nationale Bank in schatkistcertificaten verschaft wordt; dit is logisch, vermits de schuld van de Nationale Bank tegenover de biljettenhouders in die mate vermindert. Trouwens, deze vermindering wordt geboekt op de passiefzijde van de rekening: « *Besluitwet van*

6 October 1944: Biljetten en rekeningen-courant bij de Bank, overgeboekt en over te boeken op tijdelijk onbeschikbare of geblokkeerde rekeningen en niet aangegeven oude biljetten »;

b) wat betreft de speciale « biljetten »-rekeningen, die in de Nationale Bank van België worden bijgehouden en de « deposito »-rekeningen, de desbetreffende bedragen, begrepen in de rubriek: « *Besluitwet van 6 October 1944* », worden naar een nieuwe rubriek overgeboekt: « *Tijdelijk onbeschikbare rekeningen* » geopend krachtens artikel 10 der wet van 14 October 1945 (116);

c) in ruil van de overneming der geblokkeerde tegoeden, biljetten en deposito's door de Schatkist, geeft deze laatste de Muntsaneringslening uit. De overdracht der geblokkeerde deposito's aan de Schatkist door de financiële instellingen betekent voor hen een schuldvermindering. Als tegenwaarde geven zij schatkistcertificaten aan de Nationale Bank af. De Bank, in plaats van de certificaten aan de Schatkist over te dragen, opent op haar naam een nieuwe rekening: « *Schatkist — onbeschikbare rekeningen: speciale rekening geopend krachtens artikel 9 der wet van 14 October 1945* » (116);

d) ten slotte, wordt deze rekening van de Schatkist eveneens gestijfd door de geblokkeerde tegoeden (biljetten in rekening-courant) beheerd door de Nationale Bank van België, alsmede door de geblokkeerde biljetten bij de andere financiële instellingen, daar de schuld van de Nationale Bank jegens de oude biljettenhouders en rekening-couranthouders voor haar vervangen is door een schuld tegenover de Schatkist.

Samengevat komen de hierboven beschreven verrichtingen van 10 Januari tot 31 Januari 1946 in de weekstaten van de Nationale Bank als volgt tot uitdrukking:

De rubriek: « *Besluitwet van 6 October 1944 — Biljetten en rekeningen-courant bij de Bank, overgeboekt en over te boeken op tijdelijk onbeschikbare of geblokkeerde rekeningen en niet aangegeven oude biljetten* » (117) daalt van fr 55.339 miljoen op 10 Januari 1946 tot fr 889 miljoen op 31 Januari 1946.

De vermindering $55.339 - 889 = fr 54.450$ miljoen vloeit voort uit:

1) de omzetting der speciale tijdelijk onbeschikbare « biljetten »-rekeningen in tijdelijk onbeschikbare « deposito »-rekeningen bij de financiële instellingen andere dan de Nationale Bank, zegge een vermindering van fr 13.288 miljoen (zie a) hierboven);

2) de overboeking der speciale « biljetten »-rekeningen en rekeningen-courant bij de Nationale Bank naar de nieuwe rubriek « *Rekeningen-courant: tijde-*

(112) Bijlage 25, blz. 191.

(113) Bijlage 27, blz. 192.

(114) Bijlage 26, blz. 191.

(115) Bijlage 28, blz. 192.

(116) Bijlage 26, blz. 191.

(117) Sedert 17 Januari, luidt deze rubriek: « *Biljetten over te boeken op tijdelijk onbeschikbare rekeningen en niet aangegeven oude biljetten* ».

lijk onbeschikbare rekeningen », zegge *fr* 1.330 miljoen (zie *b*) hierboven);

3) overdracht aan de Schatkist der geblokkeerde tegoeden door de Nationale Bank aangehouden en der geblokkeerde biljetten bij de andere financiële instellingen, zegge gezamenlijk *fr* 39.785 miljoen (zie *d*) hierboven);

4) een overschot van : 54.450 — (13.288 + 1.330 + 39.785) = 54.450 — 54.403 = *fr* 47 miljoen voortkomend van deblokkeringen en regularisaties.

De rubriek : « *Schatkist* — onbeschikbare rekeningen — speciale rekening geopend krachtens artikel 9 der wet van 14 October 1945 » aangelegd op 17 Januari 1946, vermeldt een bedrag van *fr* 61.384 miljoen per 31 Januari 1946, voortkomend :

1) ten belope van *fr* 39.785 miljoen van de overneming door de Schatkist van het geblokkeerde deel der bij de financiële instellingen ingediende biljetten en der bij de Nationale Bank geblokkeerde biljetten en rekeningen-courant (zie *d*) hierboven);

2) ten belope van *fr* 21.600 miljoen van de overneming door de Staat der geblokkeerde deposito's bij de financiële instellingen andere dan de Nationale Bank.

Op 25 December 1946 verschijnt in de balans, en in deze balans alleen, onder de rekening-courantsaldi en diversen, de rubriek : « *Schatkist* — Speciale reke-

ning tot inkoop van effecten der Muntsaneringslening (wet van 14 October 1945, art. 5, § 2) »; in deze rekening, sedert 20 Juni 1946 op aanvraag van de minister van Financiën geopend, wordt de opbrengst aangetekend der bijzondere of buitengewone belastingen die in geld, krachtens artikel 5, § 2, der wet van 14 October 1945 gestort worden; de bedragen die niet door middel van obligaties der Muntsaneringslening tot betaling van de buitengewone of bijzondere belastingen zijn gestort, worden door de minister van Financiën, volgens de modaliteiten die hij vaststelt, aangewend tot inkoop der effecten van natuurlijke of rechtspersonen wier geblokkeerde tegoeden het bedrag hunner verschuldigde bijzondere of buitengewone belastingen overtreffen.

De rekeningen van de geldsanering worden bij de verrekening van schulden en vorderingen van de Schatkist op 13 September 1948 gesaldeerd krachtens de wet van 28 Juli 1948 betreffende de sanering der balans van de Nationale Bank van België (zie blz. 88 e.v.). Opgemerkt zij dat het bedrag van de speciale rekening van de Schatkist, geopend krachtens artikel 9 der wet van 14 October 1945, op 13 September 1948 bijna opweegt tegen de vordering van de Nationale Bank van België op de Emissiebank te Brussel.

II — VOORNAAMSTE ORDEREKENINGEN EN VERRICHTINGEN VAN DE BANK VOOR REKENING VAN ANDERE INSTELLINGEN

Het gaat hier om de orderekeningen betreffende verrichtingen die de Bank voor andere instellingen uitvoert (*Schatkist*, Algemene Spaar- en Lijfrentekas, enz.), alsook om de depositorekeningen betreffende de dienst van Staatskassier; deze dienst, die geen enkel verband houdt met de andere functies van de Bank, betekent voor haar een belangrijke verplichting (bewaring van de Staatswaarden, van het Delgingsfonds van de Openbare Schuld; dienst van de Openbare Schuld : uitgifte van leningen, conversie van de renten, betaling der coupons, enz.).

Vrijwillige bewaarnemingen

Deze rekening, die in 1863 voor de eerste maal in de balans voorkomt, vertegenwoordigt de bewaarnemingen bestaande uit effecten, edele metalen, gouden of zilveren munten, die, mits betaling van een klein recht, door de Bank worden bewaard. Het relatieve belang van deze « gesloten » bewaarnemingen neemt snel af met de inrichting van de Dienst der open bewaarnemingen in Februari 1897; de inwerking-

trekking van deze Dienst, die reeds voorzien was in het huishoudelijk reglement van 26 October 1872, werd inderdaad uitgesteld wegens plaatsgebrek. Het bedrag, door deze nieuwe groep bewaarnemingen vertegenwoordigd, komt van 1899 tot 1938 afzonderlijk voor in het verslag; van 1938 af, werden de « allerlei bewaarnemingen », rubriek die sedert 1927 de vrijwillige bewaarnemingen vervangt, verdeeld tussen de rekeningen « Onderpand van de voorschot-rekeningen op Belgische overheidsfondsen », die een onderdeel vormen van de open bewaarnemingen en « andere bewaarnemingen ».

Bovendien zijn van 1926 tot 1936 in « Diverse bewaarnemingen » (118) begrepen : de overheidsfondsen van het « Delgingsfonds der Openbare Schuld » en, in 1935 en 1936, die van het « Regularisatiefonds der Renten ».

(118) Op 25 October 1926, is nog vermeld : « Vrijwillige bewaarnemingen », en een afzonderlijke rubriek : « Delgingsfonds van de openbare schuld », diverse waarden : *fr* 260 miljoen, verschijnt in de balans; ze werden in tabel IIa bijeengebracht.

In 1946 worden eveneens in deze rubriek opgenomen, de « Obligaties van de Muntsaneringslening » en de schatkistcertificaten berustend in het dossier van de « Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling »; de rekeningen « Waarborgen gegeven door de disconto-cedenten » en « Internationaal Monetair Fonds » die de certificaten vertegenwoordigen welke in het dossier van deze instelling berusten, verschijnen voor het eerst in 1947; bovendien zij opgemerkt, dat de bedragen betreffende de schatkistcertificaten in het dossier van de Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling en in dat van het Internationale Monetair Fonds, ten gevolge van de devaluatie van de maand September 1949 op 31 December herzien werden, op basis van de nieuwe pariteit van de frank ten opzichte van het goud.

Schatkist

De uitbreiding van de schatkistverrichtingen sedert een eeuw brengt talrijke wijzigingen mee in de rekeningen betreffende de diverse waarden die de Staat bij de Bank in bewaring geeft.

In 1863 worden aan de Bank toevertrouwd, de Dienst der inbewaarneming van effecten aan toonder van de Openbare Schuld die in inschrijvingen op naam zijn omgezet en de bewaring van alle waarden toebehorend aan de Schatkist, de Delgingskas, de Deposito- en Consignatiekas, en derhalve ook de overheidsfondsen die de vaste beleggingen vertegenwoordigen van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas sedert haar oprichting. Het totaal dezer waarden vindt men in de balans onder volgende rubrieken :

van 1863 tot 1865 : « Openbare Schuld — Neergelegde overheidsfondsen »;

van 1866 tot 1872 : « Schatkist — Neergelegde overheidsfondsen »;

van 1873 tot 1938 : « Schatkist — Bewaargevingen in overheidsfondsen ».

Onder deze laatste rubriek zijn in 1937 en 1938 in de balans begrepen, de waarden van het Delgingsfonds der Openbare Schuld en die van het Regularisatiefonds der Renten, respectievelijk sedert 1926 en 1935 bij de « Diverse bewaarnemingen » ondergebracht; ten einde de samenhang der statistische reeksen zoveel mogelijk te bewaren, werden ze in tabel 11a gehandhaafd bij de « Diverse bewaarnemingen », voor deze laatste twee jaren.

De « Portefeuille » van de Schatkist, eveneens bij de Nationale Bank berustend, wordt sedert 1873 in de balans opgenomen. Sedertdien werd haar benaming, onder invloed van de veranderingen in haar inhoud, gewijzigd als volgt :

1919 : « Portefeuille, Waarden van het Wisselcomité en het consortium der Belgische banken »;

1920 : « Rekeningen der inbewaarnemingen van de Schatkist en waarden van het consortium der Bel-

gische banken, in uitvoering van de wet van 16 Maart 1919 ».

Het gaat hier om een regeringswaarborg tegen elk verlies aan de bankgroeperingen gevormd door toedoen van de Nationale Bank van België, om credieten in het buitenland te verkrijgen voor industriëlen en handelaars, met het oog op de wederuitrusting van het land;

van 1926 tot 1936 : « Portefeuille en allerlei »;

1937 : « Goudwaarden, wisselportefeuille en allerlei tegoed »;

1938 : « Wisselportefeuille en allerlei tegoed » en « Goudwaarden ».

In 1937 en 1938 omvatten deze rekeningen de waarden van het reservefonds van de Postchèque dienst.

De terugbetaling van marken door de Nationale Bank voor rekening van de Schatkist en de bewaring van deze marken door onze instelling in 1918, geven aanleiding tot het aanleggen van de rekening : « Deposito's in Duits geld », welke tot in 1929 gehandhaafd wordt.

Onder de titel « Andere bewaarnemingen », worden de volgende posten gegroepeerd :

van 1921 tot 1923 : « Depositorekeningen (vreemde valuta) », die waarschijnlijk betrekking heeft op de intrekking der biljetten van de Bank van Oostenrijk-Hongarije, op de afstempeling der op ons grondgebied aangehouden effecten van de voormalige niet gewaarborgde Oostenrijkse schuld, en de intrekking der « bons régionaux français », die de Belgen in dat tijdperk nog niet hadden kunnen omwisselen;

in 1927 : « Zilvermetaal in bewaring ». De Bank staat inderdaad haar zilvervoorraad op 25 October 1926 aan de Staat af, ten einde hem in staat te stellen pasmunt te slaan;

in 1928 en 1929 : « Zilvermetaal en goudbezit ».

De wet van 12 Juni 1930 (119), die het Muntfonds opricht, belast de Nationale Bank van België met de verrichtingen van het Fonds; de activa van deze instelling worden dan ook in een orderekening aangekend, die in 1930 luidt : « Schatkist : goudwaarden van het Muntfonds »; zij heeft betrekking op de in goud inwisselbare buitenlandse deviezen, welke deel uitmaken van zijn bezit (bijzondere overeenkomst tussen de Staat en de Nationale Bank van 8 November 1930) (120).

Wanneer evenwel de buitenlandse deviezen die 40 pCt. van het bezit van het Muntfonds vertegenwoordigen, geen voldoende rendement opleveren, mogen ze, krachtens artikel 8 van de wet van 14 April 1933 (121), vervangen worden door obligaties van de Openbare Schuld of door waarden die door de Staat

(119) Bijlage 6, blz. 183.

(120) Bijlage 8, blz. 184.

(121) Bijlage 11, blz. 186.

gewaarborgd en krachtens een wet uitgegeven werden. De bezittingen van het Monetair Fonds zijn dan ook, van 1933 af, ingeschreven onder de rubriek : « Schatkist : waarden van het Monetair Fonds (wet van 14 April 1933) ».

Met ingang van 1938 wordt de voorstelling van de orderekeningen, vooral die van de Openbare Schatkist, volledig gewijzigd; ten einde de oude gegevens met de nieuwe te doen aansluiten, werden de twee voorstellingen gepubliceerd. De nieuwe rubrieken zijn duidelijk; op te merken valt dat de waarden van het Delgingsfonds der Openbare Schuld en die van het Regularisatiefonds der Renten nu onder de algemene benaming « Schatkist » en niet meer onder de « Diverse bewaarnemingen » voorkomen. De « Andere deposito's » omvatten :

in 1938, 1939, van 1944 tot 1949 : « Af te leveren waarden » en « Ingetrokken effecten » ;

in 1945 : « Reserve der Postchèques : goud » : fr 752 miljoen ;

in 1949 : « Waarden afgegeven ingevolge het besluit van de Regent van 17 Januari 1949 betreffende het van onwaarde maken van de niet aangegeven Belgische effecten aan toonder » : fr 71 miljoen ;

van 1940 tot 1943, worden deze waarden waarschijnlijk gerangschikt onder de algemene rubriek : « Gedeponeerde overheidsfondsen ».

Algemene Spaar- en Lijfrentekas

De beleggingen voor rekening van de in 1865 opgerichte Algemene Spaar- en Lijfrentekas worden verricht door de Nationale Bank van België, hetzij door bemiddeling van haar discontokantoren, hetzij te Brussel.

Rentenfonds

De Bank houdt de waarden van dit organisme (besluitwet van 18 Mei 1945) in bewaring sinds de oprichting er van.

Open documentaire credieten

Deze rekening omvat sedert 1947 de invoercrédieten, door de Bank geopend, van parastatale instellingen en Belgische ondernemingen, alsook de uitvoercrédieten toegekend door bemiddeling van buitenlandse centrale banken (122).

Rugtekening van U.S.-dollarcertificaten voor rekening van de Schatkist

Voorwaardelijke verbintenis van de Bank, voortvloeiend uit de endossering aan toonder van de schatkistcertificaten in U.S.-dollars die aan Amerikaanse banken werden gecedeerd bij de uitgifte, in Maart 1948, van de lening aan de Schatkist van 50 miljoen dollar op halflange termijn (123).

* * *

Na de tabellen betreffende de orderekeningen komt een opgave van de voornaamste verrichtingen der Bank voor rekening van andere instellingen, met name de Schatkist, de Algemene Spaar- en Lijfrentekas en de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid. De lezer zal zich dus een denkbeeld kunnen vormen van de omvang der verrichtingen die de Circulatiebank voor rekening van derden, o.m. voor de Staat en de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, uitvoert.

(122) Uittreksel uit het Verslag van 1948, blz. 99.

(123) Uittreksel uit het Verslag van 1948, blz. 100.

III — WINST- EN VERLIESREKENING

Uiteraard geeft de winst- en verliesrekening enerzijds de resultaten aan der verrichtingen van de Bank voor elk dienstjaar, en anderzijds een specificatie van de lasten en minderwaarden die de Bank te dragen heeft.

Wij kunnen dan ook van jaar tot jaar (124) de beweging volgen van al de bedrijvigheden van de

(124) Voor de perioden 1873 tot 1948 (artikel 41 der statuten van 1872), die twee halve boekjaren omvatten (behalve voor de jaren 1940 tot 1944, — besluitwet van 23 December 1944, *Belgisch Staatsblad* van 31 December 1944), werden de resultaten per jaar vastgesteld. Van 1851 tot en met 1925, stemmen zij met het kalenderjaar overeen; in 1926 hebben zij betrekking op de periode 25 December 1925-25 October 1926; in 1927, periode gaande van 25 October 1926 tot 25 December 1927; daarna, van 26 December van het jaar te voren tot 25 December van het lopende jaar voor de boekjaren 1928 tot 1947; het dienstjaar 1948 gaat van 26 December 1947 tot 31 December 1948; het dienstjaar 1949 stemt overeen met het kalenderjaar.

Bank aan de hand van de winsten die in iedere bedrijvigheid werden verwezenlijkt; nochtans vloeien deze baten voort uit verschillende factoren die niet noodzakelijk op dezelfde wijze als de omvang der verrichtingen evolueren: zo moet bij de omvang der disconteringen, bijvoorbeeld, rekening gehouden worden met de schommelingen in de discontotarieven, met de looptijd der gediscoteerde wissels, enz. Bovendien is het doel van tabel III de netto-rentabiliteit van elke verrichting vast te stellen; daarom werd het aandeel van de Staat afgetrokken van iedere soort winst. Daar dit deel al naar gelang de periode aanzienlijk verandert, is dit een verdere oorzaak van niet-overeenstemming tussen de bewegingen van de netto-opbrengst en van de omvang der verrichtingen. Nochtans zou de bruto-opbrengst geen

beter resultaat opleveren, daar zij beïnvloed wordt door verrichtingen die twee dienstjaren bestrijken, en het herdisconto niet afgetrokken wordt.

De verrichtingen van de Bank, zoals ze in artikel 8 der organieke wet van 1850 zijn opgesomd, geven aanleiding tot het bijhouden van resultaat-rekeningen die op de creditzijde der winst- en verliesrekening voorkomen, zoals de winsten op de discontoverrichtingen, op de voorschotten en leningen op overheidsfondsen, de interesten en winsten op de tegelmaking van overheidsfondsen, de opbrengsten der verrichtingen op goud en zilver, de bewaarlonen voor vrijwillige bewaargevingen, enz.

Netto-opbrengst van het disconto

Naar een door het gebruik aanvaarde conventie, is de bruto-opbrengst van het disconto evenredig aan de nominale waarde der gediscoteerde wissels, aan de percentages toepasselijk op de beschouwde categorie wissels en aan de tijd die tot de vervaldag nog loopt; zij omvat de opbrengst der discontering van wissels op België en op het buitenland, en der discontering van schatkistbons. De netto-opbrengst wordt verkregen door afhouding der volgende bedragen van de bruto-opbrengst :

1) het herdisconto op de lopende verrichtingen op de balansdatum, d.w.z. het deel van het disconto dat reeds geïnd werd voor de periode gaande van de balansdatum tot de vervaldag; dit herdisconto wordt natuurlijk gevoegd bij de bruto-opbrengst van het volgende jaar;

2) het aandeel van de Staat in de disconto-opbrengst : deze vergoeding vloeit voort uit het verschil tussen de ontvangen rentevoet en een percentage vastgesteld door de verschillende wetten die de organieke wet hebben gewijzigd. Voor de eerste maal wordt dit percentage door artikel 3 der wet van 5 Mei 1865 als volgt vastgesteld :

« De winst voor de Nationale Bank voortvloeiend uit het verschil tussen de wettelijke rente (6 pCt. in handelszaken) en de rentevoet door deze instelling geheven, wordt aan de Openbare Schatkist toegevoerd. »

Dit rentepercentage wordt achtereenvolgens bij de wet van 20 Mei 1872 en van 26 Maart 1900 tot 5 pCt. en 3 1/2 pCt. verlaagd, waarbij laatstgenoemde wet met terugwerkende kracht tot 1 Januari 1899 in werking trad; de Bank moest dan ook in haar reservefondsen putten om het aanvullende bedrag betreffende het dienstjaar 1899 aan de Staat over te dragen;

3) van 26 October 1926 tot 21 September 1931 : het aandeel van de Staat in de deviezenopbrengsten, krachtens de overeenkomst gesloten tussen de Staat en de Bank op 18 October 1926 (125), waarvan artikel 4 aan de Schatkist de beleggingswinst toekent

van de waarden op het buitenland, die de lening van de Munstabielisatie vertegenwoordigen en door de Staat aan de Nationale Bank werd overgedragen. Dit is de reden waarom de rekening, die de winsten op de discontoverrichtingen van 1927 tot 1931 aanduidt en de opbrengst der deviezen omvat, de benaming droeg van « Disconto op België en op het buitenland ».

Met ingang van 31 Maart 1936 omvat deze rubriek de winsten op de wisseloperatiën, op de goudaankoop en -verkoop en op de voorschotten op overheidsfondsen; zij heet dan ook « Disconto, wissel en interesten »; sinds 1944, luidt ze : « Disconto, wissel, interesten en provisies ».

Deze rekening omvat bovendien de rente van 0,75 pCt. 's jaars die de Schatkist aan de Bank vergoedt krachtens de overeenkomst van 25 Februari 1947 op de voorschotten die deze laatste aan de Staat verleent met het oog op de uitvoering der internationale betalingsaccorden, alsook de rente op het bedrag van de rubriek « Schatkistcertificaten », dat fr 2.465 millioen overtreft (artikel 20 der statuten, overeenkomst van 14 September 1948) (126).

Netto-opbrengst der voorschotten en leningen op overheidsfondsen

Deze winstpost, die in de creditzijde der winst- en verliesrekening van 1851 tot en met 1936 afzonderlijk voorkomt, wordt daarna opgenomen in de rubriek « Disconto, wissel en interesten ». De netto-opbrengst wordt verkregen door de bruto-opbrengst van het herdisconto op de lopende verrichtingen op de balansdatum en het aandeel van de Staat af te trekken en er het herdisconto bij te voegen dat van het vorige jaar was afgehouden voor de operatiën die tijdens het beschouwde jaar aflopen.

Provenu der overheidsfondsen

In deze post is de rente begrepen van de effecten die de Bank krachtens haar statuten heeft verworven, alsook de winsten die zij op de tegelmaking van de waarden harer portefeuille verwezenlijkt.

Winsten op de goud- en zilvertransacties

Onder deze rubriek — zij verdween in 1916 — zijn de baten op de deposito's van edele metalen begrepen en de winsten op de aankopen en verkopen van goud en zilver.

Behalve in de jaren 1871 tot 1874 waren de bedragen, ten opzichte van de winsten op de andere verrichtingen gemaakt, over het algemeen weinig belangrijk.

Naderhand worden de resultaten dier verrichtingen in de rekening « Disconto, wissel en interesten » opgenomen.

(125) Bijlage 3, blz. 181.

(126) Bijlage 33, blz. 195.

Rechten op vrijwillige bewaarnemingen

Van 1851 tot 1864 zijn deze rechten begrepen in de winsten op de goud- en zilvertransacties; deze rubriek dagtekent dan ook pas van 1865. Met ingang van 1844, luidt zij « Rechten op bewaarnemingen, courtages en huur der brandkasten ».

Provisie op incasso-wissels

De incassering van wissels door rekening-courant-houders afgegeven, geschiedde tot en met 1885 kosteloos, doch eerst met ingang van 1888 komt men er toe deze opbrengst (127) afzonderlijk in de samenvattende tabel der Winst- en Verliesrekening op te nemen; van 1937 tot 1943 is de incasso-provisie vermeld onder de rubriek « Diverse winsten »; sinds 1944 is ze begrepen in de rekening « Disconto, wissel, interesten en provisies ».

Rekeningen-courant : geïnde interesten

Van 1851 tot 1865 zijn in deze rubriek de provisies en de wisselwinst op rekeningen-courant begrepen; van 1866 tot 1888 bevat zij alleen nog de provisies. Met ingang van 1889 en tot 1936 zijn alleen onder dit hoofd begrepen de interesten op de rekening van het Gemeentekrediet. Sedert 1937 zijn deze interesten begrepen in de rekening « Disconto, wissel en interesten ».

Schatkist : vergoeding van de Staatskassier

De wet van 10 Mei 1850, die de dienst van Staatskassier regelt, kent de Nationale Bank een vergoeding toe die geen *fr* 200.000 overtreft; ter gelegenheid van de herzieningen van de overeenkomst gesloten krachtens deze wet, wordt de vergoeding tot *fr* 100.000 in 1856 verlaagd en in 1861 afgeschaft; sedert dit tijdstip neemt de Bank dan ook kosteloos de dienst der ontvangsten en uitgaven van de Schatkist waar. In 1871 eist de Staat van de Bank een bedrag van *fr* 175.000 als aandeel in de thesaurieonkosten in de provincie, welk bedrag in 1900 tot *fr* 230.000 verhoogd wordt; het wordt afgeschaft bij koninklijk besluit van 30 October 1926.

Geldelijke verplichtingen en vergoedingen van de Staat

Van 1919 tot 25 October 1926 vertegenwoordigen de retributies van de Bank aan de Staat op de debetzijde der Winst- en Verliesrekening, netto-bedragen waarin rekening is gehouden met de vergoedingen van de Staat aan de Bank. De rekening « Geldelijke verplichtingen en vergoedingen van de Staat » komt dan ook eerst na de hervorming van de statuten in 1926 voor. Hierin zijn begrepen :

(127) In het verslag van de Bank, wordt deze opbrengst sedert 1893 in een afzonderlijke rubriek in de Winst- en Verliesrekening vermeld.

1) een vergoeding van 0,25 pCt. per jaar berekend op het deel van de circulatie overeenstemmend met de voorschotten aan de Staat; deze vergoeding wordt eveneens toegekend met ingang van 14 September 1948 op een bedrag groot *fr* 2.465 miljoen « vertegenwoordigend het deel van de schuld van de Staat tegenover de Bank, dat het bedrag geconsolideerd overeenkomstig artikel 3, lid *b*, van de wet van 28 Juli 1948 betreffende de sanering der balans van de Bank overtreft » (128);

2) een vergoeding van 0,25 pCt. per jaar op het bedrag der kleine coupures van de Schatkist; vergoeding verlaagd tot 0,10 pCt. door de overeenkomst van 18 Maart 1946;

3) de *ristorno* van het zegelrecht op de biljetten ten belope van het gemiddelde bedrag van de omloop overeenstemmend met de goudvoorraad, het deviezenbezit en de vordering op de Staat van 1926 tot 1937, en, sedert het besluit van 23 Juli 1937, overeenstemmend met de goudvoorraad en de vordering op de Staat. Van 1941 tot 13 September 1948, slaat de *ristorno* op het zegelrecht eveneens op de voorschotten aan de Emissiebank verleend op de afsluitingsdatum van de balans bij het einde van het jaar, voor de omwisseling van het Duitse geld en voor de uitvoering van de compensatieverrichtingen.

Buitengewone ontvangsten

Onder deze rubriek zijn volgende posten begrepen :

	(duizenden franken)
in 1939 : de beschikbaar geworden fiscale reserve	2.254
de <i>ristorno</i> op de mobiliënbelasting 1938-1939	3.581
in 1940 : de <i>ristorno</i> op de mobiliënbelasting 1939-1940	5.824
in 1941 : de tegenboeking van de aflossing der overheidsfondsen van 25 December 1939	64.195
in 1945 : de terugbetaling door de Schatkist van de vroegere uitgaven (1939-1944) voor het in veiligheid brengen van de goudvoorraad en van andere fondsen en waarden (koninklijk besluit van 1 Februari 1938, artikelen 61 en 62)	61.840
de terugvordering van courtages en beursbelastingen voor het tijdperk 1939 tot 1944, ten gevolge van de overdracht aan het Rentenfonds van de effecten verworven krachtens artikel 17, 9°, der statuten (besluitwet van 18 Mei 1945)	30.531

(128) Artikel 3 van de overeenkomst van 14 September 1948, bijlage 33, blz. 195.

(duizenden franken)

in 1946 : overschrijving van het Voorzieningsfonds	16.376
Het betreft hier een beschikking over het Voorzieningsfonds voor toekenning aan de Schatkist van provisie betreffende de verrichtingen gedaan in 1935 door het Egalisatiefonds der Wisselkoersen. Deze provisie werden in 1937 overgeboekt op het Voorzieningsfonds. Deze rekening werd bijgevolg in 1946 gedebiteerd door het credit der Winst- en Verliesrekening. De toekenning van dit bedrag aan de Schatkist staat op de debetzijde der Winst- en Verliesrekening onder de rubriek « Toekenning aan de Schatkist van provisie betreffende de verrichtingen in 1935 gedaan door het Egalisatiefonds der Wisselkoersen », hier in de post « Diversen » begrepen;	
in 1948 : overschrijving van de Overgangsrekening voor :	
— onkosten voor aankoop, verkoop en verzending van goud..	46.152
— uitbreiding van het Bankgebouw te Brussel	42.496
in 1949 : overschrijving van de Overgangsrekening voor :	
— onkosten voor aankoop, verkoop en verzending van goud..	2.354
— uitbreiding van het Bankgebouw te Brussel	129.378

Diversen

Van 1867 tot 1871 zijn in deze rekening inzonderheid de provisie op de uitgegeven accreditieven begrepen; daarna worden deze laatste kosteloos afgeleverd.

De andere rubrieken op de creditzijde der Winst- en Verliesrekening zijn duidelijk en vergen geen nader commentaar.

Hierna volgen enkele verduidelijkingen betreffende sommige debetrekeningen :

Afschrijvingen voorzien bij de wet van 19 Juli 1932 (129)

Het gaat hier om afschrijvingen gedaan in uitvoering van de overeenkomst van 27 Juli 1932 (130), gesloten krachtens de wet van 19 Juli en handelend over de obligatiën die als compensatie voor het verlies op devaluatie van het pond sterling op 21 September 1931 aan de Nationale Bank werden overgedragen.

Statutaire reserve

Luidens paragraaf 2 van artikel 20 van het koninklijk besluit dd. 24 Augustus 1939, mag de opbrengst van het nationaal overheidspapier door de Bank verworven en dat niet het kapitaal, de reserves en de afschrijvingsrekeningen vertegenwoordigt en evenmin als waarborg dient voor de uitvoering der verplichtingen van de Bank in zake pensioenen, slechts in de uit te keren winsten worden opgenomen, ten belope van 3 1/2 pCt., terwijl het overschot eventueel op de reserves of de afschrijvingsrekeningen wordt gestort. Het overschot wordt in de rekening « Statutaire reserve » geboekt.

Diversen

in 1937 : het bedrag van fr 7.946.000 vertegenwoordigt de registratierechten op de akte van 30 Augustus, 1 en 3 September 1937, waarbij de bestaansduur van de Bank verlengd wordt;	
in 1945 : het bedrag van fr 2.824.000 betreft de rectificaties der vroegere <i>ristorno's</i> van het zegelrecht op de biljettenomloop en der vroegere vergoedingen van 0,25 pCt. 's jaars op de Staatsschuld;	
in 1946 : is het bedrag van fr 46.696.000 als volgt samengesteld :	

(duizenden franken)

— toekenning aan de Schatkist van provisie betreffende verrichtingen in 1935 gedaan door het Egalisatiefonds der Wisselkoersen	16.376
— belasting op het kapitaal	30.320
in 1947 : wordt het bedrag van fr 63.000.000 naar de overgangsrekeningen van de passiefzijde overgedragen voor :	
— onkosten van aankoop, verkoop en verzending van goud..	20.000
— uitbreiding van het Bankgebouw te Brussel	43.000
in 1948 : zijn in het bedrag van fr 171.151.000 begrepen :	
— onkosten van de goudverzending	46.151
— provisiefonds naar de overgangsrekeningen van de passiefzijde overgeboekt voor uitbreiding van het Bankgebouw te Brussel	125.000
in 1949 : omvat het bedrag van fr 65.354.000 :	
— onkosten voor goudverzending	2.354
— provisiefonds naar de overgangsrekeningen van de passiefzijde overgeboekt voor uitbreiding van het Bankgebouw te Brussel	63.000

(129) Bijlage 9, blz. 185.

(130) Bijlage 10, blz. 185.

INDELING DER COUPURES

De biljettenomloop is, met ingang van 1850, samengesteld uit de nieuwe biljetten van de Nationale Bank, de biljetten met gedwongen koers van de Société Générale en van de Banque de Belgique, alsmede die van de Banque de Flandre. De laatste drie categorieën verdwijnen snel uit de omloop: op 31 December 1851 waren in circulatie:

	(millioenen franken)
Biljetten van de Société Générale	10,6
Biljetten van de Banque de Belgique ..	1,5
Biljetten van de Banque de Flandre	0,1
Biljetten van de Nationale Bank	50,3

Per einde 1855 bedraagt de omloop der biljetten van de Société Générale nog slechts *fr* 0,4 miljoen.

De tabel op blz. 148 geeft het jaarlijks bedrag aan der gezamenlijke biljettenomloop van de Nationale Bank, d.i. een gemiddelde van twaalf bedragen die voorkomen in de maandstaten van 1851 tot 1865, alsmede het bedrag der biljettenomloop van de Société Générale. Van 1866 tot 1925 is de gemiddelde indeling der coupures (131) een opgave der cijfers die in de verslagen van de Bank verschenen; sinds 1900, berust deze indeling op het gemiddelde van de vier en twintig staten op de eerste en de vijftiende van iedere maand opgemaakt.

Op 22 December 1914 (132) ontnemt de Duitse overheid het uitgifterecht dat aan de Bank bij de organieke wet van 5 Mei 1850 is verleend en belast de Société Générale met de nieuwe uitgiften. Dadelijk na de bevrijding van het grondgebied herneemt de Nationale Bank haar voorrechten, doch de biljetten van de Société Générale blijven tot 1922 in omloop.

Gedurende de oorlog 1940-1945, geeft de Nationale Bank verder biljetten uit. Om het bedrag van de biljettenomloop vast te stellen, moeten evenwel de kasmiddelen van de Emissiebank worden afgetrokken. Dit is de reden waarom de cijfers van tabel IV, voor de oorlogsperiode betrekking hebben op de samengevoegde staten van de Nationale Bank van België en van de Emissiebank te Brussel.

De kleine coupures van 20 en 5 frank, door de Nationale Bank uitgegeven, worden op 26 October 1926 (133) door de Staat overgenomen, die op dat tijdstip besloten had ze door metalen deelmunten te vervangen; deze vervanging werd evenwel nooit volledig uitgevoerd. Bij de oprichting van het Muntfonds

op 12 Juni 1930 (134), werd de maximum-grens die bij koninklijk besluit van 26 October 1926 op *fr* 750 miljoen vastgesteld was voor de biljetten van 20 en 5 frank of voor hun vervangingsmunt, gebracht op *fr* 1.200 miljoen, « zonder dat evenwel voor de biljetten het bedrag en de categorieën bedoeld bij het koninklijk besluit, kunnen verhoogd worden ».

Bij koninklijk besluit van 16 April 1935 houdende goedkeuring van de op 4 April tussen de Staat en de Nationale Bank gesloten overeenkomst, neemt de Schatkist voor haar rekening de biljetten van 50 frank door de Circulatiebank uitgegeven en waarvan het bedrag in omloop destijds *fr* 525 miljoen beliep. De opbrengst van deze overneming wordt niet in het Muntfonds gestort, doch wordt bestemd tot terugbetaling van de schuld van de Staat tegenover de Nationale Bank uit hoofde van de intrekking der marken (135); pas op 26 December 1945 worden de *fr* 525 miljoen biljetten van 50 frank door het Muntfonds overgenomen. Wat de maximum-grens der deelmunten betreft, zij wordt bij koninklijk besluit van 16 April 1935 tot *fr* 1.500 miljoen verhoogd, in welk bedrag de biljetten van 50 frank begrepen zijn; in werkelijkheid wordt de omloop van de andere deelmunten zodoende van *fr* 1.200 tot 975 miljoen verlaagd. Op 2 Januari 1940 wordt de uitgiftegrens der deelmunten tot *fr* 1.750 miljoen verhoogd; bij besluit van 28 September 1940 wordt de grens van *fr* 525 miljoen afgeschaft, die voor de uitgifte der biljetten van 50 frank is vastgesteld — het surplus der biljetten van 50 frank is voor rekening van het Muntfonds in omloop —, en wordt de maximum-grens van de deelmunten op *fr* 2 milliard vastgesteld; naderhand wordt deze grens achtereenvolgens verhoogd tot *fr* 2,2, 2,5 en 3 milliard bij de besluiten van 7 November 1940, 25 Januari 1941 en 4 April 1941. Ten slotte schaft het besluit van 7 Juli 1941, aangevuld door dat van 18 Februari 1943, de vroeger voorziene grenzen af en machtigt de uitgifte van deelmunten in zoverre de vastgestelde behoeften zulks vereisen.

Na de oorlog wordt de schorsing der grenzen bij de besluitwet van 30 December 1946 (136) en bij de wet van 31 Mei 1948, tot 31 December 1948 gehandhaafd; ten slotte verhoogt de wet van 30 Mei 1949 (137) de grens die bij de wet van 12 Juni 1930 voor de uitgifte der deelmunten was vastgesteld, tot *fr* 6 milliard. De te Londen uitgegeven biljetten worden door het Muntfonds met ingang van hun resp. uitgiftedatum overgenomen overeenkomstig artikel 4 der besluitwet van 30 December 1946.

(131) In 1871 en 1872 betreft het de indeling der coupures bij het einde van het jaar in omloop.

(132) Zie « Voornaamste posten der balansen van de Nationale Bank van België », blz. 92.

(133) Bijlage 5, blz. 182.

(134) Bijlage 6, blz. 183.

(135) Bijlagen 15 en 16, blz. 187.

(136) Bijlage 30, blz. 193.

(137) Bijlage 34, blz. 196.

V — BEDRIJVIGHEID DER VERREKENKAMERS

In 1908 vangt de eerste Verrekenkamer haar werkzaamheden te Brussel aan; in 1913 is er ook reeds een dergelijke kamer te Luik, Gent en Doornik in werking. Doch het is vooral na de eerste wereldoorlog dat de verrekeningen zich over het gehele land aanzienlijk uitbreiden en dat talrijke kamers worden opgericht. Tegelijkertijd neemt de Dienst der Postchèques, op 16 April 1913 opgericht en op 2 Januari 1919 terug in bedrijf, een grote uitbreiding.

De ontwikkeling der afrekeningen door middel van giraal geld is dan ook, wat België betreft, een modern verschijnsel van de herneming van de bedrijvigheid na 1918, welke ontwikkeling slechts door de grote crisis van 1929-1930 gestuit wordt. Na de oorlog 1940-1945, hebben de verrekeningen nog niet de omvang van het jaar 1929 teruggevonden; stijgt het

bedrag der verrekende kapitalen ten gevolge van de prijzenhousse, het aantal verrekende stukken is nog ver beneden het vóór-oorlogse maximum, vooral wanneer men bedenkt dat de verrichtingen « on call », zich in de laatste jaren belangrijk hebben uitgebreid: hoewel het aantal verrekende stukken betreffende deze verrichtingen tamelijk klein is, 1 tot 2 pCt., overtreffen de « call »-gelden in de gepubliceerde cijfers de helft der verrekende bedragen. Nochtans zij opgemerkt dat de statistieken van het « call »-geld al de verrichtingen opnemen, zowel de nieuwe als de terugbetalingen van de vorige dag uitgeleende kapitalen, zodat de relatieve betekenis der daggeldoperatiën overdreven is.

VI — GEMIDDELDE WISSELKOERSEN TE BRUSSEL

Tabel VI (zie blz. 148) geeft de gemiddelde jaarcoersen aan der te Brussel genoteerde deviezen van 1856 tot heden; van October 1926 tot December 1944 werden de noteringen in belga's in Belgische franken

omgerekend, ten einde de continuïteit in de statistiek te bewaren.

VII — DISCONTOVOET EN RENTEVOET DER LENINGEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE

A — Discontovoet

Artikel 8 der statuten van 1850 bepaalt dat de discontovoet, zowel voor Brussel als voor de kantoren, iedere maand wordt vastgesteld, en artikel 10 past dezelfde voorwaarden toe op de discontorente van de schatkistbons. In de statuten van 1872 wordt het régime leniger gemaakt en de discontovoet kan iedere week worden vastgesteld en zelfs in de tussentijd worden gewijzigd. Van 1900 tot 1937 verleent de minister van Financiën zijn goedkeuring aan de vastgestelde discontovoet. Sedert de hervorming van de organieke wet van 1937, wordt er geen melding meer gemaakt van de discontovoet in de statuten.

Geaccepteerde wissels

Daar waar er sprake is van de « discontovoet » zonder nadere aanduiding, wordt hiermee de discontorente van de geaccepteerde wissels bedoeld; zij bestaat reeds zolang de Bank is opgericht.

Sedert 16 Januari 1945 wordt er een onderscheid gemaakt tussen de discontovoet der bij een bank gedomicilieerde geaccepteerde wissels en de andere.

Niet geaccepteerde wissels

De discontovoet op deze wissels is, op enkele uitzonderingen na, hoger dan die voor de geaccepteerde wissels; dit onderscheid bestaat reeds sedert 1852, daar de Bank hierdoor de acceptatie wil bevorderen.

Van 6 November 1925 tot 5 Juli 1939 worden verschillende percentages toegepast voor de bij een bank gedomicilieerde niet geaccepteerde wissels en de niet gedomicilieerde. Daarna verdween dit onderscheid.

Schatkistbons

Met minder dan honderd dagen looptijd: het betreft hier schatkistbons door discontering verkregen (artikelen 8 en 10 der statuten van 1850) en die van ambtswege in de wisselportefeuille van de Bank voorkomen. Hun rente is over het algemeen dezelfde als die van de geaccepteerde wissels (138).

Met meer dan honderd dagen looptijd: het zijn bons die overeenkomstig artikel 12 der statuten van

(138) Er is een verschil tussen deze rentevoeten van 12 Januari tot 10 Februari en van 25 Mei tot 31 Augustus 1861.

1850 werden aangekocht en als overheidsfondsen worden beschouwd; het maandelijks vastgestelde maximum is meestal één millioen, van 1851 tot 1861.

Rentecoupons van Belgische leningen, waarvan de vervaldag geen honderd dagen meer verwijderd is

Deze rentevoet komt het eerst voor op 25 Januari 1862; voordien werden de coupons tegen de rente der geaccepteerde wissels gediscoteerd; op enkele uitzonderingen na, is de nieuwe rentevoet overigens dezelfde als die van de geaccepteerde wissels. Met ingang van 6 Juli 1939 wordt de grens van de vervaldag op 120 dagen gebracht.

Aankoop en verkoop van vreemde waarden

Deze rente wordt voor het eerst toegepast op 17 Januari 1870.

Wissels van het buitenland op België getrokken

Deze speciale discontovoet wordt voor het eerst berekend op de wissels door het buitenland op België getrokken van 4 tot 27 Augustus 1870; op dat tijdstip bedroeg hij 7 pCt.

Ten einde de speculatie einde Januari 1882 te fnuiken, moet de Bank deze rentevoet tot 9 pCt. verhogen, doch enkel gedurende zes dagen.

Warrants

In 1885 besluit de Bank het disconto van warrants, dat in de statuten van 1872 voorzien is, toe te passen; in 1887 worden de eerste warrants gediscoteerd tegen de rente voor de geaccepteerde wissels. Doch het zou nog tot 11 October 1909 duren vooraleer een eigen discontovoet voor de warrants wordt voorzien; trouwens tot 30 Maart 1920 is hij gelijk aan die voor de geaccepteerde wissels.

Promessen

Op 1 December 1925 wordt de discontovoet op de « niet geaccepteerde en niet bij een bank gedomicilieerde wissels » vervangen door een discontovoet toepasselijk op de « niet geaccepteerde wissels en promessen »; met ingang van 16 Januari 1945 worden de promessen gediscoteerd tegen een hoger percentage dan dat van de niet geaccepteerde wissels.

Documentaire of geaccepteerde wissels en bankaccepten uit hoofde van verkoop in het buitenland

Deze discontovoet werd op 6 Juli 1939 voorzien om het crediet op de uitvoer van Belgische producten te vergemakkelijken. Hij verdwijnt bij het uitbreken van de oorlog hier te lande.

Geaccepteerde of documentaire wissels uit hoofde van goederenimport of -export

De desbetreffende discontovoet blijft van kracht van 16 Januari 1945 tot einde December 1949 en dient tot bevordering van 's lands buitenlandse handel.

Bankaccepten vooraf door de Nationale Bank geleverd uit hoofde van goederenimport en -export

De inrichting van het acceptcrediet sedert 16 Januari 1945 beoogt niet alleen het kascrediet te verminderen, omdat het voor de internationale transacties te duur en te star is, doch zij wil ook hier te lande grote financieringscentra voor de internationale handel scheppen. De rente werd zeer laag gesteld, ten einde het ruilverkeer met het buitenland te begunstigen; om evenwel het bestendig tekort op de betalingsbalans te doen verdwijnen, worden verschillende percentages toegepast voor de accepten op de import en die op de export. Van 1 Januari 1950 af, wordt dit onderscheid eveneens voor de documentaire wissels gemaakt.

B — Rentevoet der beleningen en voorschotten : beleningen en voorschotten op overheidsfondsen

Van het bestaan van de Bank tot 5 Juli 1939, is er slechts één rentevoet voorzien. Daarna wordt er een onderscheid gemaakt tussen het overheidspapier met minder en dat met meer dan 120 dagen looptijd. Op 20 October 1944 voert de Bank een bijzondere rentevoet in voor de voorschotten op schatkistcertificaten tijdens de bezetting uitgegeven, overeenkomstig het besluit van 25 October 1941 en ter vereffening van de Belgische financiële vorderingen op het buitenland.

Sedert 3 Januari 1945 wordt er op de voorschotten op schatkistcertificaten en ander overheidspapier een rentetarief toegepast, dat al naar gelang de vervaldagen verschilt.

VIII — VERGELIJKING VAN DE DISCONTOVOET IN ENKELE LANDEN

Tabel VIII (zie blz. 158) geeft voor de geaccepteerde wissels de discontovoet der circulatiebanken van Frankrijk, Engeland, Nederland en België sedert het

bestaan van de Nationale Bank, alsook de datum hunner inwerkingtreding.

IX — BINNENLANDS CREDIET

A — Beweging der discontoverrichtingen

Het bedrag der binnenlandse gediscoteerde waarden is ontleend aan de jaarverslagen van de Bank. De statistieken voor de jaren 1853 tot 1856 zijn ontleend aan de retrospectieve tabel in 1857 bekendgemaakt.

Op verscheidene tijdstippen omvatten de gediscoteerde waarden ook papier zonder handelskarakter; een bijzondere kolom vermeldt het bedrag er van en het percentage t.o.v. het totaal der disconteringen. Van 1888 tot 1910 en in 1925 en 1926 is de betekenis van dit niet commerciële papier (verrichtingen op schatkistbons) van tamelijk geringe betekenis; doch van 1940 af en vooral sedert 1942, vertegenwoordigt het disconto van niet commerciële waarden een aanzienlijk bedrag, ten gevolge van de uitbreiding van het discontopapier uitgegeven door instellingen waarvan de verplichtingen door de Staat gewaarborgd zijn. Daar bedoeld papier te Brussel verhandeld wordt, is de hoofdstad blijkbaar begunstigd, ten nadele van Antwerpen en van de provincie. Ten einde de betekenis van elke landstreek duidelijk te doen uitschijnen, werd een tabel over het sedert 1940 gediscoteerde handelspapier opgemaakt; zij toont aan dat in de laatste oorlog bijna het totaalbedrag der waarden bij de discontokantoren werd aangeboden.

B — Beweging der voorschotten op overheidsfondsen

De leningen op onderpand van overheidsfondsen komen voor in de verslagen van 1856 tot 1935; sedert 1936 zijn er geen eigenlijke leningen meer. Hierna volgen de achtereenvolgende benamingen van die verrichtingen :

van 1851 tot 1910 : Leningen op overheidsfondsen;
van 1911 tot 1938 : Voorschotten op Belgische overheidsfondsen;
in 1939 : Voorschotten op overheidsfondsen;
van 1940 tot 1943 : Voorschotten en beleningen;
van 1944 tot 1949 : Voorschotten op overheidsfondsen.

Met ingang van 1900 verleent de Bank voorschotten in gewaarborgde rekeningen-courant, waarbij de geldnemer slechts naar gelang van zijn beschikkingen voor de rente gedebiteerd wordt, dan wanneer voor de leningen op overheidsfondsen de rente van meet af aan afgehouden wordt; sinds 1936 is dit nog de enige vorm van voorschotten op overheidsfondsen. In de aangegeven cijfers is geen rekening gehouden met de beschikkingen van de verrekenende bankiers in rekeningen-courant.

X — BEWEGING DER ACCREDITIEVEN

De dienst der accreditieven werd in 1863 ingesteld. Van 1863 tot 1871 vorderde de Bank een provisie van één kwart per duizend op het bedrag der accreditieven. In de loop van het jaar 1871 werd deze dienst

kosteloos, zoals hij het trouwens nog heden ten dage is.

XI — BEWEGING DER AANDELEN

De beweging der aandelen kan worden beoordeeld door middel van de lijsten der aandelen op naam bij het einde van het jaar; voor sommige periodes werd het aantal aandelen, die het voorwerp van overdrachten waren, eveneens geteld. Ten slotte, vermeldt

tabel IX, tot einde 1947 het aantal ingeschreven aandeelhouders die ten minste tien aandelen op de balansdatum bezitten.

XII — DIVIDEND EN KAPITALISATIEVOET DER AANDELEN

De vergelijking van het jaarlijks dividend met de beurswaarden der aandelen bij het einde van het jaar geeft alleen een kapitalisatievoet ten aanzien van de beurskoers; nochtans volstaat dit gegeven om de

beweging van het rendement der aandelen van de Nationale Bank te volgen.

XIII — VERDELING DER NETTO-WINSTEN

Van 1851 tot 1937 wordt de verdeling van de winsten vóór de balans opgemaakt. Aldus zijn de bestanddelen van de winstverdeling in de samenvatting van de Winst- en Verliesrekening en in verschillende posten van de balans opgenomen. Het totaalbedrag der te verdelen netto-winsten komt dan ook niet uitdrukkelijk in de gepubliceerde documenten tot uitdrukking. Dientengevolge is het niet steeds mogelijk alleen met de Winst- en Verliesrekening de nettowinst vast te stellen. Zo worden, van 1873 tot 1926, de aan de Beheerraad en aan de Censoren toegekende tantièmes, in de « Algemene onkosten » opgenomen die op de debetzijde van de Winst- en Verliesrekening vermeld staan. Niettemin kon het gezamenlijk bedrag der te verdelen winsten achteraf worden bepaald aan de hand van het aandeel van de Staat. Deze laatste ontvangt immers het vierde van de overblijvende winst na toewijzing van een eerste halfjaarlijks dividend, dat 3 pCt. van het gestorte kapitaal bedraagt. De gezamenlijke jaarlijkse nettowinst is dus gelijk aan het viervoud van het aandeel van de Staat, vermeerderd met een bedrag gelijk aan 6 pCt. van het gestorte kapitaal. Na 1926 verdwijnt deze moeilijkheid, omdat de Beheerders en de Censoren niet meer een deel in de winst hebben. In tabel XIII werden de verdeelde winsten in jaarperiodes, op de volgende wijze ingedeeld :

van 1851 tot 1925 : van 1 Januari tot 31 December van ieder jaar;
in 1926 : van 1 Januari tot 25 October;
in 1927 : van 26 October 1926 tot 25 December 1927;
van 1928 tot 1947 : van 26 December van vorig jaar tot 25 December van het lopende jaar;
in 1948 : van 26 December 1947 tot 31 December 1948;
in 1949 : van 1 Januari tot 31 December.

Ziehier hoe de winst op de verschillende tijdstippen overeenkomstig de toen vigerende statuten werd verdeeld :

Van 1851 tot 31 December 1872 (Statuten goedgekeurd bij koninklijk besluit van 4 September 1850).

Toegewezen wordt :

1° aan het Beheer : 3 pCt. van het bedrag der nettowinsten dat 5 pCt. van het gestorte kapitaal overtreft (artikel 54, 2° lid, der statuten van 1850 bepaalt dat de algemene vergadering het aandeel van het beheer in de uit te keren winsten vaststelt. Dit aandeel mag geen 5 pCt. te boven gaan);

2° aan de reserve : 1/3 en aan de Staat : 1/6 van het overschot, waarvan voordien 6 pCt. van het maatschappelijk kapitaal is afgetrokken en waarbij, zolang het kapitaal niet volledig gestort is (tot en met

1859), de rente van 3 pCt. 's jaars is gevoegd, die door de aandeelhouders op het niet gestorte deel van het kapitaal verschuldigd is (naar artikelen 6 en 7 der organieke wet van 5 Mei 1850 en artikel 18 der statuten);

3° aan de aandeelhouders :

a) bij het einde van het eerste semester van ieder jaar 2 1/2 pCt. van het bedrag der gedane stortingen (artikel 17 der statuten van 1850). Ingeval de winsten ontoereikend zijn, zal hierin door middel van het reservefonds worden voorzien;

b) in het tweede halfjaar, het saldo der winsten van het jaar, na aftrekking van hetgeen in de loop van het eerste halfjaar van de reserve werd genomen;

4° aan het reservefonds : het eventuele overschot.

Van 1 Januari 1873 tot 31 Mei 1900 (Statuten goedgekeurd bij koninklijk besluit van 17 Juli 1872, artikel 43).

De in de balans vastgestelde [halfjaarlijkse] nettowinst wordt op de volgende wijze verdeeld :

1° aan de aandeelhouders, een eerste dividend van 3 pCt. (139);

2° aan de Schatkist, één vierde van het overschot;

3° aan de reserve, 15 pCt. van hetzelfde overschot (c.f. artikel 22);

4° aan de Beheerraad, 4 pCt. en aan de Censoren, 1 pCt. van het deel der nettowinst dat 2 1/2 pCt. overschrijdt, verdeeld overeenkomstig n° 1 (140);

5° aan de aandeelhouders : het overschot als tweede dividend. Nochtans zal er van dat tweede dividend een bedrag worden afgenomen dat geen 25 centimes per aandeel en per halfjaar mag te boven gaan en door de Beheerraad aan liefdadigheidswerken zal worden besteed.

[6° aan de reserve, het eventuele overschot.]

Van 1 Juni 1900 tot 25 October 1926 (Statuten goedgekeurd bij koninklijk besluit van 16 Mei 1900, artikel 43).

De in de [halfjaarlijkse] balans vastgestelde nettowinst wordt op de volgende wijze verdeeld :

1° aan de aandeelhouders, een eerste dividend van 2 pCt. (141);

(139) Indien de halfjaarlijkse winst aan de aandeelhouders uit te keren lager is dan 2 1/2 pCt., wordt het tekort door middel van het reservefonds aangevuld (artikelen 21 en 45). Dit bedrag zal terug bij de reserve worden gevoegd, indien zulks het volgende halfjaar kan geschieden zonder de te verdelen winst beneden 2 1/2 pCt. te doen dalen (artikel 45).

(140) Indien de toegekende aandelen in de halfjaarlijkse winst voor de Beheerraad 80.000 frank en voor de Censoren 17.500 frank overschrijden, mag de algemene vergadering beslissen dat de aandelen tot die cijfers teruggebracht worden (artikel 61).

(141) Indien de halfjaarlijkse winst aan de aandeelhouders uit te keren lager is dan 2 pCt., wordt het tekort door middel van het reservefonds aangevuld (artikelen 16 en 45). Dit bedrag zal terug bij de reserve worden gevoegd, indien zulks het volgende halfjaar kan geschieden zonder de te verdelen winst beneden 2 pCt. te doen dalen.

2° aan de Schatkist, het vierde van het overschot;
3° aan de reserve, 10 pCt. van hetzelfde overschot (c.f. artikel 17);

4° aan de Beheerraad, 4 pCt. en aan de Censoren, 1 pCt. van hetzelfde overschot (140);

5° aan de aandeelhouders, het overschot als tweede dividend. Nochtans zal er van dit tweede dividend, een bedrag worden afgehouden dat geen 25 centimes per aandeel en per halfjaar mag te boven gaan en door de beheerraad aan liefdadigheidswerken zal worden besteed.

[6° aan de reserve, het eventuele overschot.]

Van 26 October 1926 tot 22 September 1937 (Statuten goedgekeurd bij koninklijk besluit van 14 Januari 1927; artikel 38).

De in de [halfjaarlijkse] balans vastgestelde nettowinst wordt als volgt verdeeld :

1° aan de aandeelhouders, een eerste dividend van 3 pCt. (142);

2° van het overschot :

a) 10 pCt. aan de reserve (143);

b) 6 pCt. aan het personeel of aan instellingen te zijnen voordele;

3° van het overschot, worden toegewezen :

a) aan de Staat : drie vijfden;

b) aan de aandeelhouders : twee vijfden als tweede dividend, tenzij de Regentenraad beslist deze twee vijfden geheel of ten dele aan een buitengewoon reservefonds toe te wijzen.

[4° aan de reserve, het eventuele overschot.]

Van 22 September 1937 tot 13 September 1948 (Statuten goedgekeurd bij koninklijk besluit van 23 September 1937, artikel 37).

De in de [halfjaarlijkse] balans vastgestelde nettowinst wordt als volgt verdeeld :

1° aan de aandeelhouders, een eerste dividend van 3 pCt. van het nominaal kapitaal (142);

2° van het overschot :

a) 10 pCt. aan de reserve (c.f. artikel 15);

b) 6 pCt. aan het personeel of aan instellingen te zijnen voordele;

3° van het overschot, worden toegewezen :

a) aan de Staat, drie vijfden;

b) aan de aandeelhouders, een bedrag waardoor hun een tweede door de Regentenraad vastgesteld dividend kan toegewezen worden;

c) het saldo aan de reserve.

(142) Indien de halfjaarlijkse winst aan de aandeelhouders uit te keren kleiner is dan 3 pCt., wordt het tekort door middel van het reservefonds aangevuld (artikelen 14 en 40 der statuten van 1926, 14 en 39 der statuten van 1937). Die heffing zal terug bij de reserve worden gevoegd, indien zulks het tweede halfjaar kan geschieden zonder de te verdelen winst beneden 3 pCt. te brengen.

(143) Zie ook artikel 15, waarvan het tweede lid bepaalt dat « de uitgifte-premie op de kapitaalsverhoging in deze reserve wordt gestort ».

Sedert 14 September 1948 (Statuten goedgekeurd bij het besluit van de Regent van 13 September 1948, artikel 38).

De in de (jaarlijkse) balans vastgestelde nettowinst wordt als volgt verdeeld :

1° aan de aandeelhouders, een eerste dividend van 6 pCt. op het nominaal kapitaal (144);

2° op het overschot :

a) 10 pCt. aan de reserve;

b) 8 pCt. aan het personeel of aan instellingen te zijnen gunste;

3° van het overschot, worden toegekend :

a) aan de Staat, één vijfde;

b) aan de aandeelhouders, een bedrag waardoor hun een tweede door de Regentenraad vastgesteld dividend kan toegewezen worden;

c) het saldo aan de reserve.

BIJZONDERE GEVALLEN

In 1851 : Geen enkele storting wordt in de reserve, noch aan de Staat gedaan, daar de winst lager was dan het minimum vastgesteld, opdat de reserve en de Staat voor de verdeling in aanmerking kunnen komen.

Oorlogstijdvak 1914-1918 : Van het tweede halfjaar van 1914 tot en met het eerste halfjaar van 1918, wordt alleen het eerste statutaire dividend uitgekeerd en worden er aanzienlijke bedragen voor de aflossing der overheidsfondsen bestemd.

In de Winst- en Verliesrekening van het tweede halfjaar 1918, worden in éénmaal de in de jaren 1914 tot 1918 ontvangen of verworven interesten geboekt, alsmede het winstsaldo der verrichtingen van het Uitgiftedepartement van de Société Générale voor de periode 1915-1918; zodoende bedraagt de einde 1918 uit te keren winst *fr* 49.104.000. Van dit bedrag wordt, overeenkomstig de beslissing van de buitengewone algemene vergadering van 30 December 1918, een som van *fr* 25 miljoen in een voorzieningsfonds gestort voor de oprichting van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid; bij de oprichting van deze instelling, op 2 Juni 1919, worden de 50.000 aandelen van *fr* 500, die het kapitaal vertegenwoordigen, onder de aandeelhouders van de Nationale Bank van België verdeeld, zodat het werkelijke dividend voor het dienstjaar 1918 *fr* 605 bedraagt.

Tijdvak 1940-1948 : De van 26 Juni 1940 tot 25 Juni 1948 verwezenlijkte winsten worden samengevoegd onder de rubriek « Uitgestelde inventaris-operatiën » (145). Bij de sanering der balans van de Nationale Bank van België, op 13 September 1948, wordt deze post als volgt verdeeld : de van 26 Juni 1940 tot 25 December 1944 verwezenlijkte winsten worden

(144) Indien de winst, die aan de aandeelhouders moet uitgekeerd worden, beneden 6 pCt. 's jaars blijft, dan wordt het tekort door de reserve aangevuld (artikelen 14 en 40). Die heffing zal aan de reserve worden teruggegeven, indien deze teruggave het volgend jaar kan geschieden, zonder de uit te delen winst beneden 6 pCt. te brengen (artikel 40).

(145) Zie aantekening, blz. 100.

volledig aan de Staat toegekend; diegene verkregen tijdens de periode 26 December 1944-25 Juni 1948 worden overeenkomstig de statuten verdeeld.

Nochtans worden krachtens artikel 39 der tot 5 September 1944 vigerende statuten (146), de vereiste bedragen uit het reservefonds genomen voor de betaling van een eerste dividend van 6 pCt. 's jaars voor de periode 26 Juni 1940 tot 25 December 1944. Het gezamenlijk bedrag dezer heffingen, zegge *fr* 54 miljoen, wordt terug in de reserve gestort door de winstverdeling van het eerste halfjaar van 1945. Daar

---

(146) Sedertdien artikel 40.

bovendien de Staat dat deel van de winst verzaakte dat aan het personeel toekwam, wordt een bedrag van *fr* 12,8 miljoen begrepen in het aandeel van het personeel voor het dienstjaar 1945; dit bedrag wordt dan ook afgetrokken van het aandeel van de Staat voor dat boekingsstijdvak.

Ten slotte zij opgemerkt dat van 26 December 1944 tot 25 Juni 1948, een bedrag van 13 miljoen per semester vóór elke verdeling werd afgehouden, als buitengewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel.

TABEL I

BALANSEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE

Per 31 December.	VOORNAAMSTE POSTEN VAN HET ACTIEF						VOORNAAMSTE POSTEN VAN HET PASSIEF							
	Aandeel- houders. Nog te storten	Totale dekkings- voorraad	Binnen- landse wissels en waarden ter incassering (4)	Overheids- fondsen	Voorschot- ten op over- heidsfondsen	Diversen	Totaal activa	Biljetten in omloop	Rekenin- gen-courant (6)	Totaal dadelijk opvraag- bare ver- plichtingen	Nominaal kapitaal	Reserves, afschrij- vingen, niet verdeelde winsten	Diversen	Totaal passiva (6)
	<i>(in millioenen franken)</i>						<i>(in millioenen franken)</i>							
1851....	10,0	(2) 29,3	(5) 44,0	7,3	3,6	7,7	101,9	50,3	26,0	76,3	25,0	0,5	0,1	101,9
1852....	10,0	66,8	25,8	14,6	6,3	6,9	130,4	69,4	34,2	103,6	25,0	1,8	—	130,4
1853....	10,0	64,1	57,7	9,1	5,8	1,1	147,8	83,2	37,5	120,7	25,0	2,1	—	147,8
1854....	10,0	82,7	62,0	9,3	6,1	2,4	172,5	97,3	46,8	144,1	25,0	3,0	0,4	172,5
1855....	(1) 8,5	66,5	71,1	9,3	5,9	6,0	167,3	95,6	42,7	138,3	25,0	3,7	0,3	167,3
1856....	(1) 5,9	49,0	88,1	7,2	7,8	9,3	167,3	98,4	39,0	137,4	25,0	4,7	0,2	167,3
1857....	(1) 3,4	51,4	96,0	6,9	7,7	7,9	173,3	106,5	35,1	141,6	25,0	5,9	0,8	173,3
1858....	(1) 0,9	87,5	96,4	6,7	5,7	6,2	203,4	119,0	52,9	171,9	25,0	6,1	0,4	203,4
1859....	—	64,4	116,8	6,8	4,9	6,8	199,7	113,5	54,2	167,7	25,0	6,6	0,4	199,7
1860....	—	63,8	147,2	7,8	4,5	9,6	232,9	117,9	81,8	199,7	25,0	7,8	0,4	232,9
1861....	—	69,0	144,0	7,5	4,2	7,1	231,8	117,8	79,3	197,1	25,0	9,2	0,5	231,8
1862....	—	72,4	135,3	6,8	3,8	7,1	225,4	122,5	67,8	190,3	25,0	9,6	0,5	225,4
1863....	—	(3) 57,3	131,1	7,5	3,7	8,2	207,8	116,7	42,9	159,6	25,0	10,2	(7) 13,0	207,8
1864....	—	51,4	122,1	7,9	4,1	9,4	194,9	112,7	44,2	156,9	25,0	12,0	1,0	194,9
1865....	—	55,2	146,6	11,1	4,0	12,0	228,9	125,1	64,1	189,2	25,0	12,9	1,8	228,9
1866....	—	56,2	136,8	12,3	4,7	10,9	220,9	124,4	55,8	180,2	25,0	14,7	1,0	220,9
1867....	—	98,1	141,0	18,1	3,6	11,9	272,7	137,6	94,3	231,9	25,0	14,5	1,3	272,7
1868....	—	141,1	144,1	25,5	2,9	13,3	326,9	171,8	113,3	285,1	25,0	15,0	1,8	326,9
1869....	—	139,4	168,8	17,7	2,9	16,2	345,0	199,2	102,1	301,3	25,0	16,3	2,4	345,0
1870....	—	95,9	195,9	16,2	3,8	16,4	328,2	202,5	81,3	283,8	25,0	17,4	2,0	328,2
1871....	—	123,3	214,3	15,5	4,0	25,8	382,9	228,7	106,1	334,8	25,0	20,3	2,8	382,9
1872....	—	158,6	262,7	20,0	3,8	23,2	468,3	297,7	118,0	415,7	25,0	24,9	2,7	468,3
1873....	10,0	106,1	257,8	33,6	14,3	25,9	447,7	320,6	61,8	382,4	50,0	14,1	1,2	447,7
1874....	5,0	124,9	265,4	42,2	6,0	23,8	467,3	328,9	71,4	400,3	50,0	15,5	1,5	467,3
1875....	—	135,7	256,1	44,7	8,4	28,3	473,2	340,3	65,7	406,0	50,0	15,9	1,3	473,2
1876....	—	179,3	244,2	45,9	5,1	32,6	507,1	364,5	76,3	440,8	50,0	15,3	1,0	507,1
1877....	—	149,9	226,0	52,4	9,2	30,2	467,7	342,1	58,8	400,9	50,0	15,7	1,1	467,7
1878....	—	150,1	197,0	53,0	6,4	35,5	442,0	313,6	60,3	373,9	50,0	16,8	1,3	442,0
1879....	—	163,2	213,7	43,0	5,9	52,6	478,4	335,0	74,4	409,4	50,0	17,3	1,7	478,4

(1) Na aftrekking van de vervroegde stortingen der aandeelhouders, zegge in millioenen franken resp. 0,27, 0,38, 0,40 en 0,32 voor de jaren 1855, 1856, 1857 en 1858.

(2) Alleen de metaalvoorraad.

(3) Met inbegrip van de waarden besteed aan de afkoop van de Schelde-tol, zegge 12,1 millioen franken.

(4) Van 1873 tot 1896 vermelden de balansen niet uitdrukkelijk de waarden ter incassering.

(5) Wissels en waarden ter incassering, incl. de buitenlandse portefeuille.

(6) Tot en met 1906, incl. het tegoed der depositanten van wissels ter incassering in rekening-courant.

(7) Met inbegrip van de schuld tegenover Holland: Afkoop van de Schelde-tol, zegge 12,1 millioen frank.

TABEL I (vervolg)

BALANSEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE

Per 31 December	VOORNAAMSTE POSTEN VAN HET ACTIEF						VOORNAAMSTE POSTEN VAN HET PASSIEF						
	Totale dekkings- voorraad	Wissels en waarden ter incassering (1)	Overheids- fondsen	Voorschotten op overheids- fondsen	Diversen	Totaal activa	Biljetten in omloop	Rekeningen- courant (2)	Totaal dadelijk opvraag- bare ver- plichtingen	Nominaal kapitaal	Reserves, afschrij- vingen, niet verdeelde winsten	Diversen	Totaal passiva (2)
	(in miljoenen franken)						(in miljoenen franken)						
1880...	153,7	229,1	47,8	7,8	43,8	482,2	340,0	72,1	412,1	50,0	18,2	1,9	482,2
1881...	140,4	239,8	62,8	12,3	48,4	503,7	354,8	76,9	431,7	50,0	20,2	1,8	503,7
1882...	154,1	202,2	67,0	19,7	55,7	498,7	355,7	69,6	425,3	50,0	21,5	1,9	498,7
1883...	168,2	201,2	67,7	19,8	54,2	511,1	357,6	79,6	437,2	50,0	22,0	1,9	511,1
1884...	175,9	200,6	68,5	11,4	50,1	506,2	357,8	73,9	431,7	50,0	22,4	2,1	506,2
1885...	183,3	200,5	69,5	10,6	49,9	513,8	367,4	71,1	438,5	50,0	23,2	2,1	513,8
1886...	178,0	215,3	70,3	12,0	53,7	529,3	379,0	74,4	453,4	50,0	23,8	2,1	529,3
1887...	169,8	224,4	70,8	14,0	59,0	538,0	389,1	71,5	460,6	50,0	25,1	2,3	538,0
1888...	149,6	227,9	71,7	13,0	58,5	520,7	375,7	66,3	442,0	50,0	25,9	2,8	520,7
1889...	176,3	229,7	72,6	11,3	58,8	548,7	401,8	67,1	468,9	50,0	27,0	2,8	548,7
1890...	178,1	238,0	73,6	7,6	56,1	553,4	404,7	67,7	472,4	50,0	28,0	3,0	553,4
1891...	194,5	232,3	74,6	6,9	64,3	572,6	421,9	69,3	491,2	50,0	28,7	2,7	572,6
1892...	209,0	215,1	75,8	8,6	70,3	578,8	427,6	69,3	496,9	50,0	29,0	2,9	578,8
1893...	208,7	239,1	76,2	10,9	67,2	602,1	450,8	67,3	518,1	50,0	30,0	4,0	602,1
1894...	230,4	247,0	77,0	13,5	64,2	632,1	469,7	78,5	548,2	50,0	30,6	3,3	632,1
1895...	208,7	257,7	78,0	21,9	67,2	633,5	476,5	72,1	548,6	50,0	31,4	3,5	633,5
1896...	204,2	297,5	78,4	20,5	69,2	669,8	492,6	90,7	583,3	50,0	32,7	3,8	669,8
1897...	223,4	297,7	79,4	21,8	72,8	695,1	513,3	93,9	607,2	50,0	33,8	4,1	695,1
1898...	211,7	330,2	80,3	34,2	76,7	733,1	544,6	99,0	643,6	50,0	34,9	4,6	733,1
1899...	216,8	324,7	81,4	60,1	87,4	770,4	589,5	88,8	678,3	50,0	36,8	5,3	770,4
1900...	244,7	329,3	81,1	58,4	94,2	807,7	631,6	81,8	713,4	50,0	38,5	5,8	807,7
1901...	278,7	315,8	82,3	55,2	100,6	832,6	649,3	89,5	738,8	50,0	38,6	5,2	832,6
1902...	283,6	344,4	83,4	42,2	97,1	850,7	676,1	78,9	755,0	50,0	40,0	5,7	850,7
1903...	271,5	378,7	84,7	34,0	86,6	855,5	671,0	87,0	758,0	50,0	41,5	6,0	855,5
1904...	283,2	393,9	85,8	32,2	90,9	886,0	694,4	93,4	787,8	50,0	42,6	5,6	886,0
1905...	252,5	435,1	87,0	38,0	110,8	923,4	724,1	98,6	822,7	50,0	44,4	6,3	923,4
1906...	269,1	452,5	88,4	48,7	110,5	969,2	770,4	95,1	865,5	50,0	46,6	7,1	969,2
1907...	283,6	528,3	89,7	61,7	32,4	995,7	798,2	87,5	885,7	50,0	52,0	8,0	995,7
1908...	343,7	493,5	91,6	51,4	34,4	1.014,6	806,9	100,7	907,6	50,0	49,3	7,7	1.014,6
1909...	308,0	566,6	93,1	63,3	37,8	1.068,8	845,0	112,6	957,6	50,0	51,0	10,2	1.068,8
1910...	376,8	524,5	94,8	88,4	41,7	1.126,2	904,5	105,1	1.009,6	50,0	54,6	12,0	1.126,2
1911...	396,0	596,5	96,5	90,9	43,6	1.223,5	969,8	133,5	1.103,3	50,0	56,8	13,4	1.223,5
1912...	436,8	631,8	97,9	91,4	45,3	1.303,2	1.034,6	144,6	1.179,2	50,0	59,5	14,5	1.303,2
1913...	472,0	634,8	99,8	61,4	45,0	1.313,0	1.067,4	117,1	1.184,5	50,0	62,7	15,8	1.313,0

(1) Tot in 1910: wissels op België; van 1911 af: wissels op België en op het buitenland. Anderzijds maken van 1873 tot 1896 de balansen niet uitdrukkelijk melding van de waarden der incassering.

(2) Tot en met 1906: incl. het tegoed der deposanten van wissels ter incassering in rekening-courant.

TABEL I (vervolg)

BALANSEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE

Per einde jaar (1)	VOORNAAMSTE POSTEN VAN HET ACTIEF							VOORNAAMSTE POSTEN VAN HET PASSIEF						
	Totale dekkingsvoorraad	Wisselportefeuille (2)	Overheidsfondsen	Voorschotten op overheidsfondsen	Voor-schotten aan de Staat en aan de publiek-rechtelijke lichamen	Diversen (3)	Totaal activa	Biljetten in omloop	Rekeningen-courant	Totaal dadelijk opvraagbare verplichtingen	Kapitaal	Reserves, afschrijvingen, voorzieningsfondsen en niet verdeelde winsten	Diversen	Totaal passiva
	(in miljoenen franken)							(in miljoenen franken)						
1914...	390	933	94	141	204	74	1.836	1.614	98	1.712	50	59	15	1.836
1915...	339	523	83	70	329	314	1.658	1.320	216	1.536	50	57	15	1.658
1916...	395	376	81	54	538	152	1.596	1.281	192	1.473	50	57	16	1.596
1917...	397	283	81	43	587	169	1.560	1.268	169	1.437	50	57	16	1.560
1918...	390	311	81	84	2.889	207	3.962	3.210	583	3.793	50	(4) 102	17	3.962
1919...	350	395	109	63	6.280	211	7.408	4.786	2.482	7.268	50	73	17	7.408
1920...	321	862	111	161	5.980	147	7.582	6.261	1.159	7.420	50	85	27	7.582
1921...	327	458	113	208	5.980	162	7.248	6.415	667	7.082	50	84	32	7.248
1922...	341	713	116	275	5.880	180	7.505	6.876	457	7.333	50	88	34	7.505
1923...	364	1.355	119	355	5.780	183	8.156	7.537	430	7.967	50	99	40	8.156
1924...	376	1.553	123	584	5.680	195	8.511	7.873	438	8.311	50	109	41	8.511
1925...	394	1.254	126	898	5.680	126	8.478	7.814	459	8.273	50	111	44	8.478
25-10-1926...	389	3.039	129	291	6.705	137	10.690	9.432	1.045	10.477	50	116	47	10.690
1927...	6.013	2.809	252	157	1.970	172	11.373	10.035	898	10.933	200	176	64	11.373
1928...	7.225	3.296	279	184	1.791	192	12.967	11.512	977	12.489	200	195	83	12.967
1929...	8.671	4.039	295	166	1.688	202	15.061	13.438	1.075	14.513	200	252	96	15.061
1930...	11.157	4.024	325	156	1.462	224	17.348	15.818	1.021	16.839	200	204	105	17.348
1931...	12.751	4.558	344	298	1.440	413	19.804	18.015	1.294	19.309	200	189	106	19.804
1932... (r)	13.577		348	362	1.814		19.453	18.052	1.007	19.059	200	184	(5) 10	19.453
1933... (r)	15.361		350	265	1.737		20.390	16.981	3.018	19.999	200	186	5	20.390
1934... (r)	12.548		354	578	1.699		19.097	17.591	1.115	18.706	200	184	7	19.097
28-3-1935...	11.512		355	1.629	1.699		20.276	18.851	1.055	19.906	200			20.276
11-4-1935...	15.009		355	953	829		21.983	19.268	2.341	21.609	200			21.983
1935... (r)	22.086		356	437	799		25.924	20.637	4.897	25.534	200	188	2	25.924
1936...	24.127	920	358	351	773	(6) 967	27.496	22.452	4.651	27.103	200	191	2	27.496
1937...	22.360	1.131	601	192	1.298	441	26.023	21.460	3.939	25.399	200	(7) 421	3	26.023
1938...	21.714	1.032	602	195	1.272	488	25.303	22.018	2.648	24.666	200	434	3	25.303
1939...	21.132	1.789	856	1.042	4.304	404	29.527	27.898	966	28.864	200	446	17	29.527
8-5-1940...	23.405	1.163	930	378	5.097	362	31.335	29.806	909	30.715	200			31.335

(1) Van 1914 tot 1925: per 31 December; van 1927 tot 1939: per 25 December.

(2) Van 1914 tot 1918: « Wisselportefeuille en waarden ter incassering »; « Wissels op België en op het buitenland » tot in 1931 en van 1936 tot 1939.

(3) Van 1914 tot 1917 met inbegrip van het « Duitse geld met gedwongen koers van fr 1,25 »; van 1915 tot 1917, van de « Biljetten van de Société Générale (uitgifte-departement) » aangehouden door de Bank; van 1918 tot 1924 van de « Leningen op tegoed in het buitenland »; in 1938, 1939 en op 8 Mei 1940 van het « Tegoed bij de Postgirodiens ».

(4) Incl. « Voorzieningsfonds voor de oprichting van de N.M.K.N. ».

(5) De rekening « Voorzieningsinstellingen » is overgebracht naar de orderekeningen.

(6) Incl. een som van 512 miljoen franken voortkomende van de rekening « Portefeuille-effecten op België en goudwaarden op het buitenland ».

(7) Incl. een nieuwe rekening « Voorzieningsfonds en Fiscale voorziening ».

(r) Ramingen (zie tabel 1a).

TABEL I (vervolg)

BALANSEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE

Tijdstip	VOORNAAMSTE POSTEN VAN HET ACTIEF											VOORNAAMSTE POSTEN VAN HET PASSIEF										
	Goudvoorraad	Wisselportefeuille (1)	Deviezen en internationale accoorden	Overheidsfondsen	Voorschotten op overheidsfondsen	Voorschotten aan de Staat en aan de publiekrechtelijke lichamen	Tegoed bij de Dienst der Postecheques	Deelneming aan het Internationaal Muntfonds	Accoord voor multilaterale compensatie	Diversen	Totaal activa	Biljetten in omloop	Rekening-courantsaldi	Totaal der dadelijk opvraagbare verplichtingen	Schatkist. Onbeschikbare rekening wegens herwaardering (Besluitwet nr 5 van 1-6-1944)	Kapitaal	Reserves, afschrijvingen, voorzieningsfondsen, provisiefondsen, niet verdeelde winst	Uitgestelde inventarisoperatiën	Rekeningen geopend krachtens de besluitwet van 6 October 1944	Tijdelijk onbeschikbare rekeningen	Diversen	Totaal passiva
	(in millioenen franken)											(in millioenen franken)										
25-12-1940.	21.641	961	1.586	1.269	206	10.565	6	—	—	347	36.581	34.426	1.422	35.848	—	200	425	100	—	—	8	36.581
25-12-1941.	21.580	655	606	1.901	165	24.981	0,2	—	—	418	50.306	48.246	1.205	49.451	—	200	435	214	—	—	6	50.306
25-12-1942.	21.579	642	472	1.360	99	45.245	2	—	—	377	69.776	67.718	1.130	68.848	—	200	439	282	—	—	7	69.776
25-12-1943.	21.579	721	498	1.386	142	64.488	6	—	—	397	89.217	83.711	1.561	85.272	—	200	439	303	—	—	3	89.217 (6)
31- 8-1944.	21.655	354	499	1.323	202	87.965 (3)	—	—	—	—	100.319	1.571	101.890	—	200	433	360	—	—	—	—	—
25-12-1944.	32.094	(1) 248	578	1.408	1.724	95.445	41	—	—	538	132.076	38.834	3.831	42.665	10.493	200	439	311	74.393	—	75	132.076 (6)
25-12-1945.	31.383	413	3.599	653	259	107.679	7	—	—	618	144.611 (4)	69.892	3.460	73.352	10.493	200	455	460	59.631	—	20	144.611 (7)
25-12-1946.	32.226	2.893	6.130	637	223	115.811	0,3	—	—	1.211	159.131 (4)	72.162	6.252	78.414	10.493	200	445	534	68.048	709	288	159.131 (7)
25-12-1947.	26.034	2.906	13.180	637	1.052	118.118	0,5	1.580	—	2.593	166.100 (4)	78.343	5.950	84.293	10.493	200	620	670	68.029	57	1.738	166.100 (7)
31-12-1948.	27.334	5.171	13.752	865	695	43.385	1.470	1.030	1.168	2.651	97.511 (4)	84.861	9.195	94.056	—	400	906	—	—	9	2.140	97.511 (7)
31-12-1949.	30.579 (2)	4.006	9.937	915	371	44.344	624	1.175	2.547	2.944	97.442 (4)	87.891	6.534	94.425	—	400	910	—	—	—	1.707	97.442 (7)

(1) Van 1940 tot einde Augustus 1944: « Wissels en cheques op het binnenland en op het buitenland »; met ingang van 25 December 1944: uitsluitend handelspapier op België.

(2) Dat bedrag houdt rekening: 1) met de niet herwaardeerde goudvoorraad per 22 December 1949 spijt de devaluatie van de frank; 2) met het saldo van de verrichtingen gedaan van 22 September tot 31 December 1949 en geboekt tegen de nieuwe goudprijs.

(3) Incl. 9.434 miljoen frank voorschotten verstrekt te Londen (zie tabel 1d), waarmee in de passiva per 31 Augustus 1944 hierboven aangegeven, noch geen rekening is gehouden.

(4) Na aftrek van de « Waarden van de Pensioenkas van het Personeel »; die rekening wordt hier beschouwd als orderekening.

(5) Op 25 December 1945 is het bedrag van 4 miljard in dit totaal opgenomen onder de post « Schatkist ». Provisie af te houden van het bedrag der biljetten welke aan de Staat vervallen krachtens artikel 1, § 2, van de besluitwet van 6 October 1944. Komt niet voor onder het algemene hoofd « Besluitwet van 6 October 1944 ».

(6) Incl. een som van 3 miljard frank per 25 December 1943 en van 3,5 miljard frank per 25 December 1944, betreffende de post « Schatkist: speciale rekening voor toepassing van de overeenkomst van 25 Januari 1943 ».

(7) Na aftrek van de rekening « Pensioenkas van het personeel », hier als orderekening beschouwd.

TABEL Ia

Dekkingsvoorraad

Per 31 December	Zilver, deel- en pasmunt (2)				Metaal- voorraad	Wissels of waarden op het buitenland	Totaal dekkings- voorraad
	Goud (1)	Zilveren vijffrank- stukken	Munt- materiaal en andere zilver- munten, deel- en pasmunten	Totaal			
(in miljoenen franken)							
1851.....					29,3	(3)	(3)
1852.....					39,3	27,5	66,8
1853.....					45,8	18,3	64,1
1854.....					55,8	26,9	82,7
1855.....					59,1	7,4	66,5
1856.....					49,0	—	49,0
1857.....					51,3	0,1	51,4
1858.....					64,6	22,9	87,5
1859.....					57,4	7,0	64,4
1860.....	1,4	37,2	24,4	61,6	63,0	0,8	63,8
1861.....					69,0	—	69,0
1862.....	32,8 (4)	21,2	14,3	35,5	68,3	4,1	72,4
1863.....					45,1	12,2 (5)	57,3 (5)
1864.....					51,4	—	51,4
1865.....					55,1	0,1	55,2
1866.....					55,5	0,7	56,2
1867.....					79,9	18,2	98,1
1868.....					90,9	50,2	141,1
1869.....	54,2 (6)	21,7		21,7	90,1 (7)	49,3	139,4
1870.....	24,5 (6)	46,9		46,9	95,6 (7)	0,3	95,9
1871.....	39,3	75,2	8,8	84,0	123,3	—	123,3
1872.....	37,9	46,2	31,6	77,8	115,7	42,9	158,6
1873.....	37,8	56,3	11,4	67,7	105,5	0,6	106,1
1874.....	58,4	36,8	23,0 (8)	59,8	118,2	6,7	124,9
1875.....	77,9	35,9	8,9	44,8	122,7	13,0	135,7
1876.....	79,0	32,0	5,7	37,7	116,7	62,6	179,3
1877.....	61,2	23,7	14,4	38,1	99,3	50,6	149,9
1878.....	61,3	22,0	15,9	37,9	99,2	50,9	150,1
1879.....	71,6	15,9	17,9	33,8	105,4	57,8	163,2
1880.....	73,1	15,9	9,8	25,7	98,8	54,9	153,7
1881.....	77,9	14,6	7,0	21,6	99,5	40,9	140,4
1882.....	72,4	18,6	8,4	27,0	99,4	54,7	154,1
1883.....	72,4	17,3	8,4	25,7	98,1	70,1	168,2
1884.....	66,5	21,2	8,8	30,0	96,5	79,4	175,9
1885.....	70,1	25,6	9,8	35,4	105,5	77,8	183,3
1886.....	57,6	27,1	15,9	43,0	100,6	77,4	178,0
1887.....	58,8	22,0	18,3	40,3	99,1	70,7	169,8
1888.....	58,0	15,5	20,1	35,6	93,6	56,0	149,6
1889.....	65,7	17,2	20,7	37,9	103,6	72,7	176,3
1890.....	59,6	22,4	21,4	43,8	103,4	74,7	178,1
1891.....	67,9	18,7	16,2	34,9	102,8	91,7	194,5
1892.....	81,4	15,8	17,5	33,3	114,7	94,3	209,0
1893.....	75,8	21,4	14,4	35,8	111,6	97,1	208,7
1894.....	103,6	19,9	7,3	27,2	130,8	99,6	230,4
1895.....	87,3	7,5	6,3	13,8	101,1	107,6	208,7
1896.....	86,4	9,9	5,7	15,6	102,0	102,2	204,2
1897.....	88,8	8,9	5,6	14,5	103,3	120,1	223,4
1898.....	92,0	20,1	5,0	25,1	117,1	94,6	211,7
1899.....	92,6	11,2	4,1	15,3	107,9	108,9	216,8
1900.....	91,9	12,0	4,9	16,9	108,8	135,9	244,7
1901.....	86,2	20,9	9,1	30,0	116,2	162,5	278,7
1902.....	89,6	14,2	10,4	24,6	114,2	169,4	283,6
1903.....	92,7	13,9	10,5	24,4	117,1	154,4	271,5
1904.....	98,1	11,1	10,2	21,3	119,4	163,8	283,2
1905.....	100,7	5,4	11,5	16,9	117,6	134,9	252,5
1906.....	103,9	10,6	9,7	20,3	124,2	144,9	269,1
1907.....	106,7	19,6	7,0	26,6	133,3	150,3	283,6
1908.....	112,5	37,0	8,7	45,7	158,2	185,5	343,7
1909.....	115,3	31,0	12,6	43,6	158,9	149,1	308,0
1910.....	125,7	64,5	13,2	77,7	203,4	173,4	376,8

(1) Omvat gouden baren en muntmateriaal, gouden affineer- en aanmuntingsbons en goudmunten; in dat bedrag is begrepen: van 1880 tot 1895, een post « Edele metalen », die waarschijnlijk goud betreft, en van 1891 tot 1895, een post « Buitenlandse munten ». — (2) Incl. zilverbaren, affineer- en zilveren muntbons. — (3) Bedrag niet gekend. — (4) Incl. Frans goud. — (5) Incl. 12,1 miljoen frank in waarden besteed aan de afkoop van de Schelde-tol. — (6) Uitsluitend goudmunten. — (7) Omvat eveneens gouden en zilveren baren. — (8) Incl. muntbons voor 11,9 miljoen frank, zonder nadere aanduiding betreffende het metaal of de metalen waarop ze betrekking hebben.

TABEL Ia (vervolg)

Dekkingsvoorraad

Per einde jaar (1)	Goud (2)	Zilver, pasmunt en diversen	Totaal metaalvoorraad	Wissels en activa op het buitenland	Totaal dekkingsvoorraad
	[1]	[2]	[3] = [1] + [2]	[4]	[5] = [3] + [4]
(in millioenen franken)					
1911.....	189	58	247	149 (5)	396
1912.....	215	69	284	153 (5)	437
1913.....	249	56	305	167 (5)	472
1914.....	264	5	269	121	390
1915.....	263	6	269	70	339
1916.....	263	6	269	126	395
1917.....	263	6	269	128	397
1918.....	265	25	290	100	390
1919.....	266	27	293	57	350
1920.....	266	28	294	27	321
1921.....	267	40	307	20	327
1922.....	269	55	324	17	341
1923.....	271	75	346	18	364
1924.....	272	74 (3)	346	30 (5)	376
1925.....	274	90 (3)	364	30 (5)	394
25-10-1926.....	274	85 (3)	359	30 (5)	389
1927.....	3.593	(4)	3.593	2.420 (5)	6.013
1928.....	4.517	(4)	4.517	2.708 (5)	7.225
1929.....	5.875	(4)	5.875	2.796 (5)	8.671
1930.....	6.772	(4)	6.772	4.385 (5)	11.157
				Buit. deviezen goudwaarden	
1931.....	12.751	(4)	12.751	—	12.751
1932.....	12.977	(4)	12.977	600 (r)	13.577 (r)
1933.....	13.661	(4)	13.661	1.700 (r)	15.361 (r)
1934.....	12.523	(4)	12.523	25 (r)	12.548 (r)
28-3-1935.....	11.293	(4)	11.293	219	11.512
11-4-1935.....	14.154	(4)	14.154	855	15.009
1935.....	17.286	(4)	17.286	4.800 (r)	22.086 (r)
1936.....	18.684	(4)	18.684	5.443	24.127
1937.....	17.612	(4)	17.612	4.748 (6)	22.360 (6)
1938.....	17.128	(4)	17.128	4.586 (6)	21.714 (6)
				Buit. deviezen	
1939.....	21.072	(4)	21.072	60	21.132
8-5-1940.....	23.346	(4)	23.346	59	23.405

(1) Van 1911 tot 1925: per 31 December; van 1927 af: per 25 December.

(2) Omvat gouden staven, -muntmateriaal en goudmunten.

(3) Alleen zilver en pasmunt.

(4) De zilvermunten werden aan de Schatkist afgestaan ingevolge de bepalingen van de overeenkomst van 18 October 1926 gesloten tussen de Staat en de Nationale Bank van België, en van het koninklijk besluit van 25 October 1926 betreffende de geldstabilisatie. De pasmunt en diversen zijn daarenboven niet meer in de dekkingsvoorraad begrepen.

(5) Goudwissels en beschikbare goudactiva op het buitenland.

(6) Incl. de tegenwaarde in Belgische franken van de buitenlandse deviezen kontant aangekocht en op termijn verkocht, zegge in millioenen franken 0,96 in 1937 en 235,97 in 1938.

(r) Ramingen.

Goudvoorraad (7)

Per 25 December	Goud in het buitenland	Goud in de « Banque de Franco »	Goud in België	Goud geleend aan de Engelse regering	Totaal goudvoorraad
(in millioenen franken)					
1940.....	21.075	558	8	—	21.641
1941.....	17.917	558	8	3.097	21.580
1942.....	17.916	558	8	3.097	21.579
1943.....	21.013	558	8	—	21.579
31-8-1944.....	15.776	5.871	8	—	21.655
Goudvoorraad			Onbeschikbaar goudsaldo na herwaardering van de voorraad		
1944.....	21.601		10.493		32.094
1945.....	20.890		10.493		31.383
1946.....	21.733		10.493		32.226
1947.....	15.541		10.493		26.034
31-12-1948.....			27.334		27.334
31-12-1949.....			30.579 (8)		30.579 (8)

(7) Omvat gouden baren, -muntmateriaal en goudmunten.

(8) Dat bedrag houdt rekening: 1) met de niet herwaardeerde voorraad op 22 September 1949, spijt de devaluatie; van de frank; 2) met het saldo van de verrichtingen gedaan van 22 September tot 31 December 1949 en geboekt tegen de nieuwe goudprijs.

TABEL 1b

Wisselportefeuille

Per 25 December	Wissels op België	Wissels op het buitenland	Totaal wisselportefeuille
	<i>(in miljoenen franken)</i>		
25-10-1926.....	1.950	1.089 (1)	3.039
1936.....	907	13	920
1937.....	1.107	24	1.131
1938.....	1.022 (2)	10	1.032
1939.....	1.771 (2)	18	1.789
8-5-1940.....	1.144 (2)	19	1.163
	Wissels en chèques op het binnenland	Wissels en chèques op het buitenland	Totaal wisselportefeuille
1940.....	950	11	961
1941.....	647	8	655
1942.....	637	5	642
1943.....	716	5	721
31- 8-1944.....	348	6	354

(1) Bijzondere portefeuille wissels en waarden op het buitenland.

(2) Incl. 1938, 1939 en per 8 Mei 1949, resp. 0,074, 0,863 en fr 4 miljoen gediscooteerde coupons.

TABEL 1c

Deviezen en internationale accoorden (*)

Tijdstip	Biljetten en munten af to leveren door de « Banque de Franco »	Vorderingen in buitenlandse deviezen	Buitenlandse munten en biljetten	Tegoed in buitenlandse deviezen	Wissels in Belgische franken op het buitenland	Vorderingen op het buitenland in het raam van betalings-accorden	Tegoed op het buitenland	Totaal (*)
	<i>(in miljoenen franken)</i>							
25-12-1940.....	452	21	1.113	—	—	—	—	1.586
25-12-1941.....	452	10	144	—	—	—	—	606
25-12-1942.....	452	20	—	—	—	—	—	472
25-12-1943.....	452	46	—	—	—	—	—	498
31- 8-1944.....	452	47	—	—	—	—	—	499
25-12-1944.....	—	—	—	574	4	—	—	578
25-12-1945.....	—	—	—	3.595	4	—	—	3.599
25-12-1946.....	—	—	—	5.716	(3) 414	—	—	6.130
25-12-1947.....	—	—	—	12.599	(3) 581	—	—	13.180
31-12-1948.....	—	—	—	—	—	12.527	1.225	13.752
31-12-1949.....	—	—	—	—	—	8.478	1.459	9.937

(*) Excl. « Debiteuren wegens termijnverkoop van deviezen en goud » en « Te ontvangen deviezen en goud ».

(3) « Vorderingen in Belgische franken op het buitenland ».

TABEL 1d

Voorschotten aan de Staat en aan de publiekrechtelijke lichamen

Per 31 December	Voorschotten aan de Staat			Bons van de Belgische provincies (beslissing genomen de 19-12-1914 door de negen Provincieraden)	Totaal
	In rekening-courant	Betaling van de coupons en achterstallige renten	Intrekking van de marken in bewaring gegeven bij de Bank (Staatskassier) in uitvoering van de besluitwet van 9-11-1918		
	(in miljoenen franken)				
1914.....	204	—	—	—	204
1915.....	273	56	—	—	329
1916.....	188	113	—	—	538 (1)
1917.....	174	171	—	—	587 (1)
1918.....	131	240	556	480	2.889 (1)

(1) Incl. de « Vordering op de Duitse Staat uit hoofde van de wegvoering der marken », die per einde 1916 fr 237 miljoen, per einde 1917 fr 242 miljoen en per einde 1918 fr 1.482 miljoen beliep.

Per einde jaar (2)	Interprovinciale schuld overgenomen door de Staat in uitvoering van de wet van 14-11-1919	Bons van de Belgische Schatkist vertegenwoordigend het voorschot aan de Staat in uitvoering van de wet van 24 October 1919 voor de intrekking van het Duitse geld (3)	Schuldbrieven van de Belgische Schatkist (wet van 19-7-1932)	Overheidsfondsen aangeworven krachtens de overeenkomst van 27-7-1932 gesloten in uitvoering der wet van 19-7-1932	Totaal
	(in miljoenen franken)				
1919.....	480	5.800	—	—	6.280
1920.....	480	5.500	—	—	5.980
1921.....	480	5.500	—	—	5.980
1922.....	480	5.400	—	—	5.880
1923.....	480	5.300	—	—	5.780
1924.....	480	5.200	—	—	5.680
1925.....	480	5.200	—	—	5.680
25-10-1926.....	480	5.200	—	—	6.705 (6)
1927.....	—	1.970	—	—	1.970
1928.....	—	1.791	—	—	1.791
1929.....	—	1.688	—	—	1.688
1930.....	—	1.462	—	—	1.462
1931.....	—	1.440	—	—	1.440
1932.....	—	—	1.814 (4)	—	1.814
1933.....	—	—	1.737 (4)	—	1.737
1934.....	—	—	1.699 (4)	—	1.699
28-3-1935.....	—	—	1.699 (4)	—	1.699
11-4-1935.....	—	—	829 (4)	—	829
1935.....	—	500	299	—	799
1936.....	—	500	273	—	773
1937.....	—	500	248	550 (5)	1.298
1938.....	—	500	222	550	1.272

(2) Van 1919 tot 1925: per 31 December; van 1927 tot 1938: per 25 December.

(3) Deze post droeg in de loop der jaren verschillende benamingen:
 in 1919: « Voorschot aan de Staat » voor de intrekking van de marken in bewaring gegeven bij de Bank (Staatskassier) in uitvoering van de wet van 24 October 1919;
 van 1920 tot 1926: de benaming is die welke aan het hoofd van de kolom is aangegeven;
 in 1927: « Belgische Schatkistbons » (saldo van het voorschot aan de Staat voor de intrekking van het Duitse geld), aflosbaar volgens koninklijk besluit van 25 October 1926;
 van 1928 tot 1930: « Belgische Schatkistbons en andere Overheidsfondsen » (koninklijk besluit van 25 October 1926);
 in 1931: « Bons en annuïteiten van de Belgische Schatkist » (wet van 27 December 1930);
 van 1935 tot 1938: « Schatkistbons » (wet van 27 December 1930).

(4) Van 1932 tot 1935 betreft de post « Bons, annuïteiten en schuldbrieven van de Belgische Schatkist » (wetten van 27 December 1930 en van 19 Juli 1932).

(5) Het bedrag van die post was te voren begrepen in de rekening « Wisselportefeuille en goudwaarden op het buitenland ».

(6) Incl. fr 1.025 miljoen, zijnde het bedrag van de « Schatkistbons, gediscoteerd in uitvoering van de wet van 19 Mei 1926 ».

TABEL 1d (vervolg)

Voorschotten aan de Staat en aan de publiekrechtelijke lichamen

Per 25 Decem- ber	Belgische Schatkist- bons (wet van 27-12-1930)	Schuld- brief van de Belgische Schatkist (wet van 19-7-1932)	Overheids- fondsen aangeworven krachtens de overeen- komst van 27-7-1932 afgesloten in uitvoering van de wet van 19-7-1932	Kortlopend overheidspapier		Besluit van 10 Mei 1940				Emissie- bank te Brussel	Totaal
				uitgegeven door de Belgische Schatkist	gewaarborgd door de Belgische Schatkist	Schatkist- certificaten (overeen- komst van 12-5-1940)	Schatkist- certificaten (overeen- komst van 4-9-1941)	Schatkist- certificaten (overeen- komsten gesloten te Londen) (2)	Schatkist- certificaten (overeen- komst van 25-1-1943 gesloten te Londen)		
(in miljoenen franken)											
1939.....	500	195	550	2.979	80	—	—	—	—	—	4.304
8- 5-1940.....	500	195	550	3.633	219	—	—	—	—	—	5.097
1940.....	500	172	550	2.282	180	5.000	—	—	—	1.881	10.565
1941.....	500	148	550	323	200	5.000	7.580	—	—	10.680	24.981
1942.....	500	125	550	124	—	5.000	12.349	100	—	26.497	45.245
1943.....	500	62	550	1	—	5.000	5.330	757	3.000	49.288	64.488
31- 8-1944.....	500	52	550	127	—	5.000	8.202	5.934	3.500	64.100	87.965
1944.....	500	43	550	—	(1) 324	5.000	15.005	5.934	3.500	64.589	95.445

(1) Papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn.

(2) Overeenkomsten gesloten te Londen: a) 15 Mei 1942; b) 31 Juli 1943 en 4 Januari 1944; c) 20 Mei 1944; d) 13 Juli 1944; e) 28 Augustus 1944.

Per 25 Decem- ber	Schatkistbons (overeenkomst van 17-10-1930 bekrachtigd door de wet van 27-12-1930)	Schuldbrieven (overeenkomst van 27-7-1932 gesloten in uitvoering van de wet van 19-7-1932)	Overheidsfondsen aangeworven krachtens de overeenkomst van 27-7-1932 gesloten in uitvoering van de wet van 19-7-1932)	Papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn	Overheidspapier (3)	Certificaten A Eigen rekening van de Schatkist	Certificaten B Dienst voor Onderlinge Hulpverlening	Certificaten C Geallieerde strijdkrachten	Emissiebank te Brussel	Totaal
(in miljoenen franken)										
1945.....	500	23	550	862	—	18.802	16.640	5.705	64.597	107.679
1946.....	500	4	550	2.156	40	46.931	—	1.033	64.597	115.811
1947.....	500	—	550	2.688	56	48.694	—	1.033	64.597	118.118

(3) Voor de jaren 1946 en 1947, omvat de post « Overheidspapier » effecten op korte en halflange termijn, uitgegeven door de Belgische Staat, gedisconteerd overeenkomstig par. 3 van het artikel 17 der statuten. Die post kwam niet voor in de balans van 25 December 1945.

TABEL 1d (vervolg)

Voorschotten aan de Staat en aan de publiekrechtelijke lichamen

Per 31 December	Overheidspapier (artikel 20 van de statuten) overeenkomst van 14-9-1948			Geconsolideerde vordering op de Staat (art. 3, § b van de wet van 28-7-1948)	Totaal
	Schatkistcertificaten	Papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaARBorgd zijn	Ander overheidspapier		
	(in miljoenen franken)				
1948.....	4.728	3.546	111	35.000	43.385
1949.....	6.250	3.065	38	34.991	44.344

TABEL 1e

Rekeningen-courant

Per 31 December	Rekeningen-courant			Per 31 December	Rekeningen-courant		
	Particulieren (1)	Schatkist	Totaal (1)		Particulieren (1)	Schatkist	Totaal (1)
	(in miljoenen franken)				(in miljoenen franken)		
1851.....	2,4	23,6	26,0	1880.....	43,2	28,9	72,1
1852.....	6,3	27,9	34,2	1881.....	41,5	35,4	76,9
1853.....	5,4	32,1	37,5	1882.....	29,5	40,1	69,6
1854.....	6,1	40,7	46,8	1883.....	40,0	39,6	79,6
1855.....	6,0	36,7	42,7	1884.....	39,4	34,5	73,9
1856.....	7,7	31,3	39,0	1885.....	35,8	35,3	71,1
1857.....	8,9	26,2	35,1	1886.....	38,1	36,3	74,4
1858.....	7,5	45,4	52,9	1887.....	42,3	29,2	71,5
1859.....	7,9	46,3	54,2	1888.....	42,5	23,8	66,3
				1889.....	39,4	27,7	67,1
1860.....	10,5	71,3	81,8	1890.....	40,2	27,5	67,7
1861.....	11,0	68,3	79,3	1891.....	32,1	37,2	69,3
1862.....	9,8	58,0	67,8	1892.....	36,7	32,6	69,3
1863.....	7,9	35,0	42,9	1893.....	36,7	30,6	67,3
1864.....	10,0	34,2	44,2	1894.....	39,4	39,1	78,5
1865.....	11,4	52,7	64,1	1895.....	45,0	27,1	72,1
1866.....	11,9	43,9	55,8	1896.....	45,3	45,4	90,7
1867.....	17,6	76,7	94,3	1897.....	54,2	39,7	93,9
1868.....	23,9	89,4	113,3	1898.....	51,9	47,1	99,0
1869.....	21,5	80,6	102,1	1899.....	64,4	24,4	88,8
1870.....	24,2	57,1	81,3	1900.....	68,3	13,5	81,8
1871.....	33,9	72,2	106,1	1901.....	67,5	22,0	89,5
1872.....	60,9	57,1	118,0	1902.....	67,9	11,0	78,9
1873.....	34,2	27,6	61,8	1903.....	72,1	14,9	87,0
1874.....	28,0	43,4	71,4	1904.....	71,4	22,0	93,4
1875.....	30,6	35,1	65,7	1905.....	77,4	21,2	98,6
1876.....	32,3	44,0	76,3	1906.....	82,2	12,9	95,1
1877.....	26,8	32,0	58,8	1907.....	68,1	19,4	87,5
1878.....	30,9	29,4	60,3	1908.....	88,6	12,1	100,7
1879.....	42,5	31,9	74,4	1909.....	85,4	27,1	112,6

(1) Tot en met 1906 incl. het tegoed der deposanten van wissels ter incassering in rekening-courant.

Per 31 December	Rekeningen-courant			Per 25 December	Rekeningen-courant		
	Particulieren	Schatkist	Totaal		Particulieren (1)	Schatkist	Totaal (1)
	(in miljoenen franken)				(in miljoenen franken)		
1910.....	98	7	105	1927.....	799	99	898
1911.....	103	31	134	1928.....	855	122	977
1912.....	132	13	145	1929.....	923	152	1.075
1913.....	111	6	117	1930.....	808	213	1.021
1914.....			98	1931.....	1.190	104	1.294
1915.....			216	1932.....	627	380	1.007
1916.....			192	1933.....	2.135	883	3.018
1917.....			169	1934.....	950	165	1.115
1918.....			583	28- 3-1935.....	928	127	1.055
1919.....	2.239	243	2.482	11- 4-1935.....	2.144	197	2.341
1920.....	1.100	59	1.159	1935.....	4.555	342	4.897
1921.....	574	93	667	1936.....	4.111	540	4.651
1922.....	400	57	457	1937.....	3.651	288	3.939
1923.....	410	20	430	1938.....	2.075	573	2.648
1924.....	436	2	438	1939.....	946	20	966
1925.....	456	3	459	8- 5-1940.....	906	3	909
25-10-1926.....	1.034	11	1.045				

(1) Sedert de balans van 25 December 1937, incl. « Instellingen opgericht door een bijzondere wet, Banken, Clearings en Particulieren ».

Tijdstip	Particulieren, banken en diversen	Rekeningen-courant			Schatkist			Totaal
		Internationaal Muntfonds	Geallieerde legers en speciaal Fonds voor de Bevrijding (2)	Instellingen door een bijzondere wet beheerst (3)	Gewone rekening	Bijzondere rekening bestemd voor de afkoop van de titels van de lening der geldsanering (wet van 14-10-1945, art. 5, § 2)	Rekeningen accoorden voor economische samenwerking	
	(in miljoenen franken)							
25-12-1940...	1.406	—	—	(4)	16	—	—	1.422
25-12-1941...	1.175	—	—	(4)	30	—	—	1.205
25-12-1942...	1.092	—	—	(4)	38	—	—	1.130
25-12-1943...	1.523	—	—	(4)	38	—	—	1.561
31- 8-1944...	1.562	—	—	(4)	9	—	—	1.571
25-12-1944...	1.586	—	1.551	673	21	—	—	3.831
25-12-1945...	2.634	—	158	656	12	—	—	3.460
25-12-1946...	3.927	—	177	408	5	1.735	—	6.262
25-12-1947...	4.545	1.062	52	264	27	—	—	5.950
31-12-1948...	5.729	1.036	4	1.736	45	—	645	9.195
31-12-1949...	3.781	1.180	5	1.120	31	—	417	6.534

(2) Met ingang van 1945: uitsluitend « Geallieerde legers ».

(3) Met ingang van 1948: « Instellingen door een bijzondere wet beheerd en openbare besturen ».

(4) Opgenomen in « Particulieren, banken en diversen ».

TABEL 1f

Besluitwet van 6 October 1944

Per 25 December	Bijzondere rekeningen bedoeld bij artikel 15 en niet aangegeven oude biljetten	Tijdelijk onbeschikbare en geblokkeerde rekeningen-courant bedoeld bij art. 16	Biljetten over te brengen op tijdelijk onbeschikbare of geblokkeerde rekeningen en niet aangegeven oude biljetten	Schatkist Onbeschikbare rekeningen		Totaal
				Voorlopig fonds in mindering van het bedrag der door de Staat verworven oude biljetten ingevolge art. 1, § 2 van de besluitwet van 6-10-1944	Bijzondere rekening krachtens art. 9 van de wet van 14-10-1945	
	(in miljoenen franken)					
1944.....	74.134	259	—	—	—	74.393
1945.....	55.438	193	—	(5) 4.000	—	59.631
1946.....	—	—	614	4.000	63.434	68.048
1947.....	—	—	501	4.000	63.528	68.029

(5) Per 25 December 1945 is dat bedrag vermeld in de post « Schatkist, Voorlopig fonds in mindering... »; er wordt geen melding gemaakt van de besluitwet van 5 October 1944.

TABEL 1g

Gemiddelde jaarlijkse verhouding van de dekkingsvoorraad tot de dadelijk opvraagbare verplichtingen en de biljetten in omloop

Jaar (gemiddelde van de gepubliceerde staten) (1)	Dekkingsvoorraad			Dadelijk opvraagbare verplichtingen			Verhouding tot de dadelijk opvraagbare verplichtingen		Verhouding tot de biljetten N.B. in omloop		
	Metaal- voorraad	Buiten- landse deviezen	Gezamen- lijke dekkings- voorraad	Biljetten N.B. in omloop	Rekenin- gen- courant	Totaal	van de geza- menlijke dekkings- voorraad	van de metaal- voorraad	van de geza- menlijke dekkings- voorraad	van de metaal- voorraad	
	(in miljoenen franken)						(pCt.)				
1851.....	30,0			31,8	20,6	52,4			57,3	94,3	
1852.....	42,6			58,3	42,2	100,5			42,4	73,1	
1853.....	42,5			75,4	36,6	112,0			38,0	56,4	
1854.....	51,2			89,1	33,8	122,9			41,6	57,5	
1855.....	53,0			96,8	31,6	128,4			41,3	54,8	
1856.....	53,3			98,9	37,7	136,6			39,0	53,9	
1857.....	49,0			105,0	31,4	136,4			35,9	46,7	
1858.....	62,7			111,0	40,6	151,6			41,4	56,5	
1859.....	67,3			112,9	51,2	164,1			41,0	69,6	
1860.....	71,8			111,9	71,3	183,2			39,2	64,2	
1861.....	72,4			114,2	75,2	189,4			38,2	63,4	
1862.....	72,4			117,1	69,9	187,0			38,7	61,8	
1863.....	61,2			115,5	54,9	170,4			35,9	53,0	
1864.....	57,4			111,0	41,4	152,4			37,7	51,7	
1865.....	58,7			114,4	51,7	166,1			35,4	51,3	
1866.....	56,8	4,0	60,8	121,3	57,2	178,5	34,1	31,8	50,1	46,8	
1867.....	66,2	9,6	75,8	123,0	75,2	198,2	38,2	33,4	61,6	63,8	
1868.....	85,9	42,0	127,9	148,4	108,1	256,5	60,3	33,8	86,2	57,9	
1869.....	90,1	55,5	145,6	178,9	104,3	283,2	51,4	32,0	81,4	50,4	
1870.....	97,5	27,3	124,8	188,3	97,2	285,5	43,7	34,1	66,3	51,8	
1871.....	107,4	0,9	108,3	202,6	91,5	294,1	36,8	36,5	53,5	53,0	
1872.....	116,6	20,1	136,7	245,9	110,2	356,1	38,4	32,7	55,6	47,4	
1873.....	126,4	1,6	128,0	325,3	59,8	385,1	33,2	32,8	39,3	38,9	
1874.....	109,8	5,4	115,2	300,9	56,4	357,3	32,2	30,7	38,3	36,5	
1875.....	115,7	14,4	130,1	318,7	62,0	380,7	34,2	30,4	40,8	36,3	
1876.....	130,3	48,9	179,2	329,7	63,8	393,5	45,5	33,1	54,4	39,5	
1877.....	110,1	66,1	176,2	338,3	61,7	400,0	44,0	27,5	52,1	32,5	
1878.....	96,9	52,7	149,6	313,1	58,3	371,4	40,3	26,1	47,8	30,9	
1879.....	99,4	68,9	168,3	304,8	62,9	367,7	45,8	27,0	55,2	32,6	
1880.....	99,1	68,1	167,2	310,8	68,0	378,8	44,1	26,2	53,8	31,9	
1881.....	96,7	44,6	141,3	327,0	70,7	397,7	35,5	24,3	43,2	29,6	
1882.....	99,2	36,3	135,5	330,0	69,4	399,4	33,9	24,8	41,1	30,1	
1883.....	95,2	70,3	165,5	333,8	70,1	403,9	41,0	23,6	49,6	28,5	
1884.....	95,5	75,9	171,4	339,2	66,7	405,9	42,2	23,5	50,5	28,2	
1885.....	96,6	79,9	176,5	343,3	67,3	410,6	43,0	23,5	51,4	28,1	
1886.....	103,3	84,4	187,7	353,0	69,9	422,9	44,4	24,4	53,2	29,3	
1887.....	96,7	72,8	169,5	367,1	64,8	431,9	39,2	22,4	46,2	26,3	
1888.....	100,0	69,4	169,4	357,7	64,1	421,8	40,2	23,7	47,4	28,0	
1889.....	99,9	64,5	164,4	358,8	62,8	421,6	39,0	23,7	46,8	27,8	
1890.....	105,7	76,3	182,0	379,0	60,9	439,9	41,4	24,0	48,0	27,9	
1891.....	108,4	88,5	196,9	386,5	66,1	452,6	43,5	23,9	50,9	28,0	
1892.....	109,9	92,6	202,5	401,8	67,3	469,1	43,2	23,4	50,4	27,4	
1893.....	106,3	93,5	199,8	407,7	64,0	471,7	42,4	22,5	49,0	26,1	
1894.....	116,2	98,6	214,8	425,1	62,1	487,2	44,1	23,8	50,5	27,3	
1895.....	113,5	111,5	225,0	445,7	70,5	516,2	43,6	22,0	50,5	25,5	
1896.....	100,1	104,3	204,4	447,0	74,8	521,8	39,2	19,2	45,7	22,4	
1897.....	104,8	113,5	218,3	470,8	82,9	553,7	39,4	18,9	46,4	22,3	
1898.....	108,3	114,3	222,6	488,7	78,6	567,3	39,2	19,1	45,5	22,2	
1899.....	113,3	108,0	221,3	531,2	70,3	601,5	36,8	18,8	41,7	21,3	
1900.....	107,9	116,6	224,5	567,8	72,2	640,0	35,1	16,9	39,5	19,0	
1901.....	113,2	159,9	273,1	589,7	78,9	668,6	40,8	16,9	46,3	19,2	
1902.....	117,6	169,9	287,5	614,2	73,1	687,3	41,8	17,1	46,8	19,1	
1903.....	116,0	159,6	275,6	626,2	71,6	697,8	39,5	16,6	44,0	18,5	
1904.....	118,4	164,9	283,3	636,5	76,5	713,0	39,7	16,6	44,5	18,6	
1905.....	120,6	176,2	296,8	666,4	80,8	747,2	39,7	16,1	44,5	18,1	
1906.....	125,4	159,1	284,5	689,9	89,1	779,0	36,5	16,1	41,2	18,2	
1907.....	122,6	146,4	269,0	728,5	79,0	807,5	33,3	15,2	36,9	16,8	
1908.....	151,9	181,6	333,5	740,5	84,5	825,0	40,4	18,4	45,0	20,5	
1909.....	159,0	187,1	346,1	755,9	86,7	842,6	41,1	18,9	45,8	21,0	
1910.....	179,7	155,9	335,6	810,4	85,8	896,2	37,4	20,0	41,4	22,2	
1911.....	243,2	151,7	394,9	866,8	110,5	977,3	40,4	24,9	45,6	28,1	
1912.....	265,2	146,8	412,0	926,2	101,6	1.027,8	40,1	25,8	44,5	28,6	
1913.....	299,8	131,1	430,9	986,6	95,2	1.081,8	39,8	27,7	43,7	30,4	

(1) Van 1851 tot 1870: gemiddelde der maandstaten.
Sedert 1871: gemiddelde der weekstaten.

TABEL 1g (vervolg)

Gemiddelde jaarlijkse verhouding van de dekkingsvoorraad tot de dadelijk opvraagbare verplichtingen en de biljetten in omloop

Jaar (gemiddelde van de gepubliceerde staten)	Dekkingsvoorraad			Dadelijk opvraagbare verplichtingen			Verhouding tot de dadelijk opvraag- bare verplichtingen		Verhouding tot de biljetten N.B. in omloop	
	Metaal- voorraad	Buiten- landse deviezen	Gezamen- lijke dekkings- voorraad	Biljetten N.B. in omloop	Rekenin- gen- courant	Totaal	van de geza- menlijke dekkings- voorraad	van de metaal- voorraad	van de geza- menlijke dekkings- voorraad	van de metaal- voorraad
	(in millioenen franken)						(pCt.)			
1919 (1).....	322,4	99,3	421,7	4.503,8	1.713,4	6.217,2	6,8	5,2	9,4	7,2
1920.....	293,6	59,7	353,3	5.351,2	1.815,9	7.167,1	4,9	4,1	6,6	5,5
1921.....	303,5	23,3	326,8	6.147,0	1.023,6	7.170,6	4,6	4,2	5,3	4,9
1922.....	311,5	19,5	331,0	6.393,9	711,7	7.105,6	4,7	4,4	5,2	4,9
1923.....	331,0	17,7	348,7	6.978,0	351,2	7.329,2	4,8	4,5	5,0	4,7
1924.....	340,0	18,0	358,0	7.608,4	341,9	7.950,3	4,5	4,3	4,7	4,5
1925.....	354,0	30,2	384,2	7.594,8	265,7	7.860,5	4,9	4,5	5,1	4,7
1926 (2).....	362,8	30,2	393,0	8.333,1	430,6	8.763,7	4,5	4,1	4,7	4,4

(1) In 1919 worden de weekstaten in het *Belgisch Staatsblad* slechts bekendgemaakt van 12 Juni af; de hierboven aangegeven cijfers houden niettemin rekening met de staten van gans het jaar.

(2) Gemiddelden van de staten van Januari t/m 21 October 1926.

Jaar (*)	Dekkingsvoorraad (3)			Dadelijk opvraagbare verplichtingen			Verhouding tot de dadelijk opvraag- bare verplichtingen		Verhouding tot de biljetten N.B. in omloop	
	Totale goud- voorraad	Deviezen	Gezamen- lijke dekkings- voorraad	Biljetten N.B. in omloop	Rekenin- gen- courant	Totaal	van de geza- menlijke dekkings- voorraad	van de goud- voorraad	van de geza- menlijke dekkings- voorraad	van de goud- voorraad
	(in millioenen franken)						(pCt.)			
1927.....	3.254	3.688	6.942	9.567	550	10.117	68,6	32,2	72,6	34,0
1928.....	3.922	3.735	7.657	10.833	507	11.340	67,5	34,6	70,7	36,0
1929.....	4.916	3.967	8.883	12.698	526	13.228	67,2	37,2	70,0	38,7
1930.....	6.088	5.564	11.652	14.852	596	15.448	75,4	39,4	78,5	41,0
1931 (eerste 9 maanden)	7.299	6.632	14.269	16.752	996	17.748	80,4		85,2	
(laatste 3 maanden)	12.907	2.376								
1932.....			14.376	18.443	851	19.294	74,5		77,9	
1933.....	14.616	—	14.616	17.901	1.840	19.741	74,0	74,0	81,6	81,6
1934.....	14.484	—	14.484	17.559	1.811	19.370	74,8	74,8	82,5	82,5
1935 (eerste 3 maanden)	12.978	—	12.978	18.118	1.254	19.372	67,0	67,0	71,6	71,6
(laatste 9 maanden)	(4) 21.782	—	21.782	20.371	4.742	25.113	86,7	86,7	106,9	106,9
1936.....	(4) 23.229	—	23.229	21.716	4.403	26.119	88,9	88,9	107,0	107,0
1937.....	23.173	—	23.173	22.201	3.795	25.996	89,1	89,1	104,4	104,4

(3) Zichtbare en niet zichtbare dekkingsvoorraden bijeengenomen.

(4) Dekkingsvoorraad geraamd op grondslag van de definitieve devaluatievoet, vastgesteld op 28 pCt. per 31 Maart 1936.

(*) De hierboven aangegeven bedragen werden bekomen door het gemiddelde te zoeken van twaalf staten bij het begin van de maand; ze zijn overgenomen uit het artikel van de heer Léon-H. Dupriez: « De monetaire ontwikkeling in België van 1925 tot 1938 », verschenen in het *Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting van de Nationale Bank van België*, April 1939 (XIVe jaar, deel I, nr 4).

TABEL 1g (vervolg)

Gemiddelde jaarlijkse verhouding van de dekkingsvoorraad tot de dadelijk opvraagbare verplichtingen en de biljetten in omloop

Jaar (gemiddelde van de gepubliceerde staten)	Dekkingsvoorraad			Dadelijk opvraagbare verplichtingen			Verhouding tot de dadelijk opvraag- bare verplichtingen		Verhouding tot de biljetten N.B. in omloop	
	Goud	Buiten- landse deviezen en goud- waarden	Gezamen- lijke dekkings- voorraad	Biljetten N.B. in omloop	Rekenin- gen- courant	Totaal	van de geza- menlijke dekkings- voorraad	van de metaal- voorraad	van de geza- menlijke dekkings- voorraad	van de metaal- voorraad
	<i>(in millioenen franken)</i>						<i>(pCt.)</i>			
1938.....	15.945	4.717	20.662	21.812	2.345	24.157	85,5	66,0	94,7	73,1
1939.....	16.935	3.827	20.762	24.029	1.319	25.348	81,9	66,8	86,4	70,5

Gemiddelde jaarlijkse verhouding van de dekkingsvoorraad tot de dadelijk opvraagbare verplichtingen en de biljetten in omloop

Jaar (gemiddelde der gepubliceerde staten)	Goudvoorraad	Dadelijk opvraagbare verplichtingen			Verhouding van de goudvoorraad tot de dadelijk opvraagbare verplichtingen	Verhouding van de goudvoorraad tot de biljetten N.B. in omloop
		Biljetten N.B. in omloop	Rekeningen- courant en diversen	Totaal		
		<i>(in millioenen franken)</i>			<i>(pCt.)</i>	
1945.....	(2) 31.297	58.126	4.186	62.312	50,2	53,8
1946.....	(2) 32.620	72.392	4.074	76.466	42,7	45,1
1947.....	(2) 28.232	76.659	5.381	82.040	34,4	36,8
1948.....	(2) 27.096	80.427	6.367	86.794	31,2	33,7
1949 (1).....	29.215	84.436	5.873	90.309	32,4	34,6

(1) Gemiddelde van de weekstaten van Januari t/m 15 September 1949.

(2) Incl. tot 13 September 1948 het « Onbeschikbaar goudsaldo na herwaardering van de goudvoorraad (besluitwet n° 5 van 1 Mei 1944) ».

N. B. — Volgens het koninklijk besluit van 25 October 1926 (art. 7), « de Bank is verplicht steeds een kasvoorraad in goud en in gouddeviezen op het buitenland te bezitten, ten minste gelijk aan veertig ten honderd van het bedrag van haar verbintenissen op zicht, waarvan minimum dertig ten honderd goud »; bij besluitwet n° 5 van 1 Mei 1944 werden die bepalingen opgeheven; toch kan men aan de hand van de hierboven vermelde gegevens vaststellen dat sedert de bevrijding de verhouding van de goudvoorraad tot de dadelijk opvraagbare verplichtingen 30 pCt. overtreft; de andere verhouding kon niet vastgesteld worden omdat de weekstaten niet aanduiden welke onder de buitenlandse deviezen in goud omwisselbaar zijn.

GRAFIEK N° 1 : **BRONNEN VAN DE DADELIIK OPVRAAGBARE VERPLICHTINGEN**
NATIONALE BANK VAN BELGIË

Deze voorstelling op half-logaritmisch papier, is de grafische weergave van enkele gegevens van tabel 1; de aangeduide bedragen zijn dus de cijfers der jaarbalansen; deze worden opgemaakt bij het einde van elk jaar, behalve in 1926, voor welk jaar de balans dagtekent van 25 October.

Dadelijk opvraagbare verplichtingen (tabellen 1)

Totaalbedrag van de biljettenomloop der Nationale Bank en van de rekening-courantsaldi (particulieren, Schatkist en diversen).

De rekeningen-courant (tabellen 1e) omvatten tot in 1906 het tegoed der afgevers van wissels ter incasering in rekening-courant; verder sinds 1937 de rekeningen der bij een speciale wet opgerichte instellingen, sedert 1944 die der geallieerde legers, sinds 1947 de rekeningen van het Internationaal Monetair Fonds en sedert 1948 de rekeningen van de Schatkist « Accoorden voor economische samenwerking ». Op 25 December 1946 wordt de rekening van de Schatkist : « Speciale rekening tot inkoop der effecten van de Muntsaneringslening », bij het totale saldo der rekeningen-courant gevoegd.

Dekkingsvoorraad (tabellen 1a)

Van 1851 tot 1939, gaat het om de totale dekkingsvoorraad, d.w.z. edele metalen (uitsluitend goud sedert de balans van 1927) en buitenlandse, in edele metalen omzetbare waarden. Van 1940 af werd alleen de goudvoorraad opgenomen; voor dat tijdperk is het inderdaad niet mogelijk geweest het onderscheid te maken tussen de in goud inwisselbare en de andere deviezen.

Wisselportefeuille en voorschotten op overheidsfondsen

Onder dit hoofd vinden we het binnenlands credit aan het particulier bedrijfsleven; jammer genoeg zijn al de gegevens niet altijd beschikbaar en in feite is de wisselportefeuille als volgt samengesteld :

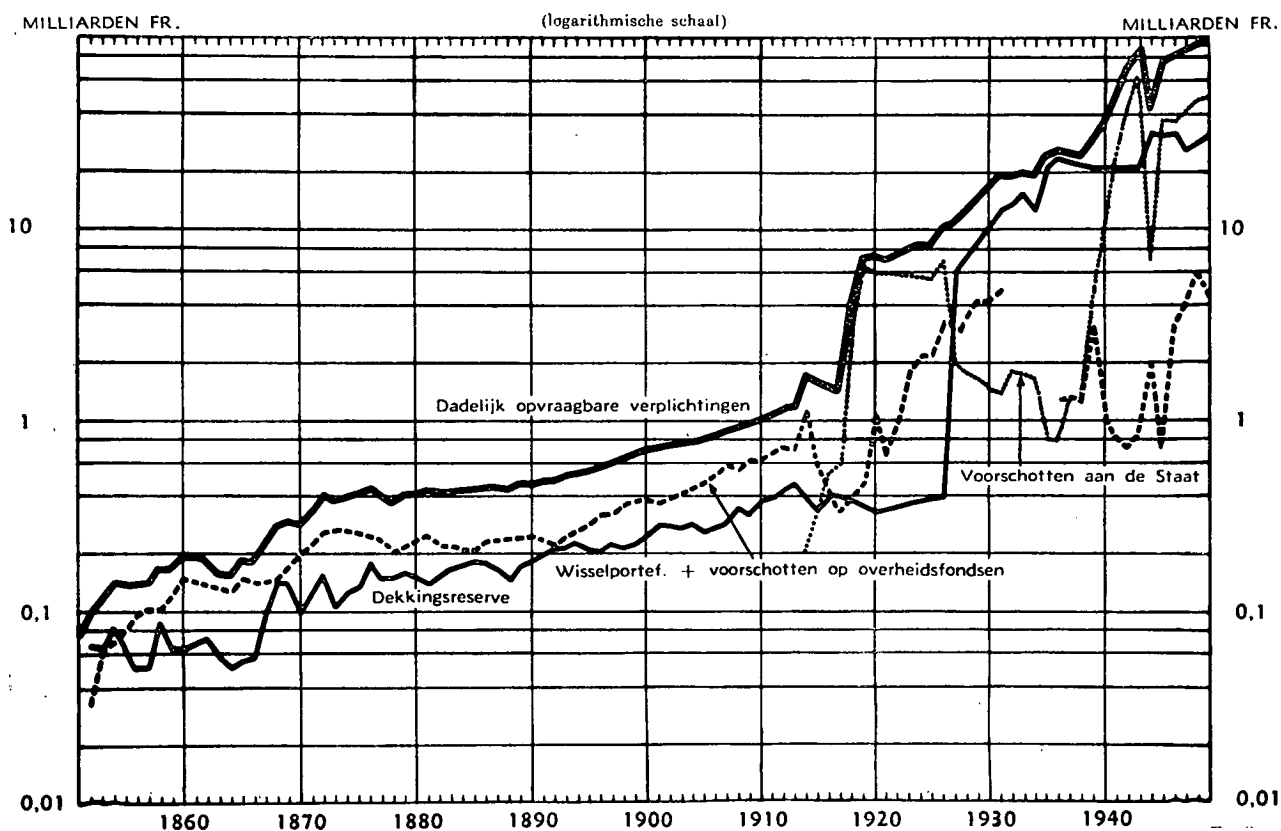
van 1851 tot 1910 : wisselportefeuille op België en incasso-waarden (eventueel met inbegrip van gediscoteerde schatkistbons);

van 1911 tot 1931 en van 1936 tot 1939 : wisselportefeuille op België en het buitenland, met uitzondering der goudwaarden;

van 1936 tot 1943 : binnenlandse wissels (tabel 1b);
 van 1944 af : handelswissels op België (t. 1b).

Voorschotten aan de Staat en aan de openbare lichamen (tabel 1d)

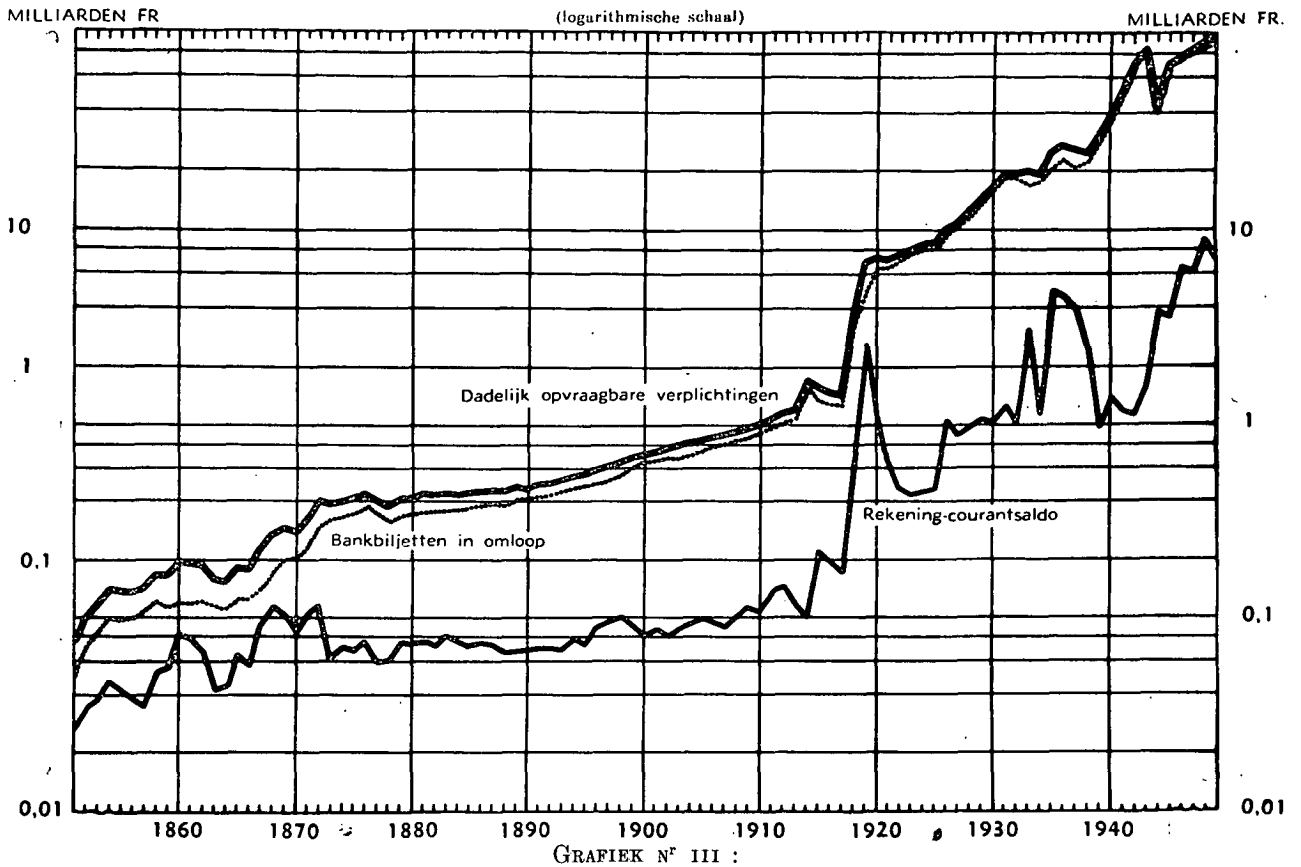
Onder deze rubriek vindt men de voorschotten van allerlei aard, onder meer van 1940 tot 1943 de vordering op de Emissiebank te Brussel; naderhand werden van 1944 tot 1947 van het totaal dier voorschotten afgetrokken : de bedragen van de rekeningen betreffende de geldhervorming zoals zij op het passief der balans voorkomen, alsook de onbeschikbare rekening der herwaardering van de goudvoorraad waarvan het bedrag aan de Schatkist werd toegekend. Daartegenover werden volgende posten in die voorschotten opgenomen : met ingang van 1947, Deelneming aan het Internationaal Monetair Fonds; met ingang van 1948, Accoord voor multilaterale compensatie en Tegoed bij het Bestuur der Postchèques (Rekening B).

GRAFIEK N° II : VERLOOP VAN DE DADELIIK OPVRAAGBARE VERPLICHTINGEN

Zie de uitleg over de onmiddellijk opvraagbare verplichtingen bij grafiek n° 1.

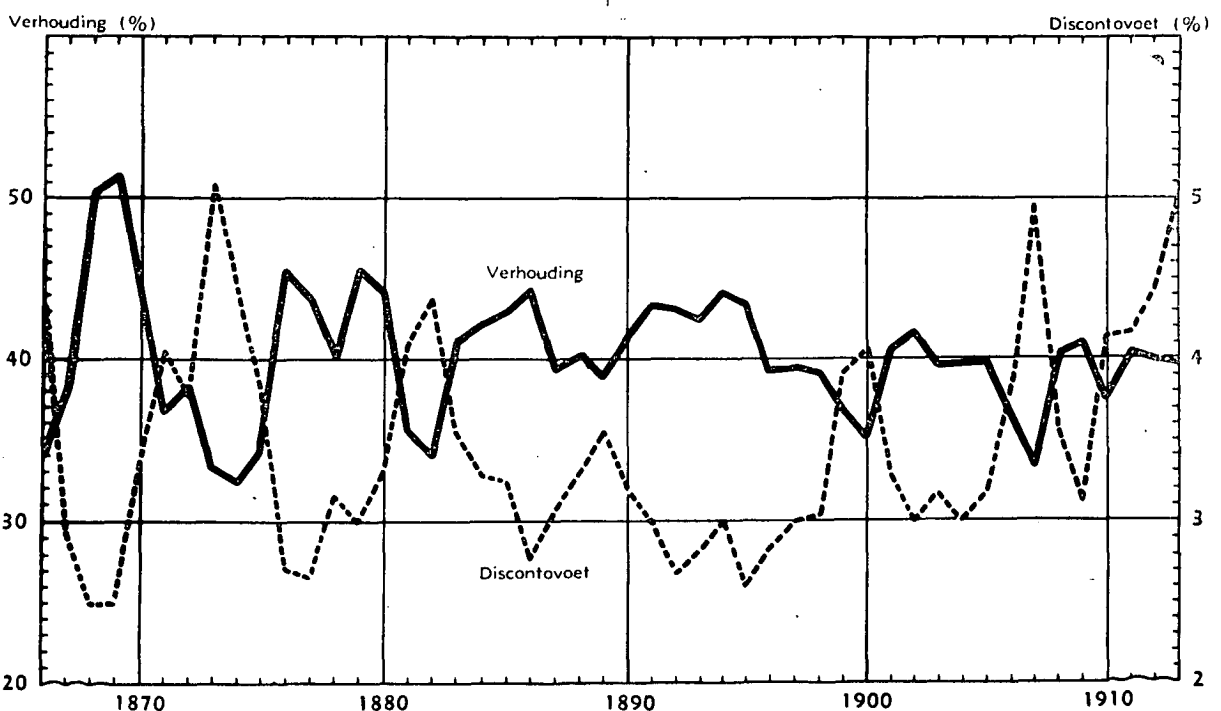
GEMIDDELDE VERHOUDING VAN DE DEKKINGSVOORRAAD TOT DE DADELIIK OPVRAAGBARE VERPLICHTINGEN EN GEMIDDELDE DISCONTOVOET (1866-1913)

Het leek niet van belang ontbloot, voor de periode vóór de eerste wereldoorlog waarvoor men over de nodige gegevens beschikt, de gemiddelde verhouding van de dekkingsvoorraad tot de onmiddellijk opvraagbare verplichtingen tegenover de gemiddelde discontoet te plaatsen; de zeer duidelijke tegenstelling

tussen de twee lijnen toont duidelijk het verband aan tussen deze verhouding en de discontoet.

Gemiddelde verhouding van de dekkingsvoorraad tot de dadelijk opvraagbare verplichtingen :

Zie tabel 1g.

NATIONALE BANK VAN BELGIE
Voornaamste orderekeningen

Per 31 December	Vrijwillige bewaarnemingen	Openbare Schatkist			Algemene Spaar- en Lijfrentekas
		Portefeuille	Bewaarnemingen van overheidsfondsen	Totaal	Diverse waarden
<i>(in miljoenen franken)</i>					
1863.....	8		21		—
1864.....	9		27		—
1865.....	(1) 10		58		—
1866.....	10		65		6
1867.....	10		61		13
1868.....	11		73		16
1869.....	15		101		19
1870.....	54		117		20
1871.....	28		132		18
1872.....	32		155		23
1873.....	35	17	213	230	21
1874.....	41	11	257	268	30
1875.....	38	31	433	464	34
1876.....	64	52	456	508	48
1877.....	50	45	522	567	56
1878.....	47	34	650	684	67
1879.....	45	1	719	720	72
1880.....	50	17	599	616	81
1881.....	55	11	569	580	67
1882.....	63	38	511	549	45
1883.....	71	54	644	698	53
1884.....	79	47	601	648	66
1885.....	91	25	612	637	82
1886.....	105	49	718	767	90
1887.....	110	54	(2) 1.353	(2) 1.407	86
1888.....	134	50	762	812	85
1889.....	144	64	644	708	82
1890.....	166	26	668	694	105
1891.....	168	23	685	708	100
1892.....	175	38	679	717	102
1893.....	178	40	705	745	111
1894.....	185	46	720	766	130
1895.....	186	42	(3) 1.496	(3) 1.538	132
1896.....	188	52	1.011	1.063	143
1897.....	256	69	1.019	1.088	147
1898.....	330	30	999	1.029	153

(1) Deposanten en Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(2) Hoog bedrag wegens de verrichtingen betreffende de conversie van de 4 pCt. rente in 3 1/2 pCt. rente.

(3) Hoog bedrag wegens de conversie van de Belgische 3 1/2 pCt. schuld.

Per 31 December	Vrijwillige bewaarnemingen			Openbare Schatkist			Algemene Spaar- en Lijfrentekas
	Open	Andere	Totaal	Portefeuille	Bewaarnemingen van over- heidsfondsen	Totaal	Diverse waarden
<i>(in miljoenen franken)</i>							
1899.....	181	177	358	31	1.003	1.034	184
1900.....	214	177	391	37	995	1.032	199
1901.....	263	211	474	65	1.318	1.383	226
1902.....	317	207	524	37	1.785	1.822	219
1903.....	372	194	566	40	1.666	1.706	230
1904.....	416	199	615	46	1.859	1.905	236
1905.....	462	212	674	35	2.075	2.110	247
1906.....	725	39	764	45	2.083	2.128	269
1907.....	575	216	791	3	1.845	1.848	241
1908.....	626	205	831	38	1.752	1.790	234
1909.....	730	236	966	38	1.999	2.037	235
1910.....	819	236	1.055	19	2.205	2.224	224
1911.....	933	224	1.157	19	2.117	2.136	238
1912.....	1.003	205	1.208	75	2.154	2.229	269
1913.....	1.030	189	1.219	71	2.220	2.291	279
1914.....			1.373	95	2.208	2.303	200
1915.....			1.444	95	2.208	2.303	146
1916.....			1.423	32	2.208	2.240	123
1917.....			1.452	32	2.210	2.242	97

TABEL IIIa (vervolg)

Voornaamste orderekeningen

Per 31 December	Vrijwillige bewaarnomingen			Openbare Schatkist					Algemene Spaar- en Lijf- rentekas	N.M.K.N.	Waarden van het Verbond der Coö- peratie- ve Vere- ningen voor Oor- logs- schade
	Open	Andere	Totaal	Porte- feuille	Bewaar- nemingen van over- heids- fondsen	Deposi- to's in Duits geld	Andere bewaar- nemingen	Totaal	Diverse waarden	Diverse waarden	
(in miljoenen franken)											
1918....			1.647	32	2.217	3.749	—	5.998	74	—	—
1919....			1.745	(2) 553	2.964	7.639	—	11.156	97	128	—
1920....	2.020	212	2.232	(3) 143	6.335	7.644	—	14.122	146	1.234	—
1921....	2.184	178	2.362	30	16.237	7.635	127	24.029	182	2.321	290
1922....	2.537	190	2.727	176	16.427	7.635	118	24.356	217	3.012	700
1923....	2.845	135	2.980	177	13.204	7.635	152	21.168	251	3.582	820
1924....	3.050	302	3.352	40	(5) 14.973	7.635	—	22.648	273	1.913	260
1925....	4.678	355	5.033	11	(5) 12.551	7.635	—	20.197	327	1.312	—
25-10-1926....	4.692	(1) 12.001	(1) 16.693	(4) 689	(5) 15.762	7.635	—	24.086	318	1.472	—

(1) Incl. de bewaargevingen van het Fonds voor delging der Staatsschuld.

(2) Portefeuille, Waarden van het Wisselcomité en van het consortium der Belgische banken.

(3) Deposito-rekeningen van de Schatkist en waarden van het consortium der Belgische banken in uitvoering van de wet van 16 Maart 1919.

(4) Portefeuille en diversen.

(5) Incl. resp. in 1924, 1925 en 1926: 10.331, 4.891 en 9.640 miljoenen franken in « Diverse niet uitgegeven waarden ».

Per 25 December	Diverse bewaarnomingen			Openbare Schatkist					Algemene Sbaar- en Lijfrentekas	
	Open	Andere	Totaal	Porte- feuille en diversen	Bewaarne- mingen van over- heids- fondsen	Deposito's in Duits geld	Munt- fonds	Andere bewaar- nemingen	Totaal	Diverse waarden
(in miljoenen franken)										
1927....	4.224	5.513	9.737	1.315	9.698	7.635	—	217	18.865	667
1928....	3.829	5.369	9.198	3.377	10.013	7.635	—	222	21.247	964
1929....	3.838	5.464	9.302	4.404	10.133	7.635	—	225	22.397	1.453
1930....	4.137	5.362	9.499	1.928	10.992	—	378	—	13.298	1.914
1931....	6.402	5.486	11.888	656	14.814	—	434	—	15.904	1.900
1932....	5.589	5.917	11.506	588	17.647	—	428	—	18.663	1.625
1933....	5.795	6.818	12.613	986	20.402	—	160	—	21.548	1.675
1934....	6.743	8.447	15.190	1.179	21.017	—	122	—	22.318	1.865
1935....	8.758	7.292	16.050	3.832	30.316	—	101	—	34.249	2.016
1936....	7.478	7.399	14.877	3.627	23.854	—	131	—	27.612	1.699
1937....	7.487	8.941	(6) 16.428	(7) 2.416	25.032	—	371	—	27.819	(8) 1.879
1938....	7.709	8.299	(6) 16.008	(7) 1.291	25.183	—	366	—	26.840	(8) 1.925

(6) Incl. de waarden van de volgende instellingen:

	1937	1938
	—	—
	(in miljoenen franken)	
Fonds voor delging der Staatsschuld ..	5.883	5.991
Regularisatiefonds der renten	946	978

(7) Goudwaarden, wisselportefeuille en allerlei tegoed, incl. het tegoed van de reserve van de postgirodiens.

(8) Waarvan:

	1937	1938
	—	—
	(in miljoenen franken)	
Voorlopige beleggingen	1.789	110
Onderpand van leningen	1.814	111

TABEL 11a (vervolg)

Voornaamste orderekeningen

Per 25 December	Diverse bewaarnemingen			Openbare Schatkist								Algemene Spaar- en Lijfrentekas			
	Onderpand van de voorschotten op Belgische overheids- fondsen	Andere bewaarnemingen	Totaal	Porte- feuille en allerlei tegoed	Diverse waarden waarvan de Staat		Fonds tot delging der Staats- schuld	Munt- fonds Overheids- fondsen	Regula- risatie- fonds der renten	Reserve van de postgiro- dienst goud	Andere bewaarnemingen	Totaal	Voor- lopige beleg- gingen	Beleende fondsen	Totaal
					eigenaar is	bewaarder is									
	(in miljoenen franken)														
1938.....	3.668	5.371	9.039	(1) 786	2.957	21.876	5.991	(3) 366	978	506	349	33.809	1.814	111	1.925
1939.....	5.552	5.125	10.677	37	3.104	23.834	5.950	362	1.061	506	220	35.074	1.720	116	1.836
1940.....	6.041	5.648	11.689	178	(2) 31.342		6.112	473	992	506	—	39.603	1.543	93	1.636
1941.....	6.308	5.252	11.560	138	(2) 33.391		6.108	663	0,1	506	—	40.806	1.391	53	1.444
1942.....	7.585	5.702	13.287	177	(2) 37.674		6.033	591	—	506	—	44.981	1.112	35	1.147
1943.....	9.345	7.437	16.782	620	(2) 40.599		5.984	799	—	506	—	48.508	1.240	28	1.268
1944.....	11.796	16.836	28.632	572	3.596	37.246	5.941	813	—	752	3.230	52.150	2.711	24	2.735

(1) Waarvan « Goud-tegoed » : 750 miljoen fr.

(2) « In bewaring genomen overheidsfondsen ».

(3) Waarvan « Goud » : 30 miljoen.

Tijdstip	Diverse bewaarnemingen						Openbare Schatkist						Algemene Spaar- en Lijfrentekas			Renten- fonds	Geo- pode docu- men- taire credie- ten	Rugte- kening van cer- tificaten in U.S.- dollars voor rekening van de Schat- kist	
	Onder- pand en borg- tochten	Oblig- aties van de lening der geld- sanering	Internat- ionaal Munt- fonds	Internat- ionale Bank voor Herstel en Ont- wikke- ling	Andere bewaarnemingen	Totaal	Porte- feuille en allerlei tegoed	Diverse waarden waarvan de Staat		Fonds voor delging van de Staats- schuld	Munt- fonds Over- heids- fondsen	Andere bewaarnemingen	Totaal	Voor- lopige beleg- gingen	Beleende fondsen				Totaal
								eigenaar is	bewaarder is										
	(in miljoenen franken)																		
25-12-1945.	(4) 9.560	—	—	—	13.756	23.316	69	4.626	38.688	6.172	917	(5) 4.616	55.088	2.618	26	2.644	1.523	—	—
25-12-1946.	(4) 8.545	62.005	—	771	16.547	87.868	730	5.130	40.613	6.114	2.086	6.977	61.650	1.533	28	1.561	3.722	—	—
25-12-1947.	9.234	343	7.240	1.717	16.012	34.546	32	5.170	47.590	6.131	2.109	17.896	78.928	2.513	(7) 59	2.572	4.636	938	—
31-12-1948.	9.611	68	7.730	1.672	19.287	38.368	20	5.287	50.483	6.168	2.148	2.804	66.910	2.965	(7) 61	3.026	4.641	1.048	1.978
31-12-1949.	9.062	28	8.773	1.908	16.367	36.138	20	4.718	53.452	5.886	2.612	(6) 3.818	70.506	2.763	(7) 67	2.830	3.897	236	1.755

(4) Onderpand van de voorschottenrekeningen op Belgische overheidsfondsen.

(5) Waarvan « Reserve van de postgiro-dienst: Goud » : 752 miljoen fr.

(6) Incl. 71 miljoen fr. « Waarden afgegeven in uitvoering van het besluit van de Regent dd. 17 Januari 1949 betreffende het van onwaarde maken der niet-aangegeven Belgische effecten aan toonder ».

(7) Beleende fondsen en neergelegde waarborgen.

NATIONALE BANK VAN BELGIE
Verrichtingen voor rekening van andere instellingen

Tijdvak	Openbare Schatkist Algemene beweging		Tijdvak	Openbare Schatkist Algemene beweging	
	Rekening-courant (Ontvangsten en betalingen)			Rekening-courant (Ontvangsten en betalingen)	
	<i>(in miljoenen franken)</i>			<i>(in miljoenen franken)</i>	
1851.....	303		1860.....	381	
1852.....	330		1861.....	355	
1853.....	303		1862.....	382	
1854.....	346		1863.....	394	
1855.....	312		1864.....	439	
1856.....	315		1865.....	537	
1857.....	335		1866.....	478	
1858.....	338		1867.....	583	
1859.....	339		1868.....	538	
			1869.....	560	
			1870.....	548	

Tijdvak	Openbare Schatkist Algemene beweging		Aantal betaalde coupons (voor de Staat en diversen)	Algemene Spaar- en Lijfrentekas		
	Rekening- courant en verrichtingen in baar geld (Ontvangsten en betalingen)	Overheids- fondsen en Schatkist- waarden (In- en uitgaande beweging)		Algemene beweging van de rekening- courant (Ontvangsten en betalingen)	Gedisconteerde wissels	Leningen op overheidsfondsen
	<i>(in miljoenen franken)</i>		<i>(in duizenden)</i>	<i>(in miljoenen franken)</i>		
1871.....	677	122	900	(1) 22		
1872.....	695	91	841	(1) 37		
1873.....	1.221	307	(1) 485	(1) 37	(1) 20	
1874.....	1.009	268	(1) 538	(1) 36	(1) 24	(1) 0,9
1875.....	938	484	(1) 566	(1) 46	(1) 34	(1) 0,9
1876.....	1.012	554	(1) 584	(1) 52	(1) 53	(1) 1,2
1877.....	1.209	695	1.085	(1) 64	(1) 62	(1) 1,3
1878.....	1.276	675	1.962	83	203	9
1879.....	1.445	755	2.072	100	265	6
1880.....	1.624	638	1.944	103	278	14
1881.....	1.800	353	2.035	109	245	44
1882.....	2.051	322	2.021	110	147	37
1883.....	2.042	943	2.185	106	151	11
1884.....	1.687	777	2.272	108	275	16
1885.....	1.644	392	2.193	117	309	16
1886.....	1.794	579	2.176	134	296	22
1887.....	1.808	2.175	2.104	140	308	15
1888.....	1.894	962	2.169	133	282	15
1889.....	1.968	802	2.269	131	256	17
1890.....	2.215	302	2.312	224	73	30
1891.....	2.336	321	2.397	262	358	44
1892.....	2.315	423	2.406	272	362	32
1893.....	2.407	451	2.464	278	365	38
1894.....	2.395	352	2.505	294	415	67
1895.....	2.503	2.360	2.540	313	404	134
1896.....	2.596	1.270	2.414	307	407	104
1897.....	2.691	357	2.490	342	417	94
1898.....	3.069	1.443	2.676	355	437	124
1899.....	3.398	512	2.926	375	423	173

(1) Excl. Brussel en Antwerpen.

TABEL 11b (vervolg)

Verrichtingen voor rekening van andere instellingen

	Openbare Schatkist Algemene beweging		Aantal betaalde coupons (voor de Staat en diversen)	Algemene Spaar- en Lijfrentekas		
	Rekening- courant en verrichtingen in baar geld (Ontvangsten en betalingen)	Overheids- fondsen en Schatkist- waarden (In- en uitgaande beweging)		Algemene beweging van de rekening- courant (Ontvangsten en betalingen)	Gedisconteerde wissels	Leningen op overheidsfondsen
	<i>(in miljoenen franken)</i>		<i>(in duizenden)</i>	<i>(in miljoenen franken)</i>		
1900.....	3.826	429	2.840	398	492	183
1901.....	3.915	1.079	2.958	407	607	117
1902.....	4.107	1.001	3.002	380	698	82
1903.....	4.325	1.603	2.962	459	712	77
1904.....	4.330	1.374	2.922	440	718	74
1905.....	4.755	999	3.071	466	743	82
1906.....	5.327	661	2.969	459	778	128
1907.....	5.829	739	3.036	530	649	214
1908.....	5.652	537	3.214	602	633	216
1909.....	6.269	889	3.083	624	626	160
1910.....	6.727	1.008	3.081	541	543	152
1911.....	6.347	544	3.184	501	541	143
1912.....	7.463	614	3.227	438	858	184
1913.....	7.417	490	3.350	565	874	229
1920.....	44.004		15.946	2.450	131	111
1921.....	90.452		24.509	4.201	437	120
1922.....	73.303		25.547	2.748	525	104
1923.....	72.608		33.502	2.648	528	132
1924.....	103.500		33.695	3.531	693	191
1925.....	102.925		35.662	3.877	791	199
1926.....	104.213	32.419	37.151	4.669	909	186
1927.....	88.152	32.129	41.615	5.705	946	201
1928.....	85.522	4.705	41.516	7.387	1.681	379
1929.....	99.257	5.475	42.053	9.551	2.484	457
1930.....	110.759	8.989	42.001	13.781	3.685	421
1931.....	97.856	10.100	40.447	17.377	5.191	349
1932.....	96.477	6.793	39.691	18.944	3.780	414
1933.....	97.039	13.781	43.053	17.662	3.722	341
1934.....	91.191	9.726	45.124	20.632	3.959	387
1935.....	105.265	44.467	43.295	23.856	4.978	359
1936.....	104.733	50.638	39.935	22.374	4.000	332
1937.....	116.641	33.413	31.558	31.741	3.644	268

	Openbare Schatkist Algemene beweging		Aantal betaalde coupons (voor de Staat en diversen)	Algemene Spaar- en Lijfrentekas			Disconto- verrichtingen en leningen bij de N. M. B. S. door bemiddeling van de disconto- kantoren
	Rekening- courant en verrichtingen in baar geld (Ontvangsten en betalingen)	Overheids- fondsen en Schatkist- waarden (In- en uitgaande beweging)		Algemene beweging van de rekening- courant (Ontvangsten en betalingen)	Gedis- conteerde wissels	Leningen op overheids- fondsen	
	<i>(in miljoenen franken)</i>		<i>(in duizenden)</i>	<i>(in miljoenen franken)</i>			
1938.....	114.459	15.492	30.562	31.087	4.147	256	74
1939.....	102.344	10.947	31.620	24.213	4.015	275	93
1940.....	110.905	17.823	29.779	19.524	3.461	238	9
1941.....	188.606	38.140	31.344	28.988	2.946	156	3
1942.....	238.913	45.767	33.031	30.719	2.600	99	2
1943.....	287.940	39.386	32.323	46.120	4.592	66	1
1944.....	273.452	33.572	32.499	36.081	5.223	49	12
1945.....	380.992	15.122	35.677	90.522	5.095	59	78
1946.....	684.522	60.444	36.721	210.586	6.186	64	261
1947.....	597.874	57.540	33.506	411.556	8.044	74	302
1948.....	816.341	69.152	32.362	247.634	11.574	98	332
1949.....	426.318	83.745	34.377	573.794	6.046	91	160

NATIONALE BANK VAN BELGIE
Samenvatting van de Winst- en Verliesrekening — Credit (netto-opbrengst van de verrichtingen)

Tijdvak	Disconto (netto-opbrengst)	Voor-schotten en leningen op over-heids-fondsen (netto-opbrengst)	Overheids-fondsen (interessen en winsten en tegeldema-kingen)	Kas (winst van de ver-richtingen op goud en zilver)	Vrij-willige be-waar-nemingen (bewaarloon)	Wissels ter incas-sering (provisie)	Rekeningen-courant (geinde interesten)	Société Générale (interessen op biljetten voor haar rekening terug-betaald)	Schatkist (vergoeding van de Staats-kassier)	Onbe-taalde wissels (inningen op vorige boek-jaren)	Diversen (1)	Totaal
(in duizenden franken)												
1851....	756	45	279	12	—	—	8	16	200	—	42	1.358
1852....	1.391	151	814	26	—	—	4	121	200	—	1	2.708
1853....	1.747	131	557	22	—	—	6	63	200	—	—	2.726
1854....	2.516	184	525	14	—	—	2	6	200	—	—	3.447
1855....	2.674	173	424	28	Begrepen	—	2	41	200	—	—	3.542
1856....	2.913	256	546	43	in de	—	—	73	100	—	—	3.931
1857....	3.744	238	386	49	winsten	—	2	60	100	—	5	4.584
1858....	3.270	197	283	57	op de goud-	—	3	44	100	—	—	3.954
1859....	3.306	187	209	62	en zilver-	—	3	24	100	—	10	3.901
					transacties	—	—	—	—	—	—	—
					van 1851	—	3	9	100	—	8	4.512
1860....	3.961	148	223	60	tot 1864	—	6	—	—	—	9	5.309
1861....	4.830	136	259	69	—	—	4	—	—	5	7	4.749
1862....	4.138	126	415	54	—	—	5	—	—	8	4	4.613
1863....	4.353	126	52	65	—	—	6	—	—	13	6	6.307
1864....	6.009	149	63	61	—	—	5	—	—	13	4	4.996
1865....	4.774	136	—	56	8	—	3	—	—	7	4	6.091
1866....	5.729	144	148	45	11	—	3	—	—	118	(1) 13	4.474
1867....	4.115	136	42	32	15	—	3	—	—	27	(1) 25	4.471
1868....	3.697	92	536	81	10	—	3	—	—	26	(1) 21	5.400
1869....	4.769	81	432	55	13	—	3	—	—	—	—	—
1870....	5.898	116	184	75	33	—	3	—	—	8	(1) 29	6.346
1871....	7.598	125	62	175	41	—	3	—	—	51	(1) 19	8.074
1872....	8.318	105	61	143	34	—	3	—	—	95	2	8.761
1873....	11.361	154	1.213	206	39	—	3	—	—	173	1	13.150
1874....	9.657	302	1.837	202	43	—	3	—	—	26	3	12.073
1875....	9.190	238	1.754	24	41	—	3	—	—	12	2	11.264
1876....	6.535	222	2.058	15	47	—	3	—	—	26	2	8.908
1877....	6.743	229	1.892	23	48	—	3	—	—	2	1	8.941
1878....	6.895	235	2.343	16	55	—	—	—	—	6	15	9.565
1879....	7.010	180	2.556	1	55	—	—	—	—	2	14	9.818
1880....	7.096	164	2.481	41	58	—	—	—	—	—	15	9.855
1881....	8.578	346	2.521	—	61	—	3	—	—	—	14	11.523
1882....	9.977	461	3.254	7	67	—	3	—	—	—	12	13.781
1883....	8.367	627	3.041	5	85	—	3	—	—	37	12	12.177
1884....	7.537	529	2.886	15	90	—	3	—	—	—	12	11.072
1885....	7.504	375	3.117	5	99	—	3	—	—	—	11	11.114
1886....	6.708	307	3.704	11	117	—	3	—	—	35	10	10.895
1887....	7.593	423	2.953	3	126	—	3	—	—	91	10	11.202
1888....	7.553	389	2.584	—	126	13	3	—	—	44	11	10.723
1889....	8.559	434	2.606	2	139	15	5	—	—	176	11	11.947
1890....	9.228	252	2.631	2	151	17	9	—	—	45	10	12.345
1891....	8.323	212	2.654	—	152	21	9	—	—	20	11	11.402
1892....	6.526	234	3.810	—	155	23	9	—	—	31	1	10.789
1893....	7.350	239	3.405	9	162	23	9	—	—	5	1	11.203
1894....	7.232	300	3.700	2	164	25	10	—	—	36	1	11.470
1895....	6.815	447	3.724	—	172	29	10	—	—	—	7	11.204
1896....	8.001	508	2.977	11	178	34	10	—	—	10	1	11.730
1897....	9.395	470	2.501	10	204	36	10	—	—	37	3	12.666
1898....	9.595	648	2.489	—	226	38	10	—	—	6	3	13.005
1899....	10.593	1.513	2.511	—	227	47	11	—	—	—	7	14.909

(1) Incl. van 1867 tot 1871, de provisies op de uitgegeven accreditieven.

TABEL III (vervolg)

Samenvatting van de Winst- en Verliesrekening — Credit (netto-opbrengst van de verrichtingen)

Tijdvak	Disconto (netto-opbrengst)	Voor-schotten en leningen op over-heids-fondsen (netto-opbrengst)	Over-heids-fondsen (interesten en winsten op tegelde-makingen)	Kas (winst van de verrich-tingen op goud en zilver)	Vrij-willige bewaar-nemingen (bewaar-loon)	Wissels ter incas-sering (provisie)	Reke-ningen-courant (geïnde inte-resten)	Onbe-taalde wissels (inningen op vorige boek-jaren)	Geldelijke verpflich-tingen en vergoe-dingen van de Staat	Geïnd op afge-schreven en te verzilveren waarden	Buiten-gewone ont-vangsten	Diversen	Totaal
(in duizenden franken)													
1900.....	12.921	1.836	2.514	—	243	52	11	—	—	—	—	8	17.585
1901.....	12.792	1.666	2.538	—	265	54	11	—	—	—	—	6	17.332
1902.....	12.271	1.470	2.571	—	276	61	11	—	—	—	—	3	16.663
1903.....	14.376	927	2.604	—	313	60	12	4	—	—	—	3	18.299
1904.....	14.419	963	2.628	—	311	60	12	—	—	—	—	3	18.396
1905.....	14.507	909	2.656	—	341	65	13	5	—	—	—	3	18.499
1906.....	15.312	1.214	2.689	—	399	70	13	2	—	—	—	5	19.704
1907.....	15.829	1.972	2.724	—	393	77	14	96	—	—	—	18	21.123
1908.....	15.390	1.772	2.770	—	401	77	14	208	—	—	—	7	20.639
1909.....	15.307	1.617	2.852	—	466	82	15	164	—	—	—	4	20.507
1910.....	15.226	2.114	2.880	—	425	92	7	195	—	—	—	9	20.948
1911.....	14.855	2.756	2.990	5	438	96	6	15	—	—	—	5	21.166
1912.....	14.160	3.100	3.227	17	466	102	6	353	—	—	—	5	21.436
1913.....	15.104	2.656	3.499	9	470	103	6	115	—	—	—	9	21.971
1914.....	18.522	3.023	3.660	2	446	61	—	18	—	—	—	8	25.740
1915.....	17.394	3.555	3.541	4	619	12	—	—	—	—	—	72	25.197
1916.....	9.648	2.153	3.477	—	776	15	—	17	—	—	—	62	16.148
1917.....	8.982	1.505	3.475	—	506	2	—	107	—	—	—	54	14.631
1918.....	7.063	1.443	46.017	—	456	—	—	90	—	—	—	6.578	61.647
1919.....	18.276	3.485	16.645	—	1.135	19	—	664	—	—	—	124	40.348
1920.....	25.679	3.647	17.740	—	2.272	103	21	333	—	—	—	17	49.812
1921.....	24.438	3.597	17.680	—	2.358	135	27	26	—	—	—	6	48.267
1922.....	30.634	5.750	12.032	—	2.255	146	36	39	—	—	—	14	50.906
1923.....	34.581	7.298	12.140	—	2.159	207	39	121	—	—	—	—	56.545
1924.....	34.435	11.589	14.398	—	2.145	274	44	71	—	—	—	38	62.994
1925.....	39.789	12.005	14.556	—	2.354	319	55	130	—	—	—	116	69.324
1926.....	39.754	12.661	12.919	—	1.999	254	43	13	—	—	—	58	67.701
1927.....	80.670	7.444	19.074	—	2.410	525	41	98	18.463	—	—	163	128.888
1928.....	73.672	8.799	19.723	—	1.969	597	46	20	16.855	—	—	1.175	122.856
1929.....	99.286	8.480	20.438	—	1.960	813	82	—	18.087	—	—	1.602	150.748
1930.....	112.507	6.610	22.499	—	1.895	753	55	—	18.475	—	—	1.657	164.451
1931.....	88.926	7.672	23.261	—	2.373	456	188	—	20.571	—	—	934	144.381
1932.....	59.618	11.595	22.218	—	2.491	382	83	—	25.489	—	—	806	122.682
1933.....	55.056	10.300	22.972	—	2.418	355	104	—	28.020	—	—	727	119.952
1934.....	47.080	9.499	23.709	—	2.642	289	134	—	28.182	—	—	908	112.443
1935.....	46.130	16.665	21.727	—	2.866	258	186	—	30.807	—	—	1.729	120.368
1936.....	47.046	12.345	19.612	—	3.457	282	142	—	34.219	—	—	2.309	119.412
1937.....	55.623	—	24.249	—	3.510	—	—	—	34.664	7.746	—	5.440	131.232
1938.....	82.095	—	29.411	—	6.246	—	—	—	33.908	5.699	—	1.261	158.620
1939.....	141.851	—	36.168	—	5.906	—	—	—	34.215	1.716	5.835	534	226.225
1940.....	136.639	—	48.984	—	5.761	—	—	—	45.437	5.342	5.824	372	248.359
1941.....	68.651	—	60.991	—	5.260	—	—	—	68.004	5.623	64.195	646	273.370
1942.....	30.459	—	48.919	—	5.482	—	—	—	124.129	14.158	—	625	223.772
1943.....	26.009	—	47.179	—	7.253	—	—	—	141.833	1.478	—	1.000	224.752
1944.....	40.591	—	51.878	—	8.877	—	—	—	164.696	903	—	754	267.699
1945.....	81.208	—	41.356	—	10.506	—	—	—	192.785	143	92.371	—	418.369
1946.....	134.991	—	28.967	—	11.221	—	—	—	225.421	921	16.376	—	417.897
1947.....	321.090	—	28.193	—	10.476	—	—	—	222.519	715	—	—	582.993
1948.....	445.694	—	30.489	—	9.987	—	—	—	219.350	181	88.648	—	794.349
1949.....	422.770	—	40.722	—	10.449	—	—	—	192.907	192	131.732	—	798.772

TABEL III (vervolg)

Winst- en Verliesrekening
Percentage van de verschillende creditposten t.o.v. het totaal

Tijdvak	Disconto (netto-opbrengst)	Voor-schotten en leningen op over-heids-fondsen (netto-opbrengst)	Over-heids-fondsen (interesten en winsten op tegelde-makingen)	Kas (winst van de verrich-tingen op goud en zilver)	Vrij-willige bewaar-nemingen (bewaarloon)	Wissels ter incas-sering (provisie)	Reke-ningen-courant (geinde inte-resten)	Société Générale (interesten op biljetten voor haar rekening terug-betaald)	Schatkist (vergoeding van de Staats-kassier)	Onbe-taalde wissels (inningen op vorige boek-jaren)	Diversen (1)	Totaal
1851....	55,7	3,3	20,5	0,9		—	0,6	1,2	14,7	—	3,1	100,0
1852....	51,4	5,6	30,0	1,0		—	0,1	4,5	7,4	—	—	100,0
1853....	64,1	4,8	20,4	0,8		—	0,2	2,3	7,4	—	—	100,0
1854....	73,0	5,3	15,2	0,4		—	0,1	0,2	5,8	—	—	100,0
1855....	75,5	4,9	12,0	0,8		—	0,1	1,1	5,6	—	—	100,0
1856....	74,1	6,5	13,9	1,1		—	—	1,9	2,5	—	—	100,0
1857....	81,7	5,2	8,4	1,1		—	—	1,3	2,2	—	0,1	100,0
1858....	82,7	5,0	7,2	1,4		—	0,1	1,1	2,5	—	—	100,0
1859....	84,7	4,8	5,4	1,6		—	0,1	0,6	2,5	—	0,3	100,0
1860....	87,8	3,3	4,9	1,3		—	0,1	0,2	2,2	—	0,2	100,0
1861....	90,9	2,6	4,9	1,3		—	0,1	—	—	—	0,2	100,0
1862....	87,1	2,7	8,7	1,1		—	0,1	—	—	0,1	0,2	100,0
1863....	94,4	2,7	1,1	1,4		—	0,1	—	—	0,2	0,1	100,0
1864....	95,3	2,3	1,0	1,0		—	0,1	—	—	0,2	0,1	100,0
1865....	95,6	2,7	—	1,1	0,2	—	0,1	—	—	0,2	0,1	100,0
1866....	94,1	2,4	2,4	0,7	0,2	—	—	—	—	0,2	0,1	100,0
1867....	92,0	3,1	0,9	0,7	0,3	—	0,1	—	—	2,6	0,3	100,0
1868....	82,7	2,0	12,0	1,8	0,2	—	0,1	—	—	0,6	0,6	100,0
1869....	88,3	1,5	8,0	1,0	0,2	—	0,1	—	—	0,5	0,4	100,0
1870....	92,9	1,8	2,9	1,2	0,5	—	0,1	—	—	0,1	0,5	100,0
1871....	94,1	1,6	0,8	2,2	0,5	—	—	—	—	0,6	0,2	100,0
1872....	95,0	1,2	0,7	1,6	0,4	—	—	—	—	1,1	—	100,0
1873....	86,4	1,2	9,2	1,6	0,3	—	—	—	—	1,3	—	100,0
1874....	80,0	2,5	15,2	1,7	0,4	—	—	—	—	0,2	—	100,0
1875....	81,6	2,1	15,6	0,2	0,4	—	—	—	—	0,1	—	100,0
1876....	73,4	2,5	23,1	0,2	0,5	—	—	—	—	0,3	—	100,0
1877....	75,4	2,6	21,2	0,3	0,5	—	—	—	—	—	—	100,0
1878....	72,1	2,4	24,5	0,2	0,6	—	—	—	—	0,1	0,1	100,0
1879....	71,4	1,9	26,0	—	0,6	—	—	—	—	—	0,1	100,0
1880....	72,0	1,7	25,2	0,4	0,6	—	—	—	—	—	0,1	100,0
1881....	74,5	3,0	21,9	—	0,5	—	—	—	—	—	0,1	100,0
1882....	72,4	3,3	23,6	0,1	0,5	—	—	—	—	—	0,1	100,0
1883....	68,8	5,1	25,0	—	0,7	—	—	—	—	0,3	0,1	100,0
1884....	68,2	4,8	26,1	0,1	0,8	—	—	—	—	—	0,1	100,0
1885....	67,6	3,4	28,0	—	0,9	—	—	—	—	—	0,1	100,0
1886....	61,6	2,8	34,0	0,1	1,1	—	—	—	—	0,3	0,1	100,0
1887....	67,8	3,8	26,4	—	1,1	—	—	—	—	0,8	0,1	100,0
1888....	70,5	3,6	24,1	—	1,2	0,1	—	—	—	0,4	0,1	100,0
1889....	71,7	3,6	21,8	—	1,2	0,1	—	—	—	1,5	0,1	100,0
1890....	74,8	2,0	21,3	—	1,2	0,1	0,1	—	—	0,4	0,1	100,0
1891....	72,9	1,9	23,3	—	1,3	0,2	0,1	—	—	0,2	0,1	100,0
1892....	60,5	2,2	35,3	—	1,4	0,2	0,1	—	—	0,3	—	100,0
1893....	65,6	2,1	30,4	0,1	1,5	0,2	0,1	—	—	—	—	100,0
1894....	63,1	2,6	32,3	—	1,4	0,2	0,1	—	—	0,3	—	100,0
1895....	60,8	4,0	33,2	—	1,5	0,3	0,1	—	—	—	0,1	100,0
1896....	68,2	4,3	25,4	0,1	1,5	0,3	0,1	—	—	0,1	—	100,0
1897....	74,2	3,7	19,7	0,1	1,6	0,3	0,1	—	—	0,3	—	100,0
1898....	73,7	5,0	19,1	—	1,7	0,3	0,1	—	—	0,1	—	100,0
1899....	71,1	10,2	16,8	—	1,5	0,3	0,1	—	—	—	—	100,0

(1) Incl. van 1867 tot 1871, de provisies op de uitgegeven accreditieven.

Tijdvak	Disconto (netto-opbrengst)	Voor- schotten en leningen op over-heids- fondsen (netto-opbrengst)	Overheids- fondsen (interesten en winsten op tegelde- makingen)	Kas (winst van de verrich-tingen op goud en zilver)	Vrij- willige bewaar- neringen (bewaarloon)	Wissels ter incas- sering (provisie)	Rekeningen- courant (geinde interesten)	Onbe- taalde wissels (inningen op vorige boek- jaren)	Geldelijke verplich-tingen en vergoe- dingen van de Staat	Geind op afge- schreven en te verzilveren waarden	Buiten- gewone ont- vangsten	Diverson	Totaal
1900.....	73,5	10,4	14,3	—	1,4	0,3	0,1	—	—	—	—	—	100,0
1901.....	73,8	9,6	14,7	—	1,5	0,3	0,1	—	—	—	—	—	100,0
1902.....	73,7	8,8	15,4	—	1,7	0,3	0,1	—	—	—	—	—	100,0
1903.....	78,6	5,1	14,2	—	1,7	0,3	0,1	—	—	—	—	—	100,0
1904.....	78,4	5,2	14,3	—	1,7	0,3	0,1	—	—	—	—	—	100,0
1905.....	78,4	4,9	14,4	—	1,9	0,3	0,1	—	—	—	—	—	100,0
1906.....	77,7	6,2	13,6	—	2,0	0,4	0,1	—	—	—	—	—	100,0
1907.....	74,9	9,3	12,9	—	1,9	0,4	0,1	0,4	—	—	—	0,1	100,0
1908.....	74,6	8,6	13,4	—	1,9	0,4	0,1	1,0	—	—	—	—	100,0
1909.....	74,6	7,9	13,9	—	2,3	0,4	0,1	0,8	—	—	—	—	100,0
1910.....	72,7	10,1	13,8	—	2,0	0,5	—	0,9	—	—	—	—	100,0
1911.....	70,2	13,0	14,2	—	2,1	0,5	—	—	—	—	—	—	100,0
1912.....	66,1	14,5	15,1	0,1	2,2	0,5	—	1,5	—	—	—	—	100,0
1913.....	68,8	12,1	15,9	—	2,2	0,5	—	0,5	—	—	—	—	100,0
1914.....	72,0	11,8	14,2	—	1,7	0,2	—	0,1	—	—	—	—	100,0
1915.....	69,0	14,1	14,1	—	2,5	—	—	—	—	—	—	0,3	100,0
1916.....	59,8	13,3	21,5	—	4,8	0,1	—	0,1	—	—	—	0,4	100,0
1917.....	61,4	10,3	23,7	—	3,5	—	—	0,7	—	—	—	0,4	100,0
1918.....	11,5	2,3	74,7	—	0,7	—	—	0,1	—	—	—	10,7	100,0
1919.....	45,3	8,7	41,3	—	2,8	—	—	1,6	—	—	—	0,3	100,0
1920.....	51,6	7,3	35,6	—	4,6	0,2	—	0,7	—	—	—	—	100,0
1921.....	50,6	7,5	36,6	—	4,9	0,3	—	0,1	—	—	—	—	100,0
1922.....	60,2	11,3	23,6	—	4,4	0,3	0,1	0,1	—	—	—	—	100,0
1923.....	61,2	12,9	21,5	—	3,8	0,3	0,1	0,2	—	—	—	—	100,0
1924.....	54,7	18,4	22,9	—	3,4	0,4	0,1	0,1	—	—	—	—	100,0
1925.....	57,4	17,3	21,0	—	3,4	0,4	0,1	0,2	—	—	—	0,2	100,0
1926.....	58,7	18,7	19,1	—	2,9	0,4	0,1	—	—	—	—	0,1	100,0
1927.....	62,6	5,8	14,8	—	1,9	0,4	—	0,1	14,3	—	—	0,1	100,0
1928.....	60,0	7,2	16,1	—	1,6	0,5	—	—	13,7	—	—	0,9	100,0
1929.....	65,9	5,6	13,5	—	1,3	0,5	0,1	—	12,0	—	—	1,1	100,0
1930.....	68,4	4,0	13,7	—	1,2	0,5	—	—	11,2	—	—	1,0	100,0
1931.....	61,6	5,3	16,1	—	1,7	0,3	0,1	—	14,2	—	—	0,7	100,0
1932.....	48,6	9,5	18,1	—	2,0	0,3	0,1	—	20,8	—	—	0,6	100,0
1933.....	45,9	8,6	19,1	—	2,0	0,3	0,1	—	23,4	—	—	0,6	100,0
1934.....	41,9	8,4	21,1	—	2,3	0,3	0,1	—	25,1	—	—	0,8	100,0
1935.....	38,3	13,9	18,1	—	2,4	0,2	0,1	—	25,6	—	—	1,4	100,0
1936.....	39,4	10,4	16,4	—	2,9	0,2	0,1	—	28,7	—	—	1,9	100,0
1937.....	42,4	—	18,5	—	2,7	—	—	—	26,4	5,9	—	4,1	100,0
1938.....	51,8	—	18,5	—	3,9	—	—	—	21,4	3,6	—	0,8	100,0
1939.....	62,7	—	16,0	—	2,6	—	—	—	15,1	0,8	2,6	0,2	100,0
1940.....	55,0	—	19,7	—	2,3	—	—	—	18,3	2,2	2,4	0,1	100,0
1941.....	25,1	—	22,3	—	1,9	—	—	—	24,9	2,1	23,5	0,2	100,0
1942.....	13,6	—	21,8	—	2,5	—	—	—	55,5	6,3	—	0,3	100,0
1943.....	11,6	—	21,0	—	3,2	—	—	—	63,1	0,7	—	0,4	100,0
1944.....	15,2	—	19,4	—	3,3	—	—	—	61,5	0,3	—	0,3	100,0
1945.....	19,4	—	9,9	—	2,5	—	—	—	46,1	—	22,1	—	100,0
1946.....	32,3	—	6,9	—	2,7	—	—	—	54,0	0,2	3,9	—	100,0
1947.....	55,1	—	4,8	—	1,8	—	—	—	38,2	0,1	—	—	100,0
1948.....	56,1	—	3,8	—	1,3	—	—	—	27,6	—	11,2	—	100,0
1949.....	52,9	—	5,1	—	1,3	—	—	—	24,2	—	16,5	—	100,0

TABEL III (vervolg)

Samenvatting van de Winst- en Verliesrekening — Debet

Tijdvak	Algemene beheerskosten	Patentrecht	Toelagen voor de verzorgingsinstellingen	Afschrijvingen			Schatkist			Diversen	Te verdelen netto-winsten	Totaal
				op gebouwen, materieel, enz.	op onbetaalde wissels	op gewaarborgde of te verzilveren waarden	Zegelrecht op gemiddelde biljetten-omloop	1/4 pCt. per halfjaar op gemiddelde omloop boven 275 millioen	Tussenkost van de Bank in de Thesauriekosten in de provincie			
(in duizenden franken)												
1851.....	422	—	—	24	—	—	—	—	—	1	911	1.358
1852.....	458	17	—	27	—	—	—	—	—	12	2.194	2.708
1853.....	479	42	—	30	—	—	—	—	—	—	2.175	2.726
1854.....	542	41	—	31	—	—	—	—	—	140	2.693	3.447
1855.....	549	33	—	35	6	—	—	—	—	2	2.916	3.542
1856.....	557	47	—	36	—	—	—	—	—	12	3.279	3.931
1857.....	609	54	—	36	7	—	—	—	—	13	3.865	4.584
1858.....	618	63	—	36	—	—	—	—	—	11	3.226	3.954
1859.....	635	61	—	38	—	—	—	—	—	25	3.142	3.901
1860.....	640	53	—	54	—	—	—	—	—	—	3.765	4.512
1861.....	705	68	—	159	15	—	—	—	—	—	4.362	5.309
1862.....	733	77	—	48	122	—	—	—	—	—	3.769	4.749
1863.....	768	68	—	60	12	—	—	—	—	—	3.705	4.613
1864.....	761	68	—	81	660	—	—	—	—	—	4.737	6.307
1865.....	825	84	—	97	11	—	—	—	—	—	3.979	4.996
1866.....	920	84	—	112	200	—	—	—	—	—	4.775	6.091
1867.....	944	84	—	108	—	—	—	—	—	—	3.338	4.474
1868.....	974	63	—	115	1	—	—	—	—	128	3.190	4.471
1869.....	1.100	57	—	237	—	—	89	—	—	—	3.917	5.400
1870.....	1.483	79	7	246	113	—	97	—	—	203	4.118	6.346
1871.....	1.190	83	3	410	—	—	103	—	175	43	6.067	8.074
1872.....	1.297	122	3	194	112	—	126	—	175	8	6.724	8.761
1873.....	1.533	225	28	209	60	—	167	249	175	1.779	8.725	13.150
1874.....	1.406	190	28	202	—	—	153	128	175	—	9.791	12.073
1875.....	1.558	212	27	188	211	—	162	217	175	—	8.514	11.264
1876.....	1.618	190	27	223	5	—	167	273	175	—	6.230	8.908
1877.....	1.661	147	27	228	411	—	170	313	175	—	5.809	8.941
1878.....	1.688	135	28	99	650	—	162	188	175	—	6.440	9.565
1879.....	1.724	146	29	123	158	—	154	147	175	64	7.098	9.818
1880.....	1.761	159	31	123	92	—	157	175	175	—	7.182	9.855
1881.....	1.801	196	33	123	—	220	165	259	175	—	8.551	11.523
1882.....	1.780	227	44	124	63	881	167	273	175	—	10.047	13.781
1883.....	1.896	262	34	144	37	442	168	292	175	—	8.727	12.177
1884.....	1.881	233	35	143	167	128	171	319	175	—	7.820	11.072
1885.....	1.896	212	35	142	223	464	173	339	175	—	7.455	11.114
1886.....	1.936	203	35	141	458	289	178	389	175	—	7.091	10.895
1887.....	1.898	194	35	141	91	295	185	460	175	—	7.728	11.202
1888.....	1.860	209	35	141	34	221	180	413	175	—	7.455	10.723
1889.....	1.980	203	36	160	269	340	182	419	175	—	8.183	11.947
1890.....	1.935	219	36	160	587	433	191	518	175	—	8.091	12.345
1891.....	2.020	218	36	160	59	619	195	556	175	—	7.364	11.402
1892.....	2.037	201	37	160	142	746	203	633	175	—	6.455	11.789
1893.....	2.075	199	37	160	123	1.112	206	661	175	—	6.455	11.203
1894.....	2.038	206	36	160	263	1.173	215	749	175	—	6.455	11.470
1895.....	2.018	206	37	160	222	1.128	225	851	175	—	6.182	11.204
1896.....	2.035	199	37	160	430	610	226	858	175	—	7.000	11.730
1897.....	2.180	220	38	160	653	478	238	978	175	—	7.546	12.666
1898.....	2.165	235	38	160	692	588	248	1.068	175	—	7.636	13.005
1899.....	2.316	238	38	160	1.142	659	269	1.275	175	—	8.637	14.909

Tijdvak	Algemeene beheerskosten	Patentrecht	Toelagen voor de voorzorgsinstellingen	Afschrijvingen					Diverse voorzieningsfondsen en afschrijvingsrekeningen	Statu-taire reserve	Fiscale voorziening	Reserve-fonds	Schatkist				Diver-sen	Te ver-delen netto-winsten	Totaal
				op gebouwen, mate-rieeel, enz.	op onbe-taalde wissels	op ge-waar-borgde of te ver-zil-veren waarden	op over-heids-fondsen	voor-zien bij de wet van 19-7-1939					Zegel-recht op gemid-delde biljetten-omloop	1/4 pCt. per half-jaar op gemid-delde omloop boven 275 millioen	Tussen-komst van de Bank in de Thesau-riekosten in de pro-vincie	Zegel-recht van de Staat op de fidu-ciaire gelds-omloop			
(in duizenden franken)																			
1900...	2.587	264	44	—	1.005	826	—	—	—	—	350	288	1.464	230	—	68	10.459	17.585	
1901...	2.571	260	46	—	491	886	—	—	—	—	100	300	1.573	230	—	—	10.875	17.332	
1902...	2.777	316	53	—	56	82	—	—	—	—	100	311	1.696	230	—	—	11.042	16.663	
1903...	2.840	323	55	—	675	793	—	—	—	—	100	318	1.757	230	—	—	11.208	18.299	
1904...	2.930	327	57	—	748	499	—	—	—	—	100	323	1.807	230	—	—	11.375	18.396	
1905...	3.175	332	60	65	700	—	—	—	—	—	100	338	1.957	230	—	—	11.542	18.499	
1906...	3.453	336	314	130	924	—	—	—	—	—	100	351	2.074	230	—	—	11.792	19.704	
1907...	3.361	343	818	421	669	—	—	—	—	—	100	372	2.267	230	—	—	12.542	21.123	
1908...	3.500	407	254	220	682	—	—	—	—	—	100	377	2.327	230	—	—	12.542	20.639	
1909...	3.575	410	272	220	370	—	—	—	—	—	100	385	2.403	230	—	—	12.542	20.507	
1910...	3.493	410	268	220	520	—	—	—	—	—	100	413	2.677	230	—	75	12.542	20.948	
1911...	3.746	446	287	220	—	—	—	—	—	—	137	441	2.959	230	—	158	12.542	21.166	
1912...	3.792	457	300	220	—	—	—	—	—	—	—	473	3.256	230	—	—	12.708	21.436	
1913...	3.741	494	341	220	10	—	—	—	—	—	—	502	3.558	230	—	—	12.875	21.971	
1914...	4.521	777	342	220	—	—	7.000	—	—	—	—	609	4.603	230	—	—	7.438	25.740	
1915...	4.636	—	342	220	—	—	11.000	—	—	—	—	737	6.032	230	—	—	2.000	25.197	
1916...	5.210	410	342	220	—	—	2.000	—	—	—	—	646	5.090	230	—	—	2.000	16.148	
1917...	6.129	—	390	220	—	—	—	—	—	—	—	640	5.022	230	—	—	2.000	14.631	
1918...	6.095	—	360	220	12	—	—	—	—	—	—	641	4.985	230	—	—	49.104	61.647	
1919...	12.104	3.913	603	220	—	—	—	—	3.500	—	—	2.271	4.307	230	—	325	12.875	40.348	
1920...	15.386	—	2.955	220	82	—	—	—	4.950	—	—	3.797	6.817	230	—	—	15.375	49.812	
1921...	15.178	—	962	220	—	—	—	—	—	—	—	6.182	8.731	230	—	—	16.764	48.267	
1922...	14.694	—	986	700	325	—	—	—	—	—	—	6.443	10.301	230	—	—	17.227	50.906	
1923...	17.296	—	1.114	700	55	—	—	—	—	—	—	7.041	10.322	230	—	—	19.787	56.545	
1924...	18.682	—	1.080	700	—	—	—	—	—	—	—	7.674	12.389	230	—	—	22.239	62.994	
1925...	21.120	—	1.686	1.000	49	—	—	—	—	—	—	7.667	11.204	230	—	—	26.368	69.324	
1926...	21.758	—	1.437	825	—	—	—	—	—	—	—	8.303	9.532	196	—	—	25.650	67.701	
1927...	42.979	—	3.126	3.500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13.467	65.816	
1928...	43.162	—	3.127	7.000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13.153	56.414	
1929...	43.867	—	3.748	10.000	—	—	—	—	—	6.000	—	—	—	—	—	—	15.457	71.676	
1930...	48.217	—	4.011	15.000	—	—	—	—	—	7.500	—	—	—	—	—	—	18.047	71.676	
1931...	48.735	—	4.270	5.000	—	—	—	—	—	4.000	—	—	—	—	—	—	20.239	62.137	
1932...	45.980	—	4.225	—	—	—	—	2.277	—	6.700	—	—	—	—	—	—	24.393	39.107	
1933...	45.823	—	4.010	—	—	—	—	2.277	—	3.000	—	—	—	—	—	—	25.735	39.107	
1934...	45.206	—	3.834	—	—	—	—	1.947	—	1.000	—	—	—	—	—	—	25.275	35.181	
1935...	45.901	—	3.728	—	—	—	—	1.947	5.000	—	—	—	—	—	—	—	28.611	35.181	
1936...	46.834	—	4.034	—	—	—	—	1.947	—	—	—	—	—	—	—	—	31.416	35.181	
1937...	49.719	—	4.038	500	—	—	—	1.947	—	—	—	—	—	—	—	—	31.898	7.946	
1938...	53.626	—	4.244	11.782	—	—	—	2.484	10.424	2.891	—	—	—	—	—	—	31.599	41.570	
1939...	56.558	—	4.600	5.066	—	—	64.195	3.197	7.607	—	—	—	—	—	—	—	34.938	50.064	
1940...	58.685	—	5.200	33.081	—	—	—	—	2.788	3.271	—	—	—	—	—	—	45.304	100.030	
1941...	60.439	—	24.680	7.231	—	—	—	—	—	7.014	—	—	—	—	—	—	59.660	114.346	
1942...	63.576	—	5.840	2.636	—	—	—	—	—	992	—	—	—	—	—	—	83.242	67.486	
1943...	84.020	—	5.835	3.273	—	—	—	—	—	756	—	—	—	—	—	—	109.660	21.208	
1944...	130.172	—	6.110	5.868	—	—	—	—	—	2.604	—	—	—	—	—	—	115.126	7.819	
1945...	152.146	—	7.145	4.989	—	—	—	—	—	17.947	—	—	—	—	—	—	84.316	2.824	
1946...	167.641	—	13.280	11.477	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	104.570	46.696	
1947...	158.683	—	13.660	20.756	—	—	—	—	—	80.000	—	—	—	—	—	—	110.890	63.000	
1948...	182.008	—	28.200	57.018	—	—	—	—	—	100.000	—	—	—	—	—	—	116.376	171.151	
1949...	226.798	—	44.860	158.871	—	—	—	—	—	46.000	—	—	—	—	—	—	122.968	65.354	

TABEL III (vervolg)

Winst- en Verliesrekening
Percentage van de verschillende debetposten t.o.v. het totaal

Tijdvak	Algemene beheerskosten	Patentrecht	Toelagen voor de voorzorginstellingen	Afschrijvingen			Schatkist			Diversen	Te verdelen nettowinsten	Totaal
				op gebouwen, materieel, enz.	op onbetaalde wissels	op gewaarborgde of te verzilveren waarden	Zegelrecht op gemiddelde biljettenomloop	1/4 pCt. per halfjaar op gemiddelde omloop boven 275 miljoen	Tussenkost van de Bank in de Thesauriekosten in de provincie			
1851....	31,1	—	—	1,8	—	—	—	—	—	—	67,1	100,0
1852....	16,9	0,6	—	1,0	—	—	—	—	0,5	—	81,0	100,0
1853....	17,6	1,5	—	1,1	—	—	—	—	—	—	79,8	100,0
1854....	15,7	1,2	—	0,9	—	—	—	—	4,1	—	78,1	100,0
1855....	15,5	0,9	—	1,0	0,2	—	—	—	0,1	—	82,3	100,0
1856....	14,2	1,2	—	0,9	—	—	—	—	0,3	—	83,4	100,0
1857....	13,3	1,2	—	0,8	0,1	—	—	—	0,3	—	84,3	100,0
1858....	15,6	1,6	—	0,9	—	—	—	—	0,3	—	81,6	100,0
1859....	16,3	1,6	—	1,0	—	—	—	—	0,6	—	80,5	100,0
1860....	14,1	1,2	—	1,2	—	—	—	—	—	—	83,5	100,0
1861....	13,3	1,3	—	3,0	0,3	—	—	—	—	—	82,1	100,0
1862....	15,4	1,6	—	1,0	2,6	—	—	—	—	—	79,4	100,0
1863....	16,6	1,5	—	1,3	0,3	—	—	—	—	—	80,3	100,0
1864....	12,1	1,0	—	1,3	10,5	—	—	—	—	—	75,1	100,0
1865....	16,5	1,7	—	1,9	0,2	—	—	—	—	—	79,7	100,0
1866....	15,1	1,4	—	1,8	3,3	—	—	—	—	—	78,4	100,0
1867....	21,1	1,9	—	2,4	—	—	—	—	—	—	74,6	100,0
1868....	21,8	1,4	—	2,6	—	—	—	—	2,9	—	71,3	100,0
1869....	20,4	1,1	—	4,4	—	—	1,6	—	—	—	72,5	100,0
1870....	23,4	1,2	0,1	3,9	1,8	—	1,5	—	—	3,2	64,9	100,0
1871....	14,7	1,0	—	5,1	—	—	1,3	—	2,2	0,5	75,2	100,0
1872....	14,8	1,4	—	2,2	1,3	—	1,4	—	2,0	0,1	76,8	100,0
1873....	11,7	1,7	0,1	1,6	0,5	—	1,3	1,9	1,3	13,5	66,4	100,0
1874....	11,6	1,6	0,2	1,7	—	—	1,3	1,1	1,4	—	81,1	100,0
1875....	13,8	1,9	0,2	1,7	1,9	—	1,4	1,9	1,6	—	75,6	100,0
1876....	18,2	2,1	0,3	2,5	0,1	—	1,9	3,1	1,9	—	69,9	100,0
1877....	18,6	1,6	0,3	2,6	4,6	—	1,9	3,5	1,9	—	65,0	100,0
1878....	17,7	1,4	0,3	1,0	6,8	—	1,7	2,0	1,8	—	67,3	100,0
1879....	17,6	1,5	0,3	1,2	1,6	—	1,6	1,5	1,8	0,6	72,3	100,0
1880....	17,9	1,6	0,3	1,2	0,9	—	1,6	1,8	1,8	—	72,9	100,0
1881....	15,7	1,7	0,3	1,1	—	1,9	1,4	2,2	1,5	—	74,2	100,0
1882....	12,9	1,6	0,3	0,9	0,5	6,4	1,2	2,0	1,3	—	72,9	100,0
1883....	15,6	2,1	0,3	1,2	0,3	3,6	1,4	2,4	1,4	—	71,7	100,0
1884....	17,0	2,1	0,3	1,3	1,5	1,2	1,5	2,9	1,6	—	70,6	100,0
1885....	17,0	1,9	0,3	1,3	2,0	4,2	1,6	3,0	1,6	—	67,1	100,0
1886....	17,8	1,9	0,3	1,3	4,2	2,7	1,6	3,6	1,6	—	65,0	100,0
1887....	16,9	1,7	0,3	1,3	0,8	2,6	1,7	4,1	1,6	—	69,0	100,0
1888....	17,4	2,0	0,3	1,3	0,3	2,1	1,7	3,8	1,6	—	69,5	100,0
1889....	16,6	1,7	0,3	1,3	2,3	2,8	1,5	3,5	1,5	—	68,5	100,0
1890....	15,7	1,8	0,3	1,3	4,7	3,5	1,6	4,2	1,4	—	65,5	100,0
1891....	17,7	1,9	0,3	1,4	0,5	5,4	1,7	4,9	1,6	—	64,6	100,0
1892....	18,9	1,9	0,3	1,5	1,3	6,9	1,9	5,9	1,6	—	59,8	100,0
1893....	18,5	1,8	0,3	1,4	1,1	9,9	1,8	5,9	1,7	—	57,6	100,0
1894....	17,8	1,8	0,3	1,4	2,3	10,2	1,9	6,5	1,5	—	56,3	100,0
1895....	18,0	1,8	0,3	1,4	2,0	10,1	2,0	7,6	1,6	—	55,2	100,0
1896....	17,3	1,7	0,3	1,3	3,7	5,2	2,0	7,3	1,5	—	59,7	100,0
1897....	17,2	1,7	0,3	1,3	5,1	3,8	1,9	7,7	1,4	—	59,6	100,0
1898....	16,6	1,8	0,3	1,3	5,3	4,5	1,9	8,2	1,4	—	58,7	100,0
1899....	15,5	1,6	0,3	1,1	7,7	4,4	1,8	8,5	1,2	—	57,9	100,0

Tijdvak	Algemene beheerskosten	Patentrecht	Toelagen voor de voorzorginstellingen	Afschrijvingen					Diverse voorzieningsfondsen en afschrijvingsrekeningen	Statutaire reserve	Fiscale voorziening	Reservefonds	Schatkist				Diversen	Te verdelende nettowinsten	Totaal
				op gebouwen, materieel, enz.	op onbetaalde wissels	op overheidsfondsen	op gewaarborgde of te verzilveren waarden	voorzien bij de wet van 19-7-1932					Zegelrecht op gemiddelde biljettenomloop	1/4 pCt. per halfjaar op gemiddelde omloop boven 275 miljoen	Tussenkost van de Bank in de Thesauriekosten in de provincie	Zegelrecht van de Staat op de fiduciaire geldsomloop			
1900....	14,7	1,5	0,3	—	5,7	4,7	—	—	—	—	2,0	1,6	8,3	1,3	—	0,4	59,5	100,0	
1901....	14,8	1,5	0,3	—	2,8	5,1	—	—	—	—	0,6	1,7	9,1	1,3	—	—	62,8	100,0	
1902....	16,7	1,9	0,3	—	0,3	0,5	—	—	—	—	0,6	1,9	10,2	1,4	—	—	66,2	100,0	
1903....	15,5	1,8	0,3	—	3,7	4,3	—	—	—	—	0,5	1,7	9,6	1,3	—	—	61,3	100,0	
1904....	15,9	1,8	0,3	—	4,1	2,7	—	—	—	—	0,5	1,8	9,8	1,3	—	—	61,8	100,0	
1905....	17,2	1,8	0,3	0,4	3,8	—	—	—	—	—	0,5	1,8	10,6	1,2	—	—	62,4	100,0	
1906....	17,5	1,7	1,6	0,7	4,7	—	—	—	—	—	0,5	1,8	10,5	1,2	—	—	59,8	100,0	
1907....	15,9	1,6	3,9	2,0	3,2	—	—	—	—	—	0,5	1,7	10,7	1,1	—	—	59,4	100,0	
1908....	17,0	2,0	1,2	1,1	3,3	—	—	—	—	—	0,5	1,8	11,3	1,1	—	—	60,7	100,0	
1909....	17,4	2,0	1,3	1,1	1,8	—	—	—	—	—	0,5	1,9	11,7	1,1	—	—	61,2	100,0	
1910....	16,7	2,0	1,3	1,0	2,5	—	—	—	—	—	0,5	2,0	12,8	1,1	—	0,3	59,8	100,0	
1911....	17,7	2,1	1,4	1,0	—	—	—	—	—	—	0,6	2,1	14,0	1,1	—	0,8	59,2	100,0	
1912....	17,7	2,1	1,4	1,0	—	—	—	—	—	—	—	2,2	15,2	1,1	—	—	59,3	100,0	
1913....	17,0	2,2	1,6	1,0	—	—	—	—	—	—	—	2,3	16,2	1,1	—	—	58,6	100,0	
1914....	17,5	3,0	1,3	0,9	—	—	27,2	—	—	—	—	2,4	17,9	0,9	—	—	28,9	100,0	
1915....	18,4	—	1,4	0,9	—	—	43,7	—	—	—	—	2,9	23,9	0,9	—	—	7,9	100,0	
1916....	32,3	2,5	2,1	1,4	—	—	12,4	—	—	—	—	4,0	31,5	1,4	—	—	12,4	100,0	
1917....	41,9	—	2,7	1,5	—	—	—	—	—	—	—	4,4	34,3	1,5	—	—	13,7	100,0	
1918....	9,9	—	0,6	0,4	—	—	—	—	—	—	—	1,0	8,1	0,3	—	—	79,7	100,0	
1919....	30,0	9,7	1,5	0,5	—	—	—	—	8,7	—	—	5,6	10,7	0,6	—	0,8	31,9	100,0	
1920....	30,9	—	5,9	0,4	0,2	—	—	—	9,9	—	—	7,6	13,7	0,5	—	—	30,9	100,0	
1921....	31,5	—	2,0	0,4	—	—	—	—	—	—	—	12,8	18,1	0,5	—	—	34,7	100,0	
1922....	28,9	—	1,9	1,4	0,6	—	—	—	—	—	—	12,7	20,2	0,5	—	—	33,8	100,0	
1923....	30,6	—	2,0	1,2	0,1	—	—	—	—	—	—	12,5	18,2	0,4	—	—	35,0	100,0	
1924....	29,6	—	1,7	1,1	—	—	—	—	—	—	—	12,2	19,7	0,4	—	—	35,3	100,0	
1925....	30,5	—	2,4	1,4	0,1	—	—	—	—	—	—	11,1	16,2	0,3	—	—	38,0	100,0	
1926....	32,1	—	2,1	1,2	—	—	—	—	—	—	—	12,3	14,1	0,3	—	—	37,9	100,0	
1927....	33,4	—	2,4	2,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10,4	—	51,1	100,0	
1928....	35,1	—	2,6	5,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10,7	—	45,9	100,0	
1929....	29,1	—	2,5	6,6	—	—	—	—	—	4,0	—	—	—	—	10,3	—	47,5	100,0	
1930....	29,3	—	2,4	9,1	—	—	—	—	—	4,6	—	—	—	—	11,0	—	43,6	100,0	
1931....	33,8	—	2,9	3,5	—	—	—	—	—	2,8	—	—	—	—	14,0	—	43,0	100,0	
1932....	37,5	—	3,4	—	—	—	—	1,9	—	5,4	—	—	—	—	19,9	—	31,9	100,0	
1933....	38,2	—	3,3	—	—	—	—	1,9	—	2,5	—	—	—	—	21,5	—	32,6	100,0	
1934....	40,2	—	3,4	—	—	—	—	1,7	—	0,9	—	—	—	—	22,5	—	31,3	100,0	
1935....	38,1	—	3,1	—	—	—	—	1,6	4,2	—	—	—	—	—	23,8	—	29,2	100,0	
1936....	39,2	—	3,4	—	—	—	—	1,6	—	—	—	—	—	—	26,3	—	29,5	100,0	
1937....	37,9	—	3,1	0,4	—	—	—	1,5	—	—	—	—	—	—	24,3	6,0	26,8	100,0	
1938....	33,8	—	2,7	7,4	—	—	—	1,6	6,6	1,8	—	—	—	—	19,9	—	26,2	100,0	
1939....	25,0	—	2,1	2,2	—	—	28,4	1,4	3,4	—	—	—	—	—	15,4	—	22,1	100,0	
1940....	23,6	—	2,1	13,3	—	—	—	—	1,1	1,3	—	—	—	—	18,3	—	40,3	100,0	
1941....	22,1	—	9,0	2,7	—	—	—	—	—	2,6	—	—	—	—	21,8	—	41,8	100,0	
1942....	28,4	—	2,6	1,2	—	—	—	—	—	0,4	—	—	—	—	37,2	—	30,2	100,0	
1943....	37,4	—	2,6	1,5	—	—	—	—	—	0,3	—	—	—	—	48,8	—	9,4	100,0	
1944....	48,6	—	2,3	2,2	—	—	—	—	—	1,0	—	—	—	—	43,0	—	2,9	100,0	
1945....	36,4	—	1,7	1,2	—	—	—	—	—	4,3	—	—	—	—	20,1	0,7	35,6	100,0	
1946....	40,1	—	3,2	2,7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25,0	11,2	17,8	100,0	
1947....	27,2	—	2,3	3,6	—	—	—	—	—	13,7	—	—	—	—	19,0	10,8	23,4	100,0	
1948....	22,9	—	3,5	7,2	—	—	—	—	—	12,6	—	—	—	—	14,7	21,5	17,6	100,0	
1949....	28,4	—	5,6	19,9	—	—	—	—	—	5,7	—	—	—	—	15,4	8,2	16,8	100,0	

TABEL IV

NATIONALE BANK VAN BELGIE
Gemiddeld jaarlijks bedrag van de biljettenomloop

Jaar	Biljetten van de Nationale Bank van België (1)		Biljetten van de Société Générale de Belgique (2)		Totaal in omloop (3)	
	Millioenen franken	pCt.	Millioenen franken	pCt.	Millioenen franken	pCt.
1851.....	31,8	59,55	21,6	40,45	53,4	100
1852.....	58,3	87,01	8,7	12,99	67,0	100
1853.....	75,4	92,18	6,4	7,82	81,8	100
1854.....	89,1	93,89	5,8	6,11	94,9	100
1855.....	96,8	96,61	3,4	3,39	100,2	100
1856.....	98,9	99,60	0,4	0,40	99,3	100
1857.....	105,0	99,62	0,4	0,38	105,4	100
1858.....	111,0	99,64	0,4	0,36	111,4	100
1859.....	112,9	99,65	0,4	0,35	113,3	100
1860.....	111,9	99,73	0,3	0,27	112,2	100
1861.....	114,2	99,74	0,3	0,26	114,5	100
1862.....	117,1	99,74	0,3	0,26	117,4	100
1863.....	115,5	99,74	0,3	0,26	115,8	100
1864.....	110,9	99,73	0,3	0,27	111,2	100
1865.....	114,4	99,74	0,3	0,26	114,7	100

(1) Gemiddelde globale omloop uit de twaalf staten per einde maand.

(2) Biljetten van de Société Générale de Belgique: gemiddelde van de cijfers bij het begin en het einde van het jaar.

(3) Benaderende bedragen.

Verdeling per coupure

Jaar	1.000 frank		500 frank		100 frank		50 frank		20 frank		Totaal	
	In millioenen franken	pCt.	In millioenen franken	pCt.	In millioenen franken	pCt.	In millioenen franken	pCt.	In millioenen franken	pCt.	In millioenen franken	pCt.
1866.....	61,0	50,74	13,4	11,15	34,4	28,59	6,1	5,06	5,3	4,46	120,2	100
1867.....	63,3	52,17	12,8	10,56	34,4	28,34	6,3	5,20	4,5	3,73	121,3	100
1868.....	74,7	51,01	15,0	10,24	42,3	28,87	7,9	5,37	6,6	4,51	146,5	100
1869.....	82,0	46,24	20,3	11,46	56,4	31,78	7,8	4,40	10,8	6,12	177,3	100
1870.....	80,4	42,89	18,5	9,87	65,8	35,10	7,3	3,90	15,4	8,24	187,4	100
1871 (4).....	101,4	44,35	16,4	7,17	83,8	36,64	6,7	2,94	20,4	8,90	228,7	100
1872 (4).....	130,0	43,66	16,2	5,45	114,5	38,47	3,9	1,31	33,1	11,11	297,7	100
1873.....	150,0	45,12	23,5	7,08	120,8	36,32	3,2	0,96	35,0	10,52	332,5	100
1874.....	118,9	38,88	19,0	6,21	126,8	41,48	2,1	0,69	38,9	12,74	305,7	100
1875.....	123,0	38,02	18,5	5,71	137,4	42,48	1,5	0,46	43,1	13,33	323,5	100
1876.....	129,1	38,70	21,6	6,46	136,7	40,96	11,8	3,55	34,5	10,33	333,7	100
1877.....	136,6	40,15	26,4	7,77	133,3	39,19	27,5	8,07	16,4	4,82	340,2	100
1878.....	124,3	39,41	24,1	7,64	126,9	40,23	26,3	8,34	13,8	4,38	315,4	100
1879.....	125,6	40,83	22,3	7,24	122,6	39,86	23,9	7,77	13,2	4,30	307,6	100

(4) Omloop per 31 December; de algemene gemiddelde jaarlijkse omloop voor de jaren 1871 en 1872 bedroeg resp. 202,2 en 251,9 miljoen frank. (Rapport de la Banque de 1873, blz. 22.)

TABEL IV (vervolg)

Gemiddeld jaarlijks bedrag van de biljettenomloop

Verdeling per coupure

Jaar	1.000 frank		500 frank		100 frank		50 frank		20 frank		Totaal	
	In miljoenen franken	pCt.	In miljoenen franken	pCt.	In miljoenen franken	pCt.	In miljoenen franken	pCt.	In miljoenen franken	pCt.	In miljoenen franken	pCt.
1880.....	128,3	40,90	23,3	7,42	124,3	39,62	22,9	7,32	14,8	4,74	313,6	100
1881.....	127,2	38,50	23,2	7,03	133,5	40,38	25,0	7,55	21,6	6,54	330,5	100
1882.....	117,0	35,12	24,5	7,35	140,4	42,13	26,7	8,—	24,6	7,40	333,2	100
1883.....	112,4	33,39	24,4	7,24	145,6	43,25	27,5	8,18	26,7	7,94	336,6	100
1884.....	112,8	33,03	23,7	6,95	151,8	44,45	27,7	8,11	25,5	7,46	341,5	100
1885.....	114,9	33,17	16,8	4,86	160,1	46,22	27,4	7,92	27,1	7,83	346,3	100
1886.....	118,4	33,26	14,4	4,04	167,9	47,19	27,2	7,65	28,0	7,86	355,9	100
1887.....	120,7	32,60	20,6	5,57	168,8	45,60	28,5	7,68	31,7	8,55	370,3	100
1888.....	115,5	31,99	21,9	6,07	164,0	45,43	27,8	7,69	31,8	8,82	361,0	100
1889.....	115,9	31,90	21,1	5,80	164,3	45,22	27,8	7,66	34,2	9,42	363,3	100
1890.....	121,8	31,86	21,9	5,73	171,5	44,86	29,3	7,67	37,8	9,88	382,3	100
1891.....	123,5	31,59	22,0	5,62	175,1	44,77	30,2	7,72	40,3	10,30	391,1	100
1892.....	128,3	31,62	22,4	5,53	182,4	44,94	31,3	7,72	41,4	10,19	405,8	100
1893.....	129,4	31,42	23,1	5,61	190,4	46,22	32,1	7,78	36,9	8,97	411,9	100
1894.....	130,2	30,32	24,1	5,62	195,1	45,43	32,9	7,67	47,0	10,96	429,3	100
1895.....	136,7	30,36	25,9	5,75	201,3	44,69	34,4	7,64	52,1	11,56	450,4	100
1896.....	132,5	29,33	26,9	5,97	200,5	44,39	35,4	7,83	56,4	12,48	451,7	100
1897.....	139,5	29,26	28,0	5,88	208,8	43,82	37,9	7,94	62,5	13,10	476,7	100
1898.....	149,6	30,19	28,1	5,68	212,0	42,78	38,1	7,69	67,7	13,66	495,5	100
1899.....	159,4	29,63	30,8	5,72	225,8	41,97	42,4	7,89	79,6	14,79	538,0	100
1900.....	168,4	29,22	32,6	5,65	240,3	41,68	47,6	8,27	87,6	15,18	576,5	100
1901.....	170,3	28,42	33,8	5,64	250,7	41,84	51,5	8,58	93,0	15,52	599,3	100
1902.....	172,7	27,79	35,0	5,64	261,1	42,—	53,9	8,67	98,8	15,90	621,5	100
1903.....	173,1	27,18	34,9	5,48	268,8	42,21	55,6	8,74	104,4	16,39	636,8	100
1904.....	173,9	26,92	35,3	5,46	271,8	42,07	56,5	8,76	108,5	16,79	646,0	100
1905.....	184,9	27,31	37,4	5,53	275,9	40,76	61,2	9,05	117,4	17,35	676,8	100
1906.....	196,2	27,93	40,9	5,83	260,8	37,14	71,4	10,16	133,1	18,94	702,4	100
1907.....	198,0	26,63	40,9	5,49	289,3	38,92	71,6	9,64	143,6	19,32	743,4	100
1908.....	160,3	21,28	72,1	9,58	297,7	39,53	73,6	9,77	149,4	19,84	753,1	100
1909.....	182,3	23,66	54,9	7,13	301,7	39,16	76,5	9,93	155,0	20,12	770,4	100
1910.....	198,3	24,—	51,4	6,22	320,9	38,85	84,0	10,16	171,6	20,77	826,2	100

TABEL IV (vervolg)

Gemiddeld jaarlijks bedrag van de biljettenomloop
Verdeling per coupure

Jaar	10.000 frank		1.000 frank		500 frank		100 frank		50 frank		20 frank		5 frank		2 frank		1 frank		Totaal	
	In millioenen	pCt.	In millioenen	pCt.	In millioenen	pCt.	In millioenen	pCt.	In millioenen	pCt.	In millioenen	pCt.	In millioenen	pCt.	In millioenen	pCt.	In millioenen	pCt.	In millioenen	pCt.
1911.....	—	—	210	23,80	53	6,02	342	38,80	91	10,26	186	21,12	—	—	—	—	—	—	882	100
1912.....	—	—	216	22,85	53	5,57	371	39,21	100	10,61	206	21,76	—	—	—	—	—	—	946	100
1913.....	—	—	211	21,03	52	5,18	399	36,13	113	11,29	229	22,76	—	—	—	—	—	—	1.004	100
1914.....	—	—	292	23,94	61	5,03	440	37,13	128	10,52	271	22,21	19	1,54	4	0,35	3	0,28	1.218	100
1915 (1).....	—	—	383	21,19	68	3,80	753	41,74	140	7,76	158	19,85	77	4,26	13	0,70	13	0,70	1.805	100
1916 (1).....	—	—	422	20,92	64	3,14	923	45,69	132	6,52	358	17,73	87	4,31	15	0,75	19	0,94	2.020	100
1917 (1).....	—	—	477	21,30	63	2,82	1.036	46,24	131	5,85	379	16,89	99	4,44	24	1,05	32	1,41	2.241	100
1918 (1).....	—	—	543	20,47	64	2,42	1.291	48,68	130	4,92	416	15,68	116	4,37	36	1,36	55	2,10	2.651	100
1919 (1).....	—	—	1.797	30,15	193	3,24	2.641	44,30	155	2,60	791	13,28	232	3,89	60	1,—	92	1,54	5.961	100
1920 (1).....	—	—	2.033	34,99	196	3,37	2.300	39,59	316	5,43	713	12,27	172	2,97	13	0,22	67	1,16	5.810	100
1921 (1).....	—	—	2.080	33,17	186	2,96	2.776	44,27	373	5,96	633	10,09	157	2,50	2	0,04	63	1,—	6.270	100
1922 (1).....	—	—	2.049	31,67	216	3,34	3.012	46,56	390	6,03	579	8,95	161	2,50	1	0,02	61	0,93	6.469	100
1923.....	—	—	2.194	31,16	254	3,61	3.382	48,03	440	6,24	582	8,27	171	2,43	—	—	18	0,25	7.041	100
1924.....	—	—	2.428	31,64	277	3,61	3.763	49,05	460	5,99	572	7,45	173	2,26	—	—	1	—	7.674	100
1925.....	—	—	2.431	31,71	313	4,08	3.781	49,31	436	5,68	532	6,95	174	2,27	—	—	—	—	7.667	100
1926 (2).....	—	—	3.164	36,53	405	4,68	3.925	46,32	454	6,25	(2) 535	6,17	(2) 178	2,05	—	—	—	—	8.661	100
1927.....	—	—	4.076	39,17	588	5,65	4.526	43,49	483	4,64	546	5,25	188	1,80	—	—	—	—	10.407	100
1928.....	—	—	4.711	40,19	841	7,17	4.867	41,52	536	4,58	565	4,82	202	1,72	—	—	—	—	11.722	100
1929.....	0,3	—	5.513	40,45	1.239	9,09	5.508	40,41	580	4,26	575	4,22	215	1,57	—	—	—	—	13.630	100
1930.....	224	1,42	6.349	40,21	1.825	11,56	6.037	38,23	595	3,76	552	3,50	209	1,32	—	—	—	—	15.791	100
1931.....	643	3,67	7.421	42,31	2.196	12,52	6.062	34,56	569	3,24	496	2,83	152	0,87	—	—	—	—	17.539	100
1932.....	978	5,22	8.477	45,23	2.412	12,87	5.967	31,84	568	3,03	255	1,36	85	0,45	—	—	—	—	18.742	100
1933.....	956	5,30	8.279	45,94	2.422	13,44	5.642	31,31	567	3,15	110	0,61	46	0,25	—	—	—	—	18.022	100
1934.....	887	5,02	8.176	46,31	2.371	13,43	5.568	31,54	542	3,07	78	0,44	33	0,19	—	—	—	—	17.655	100
1935 (3).....	1.518	7,46	9.606	47,25	2.738	13,47	5.825	28,65	(3) 502	2,47	93	0,46	49	0,24	—	—	—	—	20.331	100
1936.....	2.329	10,44	10.554	47,32	2.811	12,60	6.046	27,11	481	2,16	33	0,15	50	0,22	—	—	—	—	22.304	100
1937.....	2.460	10,82	10.685	46,99	2.879	12,66	6.164	27,11	478	2,10	23	0,10	49	0,22	—	—	—	—	22.738	100
1938.....	2.195	9,77	10.434	46,43	3.079	13,70	6.223	27,69	478	2,12	19	0,09	44	0,20	—	—	—	—	22.472	100
1939.....	2.477	10,09	11.427	46,56	3.541	14,42	6.663	26,74	471	1,92	17	0,07	49	0,20	—	—	—	—	24.545	100
1940 (4).....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10 frank		5 frank		—	—	31.835	—
1941 (5).....	4.949	11,65	19.063	44,86	5.951	14,—	10.891	25,63	1.135	2,67	349	0,82	—	—	156	0,37	—	—	42.494	100
1942 (5).....	6.664	11,25	28.058	47,37	8.129	13,72	14.139	23,87	1.362	2,30	733	1,24	—	—	147	0,25	—	—	59.232	100
1943 (5).....	6.623	8,51	39.478	50,70	11.416	14,66	17.739	22,78	1.570	2,02	868	1,12	—	—	165	0,21	—	—	77.859	100
1944 eerste 19 halve maand (5).....	6.475	6,79	50.581	53,07	14.225	14,93	20.897	21,93	1.954	2,05	1.027	1,08	—	—	142	0,15	—	—	95.301	100
1944 laatste 5 halve maanden.....	—	—	8.294	24,94	14.251	42,84	6.236	18,75	2.572	7,73	1.186	3,57	452	1,36	271	0,81	—	—	33.262	100
1945.....	—	—	27.040	43,65	20.288	32,75	9.954	16,07	2.765	4,46	1.248	2,01	401	0,65	253	0,41	—	—	61.949	100
1946.....	—	—	48.331	62,75	14.777	19,18	9.423	12,23	2.524	3,28	1.294	1,68	449	0,58	229	0,30	—	—	77.027	100
1947.....	—	—	58.034	72,28	10.641	13,25	8.057	10,03	1.942	2,42	1.085	1,35	367	0,46	170	0,21	—	—	80.296	100
1948.....	—	—	59.743	71,02	12.335	14,66	8.555	10,17	1.934	2,30	1.106	1,32	310	0,37	137	0,16	—	—	84.120	100
1949.....	—	—	63.641	72,12	12.677	14,36	8.950	10,14	1.665	1,89	1.040	1,18	182	0,21	94	0,10	—	—	88.249	100

(1) Van 1915 tot 1922 omvat de chartale geldsomloop de biljetten uitgegeven door de Nationale Bank van België, evenals die uitgegeven door de Société Générale.

(2) Bij besluit van 26 October 1926 werden de biljetten van fr 20 en fr 5 omgezet in muntbiljetten.

(3) Krachtens een overeenkomst van 4 April 1935 zijn de biljetten van fr 50 voor rekening van de Schatkist in omloop.

(4) Ingevolge de oorlog bestaan er voor 1940 geen gegevens betreffende de jaargemiddelden per coupure.

(5) Voor de oorlogsperiode, jaargemiddelden van de Nationale Bank en van de Emissiebank te Brussel te zamen.

TABEL V

BEDRIJVIGHEID VAN DE VERREKENKAMERS

Beweging van het debet

Jaar	Brussel			Antwerpen			Agentschappen			Totaal		
	Duizenden stukken	Verrekenende bedragen (in miljarden franken)	Gemiddelde bedragen per verrekenend stuk (in duizenden franken)	Duizenden stukken	Verrekenende bedragen (in miljarden franken)	Gemiddelde bedragen per verrekenend stuk (in duizenden franken)	Duizenden stukken	Verrekenende bedragen (in miljarden franken)	Gemiddelde bedragen per verrekenend stuk (in duizenden franken)	Duizenden stukken	Verrekenende bedragen (in miljarden franken)	Gemiddelde bedragen per verrekenend stuk (in duizenden franken)
1908.....	84	1,0	11,7	—	—	—	—	—	—	84	1,0	11,7
1909.....	311	3,1	10,0	—	—	—	—	—	—	311	3,1	10,0
1910.....	362	4,4	12,0	—	—	—	—	—	—	362	4,4	12,0
1911.....	484	7,6	15,7	—	—	—	—	—	—	484	7,6	15,7
1912.....	610	8,6	14,2	—	—	—	64	0,2	3,1	674	8,8	13,1
1913.....	684	8,2	12,0	—	—	—	193	0,5	2,6	877	8,7	10,0
1914.....	445	5,1	11,4	—	—	—	176	0,6	3,4	621	5,7	9,1
1919.....	282	9,5	33,7	—	—	—	83	1,1	13,3	365	10,6	28,9
1920.....	817	37,3	45,6	206	15,9	77,2	206	3,6	17,5	1.229	56,8	46,2
1921.....	962	62,7	65,1	484	37,3	77,1	301	5,2	17,3	1.747	105,2	60,2
1922.....	1.330	85,4	64,2	570	37,6	66,0	344	6,0	17,4	2.244	129,0	57,5
1923.....	1.704	120,6	70,8	705	51,8	73,5	717	19,2	26,8	3.126	191,6	61,3
1924.....	1.851	143,3	77,4	723	58,0	80,2	950	28,2	29,7	3.524	229,5	65,1
1925.....	1.894	155,4	82,1	750	64,1	85,5	1.232	31,9	25,9	3.876	251,4	64,9
1926.....	1.985	231,9	116,8	758	69,8	92,1	1.350	42,4	31,4	4.093	344,1	84,1
1927.....	1.869	245,7	131,5	840	67,3	80,1	1.316	55,5	42,2	4.025	368,5	91,5
1928.....	2.037	299,2	146,8	916	76,8	83,8	1.568	67,2	42,9	4.521	443,2	98,0
1929.....	2.177	324,8	149,2	913	80,1	87,7	1.820	78,6	43,2	4.910	483,5	98,5
1930.....	2.087	309,2	148,1	825	71,1	86,2	1.811	73,7	40,7	4.723	454,0	96,1
1931.....	1.940	256,7	132,3	761	57,3	75,3	1.682	59,4	35,3	4.383	373,4	85,2
1932.....	1.941	202,4	104,3	702	45,1	64,2	1.500	45,4	30,3	4.143	292,9	70,7
1933.....	1.922	178,8	93,0	695	32,8	47,2	1.427	40,1	28,1	4.044	251,7	62,2
1934.....	1.889	199,3	105,5	687	31,6	46,0	1.368	37,3	27,3	3.944	268,2	68,0
1935.....	1.880	222,6	118,4	671	33,0	49,2	1.331	44,4	33,4	3.882	300,0	77,3
1936.....	1.890	243,1	128,7	698	34,3	49,1	1.326	47,0	35,4	3.914	324,4	82,9
1937.....	2.000	271,8	135,9	744	45,6	61,3	1.371	55,3	40,3	4.115	372,7	90,6
1938.....	1.966	291,3	148,2	679	39,2	57,7	1.339	55,9	41,7	3.984	386,4	97,0
1939.....	1.757	289,5	164,8	635	36,1	56,9	1.247	56,4	45,2	3.639	382,0	105,0
1940.....	730	294,3	403,4	239	18,4	77,0	478	36,4	76,2	1.447	349,1	241,3
1941.....	589	319,1	541,7	189	19,1	101,1	463	51,3	110,8	1.241	389,5	313,9
1942.....	597	334,5	560,1	193	23,1	119,7	486	61,0	125,5	1.276	418,6	328,0
1943.....	682	477,1	699,5	192	28,0	145,8	498	73,1	146,8	1.372	578,2	421,5
1944.....	499	476,2	954,7	141	24,5	173,8	397	75,5	190,2	1.037	576,2	555,5
1945.....	515	741,3	1.441,0	161	36,0	223,6	514	96,4	187,5	1.190	873,7	734,3
1946.....	894	1.419,5	1.587,7	316	80,2	253,8	803	144,9	180,4	2.013	1.644,6	816,8
1947.....	1.163	2.130,0	1.830,4	467	222,9	477,3	957	186,5	194,9	2.587	2.639,4	981,4
1948.....	1.432	2.577,7	1.800,0	539	318,9	591,7	1.119	218,7	195,4	3.090	3.115,3	1.008,1
1949.....	1.635	2.381,7	1.456,8	576	296,6	514,9	1.176	227,8	193,7	3.387	2.906,1	858,0

TABEL VI

GEMIDDELDE WISSELKOERSEN TE BRUSSEL

Tijdvak	Tegenwaarde in Belgische franken van				Tijdvak	Tegenwaarde in Belgische franken van			
	100 guldens (1)	100 thalers (2)	1 £ sterling Pariteit = 25,22	100 Franse franken Pariteit = 100		100 guldens Pariteit = 208,32	100 marken Pariteit = 123,45	1 £ sterling Pariteit = 25,22	100 Franse franken Pariteit = 100
	(kortlopend papier)		(aan toonder)						
1856....		372,08	25,26	99,76	1880....	209,24	123,82	25,31	100,13
1857....		373,97	25,12	99,42	1881....	209,07	123,87	25,29	100,18
1858....		373,54	25,08	99,84	1882....	208,60	123,60	25,22	100,14
1859....		375,22	24,97	99,49	1883....	209,02	123,79	25,28	100,14
1860....		376,23	25,04	99,58	1884....	208,57	123,64	25,24	100,14
1861....		375,26	25,31	99,91	1885....	209,21	123,96	25,28	100,12
1862....	213,94	373,39	25,21	100,—	1886....	209,02	123,79	25,26	100,08
1863....	213,70	373,45	25,24	99,98	1887....	209,36	124,24	25,35	100,09
1864....	213,14	372,26	25,24	99,99	1888....	209,78	124,15	25,32	100,11
1865....	212,31	369,—	25,18	100,—	1889....	208,86	123,47	25,25	100,06
1866....	212,62	369,12	25,14	100,—	1890....	208,69	123,71	25,25	100,03
1867....	211,86	369,33	25,15	100,01	1891....	209,19	123,94	25,28	100,11
1868....	211,49	368,96	25,18	100,04	1892....	208,35	123,51	25,19	100,07
1869....	210,04	368,33	25,19	100,11	1893....	208,60	123,84	25,22	100,13
1870....	211,68	368,—	25,16	99,99	1894....	208,44	123,55	25,18	100,04
1871....	212,40	373,14	25,31	99,38	1895....	208,15	123,35	25,23	100,03
1872....	211,07	375,12	25,37	99,54	1896....	208,45	123,74	25,24	100,16
1873....	211,70	375,46	25,34	99,74	1897....	208,75	123,74	25,20	100,17
1874....	211,77	370,08	25,19	100,06	1898....	209,90	124,04	25,34	100,23
1875....	211,96	123,03	25,18	100,—	1899....	208,50	123,60	25,27	100,20
1876....	208,33	123,41	25,21	100,10	1900....	208,24	123,06	25,20	100,15
1877....	208,58	123,13	25,16	100,13	1901....	208,42	123,30	25,20	100,11
1878....	208,11	123,—	25,19	100,10	1902....	207,64	123,11	25,20	100,13
1879....	208,70	123,60	25,29	100,13	1903....	208,29	123,27	25,20	100,16
					1904....	208,64	123,39	25,19	100,13
					1905....	208,41	123,19	25,20	100,18
					1906....	208,19	123,24	25,24	100,27
					1907....	208,81	123,22	25,26	100,22
					1908....	208,48	123,29	25,20	100,24

(1) De parikoersen bedragen: 211,65 van 1856 tot 1875 en 208,32 sedert 1876.
(2) Tot 1874 noteringen voor 100 thalers, en sedert 1875 voor 100 marken tegen de parikoers van 123,45.

Tijdvak	Tegenwaarde in Belgische franken van							
	100 guldens Pariteit = 208,32	100 marken Pariteit = 123,45	1 £ sterling Pariteit = 25,22	100 Franse franken Pariteit = 100	100 Oosten- rijkse kronen Pariteit = 105,01	100 lires Pariteit = 100	100 roebels Pariteit = 266,67	100 Zwit- serse franken Pariteit = 100
1909.....	208,71	123,42	25,25	100,28	105,14	99,85	266,54	100,20
1910.....	209,33	123,71	25,32	100,34	105,28	99,82	267,75	100,18
1911.....	209,75	123,85	25,35	100,35	105,36	99,80	267,87	100,24
1912.....	209,83	123,78	25,35	100,42	105,—	99,49	267,21	100,17
1913.....	209,50	124,12	25,40	100,60	105,16	98,88	267,32	100,33
1914 eerste 7 maand.	209,37	123,69	25,33	100,56	105,14	100,17	265,81	100,45

WISSELKOERSEN TE BRUSSEL (*)

Tegenwaarde in Belgische franken

Tijdstip	Parijs 100 Franse franken	Londen 1 pond	Amster- dam 100 gulden	Genève 100 Zwit- serse franken	New-York 1 dollar	Montréal 1 dollar	Keulen 100 marken	Berlijn 100 marken	Italië 100 lire	Kopen- hagen 100 kronen	Stock- holm 100 kronen	Oslo 100 kronen	Lissabon 100 escudo's	Madrid 100 peseta's	Praag 100 kronen	Wenen 100 shilling- gen	War- schau 100 zloty's	Boeda- pest 100 pengő's
1919.....	101,99	32,24	286,40	138,53	7,36	—	27,25	—	83,27	181,29	204,33	193,48	—	144,35	—	—	—	—
1920.....	95,47	50,30	471,64	231,58	13,77	12,15	23,54	—	67,16	214,92	282,23	227,14	—	216,34	21,16	—	—	—
1921.....	100,05	51,91	454,25	234,23	13,44	12,03	16,17	—	57,64	241,—	304,31	201,64	—	181,80	17,17	—	—	—
1922.....	106,78	58,40	508,18	251,12	13,17	12,98	2,89	—	62,31	276,35	345,91	230,90	—	203,44	32,71	—	—	—
1923.....	116,71	88,50	757,57	349,73	19,37	18,98	—	—	88,72	355,25	515,30	321,79	—	278,06	57,32	—	—	—
1924.....	113,03	96,11	831,86	396,33	21,79	21,48	—	—	95,02	363,75	578,71	303,74	—	289,51	64,43	—	—	—
1925.....	100,03	101,78	846,55	407,47	21,07	21,06	—	501,24	83,76	448,39	566,16	379,55	—	302,17	62,58	—	—	—
1926 eerste 10 maand. laatste 2 maand..	95,79 132,63	151,38 174,35	1.250,37 1.437,45	602,61 693,90	31,15 35,91	31,16 35,94	—	742,—	117,42	816,87	835,63	681,34	—	465,85	92,49	439,40	341,39	—
1927.....	140,99	174,64	1.440,81	692,—	35,93	35,98	—	854,40	155,39	956,63	959,97	910,52	—	546,20	106,60	506,50	396,38	—
1928.....	140,75	174,68	1.443,80	691,34	35,90	35,81	—	853,62	185,12	959,90	963,44	935,72	—	612,96	106,48	506,23	401,86	627,12
1929.....	140,71	174,51	1.442,95	692,75	35,93	35,62	—	856,47	188,75	959,67	962,08	957,68	—	595,69	106,40	505,28	402,58	626,16
1929.....	140,71	174,51	1.442,95	692,75	35,93	35,62	—	855,45	188,06	958,50	962,50	958,45	—	527,40	106,42	505,15	402,80	626,60
1930.....	140,63	174,22	1.441,25	694,45	35,83	35,73	—	854,75	187,67	958,15	962,30	958,65	—	418,61	106,24	505,15	401,76	626,60
1931 het jaar eerste 8 maand.. laatste 3 maand..	140,66 — —	— 174,40 131,06	1.443,65 — —	696,15 — —	35,89 — —	— 35,79 30,62	— — —	— 853,40 845,35	— — —	186,76 — —	960,20 961,10 739,05	961,10 959,85 748,75	— — —	— — —	— — —	504,05 — —	— — —	— 625,65 —
1932.....	141,11	125,87	1.448,10	697,20	35,93	31,55	—	853,75	184,11	957,50	964,35	910,52	—	289,45	106,52	—	402,74	—
1933.....	140,65	118,98	1.444,40	693,45	28,96	26,20	—	850,65	186,90	957,40	962,85	910,52	—	299,65	106,67	—	401,74	—
1934 het jaar laatste 10 maand..	141,03 —	108,20 —	1.446,65 —	694,85 —	— 21,32	— —	— —	844,15	183,97	958,38	962,85	910,52	—	292,27	—	—	403,82	—
1935 eerste 3 maand.. laatste 9 maand..	141,24 195,32	103,68 145,57	1.448,45 2.004,05	693,55 962,35	21,40 29,59	21,35 29,43	— —	858,20	181,10	957,21	962,85	910,52	—	292,86	89,59	—	404,16	—
1936 het jaar eerste 9 maand.. laatste 3 maand..	— 195,25 137,97	— — —	— 2.009,21 1.601,89	— 964,10 680,98	— — —	— — —	— — —	— — —	— 233,97 155,95	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —
1937.....	119,99	146,48	1.631,04	679,61	29,63	29,63	—	1.191,60	155,93	654,—	755,24	735,97	132,95	—	103,62	—	561,65	—
1938.....	85,24	144,65	1.628,05	676,89	29,58	29,44	—	1.188,95	155,64	645,92	745,63	726,81	131,35	—	102,79	—	558,32	—
1939.....	74,43	131,54	1.582,83	668,53	29,68	28,45	—	1.189,69	154,20	604,47	712,75	689,05	114,94	—	—	—	—	—
1940 van 1-1 tot 9-5.	63,54	117,09	1.574,59	664,45	29,63	25,28	—	1.190,05	149,50	571,88	704,83	672,45	105,38	—	—	—	—	—
1944 31 December ...	88,30	176,625	1.652,—	—	(1) 43,8275	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1945 31 December ...	88,32	176,625	1.652,—	1.012,75	(1) 43,8275	39,83 (2)	—	—	—	913,26	1.045,12	883,125	—	—	—	—	—	—
1946 31 December ...	36,80	176,625	1.652,—	1.012,75	(1) 43,8275	44,01 (2)	—	—	—	913,26	1.219,36	883,125	176,625	(3) 400,—	87,655	—	—	—
1947 31 December ...	36,80	176,625	1.652,—	1.012,75	(1) 43,8275	44,01 (2)	—	—	—	913,26	1.219,36	883,125	176,625	(3) 400,—	87,655	—	—	—
1948 31 December ...	20,44	176,625	1.652,—	1.012,75	(1) 43,8275	44,01 (2)	—	—	—	913,26	1.219,36	883,125	176,625	(3) 400,—	87,655	—	—	—
1949 18 September ...	—	176,625	1.652,—	1.012,75	(1) 43,8275	44,01 (2)	—	—	—	913,26	1.219,36	883,125	175,31	—	87,655	—	—	—
31 December ...	—	140,—	1.315,79	(*)	(*)	45,4545	—	—	—	723,89	966,52	700,—	173,91	—	100,—	—	—	—

(1) Pariteit aangegeven bij het Internationaal Valutafonds.

(2) Gemiddelde der aankoop- en verkoopkoersen.

(3) Koersen toegepast op stortingen in Belgische franken op de rekening van het « Instituto Español de Moneda Extranjera ».

(*) Met ingang van 1944: officiële wisselkoersen vastgesteld door de Nationale Bank van België krachtens het besluit nr 6 van de Ministerraad van 1 Mei 1944 (Belgisch Staatsblad van 5 September 1944, nr 22). Bovendien bedroegen in 1949, de « officiële wisselkoersen vastgesteld door de in Verrekenkamer te Brussel verenigde bankiers »:

Gemiddelde van 18 tot 30 November 1949: 100 Zwitserse franken = 1.160,604 Belgische franken.

Gemiddelde van de maand December 1949: 100 Zwitserse franken = 1.164,131 Belgische franken.

1 U.S.-dollar = 49,970 Belgische franken.

**VERLOOP VAN DE TARIEVEN TOEGEPAST DOOR DE NATIONALE BANK VAN BELGIE
SEDERT 1851**

A — *Disconto*

Datum der wijzigingen	Geaccepteerde wissels pCt.	Niet geaccepteerde wissels pCt.	Schatkistbons		Rentecoupons van Belgische leningen met minder dan 100 dagen looptijd pCt.
			met minder dan 100 dagen looptijd pCt.	met meer dan 100 dagen looptijd pCt.	
1851 1 Januari	4,—				
1852 27 Mei	3,—	4,—	3,—		
1856 Februari	3,—	4,—	3,—	3,50	
27 September	4,—	5,—	4,—	4,—	
1857 28 Maart	3,50	4,50	3,50	4,—	
13 October	4,50	5,50	4,50	5,—	
22 October	5,50	6,—	5,50	5,50	
26 December	5,—	5,50	5,—	5,—	
1858 2 Januari	4,50	5,—	4,50	4,50	
16 Januari	4,—	4,50	4,—	4,—	
11 Februari	3,50	4,—	3,50	4,—	
23 Maart	3,—	3,50	3,—	3,50	
1859 10 Mei	4,—	4,50	4,—	5,—	
16 Juli	3,—	3,50	3,—	4,—	
1860 4 Februari	4,—	4,50	4,—	4,—	
28 April	3,—	3,50	3,—		
1861 3 Januari	4,—	4,50	4,—		
12 Januari	5,—	5,50	4,—		
11 Februari	4,—	4,50	4,—		
25 Mei	3,—	3,50	4,—		
31 Augustus	4,—	4,50			
1862 25 Januari	3,—	3,50			3,—
17 November	4,—	4,50			4,—
27 December	3,—	3,50			3,—
1863 29 Augustus	4,—	4,50			4,—
2 November	5,—	5,50			5,—
14 November	6,—	6,—			6,—
1864 16 Februari	5,—	5,50			5,—
28 Maart	4,—	4,50			4,—
2 Mei	5,—	5,50			4,—
9 Mei	6,—	6,—			5,—
Juni	6,—	6,—			6,—
10 December	5,—	5,50			5,—
29 December	4,—	4,50			4,—
1865 21 Maart	3,50	4,—			3,50
5 Juni	3,—	3,50			3,—
31 Juli	4,—	4,50			4,—
12 October	5,—	5,50			5,—
11 November	6,—	6,50			6,—
25 December	5,—	5,50			5,—

**VERLOOP VAN DE TARIEVEN TOEGEPAST DOOR DE NATIONALE BANK VAN BELGIE
SEDERT 1851**

A — *Disconto*

Datum der wijzigingen	Geaccepteerde wissels	Niet geaccepteerde wissels	Rentecoupons van Belgische leningen met minder dan 100 dagen looptijd	Aan- en verkoop van buitenlandse waarden
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
1866 27 Februari	4,—	4,50	4,—	
12 Mei	5,—	5,50	5,—	
19 Mei	6,—	6,50	6,—	
28 Juli	5,—	5,50	5,—	
11 Augustus	4,—	4,50	4,—	
8 September	3,—	3,50	3,—	
1867 1 December	2,50	3,—	3,—	
7 December	2,50	3,—	2,50	
1870 17 Januari	2,50	3,—	2,50	4,— (1)
15 Juli	5,—	5,50	5,—	5,—
5 Augustus	6,—	6,50	6,—	
27 Augustus	5,50	6,—	5,50	
20 September	4,50	5,—	4,50	
8 October	3,50	4,—	3,50	
1871 15 Januari	4,—	4,50	4,—	4,—
29 Juli	3,50	4,—	3,50	
28 Augustus	4,—	4,50	4,—	
15 September	4,50	5,—	4,50	
25 September	5,—	5,50	5,—	
30 September	5,50	6,—	5,50	
30 October	5,—	5,50	5,—	
14 November	4,—	4,50	4,—	
26 November	3,50	4,—	3,50	3,50
18 December	3,—	3,50	3,—	3,—
26 December	2,50	3,—	2,50	2,50
		Niet geaccepteerde handelswissels	Rentecoupons van Belgische leningen	
1872 10 April	3,50	4,—	3,50	
22 April	4,—	4,50	4,—	
11 Mei	5,—	5,50	5,—	
6 Juni	4,—	4,50	4,—	
19 Juni	3,50	4,—	3,50	
23 September	4,—	4,50	4,—	
12 October	5,—	5,50	4,—	
26 October	5,50	6,—	5,50	
30 November	5,—	5,50	5,—	
1873 25 Januari	4,50	5,—	4,50	
24 Februari	4,—	4,50	4,—	
6 Maart	3,50	4,—	3,50	
29 Maart	4,—	4,50	4,—	
12 April	4,50	5,—	4,50	
26 April	5,—	5,50	5,—	
15 Mei	5,50	6,—	5,50	
12 Juni	6,—	6,50	6,—	
12 Juli	5,50	6,—	5,50	
19 Juli	5,—	5,50	5,—	
29 Juli	4,50	5,—	4,50	
25 Augustus	4,—	4,50	4,—	

(1) Er zijn twee tussentarieven geweest: op 2 Maart 1870 werd de discontovoet tot 3 pCt. verlaagd; op 1 April viel hij op 2 1/2 pCt. en steeg opnieuw tot 5 pCt. op 15 Juli 1870.

**VERLOOP VAN DE TARIEVEN TOEGEPAST DOOR DE NATIONALE BANK VAN BELGIE
SEDERT 1851**

A — *Disconto*

Datum der wijzigingen	Geaccepteerde wissels pCt.	Niet geaccepteerde handelswissels pCt.	Rentecoupons van Belgische leningen pCt.	Aan- en verkoop van buitenlandse waarden pCt.	Muntbons pCt.
1873 27 September	5,—	5,50	5,—		
2 October	5,50	6,—	5,50		
31 October	6,—	6,50	6,—		
7 November	7,—	7,50	7,—		
4 December	6,—	6,50	6,—		
22 December	6,—	6,50	6,—		6,—
1874 20 Januari	5,—	5,50	5,—		5,—
31 Januari	4,—	4,50	4,—		4,—
14 Maart	5,—	5,50	5,—		5,—
21 Maart	6,—	6,50	6,—		6,—
11 April	5,—	5,50	5,—		5,—
2 Mei	4,50	5,—	4,50		4,50
28 Mei	4,—	4,50	4,—		
8 Augustus	3,50	4,—	3,50		
17 October	4,50	5,—	4,50		
1875 21 Januari	4,—	4,50	4,—		
25 Januari	4,—	4,50	4,—	4,—	
3 Februari	3,—	3,50	3,—	3,—	
19 Maart	4,—	4,50	4,—	4,—	
29 Mei	3,50	4,—	3,50	3,50	
12 Juni	3,—	3,50	3,—	3,—	
21 Augustus	4,—	4,50	4,—	4,—	
2 September	4,50	5,—	4,50	4,50	
27 November	4,—	4,50	4,—	4,—	
23 December	3,50	4,—	3,50	3,50	
1876 5 Februari	3,—	3,50	3,—	3,—	
22 April	2,50	3,—	2,50	2,50	
1877 13 October	3,50	4,—	3,50	3,50	
8 December	2,50	3,—	2,50	2,50	
1878 29 Juni	3,50	4,—	3,50	3,50	
18 October	4,50	5,—	4,50	4,50	
30 November	4,—	4,50	4,—	4,—	
1879 18 Januari	3,50	4,—	3,50	3,50	
8 Februari	3,—	3,50	3,—	3,—	
31 Mei	2,50	3,—	2,50	2,50	
11 October	3,50	4,—	3,50	3,50	
1880 19 Juni	3,—	3,50	3,—	3,—	
13 November	3,50	4,—	3,50	3,50	

VERLOOP VAN DE TARIEVEN TOEGEPAST DOOR DE NATIONALE BANK VAN BELGIE

SEDERT 1851

A — Disconto

Datum der wijzigingen	Geaccepteerde wissels pCt.	Niet Geaccepteerde wissels pCt.	Rentecoupons van Belgische leningen met minder dan 100 dagen looptijd pCt.	Aan- en verkoop van buitenlandse waarden pCt.
1881 30 April	4,50	5,—	4,50	4,50
21 Mei	4,—	4,50	4,—	4,—
9 Juni	3,50	4,—	3,50	3,50
25 Augustus	4,—	4,50	4,—	4,—
15 September	4,50	5,—	4,50	4,50
27 October	5,50	6,—	5,50	5,50
24 December	5,—	5,50	5,—	5,—
1882 23 Januari	6,—	6,—	6,—	6,—
9 Februari	5,—	5,50	5,—	5,—
23 Februari	4,50	5,—	4,50	4,50
25 Maart	4,—	4,50	4,—	4,—
9 Mei	4,50	5,—	4,50	4,50
10 Juni	4,—	4,50	4,—	4,—
24 Juni	3,50	4,—	3,50	3,50
3 Augustus	4,—	4,50	4,—	4,—
28 Augustus	4,50	5,—	4,50	4,50
7 December	4,—	4,50	4,—	4,—
1883 10 Februari	3,50	4,—	3,50	3,50
1884 17 Maart	3,—	3,50	3,—	3,—
31 October	4,—	4,50	4,—	4,—
1885 2 Februari	3,50	4,—	3,50	3,50
24 Februari	3,—	3,50	3,—	3,—
16 November	4,—	4,50	4,—	4,—
29 December	3,50	4,—	3,50	3,50
1886 26 Januari	3,—	3,50	3,—	3,—
13 Maart	2,50	3,—	2,50	2,50
19 April	3,—	3,50	3,—	3,—
17 Mei	4,—	4,50	4,—	4,—
18 Mei	3,—	3,50	3,—	3,—
28 Juni	2,50	3,—	2,50	2,50
1887 12 Mei	3,—	3,50	3,—	3,—
14 Juli	3,50	4,—	3,50	3,50
1888 23 Januari	3,—	3,50	3,—	3,—
24 Februari	2,50	3,—	2,50	2,50
27 Juni	3,—	3,50	3,—	3,—
28 September	3,50	4,—	3,50	3,50
17 October	4,—	4,50	4,—	4,—
29 October	5,—	5,50	5,—	5,—
1889 14 Januari	4,50	5,—	4,50	4,50
11 Februari	3,50	4,—	3,50	3,50
22 April	3,—	3,50	3,—	3,—
30 September	4,—	4,50	4,—	4,—
1890 25 Februari	3,50	4,—	3,50	3,50
17 Maart	3,—	3,50	3,—	3,—
1892 21 Mei	2,50	3,—	2,50	2,50
1893 8 Mei	3,—	3,50	3,—	3,—
1895 16 Maart	2,50	3,—	2,50	2,50
1896 25 April	3,—	3,50	3,—	3,—
1898 19 December	4,—	4,50	4,—	4,—

TABEL VIIa (vervolg)

**VERLOOP VAN DE TARIEVEN TOEGEPAST DOOR DE NATIONALE BANK VAN BELGIE
SEDERT 1851**

A — *Disconto*

Datum der wijzigingen	Geaccepteerde wissels	Niet geaccepteerde wissels	Rentecoupons van Belgische leningen met minder dan 100 dagen	Aan- en verkoop van buitenlandse waarden	Warrants
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
1899 27 Januari	3,50	4,—	3,50	3,50	
9 Juni	4,—	4,50	4,—	4,—	
12 Juli	3,50	4,—	3,50	3,50	
3 October	4,—	4,50	4,—	4,—	
13 October	4,50	5,—	4,50	4,50	
18 October	5,—	5,50	5,—	5,—	
1900 26 Januari	4,50	5,—	4,50	4,50	
8 Februari	4,—	4,50	4,—	4,—	
1901 9 Februari	3,50	4,—	3,50	3,50	
15 Juni	3,—	3,50	3,—	3,—	
1903 24 September	4,—	4,50	4,—	4,—	
25 October	3,50	4,—	3,50	3,50	
28 December	3,—	3,50	3,—	3,—	
1905 30 October	4,—	4,50	4,—	4,—	
1906 16 Mei	3,50	4,—	3,50	3,50	
26 October	4,50	5,—	4,50	4,50	
12 December	4,—	4,50	4,—	4,—	
1907 18 Maart	5,—	5,50	5,—	5,—	
2 November	5,50	6,—	5,50	5,50	
8 November	6,—	6,50	6,—	6,—	
1908 14 Januari	5,—	5,50	5,—	5,—	
16 Februari	4,50	5,—	4,50	4,50	
25 Februari	4,—	4,50	4,—	4,—	
30 Maart	3,50	4,—	3,50	3,50	
13 Juli	3,—	3,50	3,—	3,—	
1909 11 October	3,50	4,—	3,50	3,50	3,50
1910 22 Maart	4,50	5,—	4,50	4,50	4,50
28 Juni	3,50	4,—	3,50	3,50	3,50
30 September	4,50	5,—	4,50	4,50	4,50
21 October	5,—	5,50	5,—	5,—	5,—
1911 13 Januari	4,50	5,—	4,50	4,50	4,50
20 Februari	4,—	4,50	4,—	4,—	4,—
12 Mei	3,50	4,—	3,50	3,50	3,50
15 September	4,50	5,—	4,50	4,50	4,50
22 September	5,50	6,—	5,50	5,50	5,50
27 October	4,50	5,—	4,50	4,50	4,50
1 December	4,50	5,—	4,50	4,50	4,—
1912 31 Mei	4,—	4,50	4,—	4,—	4,—
17 October	5,—	5,50	5,—	5,—	5,—
1914 23 Januari	4,50	5,—	4,50	4,50	4,50
30 Januari	4,—	4,50	4,—	4,—	4,—
30 Juli	5,—	5,50	5,—	5,—	5,—
1 Augustus	6,—	6,50	6,—	6,—	6,—
3 Augustus	7,—	7,50	7,—	7,—	7,—
29 Augustus	6,—	6,50	6,—	6,—	6,—
11 September	5,—	5,50	5,—	5,—	5,—
20 October	4,—	4,50	4,—	4,—	4,—
1919 7 Februari	5,—	5,50	5,—	5,—	5,—
5 Juni	4,—	4,50	4,—	4,—	4,—
2 October	3,50	4,—	3,50	3,50	3,50
1920 1 April	4,50	5,—	4,50	4,50	4,—
29 April	5,50	6,—	5,50	5,50	5,—

**VERLOOP VAN DE TARIEVEN TOEGEPAST DOOR DE NATIONALE BANK VAN BELGIE
SEDERT 1851**

A — *Disconto*

Datum der wijzigingen	Geaccepteerde wissels (*)	Warrants	Niet geaccepteerde wissels		Rentecoupons van Belgische leningen met minder dan 100 dagen looptijd	Aan- en verkoop van buitenlandse waarden
			in een bank gedomici- lieerd	niet in een bank gedomi- cilieerd		
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
1921 20 Mei	5,—	4,50	5,50		5,—	5,—
1922 8 Juni	4,50	4,—	5,—		4,50	4,50
1923 23 Januari	5,50	5,—	5,50	6,—	5,50	5,50
27 Februari	5,50	5,50	5,50	6,—	5,50	5,50
1925 6 November	6,50	6,50	6,50	7,—	6,50	6,50
1 December	7,—	7,—	7,—	7,50 (1)	7,—	7,—
1926 12 Maart	7,50	7,50	7,50	8,—	7,50	7,50
24 April	7,—	7,—	7,—	7,50	7,—	7,—
1927 13 Januari	6,50	6,50	6,50	7,—	6,50	6,50
10 Februari	6,—	6,—	6,—	6,50	6,—	6,—
28 April	5,50	5,50	5,50	6,—	5,50	5,50
23 Juni	5,—	5,—	5,—	5,50	5,—	5,—
17 November	4,50	4,50	4,50	5,—	4,50	4,50
1928 1 Juli	4,—	4,—	4,—	4,50	4,—	4,—
1929 1 Augustus	5,—	5,—	5,—	5,50	5,—	5,—
14 November	4,50	4,50	4,50	5,—	4,50	4,50
1930 1 Januari	3,50	3,50	3,50	4,—	3,50	3,50
1 Mei	3,—	3,—	3,—	3,50	3,—	3,—
1 Augustus	2,50	2,50	2,50	3,—	2,50	2,50
1932 14 Januari	3,50	3,50	3,50	4,—	3,50	3,50
1934 26 April	3,—	3,50	3,—	3,50	3,50	3,50
28 Augustus	2,50	3,—	2,50	3,—	3,—	3,—
1935 16 Mei	2,—	2,50	2,—	2,50	2,50	2,50
1936 1 October	2,—	2,—	2,—	2,50	2,50	2,50
1937 29 October	2,—	2,—	2,—	2,50	2,50	2,—
1938 10 Mei	4,—	4,—	4,—	4,50	4,50	4,—
30 Mei	3,—	3,—	3,—	3,50	3,50	3,—
27 October	2,50	2,50	3,50	3,50	3,50	3,50
1939 17 April	4,—	4,—	5,—	5,—	5,—	5,—
11 Mei	3,—	3,—	4,—	4,—	4,—	4,—
6 Juli	2,50	2,50	3,50		3,50 (2)	3,50
1940 25 Januari	2,—	2,—	3,—		2,—	3,—

(1) Incl. de promessen.

(2) De grens is op 120 dagen gebracht.

(*) Bovendien bestaat er met ingang van 6 Juli 1939 en op 25 Januari 1940 een discontovoet voor « Geaccepteerde of documentaire wissels en bankaccepten uit hoofde van verkopen in het buitenland », dat 1,50 pCt. bedraagt.

TABEL VIIa (vervolg)

**VERLOOP VAN DE TARIEVEN TOEGEPAST DOOR DE NATIONALE BANK VAN BELGIE
SEDERT 1851
A — Disconto**

Datum der wijzigingen	Geaccepteerde wissels		Warrants	Niet geaccep- teerde wissels	Promes- sen	Geaccep- teerde of documen- taire wissels in- of uitvoer van goe- deren vertegen- woordig- gend	Met visa beklede bankaccepten verte- genwoordigend		Rente- coupons van Bel- gische leningen met minder dan 120 dagen looptijd	Aan- en verkoop van buiten- landse waarden
	in een Bank gedomi- cilieerd	niet in de Bank gedomi- cilieerd					invoer van goede- ren	uitvoer van goe- deren		
	pCt.	pCt.					pCt.	pCt.		
1941 7 October	2,—	2,—	2,—	3,—	3,—				2,—	3,—
1945 16 Januari	1,50	1,75	1,50	2,50	3,—	1,—	1,—	1,—		
1946 7 November	2,50	2,75	2,50	3,50	4,—	2,—	2,—	2,—		
16 December	2,50	2,75	2,50	3,50	4,—	2,50	2,—	2,—		
19 December	3,—	3,25	3,—	4,—	4,50	3,—	2,50	2,50		
1947 28 Augustus	3,50	3,75	3,50	4,50	5,—	3,50	3,—	3,—		
1948 19 Februari	3,50	3,75	3,50	4,50	5,—	3,50	3,50	3,—		
1949 6 October	3,25	3,50	3,25	4,50	5,—	Inv. 3,25 Ultv. 2,50	3,25	2,50		

TABEL VIIb

B — Leningen en voorschotten op overheidsfondsen

Datum der wijzigingen	Tarief pCt.	Datum der wijzigingen	Tarief pCt.
1851 2 Januari	4,50	1871 23 September	4,50
29 November	4,—	30 September	5,—
1856 27 September	5,—	30 October	4,—
1857 26 Maart	4,50	1880 24 April	3,50
13 October	5,—	1881 30 April	4,—
22 October	5,50	9 Juni	3,50
26 December	5,—	15 September	4,—
1858 2 Januari	4,50	27 October	5,—
16 Januari	4,—	1882 23 Januari	6,—
1859 10 Mei	5,—	9 Februari	5,—
16 Juli	4,—	23 Februari	4,50
1861 12 Januari	5,—	25 Maart	4,—
11 Februari	4,—	9 Mei	4,50
1863 2 November	5,—	10 Juni	4,—
14 November	6,—	24 Juni	3,50
1864 16 Februari	5,—	3 Augustus	4,—
28 Maart	4,—	28 Augustus	4,50
9 Mei	5,—	7 December	4,—
29 December	4,—	1883 10 Februari	3,50
1865 12 October	5,—	1884 31 October	4,—
11 November	6,—	1885 2 Februari	3,50
25 December	5,—	16 November	4,—
1866 27 Februari	4,—	29 December	3,50
12 Mei	5,—	1886 13 Maart	3,—
19 Mei	6,—	19 April	3,50
28 Juli	5,—	7 Mei	4,—
11 Augustus	4,—	18 Mei	3,50
1870 15 Juli	5,—	28 Juni	3,—
5 Augustus	6,—	1887 11 Mei	3,50
27 Augustus	5,—	1888 23 Januari	3,—
20 September	4,50	27 Juni	3,50
8 October	4,—	28 September	4,—
		29 October	4,50
		1889 14 Januari	4,—
		11 Februari	3,50
		30 September	4,—

TABEL VIb (vervolg)

**VERLOOP VAN DE TARIEVEN TOEGEPAST DOOR DE NATIONALE BANK VAN BELGIE
SEDERT 1851**

B — Leningen en voorschotten op overheidsfondsen

Datum der wijzigingen		Tarief pCt.	Datum der wijzigingen		Tarief pCt.		
1890	25 Februari	3,50	1926	12 Maart	8,50		
1891	11 Juli	3,—		24 April	8,—		
1892	21 Mei	2,50	1927	10 Februari	7,50		
1893	8 Mei	3,—		28 April	7,—		
1895	16 Maart	2,50		28 Juni	6,50		
1898	19 December	3,—		17 November	6,—		
1899	27 Januari	2,50	1928	1 Juli	5,50		
	9 Juni	3,—	1929	1 Augustus	6,50		
	13 October	3,50		14 November	6,—		
1900	26 Januari	3,—	1930	1 Januari	5,—		
1907	18 Maart	3,50		1 Mei	4,—		
	2 November	4,—		1 Augustus	3,50		
	8 November	4,50	1932	14 Januari	4,50		
1908	14 Januari	3,50	1933	9 September	4,—		
	16 Februari	3,—	1934	26 April	3,50		
1911	15 September	4,—		28 Augustus	3,—		
	22 September	5,—	1938	10 Mei	5,—		
	27 October	4,—		30 Mei	4,—		
1912	17 October	5,—	1939	17 April	5,50		
1914	23 Januari	4,50		11 Mei	4,50		
	30 Januari	4,—	Overheidsfondsen				
	30 Juli	5,—	Datum der wijzigingen	met minder dan 120 dagen looptijd pCt.		met meer dan 120 dagen looptijd pCt.	
	1 Augustus	6,—		1939	6 Juli	2,50	3,50
	3 Augustus	7,—	1940	25 Januari	2,—	3,—	
	29 Augustus	6,—					
	11 September	5,—					
	20 October	4,—					
1919	7 Februari	5,—					
1922	8 Juni	5,50					
1923	23 Februari	6,—					
1925	6 November	7,—					
	1 December	7,50					

Datum der wijzigingen	Overheidsfondsen		Schatkistcertificaten					Andere overheidsfondsen pCt.
	met ten hoogste 120 dagen looptijd pCt.	met meer dan 120 dagen looptijd pCt.	met ten hoogste 120 dagen looptijd pCt.	met ten hoogste 8 maanden looptijd pCt.	met ten hoogste 1 jaar looptijd pCt.	met meer dan 1 jaar looptijd pCt.	3,5 pCt. met 5 jaar looptijd (besluit 25-10-1941) pCt.	
1944	20 October	2,—	3,—				(1) 3,50	
1945	3 Mei			2,—	2,1875	2,375	3,—	3,50
1946	7 November			2,—	2,1875	2,375	4,—	4,—
	19 December			2,—	2,1875	2,375	4,50	4,50
1947	28 Augustus			2,—	2,1875	2,375	5,—	5,—

(1) Dat tarief is eveneens toepasselijk op de schatkistcertificaten uitgegeven voor regeling van Belgische financiële verdringen op het buitenland.

TABEL VIII

DISCONTOVOET VAN DE GEACCEPTEERDE WISSELS DER CIRCULATIEBANKEN

Datum der wijzigingen	België	Frankrijk	Engeland	Nederland	Datum der wijzigingen	België	Frankrijk	Engeland	Nederland
1851 Discontovoet op					1858 1 Januari				
1 Januari	4,—	4,—	3,—	2,—	2 Januari	4,50			6,—
1852 1 Januari			2,50		7 Januari			6,—	
3 Maart		3,—			14 Januari			5,—	
22 April			2,—		16 Januari	4,—			
27 Mei	3,—				19 Januari				
1853 6 Januari			2,50		28 Januari			4,—	5,—
20 Januari			3,—		1 Februari				
2 Juni			3,50		4 Februari		4,50	3,50	4,50
1 September			4,—		6 Februari	3,50		3,—	
15 September			4,50		11 Februari				
29 September			5,—		12 Februari				
6 October		4,—			18 Februari		4,—		4,—
26 October				2,50	22 Maart	3,—			
14 November				3,—	1 April				
1854 19 Januari		5,—			10 Juni		3,50		3,50
11 Mei		4,—	5,50		23 September		3,—		
3 Augustus			5,—		9 December			2,50	
1855 5 April			4,50		15 December				3,—
3 Mei			4,—		1859 28 April			3,50	
14 Juni			3,50		3 Mei		4,—		
6 September			4,—		5 Mei			4,50	
13 September			4,50		10 Mei	4,—			
27 September			5,—		2 Juni			3,50	
4 October		5,—	5,50		9 Juni			3,—	
15 October				3,50	14 Juli			2,50	
18 October		6,—	6,—		16 Juli	3,—			
29 October				4,—	4 Augustus		3,50		
1856 31 Maart		5,—			1860 19 Januari			3,—	
29 Mei			5,—		31 Januari			4,—	
28 Juni			4,50		4 Februari	4,—			
22 September				4,50	29 Maart			4,50	
25 September		6,—			12 April			5,—	
27 September	4,—				28 April	3,—			
1 October			5,—		10 Mei			4,50	
6 October			6,—		24 Mei			4,—	
16 October				5,—	8 November			4,50	
13 November			7,—		12 November		4,50		
4 December			6,50		13 November			5,—	
8 December				5,50	15 November			6,—	
18 December			6,—		29 November			5,—	
1857 20 Januari				5,—	31 December			6,—	
2 Maart				4,50	1861 2 Januari		5,50		
24 Maart				4,—	3 Januari	4,—			
28 Maart	3,50				7 Januari			7,—	
2 April			6,50		8 Januari		7,—		
18 Juni			6,—		12 Januari	5,—			
25 Juni		5,50			11 Februari	4,—			
16 Juli			5,50		14 Februari			8,—	
4 Augustus				4,50	14 Maart		6,—		
15 September				5,—	21 Maart		5,—	7,—	
7 October			6,—	5,50	4 April			6,—	
8 October			6,—		11 April			5,—	
12 October		6,50	7,—		16 Mei			6,—	
13 October	4,50				25 Mei	3,—			
14 October				6,—	1 Augustus			5,—	
19 October			8,—		15 Augustus			4,50	
20 October		7,50			29 Augustus			4,—	
22 October	5,50				31 Augustus	4,—		3,50	
5 November			9,—		19 September				
9 November			10,—		26 September		5,50		
10 November		8,—30 d.			1 October		6,—		
11 November		9,—60 d.		7,—	7 November			3,—	
26 November		7,—30 d.			21 November		5,—		
		8,—60 d.			2 December				3,50
5 December		6,—30 d.			9 December				4,—
17 December		7,—60 d.			1862 9 Januari			2,50	
24 December		6,—	8,—		21 Januari		4,50		
26 December	5,—				25 Januari	3,—			3,50
29 December		5,—			6 Februari		4,—		
					27 Maart		3,50		
					2 Mei			3,—	4,—
					22 Mei			2,50	
					10 Juli				

TABEL VIII (vervolg)

DISCONTOVOET VAN DE GEACCEPTEERDE WISSELS DER CIRCULATIEBANKEN

Datum der wijzigingen	België	Frankrijk	Engeland	Nederland	Datum der wijzigingen	België	Frankrijk	Engeland	Nederland
1862 24 Juli			2,—		1865 2 Maart			4,50	
28 Juli				3,50	9 Maart		3,50		
30 October			3,—	4,—	21 Maart	3,50			
6 November		4,—			24 Maart				3,50
17 November	4,—				30 Maart			4,—	
27 December	3,—				4 Mei			4,50	
1863 15 Januari		5,—	4,—		25 Mei		3,—	3,50	
28 Januari			5,—		1 Juni				
12 Februari				3,50	5 Juni	3,—			
19 Februari			4,—		8 Juni				3,—
12 Maart		4,50			15 Juni			3,—	
26 Maart		4,—			27 Juli			3,50	
23 April			3,50		31 Juli	4,—			
30 April			3,—		3 Augustus			4,—	
7 Mei		3,50			28 September			4,50	
16 Mei			3,50		29 September				3,50
21 Mei			4,—		2 October			5,—	
11 Juni		4,—			5 October		4,—	6,—	
10 Augustus				3,—	7 October		5,—	7,—	4,—
29 Augustus	4,—				9 October				
8 October		5,—			12 October	5,—			
31 October				3,50	31 October				4,50
2 November	5,—		5,—		4 November				5,—
5 November			6,—		10 November				5,50
6 November		6,—		4,—	11 November	6,—			
12 November		7,—			17 November				6,—
13 November				4,50	23 November		4,—	6,—	
14 November	6,—				25 December	5,—			
2 December			7,—		28 December			7,—	
3 December			8,—		1866 4 Januari		5,—	8,—	
5 December				5,—	6 Januari				6,50
24 December			7,—		15 Februari		4,50		
1864 20 Januari			8,—		20 Februari				6,—
11 Februari			7,—		22 Februari		4,—	7,—	
16 Februari	5,—				27 Februari	4,—			
25 Februari			6,—		15 Maart			6,—	
24 Maart		6,—			16 Maart				5,50
28 Maart	4,—				22 Maart		3,50		
16 April			7,—		3 Mei			7,—	
2 Mei	5,—		8,—		4 Mei				6,—
5 Mei			9,—		8 Mei			8,—	
6 Mei		7,—			10 Mei		4,—		6,50
9 Mei	6,—	8,—			11 Mei			9,—	
19 Mei			8,—		12 Mei	5,—		10,—	
20 Mei		7,—			19 Mei	6,—			7,—
26 Mei		6,—	7,—		3 Juli				
16 Juni			6,—		26 Juli		3,50		
21 Juni				4,50	28 Juli	5,—			
25 Juli			7,—		9 Augustus				6,50
4 Augustus			8,—		11 Augustus	4,—			
1 September				5,—	16 Augustus			8,—	
8 September			9,—		17 Augustus				6,—
9 September		7,—			23 Augustus		3,—		
13 September				5,50	30 Augustus			6,—	
29 September				6,—	6 September			5,—	
7 October				6,50	8 September	3,—			
13 October		8,—			26 September				5,50
14 October				7,—	27 September			4,50	
3 November		7,—			23 October				5,—
10 November			8,—		8 November			4,—	
24 November		6,—	7,—		20 December			3,50	
30 November				6,50	21 December				4,50
8 December		5,—			1867 3 Januari				4,—
10 December	5,—				5 Februari				3,50
15 December			6,—		7 Februari			3,—	
22 December		4,50			13 Maart				3,—
23 December				6,—	30 Mei			2,50	
29 December	4,—				31 Mei		2,50		
31 December				5,50	18 Juni				2,50
1865 11 Januari				5,—	25 Juli			2,—	
12 Januari			5,50		22 October				3,—
26 Januari			5,—		8 November				3,50
27 Januari				4,50	1 December	2,50			
9 Februari		4,—			1868 1 Februari				3,—
18 Februari				4,—	25 Maart				2,50

TABEL VIII (vervolg)

DISCONTOVOET VAN DE GEACCEPTEEERDE WISSELS DER CIRCULATIEBANKEN

Datum der wijzigingen	België	Frank- rijk	Engel- land	Neder- land	Datum der wijzigingen	België	Frank- rijk	Engel- land	Neder- land
1868 19 November			2,50		1872 19 Juni	3,50			
3 December			3,—		20 Juni			3,—	
1869 1 April			4,—		18 Juli			3,50	
20 April				3,—	18 September			4,—	
6 Mei			4,50		23 September	4,—			3,—
13 Mei				3,50	24 September				
10 Juni			4,—		26 September			4,50	
24 Juni			3,50		2 October				3,50
15 Juli			3,—		3 October			5,—	
19 Augustus			2,50		10 October			6,—	
23 September				4,—	12 October	5,—			4,—
12 October				4,50	16 October				
4 November			3,—	5,—	26 October	5,50			4,50
1870 16 Februari				4,50	5 November			7,—	
1 Maart				4,—	9 November			6,—	5,—
12 April				3,50	13 November				
24 Juni				3,—	28 November	5,—			
15 Juli	5,—				30 November			5,—	
18 Juli		3,50		4,—	12 December				
20 Juli				5,—	1873 9 Januari			4,50	
21 Juli		4,—	3,50		23 Januari			4,—	
23 Juli			4,—		25 Januari	4,50			4,50
27 Juli				5,50	28 Januari				
28 Juli			5,—		30 Januari			3,50	
30 Juli		5,—			12 Februari				4,—
4 Augustus			6,—		24 Februari	4,—			
5 Augustus	6,—			6,—	6 Maart	3,50			
9 Augustus		6,—			26 Maart			4,—	
11 Augustus			5,50		29 Maart	4,—			
18 Augustus			4,50		12 April	4,50			
25 Augustus			4,—		26 April	5,—			4,50
27 Augustus	5,50				6 Mei			4,50	
1 September			3,50		8 Mei			5,—	
2 September				5,50	10 Mei				
15 September			3,—		15 Mei	5,50			
19 September				5,—	17 Mei			6,—	
20 September	4,50				20 Mei				5,—
29 September			2,50		4 Juni			7,—	
30 September				4,50	12 Juni	6,—			
8 October	3,50				13 Juni			6,—	
11 October				4,—	10 Juli			5,—	
1871 15 Januari	4,—				12 Juli	5,50		4,50	
15 Februari				3,50	17 Juli				
2 Maart			3,—		19 Juli	5,—			
13 April			2,50		24 Juli			4,—	
6 Juni				3,—	29 Juli	4,50			
15 Juni			2,25		31 Juli			3,50	
13 Juli			2,—		21 Augustus			3,—	
20 Juli		5,—			25 Augustus	4,—		4,—	
29 Juli	3,50				25 September				
28 Augustus	4,—				27 September	5,—		5,—	
15 September	4,50				29 September				
21 September			3,—		2 October	5,50			
25 September	5,—				14 October		6,—	6,—	
28 September			4,—		18 October			7,—	
30 September	5,50				31 October	6,—			
7 October			5,—		1 November			8,—	
30 October	5,—				4 November				6,—
3 November		6,—			7 November	7,—			
14 November	4,—				8 November		7,—	9,—	
16 November			4,—		12 November				6,50
26 November	3,50				20 November		6,—	8,—	
30 November			3,50		25 November				6,—
14 December			3,—		27 November	5,—		6,—	
18 December	3,—				3 December				5,50
26 December	2,50				4 December	6,—		5,—	
1872 1 Januari			5,—		5 December				5,—
27 Februari		5,—			10 December			4,50	
10 April	3,50				11 December				
22 April	4,—				1874 8 Januari			4,—	
11 Mei	5,—				15 Januari			3,50	
30 Mei			4,—		17 Januari				4,50
5 Juni				2,50	20 Januari	5,—			
6 Juni	4,—				31 Januari	4,—			4,—
13 Juni			3,50		3 Februari				3,50
					17 Februari				
					5 Maart		4,50		

TABEL VIII (vervolg)

DISCONTOVOET VAN DE GEACCEPTEERDE WISSELS DER CIRCULATIEBANKEN

Datum der wijzigingen	België	Frankrijk	Engeland	Nederland	Datum der wijzigingen	België	Frankrijk	Engeland	Nederland
1874 14 Maart	5,—				1879 30 Januari			3,—	
21 Maart	6,—				5 Februari				3,50
11 April	5,—				8 Februari	3,—			
30 April			4,—		13 Maart			2,50	
2 Mei	4,50				10 April			2,—	
28 Mei	4,—		3,50		23 Mei		2,—		
4 Juni		4,—		3,—	28 Mei				3,—
18 Juni			2,50		31 Mei	2,50			
30 Juli			3,—		14 October	3,50			
6 Augustus			4,—		23 October		3,—		
8 Augustus	3,50				6 November			3,—	
20 Augustus			3,50		1880 1 April		2,50		
27 Augustus			3,—		17 Juni			2,50	
15 October			4,—		19 Juni	3,—			
17 October	4,50				14 October		3,50		
16 November			5,—		13 November	3,50			
30 November			6,—		9 December			3,—	
1875 7 Januari			5,—		1881 13 Januari			3,50	
14 Januari			4,—		17 Februari			3,—	
21 Januari	4,—				28 April			2,50	
28 Januari			3,—		30 April	4,50			
3 Februari	3,—				21 Mei	4,—			
18 Februari			3,50		9 Juni	3,50			
19 Maart	4,—				18 Augustus			3,—	
29 Mei	3,50				25 Augustus	4,—	4,—	4,—	
12 Juni	3,—				15 September	4,50			
8 Juli			3,—		6 October			5,—	
29 Juli			2,50		7 October				3,50
12 Augustus			2,—		13 October				4,—
21 Augustus	4,—			3,—	20 October		5,—		
26 Augustus					27 October	5,50			
2 September	4,50				30 November				4,50
7 October			2,50		24 December	5,—			
14 October			3,50		1882 23 Januari	6,—			
21 October			4,—		30 Januari			6,—	5,—
18 November			3,—		9 Februari	5,—			
27 November	4,—				23 Februari	4,50	4,50	5,—	
23 December	3,50				2 Maart		4,—		
30 December			4,—		9 Maart			4,—	
1876 6 Januari			5,—		23 Maart		3,50	3,—	
27 Januari			4,—		25 Maart	4,—			
5 Februari	3,—				9 Mei	4,50			
25 Maart			3,50		17 Mei				4,50
6 April			3,—		30 Mei				4,—
20 April			2,—		10 Juni	4,—			
22 April	2,50				19 Juni				3,50
26 Mei		3,—			24 Juni	3,50			
1877 5 April		2,—			3 Augustus	4,—			
3 Mei			3,—		17 Augustus			4,—	
5 Juli			2,50		28 Augustus	4,50			
12 Juli			2,—		8 September				4,—
30 Augustus			3,—		14 September			5,—	
4 October			4,—		18 September				4,50
11 October			5,—		31 October				5,—
13 October	3,50				7 December	4,—			
29 November			4,—		13 December				5,50
8 December	2,50				1883 25 Januari			4,—	
1878 10 Januari			3,—		10 Februari	3,50			
31 Januari			2,—		22 Februari		3,—	3,50	
28 Maart			3,—		1 Maart			3,—	
2 Mei				3,50	14 Maart				5,—
30 Mei			2,50		3 April				4,50
27 Juni			3,—		7 Mei				4,—
29 Juni	3,50				10 Mei			4,—	
4 Juli			3,50		8 Juni				3,50
1 Augustus			4,—		13 September			3,50	
12 Augustus			5,—		27 September			3,—	
9 October				4,—	1884 7 Februari			3,50	
14 October			6,—		13 Maart			3,—	
16 October		3,—			17 Maart	3,—			
18 October	4,50				3 April			2,50	
21 November			5,—		14 Mei				3,—
30 November	4,—				19 Juni			2,—	
1879 16 Januari			4,—		9 October			3,—	
18 Januari	3,50				30 October			4,—	

TABEL VIII (vervolg)

DISCONTOVOET VAN DE GEACCEPTEERDE WISSELS DER CIRCULATIEBANKEN

Datum der wijzigingen		België	Frank- rijk	Engel- land	Neder- land	Datum der wijzigingen		België	Frank- rijk	Engel- land	Neder- land
1884	31 October	4,—				1890	21 Augustus			4,—	
	6 November			5,—			25 September			5,—	
1885	28 Januari			4,—			18 October				3,—
	2 Februari	3,50					1 November			6,—	3,50
	24 Februari	3,—					7 November				4,—
	19 Maart			3,50			18 November				4,50
	7 Mei			3,—			20 November			5,—	
	14 Mei			2,50			4 December				
	28 Mei			2,—		1891	8 Januari			4,—	
	29 Mei				2,50		21 Januari				4,—
	12 November			3,—			22 Januari			3,50	
	16 November	4,—					28 Januari				3,50
	17 December			4,—			29 Januari			3,—	
	29 December	3,50					10 Februari				3,—
1886	21 Januari			3,—			16 April			3,50	
	26 Januari	3,—					7 Mei			4,—	
	18 Februari			2,—			14 Mei			5,—	
	13 Maart	2,50					4 Juni			4,—	
	19 April	3,—					18 Juni			3,—	
	6 Mei			3,—			2 Juli			2,50	
	7 Mei	4,—					24 September			3,—	
	18 Mei	3,—					29 October			4,—	
	10 Juni			2,50			10 December			3,50	
	28 Juni	2,50				1892	21 Januari			3,—	
	26 Augustus			3,50			7 April			2,50	
	21 October	4,—					28 April			2,—	
	16 December			5,—			19 Mei		2,50		
1887	3 Februari			4,—			21 Mei	2,50			2,50
	10 Maart			3,50			25 Mei				
	24 Maart			3,—			20 October			3,—	
	14 April			2,50		1893	26 Januari			2,50	
	28 April			2,—			4 Mei			3,—	
	12 Mei	3,—					8 Mei	3,—			
	14 Juli	3,50					11 Mei			3,50	
	4 Augustus			3,—			16 Mei				3,—
	1 September			4,—			18 Mei			4,—	
1888	12 Januari			3,50			8 Juni			3,—	
	19 Januari			3,—			15 Juni			2,50	
	23 Januari	3,—					3 Augustus			3,—	
	16 Februari		2,50	2,50			7 Augustus				3,50
	24 Februari	2,50					10 Augustus			4,—	
	15 Maart			2,—			14 Augustus				4,—
	10 Mei			3,—			21 Augustus				5,—
	7 Juni			2,50			24 Augustus			5,—	
	27 Juni	3,—					14 September			4,—	
	9 Augustus			3,—			21 September			3,50	
	13 September		3,50	4,—			5 October			3,—	
	28 September	3,50					13 November				4,—
	4 October		4,50	5,—			8 December				3,50
	17 October	4,—				1894	9 Januari				3,—
	29 October	5,—					1 Februari			2,50	
1889	10 Januari		4,—	4,—			22 Februari			2,—	2,50
	14 Januari	4,50				1895	14 Maart		2,—		
	24 Januari		3,50	3,50			16 Maart	2,50			
	31 Januari			3,—		1896	26 Februari				3,—
	7 Februari		3,—				25 April	3,—			
	11 Februari	3,50					10 September			2,50	
	18 April			2,50			24 September			3,—	
	22 April	3,—					15 October				3,50
	8 Augustus			3,—			22 October			4,—	
	29 Augustus			4,—		1897	21 Januari			3,50	
	26 September			5,—			4 Februari			3,—	
	30 September	4,—					8 April			2,50	
	30 December			6,—			9 April				3,—
1890	20 Februari			5,—			13 Mei			2,—	
	25 Februari	3,50					23 September			2,50	
	6 Maart			4,50			14 October			3,—	
	13 Maart			4,—			1898	7 April		4,—	
	17 Maart	3,—					26 Mei			3,50	
	10 April			3,50			2 Juni			3,—	
	17 April			3,—			30 Juni			2,50	
	26 Juni			4,—							
	31 Juli			5,—							

DISCONTOVOET VAN DE GEACCEPTEERDE WISSELS DER CIRCULATIEBANKEN

Datum der wijzigingen	België	Frankrijk	Engeland	Nederland	Datum der wijzigingen	België	Frankrijk	Engeland	Nederland
1898 30 Augustus				2,50	1907 17 Januari			5,—	6,—
22 September			3,—		12 Maart				
13 October			4,—		18 Maart	5,—			
20 October		3,—			21 Maart		3,50		
19 December	4,—				11 April			4,50	
1899 19 Januari			3,50		15 April				5,50
27 Januari	3,50				23 April				5,—
2 Februari			3,—		25 April			4,—	
9 Juni	4,—				16 Augustus			4,50	
21 Juni				3,—	31 October			5,50	
4 Juli				3,50	2 November	5,50			
12 Juli	3,50				4 November			6,—	
13 Juli			3,50		7 November		4,—	7,—	
19 Juli				4,50	8 November	6,—			
3 October	4,—		4,50	5,—	1908 2 Januari			6,—	
5 October			5,—		9 Januari		3,50		
13 October	4,50				14 Januari	5,—			
18 October	5,—				16 Januari			5,—	
30 November			6,—		20 Januari				4,—
7 December		3,50			23 Januari		3,—	4,—	
21 December		4,50			16 Februari	4,50			
1900 11 Januari		4,—	5,—		25 Februari	4,—			
16 Januari				4,50	5 Maart			3,50	
18 Januari			4,50		19 Maart			3,—	
25 Januari		3,50	4,—		23 Maart				3,50
26 Januari	4,50				30 Maart	3,50			
29 Januari				4,—	28 Mei			2,50	
6 Februari				3,50	5 Juni				3,—
8 Februari	4,—				13 Juli	3,—			
24 Mei			3,50		1909 14 Januari			3,—	
25 Mei		3,—			1 April			2,50	
14 Juni			3,—		19 Juli				2,50
19 Juli			4,—		7 October			3,—	
1901 3 Januari			5,—		11 October	3,50			
7 Februari			4,50		13 October				3,—
9 Februari	3,50				14 October			4,—	
21 Februari			4,—		21 October			5,—	
6 Juni			3,50		9 December			4,50	
13 Juni			3,—		1910 6 Januari			4,—	
14 Juni				3,—	20 Januari			3,50	
15 Juni	3,—				10 Februari			3,—	
31 October			4,—		17 Maart			4,—	
1902 23 Januari			3,50		19 Maart				4,—
6 Februari			3,—		22 Maart	4,50			
2 October			4,—		6 April				5,—
1903 16 Maart				3,50	2 Juni			3,50	
21 Mei			3,50		9 Juni			3,—	
18 Juni			3,—		28 Juni	3,50			
3 September			4,—		16 September				4,—
24 September	4,—				29 September			4,—	
25 October	3,50				30 September	4,50			
28 December	3,—				20 October			5,—	
1904 14 April			3,50		21 October	5,—			
21 April			3,—		1 December			4,50	
20 Juni				3,—	1911 10 Januari				3,50
1905 9 Maart			2,50		13 Januari	4,50			
17 Maart				2,50	26 Januari			4,—	
7 September			3,—		16 Februari			3,50	
28 September			4,—		20 Februari	4,—			
30 October	4,—				9 Maart			3,—	
7 November				3,—	12 Mei	3,50			
1906 5 April			3,50		15 Mei				3,—
28 April				3,50	15 September	4,50			
3 Mei			4,—		21 September		3,50	4,—	
4 Mei				4,50	22 September	5,50			
16 Mei	3,50				30 September				4,—
21 Juni			3,50		27 October	4,50			
13 September			4,—		1912 8 Februari			3,50	
11 October			5,—	5,—	9 Mei			3,—	
19 October			6,—		17 Mei		3,—		
26 October	4,50				31 Mei	4,—			
12 December	4,—				29 Augustus			4,—	
					17 October	5,—	3,50	5,—	
					31 October		4,—		

TABEL VIII (vervolg)

DISCONTOVOET VAN DE GEACCEPTEERDE WISSELS DER CIRCULATIEBANKEN

Datum der wijzigingen	België	Frank- rijk	Engel- land	Neder- land	Datum der wijzigingen	België	Frank- rijk	Engel- land	Neder- land
1913 17 April			4,50		1927 13 Januari	6,50			
25 Juni				5,—	10 Februari	6,—			
2 October			5,—		13 Februari		5,50		
1914 8 Januari			4,50		14 April		5,—		
22 Januari			4,—		21 April			4,50	
23 Januari	4,50				28 April	5,50			
29 Januari		3,50	3,—		23 Juni	5,—			
30 Januari	4,—				13 October				4,50
17 Februari				4,50	17 November	4,50			
24 Februari				4,—	29 December		4,—		
23 Maart				3,50	1928 19 Januari		3,50		
29 Juli				4,50	1 Juli	4,—			
30 Juli	5,—	4,50	4,—		1929 7 Februari			5,50	
31 Juli			8,—		25 Maart				5,50
1 Augustus	6,—	8,—	10,—	6,—	1 Augustus	5,—			
3 Augustus	7,—				26 September			6,50	
6 Augustus			6,—		31 October			6,—	
8 Augustus			5,—		1 November				5,—
20 Augustus		5,—		5,—	14 November	4,50			
29 Augustus	6,—				16 November				4,50
11 September	5,—				21 November			5,50	
20 October	4,—				12 December			5,—	
1915 1 Juli				4,50	1930 1 Januari	3,50			
1916 14 Juli			6,—		16 Januari				4,—
1917 18 Januari			5,50		30 Januari		3,—		
6 April			5,—		6 Februari			4,50	
1919 7 Februari	5,—				6 Maart			4,—	
5 Juni	4,—				7 Maart				3,50
2 October	3,50				20 Maart			3,50	
6 November			6,—		25 Maart				3,—
1920 1 April	4,50				1 Mei	3,—	2,50	3,—	
8 April					1 Augustus	2,50			
15 April			7,—		1931 2 Januari		2,—		2,50
29 April	5,50				24 Januari				2,—
1921 28 April			6,50		14 Mei			2,50	
20 Mei	5,—				16 Mei				2,—
23 Juni			6,—		23 Juli			3,50	
21 Juli			5,50		30 Juli			4,50	
28 Juli		5,50			21 September			6,—	
3 November			5,—		29 September				3,—
1922 16 Februari			4,50		9 October		2,50		
11 Maart		5,—			1932 14 Januari	3,50			
13 April			4,—		18 Februari			5,—	
8 Juni	4,50				10 Maart			4,—	
15 Juni			3,50		17 Maart			3,50	
13 Juli			3,—		19 April				2,50
18 Juli				4,—	21 April			3,—	
1923 23 Januari	5,50				12 Mei			2,50	
5 Juli			4,—		30 Juni			2,—	
12 December				4,50	1933 12 Mei				3,50
1924 10 Januari		5,50			29 Juni				4,50
17 Januari		6,—			15 Juli				4,—
24 Januari				5,—	29 Juli				3,50
11 December		7,—			15 Augustus				3,—
13 December				4,50	19 September				2,50
1925 15 Januari				4,—	1934 8 Februari		3,—		
5 Maart			5,—		26 April	3,—			
9 Juli		6,—			31 Mei		2,50		
6 Augustus			4,50		28 Augustus	2,50			
1 October			4,—		1935 5 April				3,50
3 October				3,50	10 April				4,50
6 November	6,50				16 Mei	2,—			4,—
1 December	7,—				23 Mei		3,—		
3 December			5,—		25 Mei		4,—		
1926 12 Maart	7,50				28 Mei		6,—		5,—
24 April	7,—				1 Juni			5,—	
31 Juli		7,50			20 Juni		5,—		4,—
16 December		6,50			27 Juni		4,—		
					4 Juli				3,50
					6 Juli		3,50		3,—
					18 Juli				5,—
					25 Juli				

DISCONTOVOET VAN DE GEACCEPTEERDE WISSELS DER CIRCULATIEBANKEN

Datum der wijzigingen	België	Frankrijk	Engeland	Nederland	Datum der wijzigingen	België	Frankrijk	Engeland	Nederland
1935 26 Juli				6,—	1938 10 Mei	4,—			
3 Augustus				5,—	12 Mei		2,50		
8 Augustus		3,—			30 Mei	3,—			
17 September				6,—	27 September		3,—		
17 October				5,—	27 October	2,50			
22 October				4,50	24 November		2,50		
5 November				4,—					
14 November		4,—		3,50	1939 3 Januari		2,—		
21 November		5,—			17 April	4,—			
25 November		6,—			11 Mei	3,—			
31 December		5,—			6 Juli	2,50			
					24 Augustus			4,—	
1936 9 Januari		4,—			29 Augustus				3,—
16 Januari				3,—	28 September			3,—	
4 Februari				2,50	26 October			2,—	
6 Februari		3,50							
28 Maart		5,—			1940 25 Januari	2,—			
6 Mei		6,—							
30 Mei				3,50	1941 15 Maart		1,75		
4 Juni				4,50	27 Juni				2,50
23 Juni		5,—							
25 Juni		4,—		4,—	1945 16 Januari	(1)1,50			
30 Juni				3,50	20 Januari		1,625		
7 Juli				3,—					
9 Juli		3,—			1946 7 November	(1)2,50			
24 September		5,—			19 December	(1)3,—			
1 October		3,—							
8 October		2,50			1947 10 Januari		(2)1,75		
15 October		2,—			28 Augustus	(1)3,50			
20 October				2,50	9 October		(2)2,50		
3 December				2,—					
					1948 6 September		(2)3,50		
1937 28 Januari		4,—			30 September		(2)3,—		
14 Juni		6,—							
6 Juli		5,—			1949 6 October	(1)3,25			
3 Augustus		4,—							
2 September		3,50							
12 November		3,—							

(1) Geaccepteerde, in een Bank gedomicilieerde wissels.
(2) Overheidsfondsen en handelspapier verkopen vertegenwoordigend.

NATIONALE BANK VAN BELGIE

Binnenlands crediet

a) Bedrag der binnenlandse gediscoteerde waarden

Tijdvak	In de kantoren		Te Antwerpen		Te Brussel		Totaal		Waarvan niet-handelspapier	
	In mil- lioenen franken	pCt. van het totaal	In mil- lioenen franken	pCt. van het totaal	In mil- lioenen franken	pCt. van het totaal	In mil- lioenen franken	pCt. van het totaal	In mil- lioenen franken	pCt. van het totaal
1853.....							224	100		
1854.....	86	31,6	90	33,1	96	35,3	272	100		
1855.....	119	33,3	112	31,4	126	35,3	357	100		
1856.....	187	39,8	123	26,2	159	34,0	469	100		
1857.....	191	36,7	162	31,1	167	32,2	520	100		
1858.....	215	46,2	111	23,7	140	30,1	466	100		
1859.....	297	51,6	113	19,5	167	28,9	577	100		
1860.....	389	53,2	136	18,7	205	28,1	730	100		
1861.....	429	55,0	164	21,0	187	24,0	780	100		
1862.....	436	56,4	169	21,8	169	21,8	774	100		
1863.....	497	60,5	163	19,8	161	19,7	821	100		
1864.....	474	57,5	171	20,8	179	21,7	824	100		
1865.....	524	59,8	155	17,7	197	22,5	876	100		
1866.....	571	62,8	139	15,4	198	21,8	908	100		
1867.....	585	62,6	134	14,3	215	23,1	934	100		
1868.....	600	63,0	155	16,3	196	20,7	951	100		
1869.....	642	61,9	173	16,7	221	21,4	1.036	100		
1870.....	690	57,2	220	18,3	295	24,5	1.205	100		
1871.....	861	56,6	281	18,5	378	24,9	1.520	100		
1872.....	942	54,5	379	22,0	406	23,5	1.727	100		
1873.....	1.014	52,0	442	22,6	496	25,4	1.952	100		
1874.....	985	52,7	425	22,7	459	24,6	1.869	100		
1875.....	949	51,8	406	22,2	477	26,0	1.832	100		
1876.....	850	55,1	286	18,5	407	26,4	1.543	100		
1877.....	875	55,4	259	16,4	444	28,2	1.578	100		
1878.....	883	58,0	259	17,0	380	25,0	1.522	100		
1879.....	837	54,3	218	14,2	485	31,5	1.540	100		
1880.....	928	56,4	227	13,8	492	29,8	1.647	100		
1881.....	969	54,2	285	16,0	532	29,8	1.786	100		
1882.....	947	51,6	281	15,3	609	33,1	1.837	100		
1883.....	941	57,0	272	16,5	439	26,5	1.652	100		
1884.....	974	58,7	282	17,0	404	24,3	1.660	100		
1885.....	941	56,5	287	17,2	438	26,3	1.666	100		
1886.....	900	55,4	238	14,6	487	30,0	1.625	100		
1887.....	947	52,7	346	19,3	502	28,0	1.795	100		
1888.....	961	52,8	332	18,3	525	28,9	1.818	100	40	2,2
1889.....	982	52,6	338	13,1	546	29,3	1.866	100	30	1,6
1890.....	963	42,9	377	19,2	619	31,6	1.959	100	40	2,0
1891.....	959	47,4	362	17,9	701	34,7	2.022	100	40	2,0
1892.....	909	48,6	257	13,7	707	37,7	1.873	100	40	2,1
1893.....	875	46,6	244	12,9	762	40,5	1.881	100	40	2,1
1894.....	852	45,5	204	10,9	819	43,6	1.875	100	40	2,1
1895.....	896	41,3	221	10,2	1.051	48,5	2.168	100	50	2,3
1896.....	909	42,3	282	13,1	958	44,6	2.149	100	10	0,5
1897.....	934	43,2	287	13,3	943	43,5	2.164	100		
1898.....	947	39,6	337	14,1	1.107	46,3	2.391	100	10	0,4
1899.....	1.036	39,9	434	16,7	1.125	43,4	2.595	100	30	1,2
1900.....	1.166	42,4	443	16,1	1.141	41,5	2.750	100	40	1,5
1901.....	1.105	43,3	399	15,7	1.047	41,0	2.551	100	40	1,6
1902.....	1.083	41,4	454	17,4	1.080	41,2	2.617	100	30	1,1
1903.....	1.084	37,6	648	22,5	1.150	39,9	2.882	100	70	2,4
1904.....	1.107	38,8	677	23,7	1.071	37,5	2.855	100	70	2,4
1905.....	1.140	37,0	796	25,8	1.147	37,2	3.083	100	70	2,3
1906.....	1.308	38,4	1.212	35,6	886	26,0	3.406	100	75	2,2
1907.....	1.379	39,1	1.144	32,5	1.002	28,4	3.525	100	76	2,2
1908.....	1.341	43,9	957	31,3	758	24,8	3.056	100	85	2,8
1909.....	1.378	42,4	946	29,1	930	28,5	3.254	100	98	3,0
1910.....	1.466	43,4	1.138	33,7	772	22,9	3.376	100	90	2,7
1911.....	1.558	43,1	1.307	36,2	748	20,7	3.613	100		
1912.....	1.672	42,4	1.439	36,4	836	21,2	3.947	100		
1913.....	1.736	46,1	1.217	32,3	815	21,6	3.768	100		
1914.....	1.289	41,0	826	26,3	1.031	32,7	3.146	100		
1915.....	475	46,5	136	13,3	409	40,2	1.020	100		
1916.....	587	47,9	167	13,6	472	38,5	1.226	100		
1917.....	557	50,7	125	11,3	418	38,0	1.100	100		
1918.....	435	49,6	89	10,2	353	40,2	877	100		
1919.....	896	68,3	65	4,9	352	28,8	1.312	100		

Binnenlands crediet

a) Bedrag der binnenlandse gediscoteerde waarden

Tijdvak	In de kantoren		Te Antwerpen		Te Brussel		Totaal		Waarvan niet-handelspapier	
	In mil- lioenen franken	pCt. van het totaal	In mil- lioenen franken	pCt. van het totaal	In mil- lioenen franken	pCt. van het totaal	In mil- lioenen franken	pCt. van het totaal	In mil- lioenen franken	pCt. van het totaal
1920.....	2.245	63,5	546	15,4	746	21,1	3.537	100		
1921.....	1.753	58,5	350	11,7	894	29,8	2.997	100		
1922.....	1.639	69,3	461	19,5	265	11,2	2.365	100		
1923.....	2.207	58,5	744	19,7	820	21,8	3.771	100		
1924.....	3.428	61,2	752	13,5	1.407	25,3	5.597	100		
1925.....	3.418	69,4	729	14,8	776	15,8	4.923	100	20	0,4
1926.....	4.045	66,5	840	13,8	1.194	19,7	6.079	100	80	1,3
1927.....	2.794	63,4	700	15,9	911	20,7	4.405	100		
1928.....	4.467	46,0	2.967	30,5	2.278	23,5	9.712	100		
1929.....	6.393	41,6	4.162	27,1	4.817	31,3	15.372	100		
1930.....	5.497	47,3	3.259	28,0	2.858	24,6	11.614	100		
1931.....	4.135	43,7	2.993	31,7	2.326	24,6	9.454	100		
1932.....	3.865	30,9	3.155	25,3	5.479	43,8	12.499	100		
1933.....	3.388	35,4	1.831	19,1	4.350	45,5	9.569	100		
1934.....	3.176	32,8	1.364	14,1	5.130	53,1	9.670	100		
1935.....	3.067	30,3	899	8,9	6.155	60,8	10.121	100		
1936.....	2.972	60,3	283	5,7	1.677	34,0	4.932	100		
1937.....	3.234	60,8	323	6,1	1.761	33,1	5.318	100		
1938.....	3.919	41,9	745	7,9	4.699	50,2	9.363	100		
1939.....	4.151	42,4	818	8,4	4.812	49,2	9.781	100		
1940.....	2.297	38,2	376	6,3	3.339	55,5	6.012	100	1.180	19,6
1941.....	1.388	48,8	69	2,4	1.389	48,8	2.846	100	1.218	42,8
1942.....	1.395	33,9	23	0,6	2.695	65,5	4.113	100	2.666	64,8
1943.....	1.016	27,7	6	0,2	2.647	72,1	3.669	100	2.642	72,0
1944.....	1.087	23,0	3	0,1	3.630	76,9	4.720	100	3.626	76,8
1945.....	1.654	29,8	15	0,3	3.874	69,9	5.543	100	3.381	61,0
1946.....	4.459	11,1	847	2,1	34.809	86,8	40.115	100	27.033	67,4
1947.....	5.478	9,1	887	1,5	53.539	89,4	59.904	100	37.531	62,7
1948.....	9.707	11,5	3.055	3,6	71.300	84,9	84.062	100	56.202	66,9
1949.....	10.889	15,6	1.174	1,7	57.670	82,7	69.733	100	41.870	60,0

Binnenlands crediet

a) Bedrag der binnenlandse gediscoteerde waarden

Enkel handelspapier

Tijdvak	In de kantoren		Te Antwerpen		Te Brussel		Totaal	
	In mil- lioenen franken	pCt. van het totaal	In mil- lioenen franken	pCt. van het totaal	In mil- lioenen franken	pCt. van het totaal	In mil- lioenen franken	pCt. van het totaal
1940.....	2.298	47,5	376	7,8	2.159	44,7	4.833	100
1941.....	1.388	85,3	69	4,2	171	10,5	1.628	100
1942.....	1.394	96,4	23	1,6	30	2,0	1.447	100
1943.....	1.016	93,8	6	0,6	5	0,5	1.027	100
1944.....	1.087	99,4	3	0,2	4	0,3	1.094	100
1945.....	1.654	76,5	15	0,7	493	22,8	2.162	100
1946.....	4.459	34,1	847	6,5	7.775	59,4	13.081	100
1947.....	5.478	24,5	887	4,0	16.008	71,5	22.375	100
1948.....	9.706	34,8	3.055	11,0	15.099	54,2	27.860	100
1949.....	10.889	39,1	1.174	4,2	15.801	56,7	27.864	100

Binnenlands crediet

b) Voorschotten op overheidsfondsen

Tijdvak	Leningen op overheidsfondsen	Tijdvak	Leningen op overheidsfondsen	Voorschotten in godokte rekeningen-courant (Beschikkingen)	Totaal
	<i>(in miljoenen franken)</i>		<i>(in miljoenen franken)</i>		
1856.....	29,4	1900.....	206,1	40,2	246,3
1857.....	33,4	1901.....	158,4	30,9	189,3
1858.....	28,3	1902.....	116,8	50,1	166,9
1859.....	24,9	1903.....	97,8	61,4	159,2
		1904.....	82,9	88,8	171,7
1860.....	21,2	1905.....	79,0	120,6	199,6
1861.....	22,1	1906.....	97,8	153,3	251,1
1862.....	17,3	1907.....	166,6	182,1	348,7
1863.....	14,6	1908.....	152,4	176,1	328,5
1864.....	17,9	1909.....	74,6	321,2	395,8
1865.....	16,1				
1866.....	21,8	1910.....	51,6	630,1	681,7
1867.....	20,3	1911.....	73,1	664,0	737,1
1868.....	14,9	1912.....	77,8	671,8	749,6
1869.....	11,5	1913.....	42,4	722,1	764,5
1870.....	15,2	1920.....	2,2	2.302,7	2.304,9
1871.....	16,1	1921.....	2,0	3.993,3	3.995,3
1872.....	12,7	1922.....	3,5	5.515,6	5.519,1
1873.....	28,8	1923.....	2,3	5.068,1	5.070,4
1874.....	20,9	1924.....	4,1	8.860,6	8.864,7
1875.....	25,2	1925.....	4,4	8.642,0	8.646,4
1876.....	21,3	1926.....	13,2	8.164,9	8.178,1
1877.....	44,9	1927.....	10,0	5.352,8	5.362,8
1878.....	30,6	1928.....	23,4	6.934,5	6.957,9
1879.....	21,2	1929.....	13,4	7.638,9	7.652,3
1880.....	30,8	1930.....	3,4	5.608,0	5.611,4
1881.....	74,0	1931.....	0,05	5.247,8	5.247,8
1882.....	83,5	1932.....	0,05	6.204,0	6.204,1
1883.....	96,2	1933.....	0,06	3.725,4	3.725,4
1884.....	53,2	1934.....	0,01	5.832,6	5.832,6
1885.....	45,2	1935.....	—	8.279,7	8.279,7
1886.....	50,6	1936.....	—	4.076,6	4.076,6
1887.....	61,6	1937.....	—	3.523,8	3.523,8
1888.....	54,0	1938.....	—	6.343,7	6.343,7
1889.....	60,1	1939.....	—	10.801,6	10.801,6
1890.....	34,2	1940.....	—	7.721,9	7.721,9
1891.....	36,8	1941.....	—	3.228,2	3.228,2
1892.....	41,5	1942.....	—	2.704,5	2.704,5
1893.....	41,7	1943.....	—	3.707,3	3.707,3
1894.....	52,1	1944.....	—	7.895,9	7.895,9
1895.....	89,4	1945.....	—	7.837,9	7.837,9
1896.....	82,0	1946.....	—	13.916,6	13.916,6
1897.....	74,8	1947.....	—	15.095,2	15.095,2
1898.....	113,6	1948.....	—	15.424,9	15.424,9
1899.....	236,6	1949.....	—	13.342,3	13.342,3

TABEL X

NATIONALE BANK VAN BELGIE
Afgeleverde en betaalde accreditieven
(Bedrag in miljoenen franken en aantal in duizenden stukken)

Tijdvak	Afgeleverde accreditieven								Betaalde accreditieven							
	Brussel		Antwerpen		Agentschappen		Totaal		Brussel		Antwerpen		Agentschappen		Totaal	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
1863...							5	13								
1864...							6	25								
1865...							7	32								
1866...							11	37								
1867...							16	39								
1868...							18	53								
1869...							16	58								
1870...							17	54								
1871...							32	117								
1872...							63	314								
1873...							92	498								
1874...							115	536								
1875...							130	562								
1876...							147	587								
1877...	35	206	13	88	111	329	159	623	44	162	20	73	95	388	159	623
1878...	38	187	15	91	121	355	174	633	48	162	23	75	102	394	173	631
1879...	69	248	16	90	129	352	214	690	56	166	29	91	128	434	213	691
1880...	85	316	16	91	134	365	235	772	63	188	32	102	140	482	235	772
1881...	81	334	17	98	140	379	238	811	65	213	32	102	140	496	237	811
1882...	82	347	18	84	143	372	243	803	65	203	34	97	144	503	243	803
1883...	79	348	20	97	144	343	243	788	65	203	32	98	145	486	242	787
1884...	80	331	21	87	149	346	250	764	66	198	35	105	148	457	249	760
1885...	83	329	21	84	145	329	249	742	65	189	35	104	148	451	248	744
1886...	84	317	23	90	146	327	253	734	67	195	35	95	150	443	252	733
1887...	89	338	24	105	153	348	266	791	69	210	37	106	160	475	266	791
1888...	92	359	27	119	155	343	274	821	73	215	40	116	161	489	274	820
1889...	96	383	29	126	158	361	283	870	76	221	40	122	167	527	283	870
1890...	98	416	29	121	159	385	286	922	75	230	41	124	170	567	286	921
1891...	102	432	29	121	161	380	292	933	76	229	42	130	174	575	292	934
1892...	103	421	30	119	163	353	296	893	77	222	43	128	176	544	296	894
1893...	107	426	31	123	166	357	304	906	79	225	44	127	180	553	303	905
1894...	114	446	32	125	171	358	317	929	82	231	48	135	186	561	316	927
1895...	114	498	34	132	176	393	324	1.023	87	261	48	158	189	604	324	1.023
1896...	122	538	35	149	185	399	342	1.086	91	259	50	165	200	660	341	1.084
1897...	128	590	36	157	192	423	356	1.170	95	293	54	178	206	700	355	1.171
1898...	135	667	37	160	200	451	372	1.278	101	326	56	219	213	731	370	1.276
1899...	139	702	41	202	209	496	391	1.400	110	383	57	220	223	793	390	1.396
1900...	150	742	45	197	219	511	414	1.450	116	380	61	225	236	845	413	1.450
1901...	158	709	47	168	230	477	435	1.354	121	353	64	211	249	791	434	1.355
1902...	162	673	46	148	241	472	449	1.293	128	344	68	204	254	745	450	1.293
1903...	167	695	47	148	253	489	437	1.332	132	367	70	197	264	768	466	1.332
1904...	174	719	49	163	263	513	486	1.395	139	392	72	206	273	797	485	1.395
1905...	183	763	51	177	274	549	508	1.489	149	421	74	215	284	851	507	1.487
1906...	194	841	55	191	286	603	535	1.635	156	447	79	235	299	951	534	1.633
1907...	205	890	55	179	292	607	552	1.676	160	443	83	253	311	980	554	1.676
1908...	210	871	56	170	301	604	567	1.645	164	441	85	248	318	956	567	1.645
1909...	208	845	56	180	313	650	577	1.675	168	447	83	255	325	974	576	1.676

TABEL X (vervolg)

Afgeleverde en betaalde accreditieven
(Bedrag in millioenen franken en aantal in duizenden stukken)

Tijdvak	Afgeleverde accreditieven								Betaalde accreditieven							
	Brussel		Antwerpen		Agentschappen		Totaal		Brussel		Antwerpen		Agentschappen		Totaal	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
1910...	211	864	58	185	317	693	586	1.742	173	462	83	257	330	1.021	586	1.740
1911...	214	886	60	199	317	712	591	1.797	170	463	84	273	336	1.059	590	1.795
1912...	218	921	60	206	326	741	604	1.868	172	472	87	295	344	1.099	603	1.866
1913...	216	902	59	188	314	708	589	1.798	169	460	84	270	337	1.170	590	1.800
1914...	125	552	35	113	175	414	335	1.079	101	307	48	162	192	623	341	1.092
1915...	26	62	11	51	61	168	98	281	33	111	10	51	52	116	95	278
1916...	60	139	21	120	123	301	204	560	73	194	20	115	108	246	201	555
1917...	58	486	19	261	129	813	206	1.560	87	709	21	220	98	584	206	1.513
1918...	40	791	15	358	103	1.522	158	2.671	75	384	16	426	69	1.872	160	2.682
1919...	104	1.627	51	552	229	1.435	384	3.614	122	1.097	56	685	200	1.821	378	3.603
1920...	97	1.856	57	749	199	1.643	353	4.248	114	1.301	49	750	196	2.229	359	4.280
1921 (1)	30	247	14	77	62	200	106	524	38	166	14	91	56	293	108	550
1922...	18	74	8	32	36	107	62	203	21	71	8	25	33	117	62	213
1923...	16	78	6	33	25	88	47	199	16	73	6	31	25	96	47	200
1924...	14	67	5	37	17	81	36	185	12	59	5	27	20	98	37	184
1925...	13	72	5	39	14	73	32	184	10	57	4	23	18	104	32	184
1926...	10	71	4	26	10	43	24	140	7	45	3	22	14	75	24	142
1927...	8	58	3	22	7	43	18	123	6	46	2	17	10	61	18	124
1928...	7	82	2	22	6	61	15	165	4	63	2	32	9	70	15	165
1929...	6	88	2	21	5	54	13	163	4	45	2	38	7	80	13	163
1930...	5	73	2	68	4	49	11	190	3	67	2	68	6	55	11	190
1931...	4	67	1	64	4	201	9	332	3	233	1	63	5	36	9	332
1932...	4	42	1	71	3	26	8	139	2	34	1	70	5	34	8	138
1933...	3	25	0,9	7	2	10	6	42	2	20	0,8	6	3	17	6	43
1934...	3	20	0,7	4	1	7	5	31	1	12	0,8	6	3	13	5	31
1935...	3	121	0,7	25	2	20	6	166	2	52	0,7	29	3	85	6	166
1936...	4	156	0,6	109	1	31	6	296	2	176	0,7	26	3	88	6	290
1937...	5	888	0,8	48	1	53	7	989	2	745	1,0	89	4	158	7	992
1938...	6	353	0,7	62	1	33	8	448	3	203	1,0	102	4	145	8	350
1939...	6	283	0,5	14	1	42	8	339	3	129	1,0	49	4	159	8	337
1940 (2)	2	98	0,2	4	0,7	74	3	176	1	93	0,3	13	2	73		179
1945...	1	103	0,6	337	0,6	47	2	487	0,8	346	0,2	26	1	111	2	483
1946...	3	136	0,4	348	0,7	35	4	519	2	117	0,2	324	2	83	4	524
1947...	4	123	0,2	75	0,5	125	5	323	3	200	0,2	58	1	65	4	323
1948...	6	119	0,3	47	0,4	20	7	186	5	74	0,1	13	1	97	6	184
1949...	5	207	0,3	75	0,4	30	6	312	5	229	0,1	20	1	65	6	314

(1) Toepassing van het evenredig kwitantiezegel (wet van 28 Augustus 1921).
(2) Enkel Nationale Bank.

TABEL XI

BEWEGING VAN DE AANDELEN DER NATIONALE BANK SEDERT HAAR OPRICHTING

Tijdvak	Op naam ingeschreven aandelen per 31 December	Aandelen aan toonder per 31 December	Aantal aandelen die van eigenaar wisselden	Aantal op naam ingeschreven aandeelhouders	Aantal ingeschreven aandeelhouders in het bezit van 10 en meer aandelen per 31 December
1851....	11.189	13.811		111	71 (1)
1852....	8.448	16.552	5.189	127	89 (1)
1853....	9.655	15.345	5.204	202	168
1854....	9.804	15.196	3.874	164	120
1855....	10.241	14.759	1.618	180	135
1856....	10.997	14.003	1.951	212	170
1857....	11.596	13.404	2.700	276	196
1858....	11.852	13.148	2.791	297	225
1859....	10.125	14.875	3.500	330	246
1860....	10.490	14.510		335	251
1861....	10.597	14.403		361	266
1862....	9.984	15.016		388	278
1863....	10.527	14.473		420	292
1864....	12.434	12.566		488	337
1865....	12.688	12.312		516	380
1866....	12.004	12.996		528	366
1867....	12.219	12.781		520	371
1868....	11.556	13.444	2.394	528	378
1869....	11.455	13.545		550	398
1870....	11.648	13.352		554	399
1871....	11.782	13.218	1.256	561	405
1872....	14.488	10.512	16.211	746	506
1873 (2)	39.335	10.665	10.295	1.916	939
1874....	39.217	10.783	4.446	1.948	932
1875....	35.895	14.105	5.446	1.636	873
1876....	32.849	17.151	5.428	1.387	827
1877....	32.742	17.258	2.933	1.325	814
1878....	32.618	17.382	3.022	1.286	819
1879....	31.807	18.193	3.311	1.239	803
1880....	31.200	18.800	2.818	1.193	784
1881....	31.403	18.597	4.549	1.166	779
1882....	30.874	19.126	3.890	1.148	778
1883....	30.834	19.166	3.425	1.149	783
1884....	30.452	19.548	2.855	1.140	775
1885....	29.982	20.018	2.920	1.136	782
1886....	29.882	20.118	3.018	1.136	782
1887....	29.614	20.386	2.623	1.120	764
1888....	29.993	20.007	2.655	1.113	763
1889....	30.624	19.376	2.921	1.112	763
1890....	30.885	19.115	3.633	1.138	783
1891....	30.255	19.745	5.493	1.153	791
1892....	29.949	20.051	2.592	1.140	784
1893....	29.705	20.295	2.527	1.118	769
1894....	29.298	20.702	3.227	1.114	758
1895....	27.720	22.280	3.846	1.064	726
1896....	27.126	22.874	2.324	1.035	703
1897....	26.416	23.584	1.782	1.012	688
1898....	26.200	23.800	2.605	999	673
1899....	25.836	24.164		984	656

(1) Afgezien van de aandeelhouders aan te duiden door de Banque de Belgique en de Société Générale krachtens artikel 61, § 2, van de statuten (afgeschaft op 12 September 1853).

(2) In 1873 werd het kapitaal van 25 op 50 miljoen franken gebracht.

TABEL XI (vervolg)

BEWEGING VAN DE AANDELEN DER NATIONALE BANK SEDERT HAAR OPRICHTING

Tijdvak	Op naam ingeschreven aandelen per 31 December	Aandelen aan toonder per 31 December	Aantal aandelen die van eigenaar wisselden	Aantal op naam ingeschreven aandeelhouders	Aantal ingescheven aandeelhouders in het bezit van 10 en meer aandelen per 31 December (1)
1900....	25.255	24.745		955	632
1901....	25.391	24.609		938	618
1902....	25.398	24.602		944	619
1903....	25.292	24.708		934	612
1904....	25.066	24.934		932	606
1905....	25.038	24.962		924	596
1906....	24.497	25.503		916	585
1907....	24.436	25.564		904	586
1908....	24.221	25.779		899	584
1909....	23.934	26.066		888	570
1910....	23.481	26.519		877	556
1911....	22.540	27.460		843	537
1912....	22.144	27.856		813	524
1913....	21.460	28.540		801	522
1914....	21.656	28.344	589	799	528
1915....	21.408	28.592	658	797	528
1916....	21.428	28.572	102	801	527
1917....	21.352	28.648	367	802	510
1918....	21.408	28.592	569	810	516
1919....	20.104	29.896	1.488	809	505
1920....	18.962	31.038	654	783	483
1921....	18.069	31.931	796	763	462
1922....	17.609	32.391	620	764	452
1923....	17.575	32.425	660	769	445
1924....	16.787	33.213	438	732	418
1925....	15.653	34.347	444	702	385
1926....	13.366	36.634	632	609	318
1927 (2)	33.843	166.157		463	234
1928....	32.401	167.599		423	224
1929....	30.589	169.411		395	212
1930....	28.712	171.288		368	198
1931....	28.197	171.803		355	191
1932....	26.212	173.788		330	179
1933....	26.390	173.610		331	172
1934....	26.316	173.684		324	166
1935....	25.872	174.128		310	159
1936....	25.140	174.860		292	149
1937....	24.758	175.242		288	143
1938....	24.145	175.855		291	137
1939....	21.933	178.067		295	128
1940....	21.789	178.211		290	127
1941....	22.042	177.958		284	124
1942....	21.762	178.238		278	120
1943....	20.419	179.581		274	113
1944....	18.907	181.093		286	109
1945....	18.700	181.300		283	107
1946....	17.643	182.357		270	101
1947....	17.027	182.973		270	91
1948....	215.666 (3)	184.334		262	(4)
1949....	214.529 (3)	185.471		244	(4)

(1) Van 1927 af: Ingeschreven aandeelhouders in het bezit van ten minste 30 aandelen (artikel 78 van de nieuwe statuten).

(2) Het kapitaal werd van 50 miljoen op 200 miljoen gebracht (koninklijk besluit van 25 October 1926).

(3) Incl. 200.000 onoverdraagbare aandelen op naam van de Staat.

(4) Dit bedrag is niet meer beschikbaar, daar krachtens artikel 22 van de nieuwe statuten elk aandeel recht geeft op één stem.

NATIONALE BANK VAN BELGIE
Jaarlijks dividend en kapitalisatievoet der aandelen

Tijdvak	Netto-dividend	Beurswaarde per einde jaar	Kapitalisatie-rentenvoet pCt.	Tijdvak	Netto-dividend	Beurswaarde per einde jaar	Kapitalisatie-rentenvoet pCt.
	(1)	(2)	(3) = $\left(\frac{1}{2}\right)$		(1)	(2)	(3) = $\left(\frac{1}{2}\right)$
	(in franken)				(in franken)		
1851.....	36,25	(1)		1900.....	141,—	3.205,—	4,40
1852.....	67,—	(1)		1901.....	146,—	3.425,—	4,26
1853.....	66,60	1.692,50	3,94	1902.....	148,—	3.885,—	3,81
1854.....	76,60	1.651,50	4,64	1903.....	150,—	4.190,—	3,58
1855.....	81,25	1.700,—	4,78	1904.....	152,—	4.505,—	3,37
1856.....	89,75	1.790,—	5,01	1905.....	154,—	4.562,50	3,38
1857.....	102,50	1.940,—	5,28	1906.....	157,—	4.523,75	3,47
1858.....	91,75	2.089,—	4,39	1907.....	166,—	4.411,50	3,76
1859.....	91,50	1.880,—	4,87	1908.....	166,—	4.512,50	3,68
				1909.....	166,—	4.700,—	3,53
1860.....	103,75	1.795,—	5,78				
1861.....	115,25	1.867,50	6,17	1910.....	166,—	4.487,50	3,70
1862.....	103,75	1.992,50	5,21	1911.....	166,—	4.102,50	4,05
1863.....	102,50	2.015,—	5,09	1912.....	168,—	3.897,50	4,31
1864.....	122,50	2.200,—	5,57	1913.....	170,—	3.815,—	4,46
1865.....	107,75	2.150,—	5,01	1914.....	105,—	(5)	(5)
1866.....	123,25	2.200,—	5,60	1915.....	40,—	(5)	(5)
1867.....	95,50	2.202,50	4,34	1916.....	40,—	(5)	(5)
1868.....	92,50	2.260,—	4,09	1917.....	40,—	(5)	(5)
1869.....	106,50	2.365,—	4,50	1918.....	605,—(6)	(5)	(5)
				1919.....	170,—	4.530,—	3,75
1870.....	110,50	2.361,50	4,68				
1871.....	148,25	2.720,—	5,45	1920.....	180,—	3.990,—	4,51
1872.....	161,—	2.262,50	7,12	1921.....	195,—	4.105,—	4,75
1873 (2) ...	141,95	3.050,—	4,65	1922.....	200,—	4.500,—	4,44
(3) (4)	92,20	2.650,—	3,48	1923.....	215,—	4.405,—	4,38
1874 (2) ...	142,50	3.655,—	3,90	1924.....	240,—	4.440,—	5,41
(3) (4)	120,85	3.585,—	3,37	1925.....	270,—	5.295,—	5,10
1875.....	119,60	3.170,—	3,77	1926 (7) (8)	250,—	7.875,—	3,17
1876.....	94,45	2.750,—	3,43	1927 (7) ...	122,50	3.375,—	3,63
1877.....	89,85	2.720,—	3,30	1928.....	105,—	2.930,—	3,58
1878.....	96,80	2.720,—	3,56	1929.....	125,—	3.100,—	4,03
1879.....	104,—	3.000,—	3,47				
				1930.....	125,—	3.010,—	4,15
1880.....	105,—	2.880,—	3,65	1931.....	112,50	2.510,—	4,48
1881.....	120,—	3.080,—	3,90	1932.....	80,—	1.950,—	4,10
1882.....	136,50	3.125,—	4,37	1933.....	80,—	1.975,—	4,05
1883.....	122,—	3.285,—	3,71	1934.....	75,—	1.850,—	4,05
1884.....	112,—	3.220,—	3,48	1935 (9) ...	75,—	1.895,—	3,96
1885.....	108,—	3.045,—	3,55	1936.....	75,—	1.760,—	4,26
1886.....	104,—	2.985,—	3,48	1937.....	75,—	1.720,—	4,36
1887.....	111,—	2.885,—	3,85	1938.....	82,50	1.605,—	5,14
1888.....	108,—	2.885,—	3,74	1939.....	90,—	1.217,50	7,39
1889.....	116,—	2.940,—	3,95				
				1940.....	89,60	2.035,—	4,40
1890.....	115,—	3.060,—	3,76	1941.....	42,—	3.175,—	1,32
1891.....	107,—	3.085,—	3,47	1942.....	42,—	3.385,—	1,24
1892.....	97,—	3.060,—	3,17	1943.....	42,—	4.000,—	1,05
1893.....	97,—	2.865,—	3,39	1944.....	42,—	(10)	(10)
1894.....	97,—	2.700,—	3,59	1945.....	108,50	3.220,—	3,37
1895.....	94,—	2.365,—	3,97	1946.....	83,30	2.390,—	3,49
1896.....	103,—	2.497,50	4,12	1947.....	156,10	2.080,—	7,50
1897.....	109,—	2.885,—	3,78	1948 (11) ...	184,70	2.260,—	8,17
1898.....	110,—	2.825,—	3,89	1949 (12) ...	184,—	3.020,—	6,09
1899.....	121,—	2.790,—	4,34				

(1) De gegevens betreffende de beurswaarde zijn niet voorhanden.

(2) Oude aandelen.

(3) Nieuwe aandelen.

(4) Het kapitaal van de Nationale Bank van België werd van 25 miljoen op 50 miljoen gebracht.

(5) Geen notering.

(6) Incl. het bedrag van het aandeel der N.M.K.N. toegekend aan elk aandeel van de Nationale Bank.

(7) Met ingang van 1926, totaal van de twee halfjaarlijkse dividenden. In 1926 betreft het dividend een periode gaande van 1 Januari 1926 tot 25 October 1926. In 1927, de periode van 25 October 1926 tot 25 December 1927.

(8) Stabilisatie van de Belgische frank op 25 October. Het kapitaal van de Nationale Bank van België werd van 50 miljoen op 200 miljoen gebracht.

(9) Devaluatie van de Belgische frank op 31 Maart 1935.

(10) Beurs gesloten.

(11) Het kapitaal van de Nationale Bank van België is van fr 200 op fr 400 miljoen gebracht.

(12) Devaluatie van de Belgische frank in September 1949.

TABEL XIII

VERDELING VAN DE JAARLIJKE NETTO-WINST DER NATIONALE BANK VAN BELGIE

Per cinde jaar	To verdolen winst	Aandeel van de Beheerraad en van de Raad der censoren (*)	Deel voor de reserve	Aandeel van de Staat	Dividend-uitkeringen aan de aandeelhouders	Afhoudingen voor liefdadigheidswerken	Netto-bdrag van het dividend per aandeel
			<i>(in duizenden franken)</i>			<i>(in franken)</i>	
1851...	911	5	—	—	906	—	36,25
1852...	2.194	43	317	159	1.675	—	67,—
1853...	2.175	43	312	155	1.665	—	66,60
1854...	2.693	58	481	239	1.915	—	76,60
1855...	2.916	64	547	273	2.032	—	81,25
1856...	3.279	72	643	321	2.243	—	89,75
1857...	3.865	86	813	404	2.562	—	102,50
1858...	3.226	63	580	289	2.294	—	91,75
1859...	3.142	57	532	265	2.288	—	91,50
1860...	3.765	75	731	365	2.594	—	103,75
1861...	4.362	93	926	461	2.882	—	115,25
1862...	3.769	76	734	365	2.594	—	103,75
1863...	3.705	74	714	355	2.562	—	102,50
1864...	4.737	105	1.048	522	3.062	—	122,50
1865...	3.979	82	804	400	2.693	—	107,75
1866...	4.775	106	1.060	528	3.081	—	123,25
1867...	3.338	63	592	296	2.387	—	95,50
1868...	3.190	58	547	272	2.313	—	92,50
1869...	3.917	80	785	389	2.663	—	106,50
1870...	4.118	86	847	422	2.763	—	110,50
1871...	6.067	144	1.479	737	3.707	—	148,25
1872...	6.724	164	1.692	843	4.025	—	161,—
1873...	8.725	333	951	1.563	5.853	25	(1) 141,95 (2) 92,20
1874...	9.701	374	1.054	1.754	6.584	25	(1) 142,50 (2) 120,85
1875...	8.514	301	830	1.378	5.980	25	119,60
1876...	6.230	186	488	807	4.723	25	94,45
1877...	5.809	165	424	702	4.493	25	89,85
1878...	6.440	197	518	860	4.840	25	96,80
1879...	7.098	230	618	1.024	5.200	25	104,—
1880...	7.182	234	627	1.046	5.250	25	105,—
1881...	8.551	302	836	1.388	6.000	25	120,—
1882...	10.047	377	1.058	1.762	6.825	25	136,50
1883...	8.727	311	859	1.432	6.100	25	122,—
1884...	7.820	266	724	1.205	5.600	25	112,—
1885...	7.455	247	669	1.114	5.400	25	108,—
1886...	7.091	229	614	1.023	5.200	25	104,—
1887...	7.728	261	710	1.182	5.550	25	111,—
1888...	7.455	248	669	1.114	5.400	25	108,—
1889...	8.183	284	778	1.296	5.800	25	116,—
1890...	8.091	280	764	1.273	5.750	25	115,—
1891...	7.364	243	655	1.091	5.350	25	107,—
1892...	6.455	198	518	864	4.850	25	97,—
1893...	6.455	198	518	864	4.850	25	97,—
1894...	6.455	198	518	864	4.850	25	97,—
1895...	6.182	184	477	796	4.700	25	94,—
1896...	7.000	225	600	1.000	5.150	25	103,—
1897...	7.546	252	682	1.136	5.450	25	109,—
1898...	7.646	257	696	1.159	5.500	25	110,—
1899...	8.637	307	846	1.409	6.050	25	121,—

(*) Van 1851 tot en met 1872 was die rekening genaamd « Aandeel van de Beheerraad ».

(1) Oude aandelen.

(2) Nieuwe aandelen.

TABEL XIII (vervolg)

VERDELING VAN DE JAARLIJKSE NETTO-WINST DER NATIONALE BANK VAN BELGIË

Per einde jaar	To verdelen winst	Aandeel van de Beheer- raad en van de Raad der censoren	Deel voor de reserve	Aandeel van de Staat	Dividend- uitke- ringen aan de aandeel- houders	Afhou- dingen voor lief- dadig- heids- werken	Buiten- gewone toelage aan de Pensioen- kas van het Personeel	Aandeel van het personeel	Netto- bedrag van het dividend per aandeel
				(in duizenden franken)					(in franken)
1900.....	10.459	423	846	2.115	7.050	25	—	—	141,—
1901.....	10.875	444	887	2.219	7.300	25	—	—	146,—
1902.....	11.042	452	904	2.261	7.400	25	—	—	148,—
1903.....	11.208	460	921	2.302	7.500	25	—	—	150,—
1904.....	11.375	469	937	2.344	7.600	25	—	—	152,—
1905.....	11.542	477	954	2.386	7.700	25	—	—	154,—
1906.....	11.792	490	979	2.448	7.850	25	—	—	157,—
1907.....	12.542	527	1.054	2.636	8.300	25	—	—	166,—
1908.....	12.542	527	1.054	2.636	8.300	25	—	—	166,—
1909.....	12.542	527	1.054	2.636	8.300	25	—	—	166,—
1910.....	12.542	527	1.054	2.636	8.300	25	—	—	166,—
1911.....	12.542	527	1.054	2.636	8.300	25	—	—	166,—
1912.....	12.708	535	1.071	2.677	8.400	25	—	—	168,—
1913.....	12.875	544	1.087	2.719	8.500	25	—	—	170,—
1914.....	7.438	272	544	1.359	5.250	13	—	—	105,—
1915.....	2.000	—	—	—	2.000	—	—	—	40,—
1916.....	2.000	—	—	—	2.000	—	—	—	40,—
1917.....	2.000	—	—	—	2.000	—	—	—	40,—
1918.....	(1) 49.104	2.355	4.710	11.776	5.250	13	—	—	105,—
1919.....	12.875	544	1.087	2.719	8.500	25	—	—	170,—
1920.....	15.375	669	1.338	3.344	10.000	25	—	—	180,—
1921.....	16.764	738	1.476	3.691	10.833	25	—	—	195,—
1922.....	17.227	761	1.523	3.807	11.111	25	—	—	200,—
1923.....	19.787	889	1.779	4.447	12.647	25	—	—	215,—
1924.....	22.239	1.012	2.025	5.060	14.117	25	—	—	240,—
1925.....	26.368	1.218	2.438	6.092	16.595	25	—	—	270,—
25-10-1926.....	25.650	1.200	2.401	6.002	16.026	21	—	—	250,—
1927.....	65.816	—	5.182	26.115	31.410	—	—	3.109	122,50
1928.....	56.414	—	4.441	22.385	26.923	—	—	2.665	105,—
1929.....	71.676	—	5.968	30.077	32.051	—	—	3.580	125,—
1930.....	71.676	—	5.968	30.077	32.051	—	—	3.580	125,—
1931.....	62.137	—	5.014	25.269	28.846	—	—	3.008	112,50
1932.....	39.107	—	2.711	13.662	21.108	—	—	1.626	80,—
1933.....	39.107	—	2.711	13.662	21.108	—	—	1.626	80,—
1934.....	35.181	—	2.318	11.683	19.789	—	—	1.391	75,—
1935.....	35.181	—	2.318	11.683	19.789	—	—	1.391	75,—
1936.....	35.181	—	2.318	11.683	19.789	—	—	1.391	75,—
1937.....	35.184	—	2.319	11.685	19.789	—	—	1.391	75,—
1938.....	41.570	—	2.960	14.903	21.933	—	—	1.774	82,50
1939.....	50.064	—	4.319	19.184	24.276	—	—	2.284	90,—
1940.....	100.030	—	4.255	73.718	(2) 25.600	—	—	2.457	89,60
1941.....	114.346	—	—	114.346	(2) 12.000	—	—	—	42,—
1942.....	67.486	—	—	67.486	(2) 12.000	—	—	—	42,—
1943.....	21.208	—	—	21.208	(2) 12.000	—	—	—	42,—
1944.....	7.819	—	—	7.819	(2) 12.000	—	—	—	42,—
1945.....	149.002	—	(2) 59.853	15.882	31.000	—	26.000	(3) 16.267	108,50
1946.....	74.233	—	3.997	18.262	23.800	—	26.000	2.174	83,30
1947.....	136.004	—	10.130	49.394	44.600	—	26.000	5.880	156,10
1948.....	139.596	—	12.167	50.326	57.100	—	13.000	7.003	168,70
1949.....	133.900	—	11.084	18.024	96.000	—	—	8.792	168,—

(1) Die post diende om het kapitaal te vormen van de N.M.K.N., die opgericht werd op 2 Juni 1919, met een kapitaal van 25 miljoen frank vertegenwoordigd door 50.000 aandelen van 500 frank. Die aandelen werden verdeeld onder de aandeelhouders van de Nationale Bank van België.

(2) Overeenkomstig de statuten werden de nodige bedragen voor de betaling van het dividend voor de oorlogsperiode van de reserves afgehouden. Het totaalbedrag, zegge 54 miljoen franken, werd aan het reservefonds teruggegeven bij de verdeling voor het eerste halfjaar van 1945.

(3) In dat bedrag is begrepen een som van 12.847 duizend franken, zijnde het aandeel van het personeel in de tijdens de oorlog verwezenlijkte winsten. Deze laatste werden volledig toegekend aan de Staat; het aandeel voor het personeel werd afgetrokken van het aandeel van de Staat in de winsten verwezenlijkt tijdens het eerste halfjaar van 1945.

TABEL XIII (vervolg)

VERDELING VAN DE NETTO-JAARLIJKSE WINST VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE

(percentages)

Per einde jaar	Te verdelen winst	Aandeel van de Beheerraad an van de Raad der censoren	Deel van de reserve	Aandeel van de Staat	Dividend- uitkeringen aan de aandeelhouders	Afhoudingen voor liefdadig- heidswerken
1851.....	100	0,5	—	—	99,5	—
1852.....	100	2,0	14,4	7,2	76,4	—
1853.....	100	2,0	14,3	7,1	76,6	—
1854.....	100	2,1	17,9	8,9	71,1	—
1855.....	100	2,2	18,7	9,4	69,7	—
1856.....	100	2,2	19,6	9,8	68,4	—
1857.....	100	2,2	21,0	10,5	66,3	—
1858.....	100	2,0	18,0	9,0	71,0	—
1859.....	100	1,8	16,9	8,5	72,8	—
1860.....	100	2,0	19,4	9,7	68,9	—
1861.....	100	2,1	21,2	10,6	66,1	—
1862.....	100	2,0	19,5	9,7	68,8	—
1863.....	100	2,0	19,3	9,6	69,1	—
1864.....	100	2,2	22,1	11,0	64,7	—
1865.....	100	2,1	20,2	10,0	67,7	—
1866.....	100	2,2	22,2	11,1	64,5	—
1867.....	100	1,9	17,7	8,9	71,5	—
1868.....	100	1,8	17,2	8,5	72,5	—
1869.....	100	2,1	20,0	9,9	68,0	—
1870.....	100	2,1	20,6	10,2	67,1	—
1871.....	100	2,4	24,4	12,1	61,1	—
1872.....	100	2,4	25,2	12,5	59,9	—
1873.....	100	3,8	10,9	17,9	67,1	0,3
1874.....	100	3,8	10,8	17,9	67,2	0,3
1875.....	100	3,5	9,8	16,2	70,2	0,3
1876.....	100	3,0	7,8	13,0	75,8	0,4
1877.....	100	2,8	7,3	12,1	77,4	0,4
1878.....	100	3,1	8,0	13,3	75,2	0,4
1879.....	100	3,2	8,7	14,4	73,3	0,4
1880.....	100	3,3	8,7	14,6	73,1	0,3
1881.....	100	3,5	9,8	16,2	70,2	0,3
1882.....	100	3,8	10,5	17,5	67,9	0,3
1883.....	100	3,6	9,8	16,4	69,9	0,3
1884.....	100	3,4	9,3	15,4	71,6	0,3
1885.....	100	3,3	9,0	15,0	72,4	0,3
1886.....	100	3,2	8,7	14,4	73,3	0,4
1887.....	100	3,4	9,2	15,3	71,8	0,3
1888.....	100	3,3	9,0	15,0	72,4	0,3
1889.....	100	3,5	9,5	15,8	70,9	0,3
1890.....	100	3,5	9,4	15,7	71,1	0,3
1891.....	100	3,3	8,9	14,8	72,7	0,3
1892.....	100	3,1	8,0	13,4	75,1	0,4
1893.....	100	3,1	8,0	13,4	75,1	0,4
1894.....	100	3,1	8,0	13,4	75,1	0,4
1895.....	100	3,0	7,7	12,9	76,0	0,4
1896.....	100	3,2	8,6	14,3	73,6	0,3
1897.....	100	3,3	9,1	15,1	72,2	0,3
1898.....	100	3,4	9,1	15,2	72,0	0,3
1899.....	100	3,6	9,8	16,3	70,0	0,3

TABEL XIII (vervolg)

VERDELING VAN DE NETTO-JAARLIJKSE WINST VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIE

(percentages)

Per einde jaar	Te verdelen winst	Aandeel van de Beheerraad en van de Raad der censoren	Deel voor de reserve	Aandeel van de Staat	Dividenduitkeringen aan de aandeelhouders	Afhoudingen voor liefdadigheidswerken	Buitengewone toelage aan de Pensioenkas van het Personeel	Aandeel van het personeel
1900.....	100	4,1	8,1	20,2	67,4	0,2	—	—
1901.....	100	4,1	8,2	20,4	67,1	0,2	—	—
1902.....	100	4,1	8,2	20,5	67,0	0,2	—	—
1903.....	100	4,1	8,2	20,6	66,9	0,2	—	—
1904.....	100	4,1	8,3	20,6	66,8	0,2	—	—
1905.....	100	4,1	8,3	20,7	66,7	0,2	—	—
1906.....	100	4,1	8,3	20,8	66,6	0,2	—	—
1907.....	100	4,2	8,4	21,0	66,2	0,2	—	—
1908.....	100	4,2	8,4	21,0	66,2	0,2	—	—
1909.....	100	4,2	8,4	21,0	66,2	0,2	—	—
1910.....	100	4,2	8,4	21,0	66,2	0,2	—	—
1911.....	100	4,2	8,4	21,0	66,2	0,2	—	—
1912.....	100	4,2	8,4	21,1	66,1	0,2	—	—
1913.....	100	4,2	8,5	21,1	66,0	0,2	—	—
1914.....	100	3,7	7,3	18,3	70,5	0,2	—	—
1915.....	100	—	—	—	100,0 (1)	—	—	—
1916.....	100	—	—	—	100,0 (1)	—	—	—
1917.....	100	—	—	—	100,0 (1)	—	—	—
1918.....	100 (2)	4,8	9,6	24,0	10,7	—	—	—
1919.....	100	4,2	8,5	21,1	66,0	0,2	—	—
1920.....	100	4,3	8,7	21,8	65,0	0,2	—	—
1921.....	100	4,4	8,8	22,0	64,6	0,2	—	—
1922.....	100	4,4	8,8	22,1	64,5	0,2	—	—
1923.....	100	4,5	9,0	22,5	63,9	0,1	—	—
1924.....	100	4,5	9,1	22,8	63,5	0,1	—	—
1925.....	100	4,6	9,3	23,1	62,9	0,1	—	—
25-10-1926.....	100	4,7	9,3	23,4	62,5	0,1	—	—
1927.....	100	—	7,9	39,7	47,7	—	—	4,7
1928.....	100	—	7,9	39,7	47,7	—	—	4,7
1929.....	100	—	8,3	42,0	44,7	—	—	5,0
1930.....	100	—	8,3	42,0	44,7	—	—	5,0
1931.....	100	—	8,1	40,7	46,4	—	—	4,8
1932.....	100	—	6,9	35,1	54,2	—	—	3,8
1933.....	100	—	6,9	34,9	54,0	—	—	4,2
1934.....	100	—	6,6	33,2	56,2	—	—	4,0
1935.....	100	—	6,6	33,2	56,2	—	—	4,0
1936.....	100	—	6,6	33,2	56,2	—	—	4,0
1937.....	100	—	6,6	33,2	56,2	—	—	4,0
1938.....	100	—	7,1	35,8	52,8	—	—	4,3
1939.....	100	—	8,6	38,3	48,5	—	—	4,6
1940.....	100	—	4,3	73,7	19,6 (1)	—	—	2,4
1941.....	100	—	—	100,0	— (1)	—	—	—
1942.....	100	—	—	100,0	— (1)	—	—	—
1943.....	100	—	—	100,0	— (1)	—	—	—
1944.....	100	—	—	100,0	— (1)	—	—	—
1945.....	100	—	40,2 (1)	10,7	20,8	—	17,4	10,9
1946.....	100	—	5,4	24,6	32,1	—	35,0	2,9
1947.....	100	—	7,5	36,3	32,8	—	19,1	4,3
1948.....	100	—	8,7	36,1	40,9	—	9,3	5,0
1949.....	100	—	8,3	13,5	71,7	—	—	6,5

(1) Voor de dividenden van de oorlogsperiode, zie de noot over de verdeling der netto-winsten, bladzijde 113.

(2) Waarvan 50,9 pCt. dienden om het kapitaal van de N.M.K.N. te vormen.

LIJST DER BIJLAGEN

	<i>Nummer van de bijlage</i>	<i>Blz.</i>
<i>Overeenkomst van 19 Juli 1919</i>	1	180
<i>Wet betreffende :</i>		
1° de voorschotten door de Nationale Bank van België aan den Staat gedaan met het oog op de intrekking van het Duitsche geld	2	180
2° het oprichten van een bijzonder fonds tot delging van de voorschotten	2	180
<i>Overeenkomst getroffen tusschen de Nationale Bank van België en den Staat op 18 October 1926 en goedgekeurd bij koninklijk besluit van 25 October 1926 genomen ter uitvoering der wet van 16 Juli 1926</i>	3	181
<i>Koninklijk besluit van 25 October 1926 betreffende de muntstabilisatie</i>	4	181
<i>Koninklijk besluit betreffende de uitgifte door den Staat van pasmunt ter vervanging van de door de Nationale Bank in omloop gebrachte kleine biljetten</i>	5	182
<i>Wet van 12 Juni 1930 tot oprichting van een Muntfonds</i>	6	183
<i>Overeenkomst getroffen tusschen de Nationale Bank van België en den Staat op 17 October 1930 en goedgekeurd door de wet van 27 December 1930 (artikel 2)</i>	7	183
<i>Overeenkomst van 8 November 1930 tusschen den Minister van Financiën en de Nationale Bank van België</i>	8	184
<i>Wet van 19 Juli 1932 waarbij de Regeering gemachtigd wordt een overeen- komst te sluiten met de Nationale Bank van België</i>	9	185
<i>Overeenkomst getroffen tusschen de Nationale Bank van België en den Staat op 27 Juli 1932 en goedgekeurd bij de wet van 19 Juli 1932</i>	10	185
<i>Wet van 14 April 1933 houdende de begrooting van 's Lands Middelen voor het dienstjaar 1933, zoomede bepalingen betreffende het Muntfonds ..</i>	11	186
<i>Muntwet van 30 Maart 1935</i>	12	186
<i>Koninklijk besluit van 31 Maart 1935 tot vaststelling van de basis voor den inkoop en den verkoop van buitenlandsche deviezen door het Egali- satiefonds der Wisselkoersen</i>	13	186
<i>Koninklijk besluit van 3 April 1935 tot oprichting van een Egalisatiefonds der Wisselkoersen</i>	14	186
<i>Overeenkomst getroffen tusschen den Belgischen Staat en de Nationale Bank van België op 4 April 1935</i>	15	187
<i>Koninklijk besluit van 16 April 1935 houdende machtiging tot de overne- ming door den Staat van de door de Nationale Bank van België uitge- geven 50-frankbiljetten en goedkeuring van de op 4 April tusschen den Staat en deze instelling afgesloten overeenkomst</i>	16	187
<i>Overeenkomst getroffen tusschen de Nationale Bank van België en den Staat op 19 April 1935</i>	17	188
<i>Koninklijk besluit n° 273 van 31 Maart 1936 met betrekking op de omzet- baarheid der biljetten van de Nationale Bank van België</i>	18	188
<i>Koninklijk besluit van 31 Maart 1936 houdende definitieve vaststelling van de monetaire pariteit en afschaffing van het Egalisatiefonds der Wisselkoersen</i>	19	188
<i>Besluitwet van 10 Mei 1940 houdende schorsing van de terugbetaling der briefjes van de Nationale Bank van België</i>	20	188

LIJST DER BIJLAGEN

(Vervolg)

	<i>Nummer van de bijlage</i>	<i>Blz.</i>
<i>Besluitwet</i> van 10 Mei 1940 betreffende de voorschotten van de Nationale Bank van België aan den Staat	21	189
<i>Besluitwet</i> n ^o 5 van 1 Mei 1944 waarbij de Koning gemachtigd wordt tot het bepalen van de voorwaarden in zake aankoop en verkoop van goud en buitenlandse munt, en de Nationale Bank van België ontheven wordt van de verplichting tot het handhaven van een kasvoorraad in goud en buitenlandse deviezen welke ten minste met 40 pCt. van haar verbintenissen op zicht overeenstemt	22	189
<i>Besluit</i> n ^o 6 van 1 Mei 1944 der in Raad vergaderde Ministers getroffen ter uitvoering van de besluitwet van 1 Mei 1944 betreffende de voorwaarden in zake aankoop en verkoop van goud en buitenlandse munt	23	190
<i>Besluitwet</i> van 6 October 1944 betreffende de biljetten van de Nationale Bank van België, alsmede de gelddeposito's in landsmunt	24	190
<i>Besluit van den Regent</i> van 1 Juni 1945 betreffende de vrijmaking van vermogens welke tijdelijk onbeschikbaar werden gesteld	25	191
<i>Wet</i> van 14 October 1945 betreffende de geblokkeerde of tijdelijk onbeschikbare monetaire activa	26	191
<i>Besluit van den Regent</i> van 20 October 1945 betreffende de vrijmaking van vermogens welke tijdelijk onbeschikbaar werden gesteld	27	192
<i>Ministerieel besluit</i> van 5 December 1945 tot uitvoering van de wet van 14 October 1945 betreffende de geblokkeerde of tijdelijk onbeschikbare monetaire activa	28	192
<i>Besluitwet</i> van 8 Januari 1946 houdende intrekking van « Belga »	29	193
<i>Besluitwet</i> van 30 December 1946 betreffende den omloop van deelmunt ..	30	193
<i>Wet</i> van 28 Juli 1948 houdende wijziging van de besluitwet n ^o 5 dd. 1 Mei 1944 betreffende de voorwaarden in zake aankoop en verkoop van goud en buitenlandse munt	31	194
<i>Wet</i> van 28 Juli 1948 betreffende de sanering der balans van de Nationale Bank van België	32	195
<i>Overeenkomst</i> van 14 September 1948 tussen de Staat en de Nationale Bank van België, goedgekeurd door de Ministerraad	33	195
<i>Wet</i> van 30 Mei 1949 houdende vaststelling van de grens toegewezen aan de uitgifte van deelmunten	34	196
<i>Overeenkomst</i> gesloten te Brussel op 25 Juli 1921 tusschen België en het Groothertogdom Luxemburg, waarbij een Economische Unie tusschen de twee landen wordt ingesteld (artikel 22)	35	196
<i>Overeenkomst</i> aangaande de financieele en monetaire kwestie, gesloten op 23 Mei 1935, tusschen België en het Groothertogdom Luxemburg	36	196

Overeenkomst van 19 Juli 1919

Tusschen :

den Minister van Financiën, eenerzijds,
en

H. L. VAN DER REST, Gouverneur van de Nationale Bank van België, en H. A.-E. JANSSEN, Directeur, Waarnemend Secretaris, hiertoe bij beraadslaging van den Beheerraad gemachtigd, anderzijds,

Is overeengekomen hetgeen volgt :

Artikel 1. — De Nationale Bank van België stelt bij wijze van voorschotten een maximum-bedrag van fr 5.800.000.000 ter beschikking van den Staat om hem toe te laten de intrekking der Deutsche munten, in uitvoering van de besluitwet van 24 October 1918 te vereffenen.

Artikel 2. — Het voorschot zal in de portefeuille van de Bank vertegenwoordigd zijn door schatkistbons met drie maanden looptijd. Zij zullen fr 100 miljoen elk bedragen, behalve voor de aanvullende sommen. De bons, aan de Bank overhandigd, kunnen geheel of ten deele hernieuwd worden : in geen geval mogen de aldus verlengde vervaldagen den termijn overschrijden tijdens dewelke de Bank gemachtigd is de terugbetaling in speciën van haar biljetten te schorsen.

Artikel 3. — De Staat gaat de verbintenis aan, de voorschotten door de Bank gedaan, in den kortst mogelijken termijn terug te betalen.

De opbrengst van de geheele of gedeeltelijke vreemding of van de inpandgeving der uit de omloop genomen en bij de Bank neergelegde marken, zal tot terugbetaling der bedoelde voorschotten worden aangewend.

Artikel 4. — Deze voorschotten zijn renteloos. Op het deel van den biljettenomloop dat de productieve verrichtingen overtref, zal aan de Bank een vergoeding van 0,25 pCt. 's jaars worden verleend, verhoogd met een percentage overeenstemmend met het tarief van het jaarlijksch zegelrecht op de biljetten aan toonder.

Artikel 5. — De Bank neemt te haren laste de kasverschillen voortvloeiend uit de omwisseling der marken door haar gedaan in uitvoering van de besluitwet van 24 October 1918.

Artikel 6. — De geldsomloop overeenstemmend met de productieve verrichtingen blijft verder belast met een taxe groot één kwart procent per halfjaar op het overschot van de gemiddelde circulatie der biljetten boven de fr 275 miljoen voorzien in artikel 7 der organieke wetten.

Artikel 7. — Voor de toepassing der artikelen 4 en 6 is overeengekomen dat de omloop overeenstemmend met de productieve verrichtingen bepaald zal worden door de gemiddelde verhouding tussen de beweging der productieve verrichtingen van de Bank tijdens de tien aan den oorlog voorafgaande jaren en den gemiddelden omloop in die tienjaarsperiode.

Artikel 8. — Onderhavige overeenkomst treedt in werking op 1 Januari 1919.

In dubbel opgemaakt, te Brussel, op 19 Juli 1919.

De Gouverneur van de Nationale Bank,

L. VAN DER REST,

De Directeur, wn. Secretaris,

A.-E. JANSSEN.

De Minister van Financiën,

L. DELACROIX.

Wet betreffende : 1) de voorschotten door de Nationale Bank van België aan den Staat gedaan met het oog op de intrekking van het Deutsche geld; 2) het oprichten van een bijzonder fonds tot delging van de voorschotten

(Belgisch Staatsblad van 15 Augustus 1923, n° 227).

ALBERT, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden. Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. — De verscheidene sommen, die te zamen 564 miljoen bedragen, aan de Nationale Bank van België terugbetaald op de voorschotten ter inwisseling van het Deutsche geld, zowel in België als in het gebied Eupen-Malmédy, worden in de rekeningen en begrootingen ingeschreven onder de volgende opschriften :

A. Rekening van de begrooting voor het dienstjaar 1920. Uitgaven van buitengewone aard. Staatsschuld.

Terugbetaling aan de Nationale Bank van België van een deel der voorschotten toegelaten door de wet van 24 October 1919, fr 300 miljoen.

B. Begrooting voor het dienstjaar 1922. Buitengewone uitgaven. Staatsschuld.

Terugbetaling aan de Nationale Bank van België :

1) Van een deel der voorschotten toegelaten door de wet van 24 October 1919, fr 100 miljoen;

2) Van het voorschot betreffende de inwisseling van het Deutsche geld in het gebied Eupen-Malmédy, fr 64 miljoen.

C. Begrooting voor het dienstjaar 1923. Buitengewone uitgaven. Staatsschuld.

Terugbetaling aan de Nationale Bank van België van een deel der voorschotten toegelaten door de wet van 24 October 1919, fr 100 miljoen.

Artikel 2. — Er wordt een bijzonder fonds opgericht bestemd, onder de door de Minister van Financiën te bepalen voorwaarden, tot delging der voorschotten, door de Nationale Bank van België aan den Staat gedaan, tot inwisseling van het Deutsche geld en toegelaten door de wet van 24 October 1919.

Dit fonds wordt opgericht door middel :

1) van het Deutsche geld, aan den omloop onttrokken, zowel in België als in het gebied Eupen-Malmédy, en van al de inkomsten ten gevolge van het ten nutte maken van dat geld;

2) van de sommen door den Staat ingevorderd wegens bedrieglijke inwisseling van Duitsch geld;

3) van een som van gelijk bedrag als de zuivere opbrengst van de vereffening :

a) der goederen van de Deutsche onderdanen, gesequestreerd krachtens de besluitwet van 10 November 1918 en de wet van 17 November 1921;

b) der niet gesequestreerde titels en waarden, aan België afgeleverd ter uitvoering van sectie IV, bijlage S, 10, van het verdrag van Versailles;

4) van de sommen, elk jaar in de begrooting te voorzien tot delging van de voorschotten gedaan overeenkomstig de wet van 24 October 1919.

Artikel 3. — Het bijzonder fonds, krachtens het vorig artikel opgericht, wordt beheerd door de Deposito- en Consignatiekas.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door den *Moniteur* bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, den 10ⁿ Augustus 1923.

ALBERT.

BIJLAGE 3

Overeenkomst getroffen tusschen de Nationale Bank van België en den Staat op 18 October 1926 en goedgekeurd bij koninklijk besluit van 25 October 1926 genomen ter uitvoering der wet van 16 Juli 1926

(*Belgisch Staatsblad* van 25 October 1926, n° 298)

Tusschen den Belgischen Staat vertegenwoordigd door den Minister van Financiën enerzijds, en de Nationale Bank van België vertegenwoordigd door haar Gouverneur, daartoe gemachtigd volgens genomen besluit van den beheerraad, anderzijds, is overeengekomen hetgeen volgt:

Artikel 1. — De Staat verbindt zich aan de Nationale Bank afstand te doen van de algeheele opbrengst der leening door hem in het buitenland aan te gaan om de stabilisatie van den frank te volvoeren, tegen uitkeering, tot het behoorlijk bedrag, van de Schatkistbons welke zijn schuld jegens de Bank vertegenwoordigen.

Artikel 2. — De Bank wordt gemachtigd het zilver, dat in haar metaalvoorraad begrepen is, te gelde te maken, mits de opbrengst daarvan voor goudaankoop te bestemmen.

Artikel 3. — De aangroei van het actief, welke uit het revalueeren van den metaalvoorraad moet voortvloeien, wordt door de Bank aan den Staat afgestaan, na aftrek nochtans van alle welkdanige belastingen en voorafnemingen ten bate van den Staat welke zouden kunnen geheven worden naar aanleiding van het revalueeren der onroerende goederen en van de gebeurlijke inlijving van deze laatste, alsmede van het reservefonds bij het maatschappelijk kapitaal. De Staat moet de alzoo te zijner beschikking gestelde som gebruiken, onder afhouding van 600 miljoen frank, tot terugstorting aan de Bank van een bedrag overeenkomende met de bons, die zijn schuld jegens deze laatste vertegenwoordigen.

Hoogerbedoelde 600 miljoen frank zullen tot het behoorlijk bedrag voor den aankoop van deviezen dienen noodig tot de terugbetaling van de thans bestaande buitenlandsche vlottende schuld.

Artikel 4. — De opbrengst van de belegging der waarden op het buitenland die, overeenkomstig hierbovenstaand artikel 1, door den Staat aan de Bank zullen toevertrouwd worden, wordt aan de Schatkist toegekend.

Overigens, ziet de Bank, ten bate van den Staat, af van de opbrengst der waarden op het buitenland die, overeenkomstig het koninklijk besluit, op de stabilisatie zullen in aanmerking komen voor het bepalen van de verhouding tusschen den kasvoorraad en de verbintenissen op zicht.

De Bank zal een commissieloon van 1 per duizend en per halfjaar afhouden op het gemiddeld bedrag der waarden op het buitenland, zooals het zal vastgesteld worden volgens de in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakte wekelijksche toestanden.

Een bijzondere rekening zal gehouden worden der verrichtingen gedaan door middel van de kredieten bedoeld bij het koninklijk besluit op de muntstabilisatie. Die rekening zal voor de lasten gedebiteerd en voor de winsten gekrediteerd worden. Deze laatste zullen algeheel aan den Staat toekomen, behalve een commissieloon van 1 per duizend en per halfjaar op het nominaal bedrag der verrichtingen.

Alle vermindering van de onder artikel 1 hierboven aangeduide waarden, waartegen niet zal opwegen eene vermindering van het bedrag der verbintenissen op zicht of een aangroei van den goudvoorraad, zal de betaling ten gevolge hebben door de Bank van een recht van 2,25 t. h. ten bate van de Schatkist.

Artikel 5. — Indien eene overeenkomst betreffende de overneming der marken gesloten wordt tusschen den Belgischen Staat en het Duitse Rijk, alvorens het saldo van de schuld tegenover de Bank aangezuiverd is, zal eene overeenkomst tusschen de Regeering en de Bank de wijze van terugbetaling van het saldo regelen. Die overeenkomst zal aan de bekrachtiging van de Kamers onderworpen worden.

Artikel 6. — Indien de Nationale Bank de verplichtingen niet uitvoert welke voor haar uit de besluiten op de muntstabilisatie voortvloeien, zal zij aan den Staat het gelijkwaardig bedrag in goud van al de sommen die haar zullen gestort geworden zijn, overeenkomstig bovenstaand artikel 1 terugbetalen.

Artikel 7. — Deze overeenkomst treedt in werking denzelfden dag als het koninklijke besluit op de stabilisatie.

Artikel 8. — Deze overeenkomst vervangt die van 10 Februari 1926.

Aldus in dubbel opgemaakt te Brussel [den 18ⁿ October 1926].

De Minister van Financiën,
Baron HOUTART.

Nationale Bank van België :
De Secretaris, *De Gouverneur,*
LOUIS-JEAN MAHIEU. LOUIS FRANCK.

BIJLAGE 4

Koninklijk besluit van 25 October 1926 betreffende de muntstabilisatie

(*Belgisch Staatsblad* van 25 October 1926, n° 298)

Artikel 1. — De frank wordt gestabiliseerd onder de bij dit besluit bepaalde voorwaarden. De Nationale Bank is belast met de stabilisatieverrichtingen, onder de contrôle van den Minister van Financiën.

Artikel 2. — De schuld van den Staat tegenover de Nationale Bank, heden ten beloope van 6.705.000.000 frank, zal door de hieronder aangeduide verrichtingen worden verminderd tot fr 2.000.000.000 ten hoogste. Dat saldo zal geleidelijk afgelost worden. In geen geval, zal het nog mogen vermeerderd worden.

De sommen genomen op het krediet, waartoe machtiging werd verleend bij de wet van 19 Mei 1926 betreffende het disconteeren van de Schatkistbons door de Nationale Bank, zullen eerst en vooral terugbetaald worden.

De Staat stort aan de Nationale Bank de algeheele opbrengst van de buitenlandsche leening, aangegaan ter uitvoering van het koninklijk besluit van 20 Octo-

ber 1926, betreffende de leening voor de muntstabilisatie.

Harerzijds, zal de Nationale Bank het goud, het zilver en de deviezen op het buitenland, die voorhanden zijn in haar kasvoorraad, aanschrijven op hunne werkelijke waarde in franken berekend op den voet in dit besluit bepaald.

De toeneming van het actief, welke het gevolg zal zijn van de herschatting van den metaalvoorraad, zal op het krediet van den Staat geschreven worden.

Artikel 3. — Buiten de geldmiddelen in goud, bedoeld bij artikel 2, zal de Bank zich bedienen van de beschikbare goud-deviezen welke zij bezit, om de stabiliteit van den wisselkoers te verzekeren.

Met hetzelfde doel zal zij, zoo daartoe termen zijn, het krediet gebruiken dat zij rechtstreeks verkregen heeft van de circulatiebanken en kredietinrichtingen in het buitenland.

Artikel 4. — De terugbetaling van het bij artikel 2 hierboven voorziene saldo zal geschieden door de zorg van het Delgingsfonds onder de voorwaarden bepaald bij artikel 6 van de wet van 7 Juni 1926 en in overleg met de Bank.

Zij zal geschieden tegelijkertijd als de terugbetaling van de op heden bestaande buitenlandsche vlottende schuld en van de lasten die wegens de binnenlandsche vlottende schuld op het Fonds rusten.

Artikel 5. — De Bank is verplicht steeds een kasvoorraad in goud en in goud-deviezen op het buitenland te bezitten, gelijk aan veertig ten honderd van het bedrag van haar verbintenissen op zicht, waarvan ten minste dertig ten honderd goud.

Artikel 6. — Het kapitaal van de Nationale Bank zal opgevoerd worden tot 200 miljoen frank.

Artikel 7. — De biljetten in franken, door de Bank uitgegeven, zijn verder wettig gangbaar.

Bij dit besluit wordt niets gewijzigd aan de bestaande wetten, wat betreft die biljetten als betaalmiddel en wat betreft de verplichting voor de openbare kassen en de private personen om ze, ondanks welke strijdige overeenkomst ook, als wettige munt te aanvaarden.

Die biljetten zijn gewaarborgd door het gansche bezit van de Bank, zoals het uit kracht van dit besluit samengesteld en vermeerderd is.

Artikel 8. — De wisselkoers van den Belgischen frank tegenover het buitenland wordt bepaald in veelvoud van vijf frank. De Nationale Bank neemt hetzelfde veelvoud aan als grondslag voor haar terugbetalingen in speciën, welke op zicht zullen geschieden, in goud, in zilver tegen de goudwaarde dezes, of in goud-deviezen op het buitenland, naar keuze van de Bank. Dat veelvoud alleen wordt genoteerd met het oog op den wisselkoers en wordt daartoe genoemd: Belga.

Het is verboden den wisselkoers van den Belgischen frank onder een anderen vorm bekend te maken.

De pariteit met de buitenlandsche munten wordt bepaald naar rato van een gewicht fijn goud van 0,209211 gr per Belga.

Artikel 9. — Indien de Nationale Bank biljetten uitgeeft waarvan de tekst opgesteld is naar het bepaalde in artikel 8, zal deze tekst tegelijk hun waarde in franken vermelden. De biljetten die hun waarde alleen in franken vermelden, zullen te allen tijde tegen biljetten, waarvan de waarde in Belga is vermeld, uitwisselbaar zijn naar de verhouding van vijf tot één.

Artikel 10. — De wet van 25 Januari 1923 wordt ingetrokken wat den invoer en den uitvoer van de valuta betreft.

Een koninklijk besluit zal den dag vaststellen waarop deze bepaling van kracht wordt.

Artikel 11. — De wet van 26 Februari 1926, betreffende de saneering van de bankbriefjes en de muntstabilisatie, vervalt.

Artikel 12. — Dit besluit treedt in werking den dag zijner bekendmaking.

Artikel 13. — Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 25^e October 1926.

ALBERT.

BIJLAGE 5

Koninklijk besluit betreffende de uitgifte door den Staat van pasmunt ter vervanging van de door de Nationale Bank in omloop gebrachte kleine biljetten

ALBERT, Koning der Belgen.

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de wet van 16 Juli 1926 betreffende sommige maatregelen die ter verbetering van den financieelen toestand te treffen zijn;

Gelet op artikel 8 van Ons besluit van 25 October 1926, waarbij de duur van de Nationale Bank van België wordt verlengd en waarbij sommige bepalingen van de gecombineerde wetten van 5 Mei 1850, 20 Mei 1872, 26 Maart 1900 en 26 Februari 1926 betreffende die inrichting gewijzigd worden;

Op de voordracht van Onze in Raad vereenigde Ministers, Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel 1. — In de bij onderstaand artikel 2 bepaalde grens, zal de Regeering metalen pasmunt uitgeven, hebbende de waarde en het gehalte, welke door Onzen Minister van Financiën zullen worden vastgesteld.

Artikel 2. — De Regeering is er toe gemachtigd voor rekening van den Staat, het bedrag der door de Nationale Bank van België uitgegeven biljetten van 20 frank en van 5 frank over te nemen, zooals dit op den datum van dit besluit opgemaakt zal worden.

Artikel 3. — De overgenomen biljetten blijven verder in omloop voor rekening van den Staat onder dezelfde voorwaarden als te voren en blijven ruilbaar tegen de biljetten der Nationale Bank.

Zij zullen uit den omloop worden getrokken zoodra de munt, die in de plaats ervan dient te komen, zal uitgegeven zijn. Ondertusschen, zullen ze met het visa van de Openbare Schatkist worden voorzien.

Artikel 4. — De terugbetaling in specie en op zicht van de biljetten der Nationale Bank, voorzien in artikel 8 van het besluit van 25 October 1926, zal geschieden volgens de modaliteiten welke zullen worden bepaald bij een reglement uitgevaardigd door de Nationale Bank en goedgekeurd door den Minister van Financiën.

Artikel 5. — Dit besluit treedt den dag van zijn bekendmaking in werking.

Artikel 6. — Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 26^e October 1926.

ALBERT.

Wet van 12 Juni 1930
tot oprichting van een Muntfonds

(*Belgisch Staatsblad* van 20 Juni 1930)

ALBERT, Koning der Belgen,
Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt:

HOOFDSTUK I

Kleinmunt

Artikel 1. — De bij het koninklijk besluit van 26 October 1926 voor de uitgifte van kleinmunt gestelde grens wordt op twaalfhonderd millioen frank gebracht (1.200.000.000 frank).

De Regeering bepaalt, volgens de vastgestelde behoeften, aard en vorm van de coupures, alsmede de hoeveelheid ervan voor elke categorie, zonder dat echter voor de biljetten het in vorenvermeld koninklijk besluit bedoeld bedrag en bedoelde categorieën mogen verhoogd worden.

Artikel 2. — De overeenkomstig artikel 1 uitgegeven munten hebben wettelijken koers.

Artikel 3. — De artikelen 162, 163, 168, 169, 170, 192, 213 en 214 van het Strafwetboek zijn toepasselijk:

Op het namaken en schenden van de krachtens deze wet uitgegeven pasmunt;

Op de uitgifte van bedoelde munt, vervalscht of nagemaakt;

Op het invoeren en het in omloop brengen ervan op het Belgisch grondgebied;

Op de poging tot het begaan van deze verschillende wanbedrijven, alsmede op het weder in omloop brengen van nagemaakte of geschonden pasmunt.

De bepalingen der wet van 11 Mei 1889 betreffende drukwerk en formulieren die het voorkomen van bankbiljetten en ander papieren geld hebben, zijn mede op de pasmunt van toepassing.

De bepalingen van boek I van het Strafwetboek, waarvan bij voormelde artikelen niet afgeweken wordt, zijn op hiervoren voorziene misdrijven toepasselijk.

Artikel 4. — Er wordt een muntfonds opgericht waarin zullen gestort worden:

1° De opbrengst van de uitgiften gedaan overeenkomstig artikel 1;

2° Het actief van het bijzonder fonds geopend bij de wet van 31 December 1921, zooals deze is aangevuld door de wetten van 12 Juli 1922 en van 17 Juni 1923, betreffende de uitgifte van muntpenningbons.

Artikel 5. — Het muntfonds wordt verbonden aan titel I van de begrooting der ontvangsten en uitgaven voor order.

De kosten van aankoop der metalen, alsmede van fabricage, de uitgaven voor het onderhoud van de circulatie, zoomede alle beheerskosten worden daarop toegerekend.

Artikel 6. — Het muntfonds mag slechts tot het beloop der definitief uit den omloop getrokken munten, en krachtens een wet, worden vervreemd.

Zijn actief is belegd:

1° Ten bedrage van 40 t. h. in goud omzetbare buitenlandse deviezen;

2° Voor het overige in obligatiën van de openbare schuld en andere door den Staat gewaarborgde en krachtens een wet uitgegeven waarden.

De operatiën geschieden door bemiddeling van de Nationale Bank van België; een speciale overeenkomst zal te dien einde tusschen den Minister van Financiën en deze inrichting gesloten worden.

De jaarlijksche inkomsten welke de lasten van het fonds overtreffen, worden aan de Schatkist toegekend.

Artikel 7. — Het muntfonds wordt beheerd door den directeur-generaal der Thesaurie en Openbare Schuld, onder het gezag van den Minister van Financiën en onder het toezicht van het bestendig Comité dat de Beheerraad van het Fonds tot delging der Staatsschuld elk jaar aanstelt volgens de wet van 7 Juni 1926, waaraan de commissaris der munten toegevoegd is.

Artikel 8. — Telkens het bestendig Comité van het Fonds tot delging van de Openbare Schuld het raadzaam oordeelt, en minstens éénmaal per kwartaal, stelt het de in het muntfonds voorhanden speciën en waarden vast en controleert het gebruik dat er gemaakt werd van de als ontvangst geboekte sommen. Het verifieert de schriften en keurt voorloopig de jaarlijksche rekeningen goed.

Artikel 9. — De stand van het muntfonds bij het einde van elk halfjaar wordt in den *Moniteur* bekend gemaakt.

In het eerste kwartaal van elk jaar brengt de Minister van Financiën, in de Kamers, na het bestendig Comité van het Fonds tot delging der Openbare Schuld gehoord te hebben, een verslag uit over het beheer en den materieelen stand van het muntfonds. De opmerkingen van het bestendig Comité van het Amortisatiefonds worden bij dit verslag gevoegd.

Artikel 10. — Over het beheer van het muntfonds wordt jaarlijks, vóór 31 Maart, aan het Rekenhof rekening afegelegd.

HOOFDSTUK II

Pasmunt

Artikel 11. — De Regeering is ertoe gemachtigd de samenstelling van de legering, alsmede het gewicht, den diameter en het type van de pasmunt te bepalen.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door den *Moniteur* bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, den 12ⁿ Juni 1930.

ALBERT

BIJLAGE 7

Overeenkomst getroffen tusschen de Nationale Bank van België en den Staat op 17 October 1930 en goedgekeurd door de wet van 27 December 1930 (artikel 2).

(*Belgisch Staatsblad* van 31 December 1930)

Gelet op artikel 5 van de overeenkomst van 18 October 1926, goedgekeurd bij wetsbesluit van 25 October 1926, luidende dat, indien een overeenkomst betreffende de overneming der marken gesloten wordt tusschen den Belgischen Staat en het Duitsche Rijk, alvorens het saldo van de schuld tegenover de Bank aangezuiverd is, een overeenkomst tusschen de Regeering en de Bank de wijze van terugbetaling van dat saldo zal regelen;

Gelet op het verdrag, den 13ⁿ Juli 1929, tusschen Duitschland en België gesloten;

Overwegende dat de schuld van de Staat tegenover de Bank verminderd werd tot 2 milliard frank, overeenkomstig artikel 2 van het wetsbesluit van 25 October 1926 betreffende muntstabilisatie, en dat, bij toepassing van artikel 4 van hetzelfde wetsbesluit, het Fonds tot Delging der Staatsschuld terugbetalingen ten bate der Bank verricht heeft welke, in hoofdsom, op 31 December 1929, 510 miljoen frank bedragen;

Overwegende dat, in overleg met de Bank, deze betalingen, vastgesteld op 20 miljoen frank per maand, alhoewel zij aanleiding gaven tot vernietiging, tot beloop van het verschuldigd bedrag van de Schatkistbons welke de Bank in vertegenwoordiging van de schuld van den Staat in handen had, gestort werden in een speciaal fonds, waarvan de inkomsten met de hoofdsom aangroeiden; maar dat, ingevolge wijzigingen aangebracht aan de dotatie van het Amortisatiefonds bij de wet van 31 December 1929, deze betalingen niet meer, na 1 Januari 1930, werden voortgezet;

Overwegende dat de lasten der leeningen, waarvan de opbrengst gebruikt werd tot de terugbetalingen in mindering van deze schuldvordering gedurende de jaren 1920 tot 1926, merkbaar het bedrag der annuïteiten overtreffen, welke Duitschland zich verbonden heeft België te betalen krachtens het verdrag van 13 Juli 1929;

Overwegende dat, ten einde de schuld tegenover de Bank in de mate van de begrootingsmogelijkheden te delgen, de terugbetalingen op een tamelijk langen termijn dienen verdeeld en deze trapsgewijze dienen op te klimmen naar rato van de verlichtingen welke uit de geleidelijke vermindering van den last der buitenlandsche schulden zullen voortvloeien;

De Belgische Staat, vertegenwoordigd door den Minister van Financiën, en de Nationale Bank van België, vertegenwoordigd door haar Gouverneur, daartoe gemachtigd bij besluit van den algemeenen Raad,

Zijn overeengekomen als volgt :

Artikel 1. — Het Speciaal Fonds, ingesteld bij overeenkomst van 25 Januari 1928 tusschen het Rijk en de Nationale Bank, wordt opgeheven. Zijn tegoed, waarde op 25 December 1929, wordt overgedragen aan de Nationale Bank, die het zal toepassen, tot het verschuldigd bedrag, op de definitieve vermindering van de Rijksschuld.

Deze overdracht is vrij van alle taxes en belastingen.

De Staat en de Nationale Bank stellen op fr 538.206.616,19, de gelden en waarden vast welke aan het Speciaal Fonds behooren op 25 December 1929, en erkennen dat de Rijksschuld, bij toepassing van wat hier voorafgaat, op fr 1.461.793.383,81 gebracht is geworden.

Artikel 2. — De Staat zal het saldo van zijn schuld in achttien annuïteiten aanzuiveren, te weten :

1931	fr	21.793.383,81
1932	»	30.000.000,—
1933	»	40.000.000,—
1934	»	50.000.000,—
1935	»	60.000.000,—
1936	»	70.000.000,—
1937	»	70.000.000,—
1938	»	70.000.000,—
1939	»	75.000.000,—
1940	»	75.000.000,—
1941	»	75.000.000,—
1942	»	100.000.000,—
1943	»	100.000.000,—
1944	»	125.000.000,—
1945	»	125.000.000,—
1946	»	125.000.000,—
1947	»	125.000.000,—
1948	»	125.000.000,—

Totaal ..... fr 1.461.793.383,81

De stukken van deze annuïteiten zullen aan de Bank afgegeven worden in ruil voor de Schatkistbons welke zij thans bezit. De regeling der voorziene vervaltermijnen zal te zelfder tijd geschieden als de halfjaar-

lijksche betalingen welke de Bank aan den Staat verricht krachtens haar statuten en artikel 4 van de overeenkomst van 18 October 1926.

Vorm en bedrag der annuïteitstukken zullen door den Minister van Financiën, in overleg met de Bank, worden vastgesteld.

Voor de behoeften van den muntomloop, kan de Bank coupures bekomen ten einde ze te herdisconteren of in omloop te brengen, de interesten betreffende deze verrichtingen vallen echter te haren laste.

Opgemaakt in duplo te Brussel, den 17ⁿ October 1930.

De Minister van Financiën,

Baron M. HOUTART.

Nationale Bank van België :

De Secretaris,
LOUIS-JEAN MAHIEU.

De Gouverneur,
LOUIS FRANCK.

BIJLAGE 8

Overeenkomst van 8 November 1930 tusschen den Minister van Financiën en de Nationale Bank van België

De Minister van Financiën en de Nationale Bank van België, deze laatste vertegenwoordigd door haar Onder-Gouverneur en haar Secretaris, overeenkomstig de voorschriften van artikel 6 der wet van 12 Juni 1930, een regeling willende treffen, i.z. de kwestie der plaatsingen voor rekening van het Muntfonds, zijn overeengekomen als volgt :

Artikel 1. — In haar hoedanigheid van Staatskassier zal de Nationale Bank van België, in haar boeken, twee rekeningen aanleggen, met de volgende hoofdingen : « Muntfonds-reserve » en « Muntfonds-portefeuille ».

Artikel 2. — De rekening « Muntfonds-reserve » zal gevoed worden door de Schatkist, door middel van maandelijksche heffingen op de rekening geopend, in de begroting der inkomsten en uitgaven voor order, aan het Muntfonds, waaraan worden toegekend het product van de uitgifte der biljetten van 20 en van 5 frank, het bezit van het oud Fonds der nikkelen muntpenningbons en het product van de nieuw geslagen metalen munten en nikkelen muntpenningbons.

Artikel 3. — Het actief van de in vorig artikel vermelde rekening zal belegd worden in vreemde in goud omzetbare deviezen, overeenkomstig het 1° van artikel 6 van de wet van 12 Juni 1930. Gezegd actief zal 40 pCt. moeten vertegenwoordigen van de nominale waarde der biljetten van 20 en van 5 frank in omloop voor rekening van de Schatkist, evenals van de metalen deelmunten en van de muntpenningbons die zullen geslagen zijn geweest.

Artikel 4. — De schikkingen van de overeenkomst over den dienst van den Staatskassier, aangaande het beleggen van de beschikbare fondsen van de Schatkist, zijn toepasselijk op de omzettingen in deviezen voorzien bij artikel 3.

Artikel 5. — De Nationale Bank zal, om de zes maand, de inkomsten van de in vreemde deviezen belegde fondsen, ten bate van het Muntfonds, in de Staatskas storten.

Artikel 6. — De tweede rekening voorzien bij artikel 1 van onderhavige overeenkomst, en « Muntfonds-portefeuille » geheeten, zal, in bewaring, de schuldbrieven van de Staatsschuld ontvangen en de andere door den Staat gegarandeerde en krachtens een wet uitgegeven waarden, die, overeenkomstig het 2° van het artikel 6 van de wet van 12 Juni 1930, voor de rekening van het Muntfonds zullen uitgegeven worden zijn.

Artikel 7. — De in vorig artikel voorziene beleggingen zullen gedaan worden door de Nationale Bank, in opdracht van den Minister van Financiën die onmiddellijk de Bank dekking zal bezorgen voor het bedrag harer aankopen.

Artikel 8. — Het beschikbaar actief van het Muntfonds neergelegd bij het Fonds tot Delging van 's Land schuld, bij toepassing van de wet van 12 Juni 1930 op het terugbetalen van het saldo der 7 1/2 pCt. leening, groot \$ 50.000.000, zal vertegenwoordigd zijn door schuldbekentenissen van gezegd Delgingsfonds. Deze bekentenissen zullen voorrangsgewijze worden terugbetaald met de jaarkortingen van fr 82.544.125, die, regulier elk jaar, van 1931 tot 1945, op de begroting van de Openbare Schuld zullen worden voorzien.

Artikel 9. — Het bezit van het Muntfonds zal niet mogen worden verzilverd dan in de voorwaarden en in de mate voorzien bij alinea 1 van artikel 6 van de wet van 12 Juni 1930.

Gedaan in duplo te Brussel, den 8ⁿ November 1930.

De Minister van Financiën,

(g.) HOUTART.

Nationale Bank van België :

De Secretaris,

(g.) L.-J. MAHIEU.

De Onder-Gouverneur,

(g.) H. FABRI.

BIJLAGE 9

Wet van 19 Juli 1932 waarbij de Regeering gemachtigd wordt een overeenkomst te sluiten met de Nationale Bank van België

(Belgisch Staatsblad van 27 Juli 1932, n° 209)

ALBERT, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstigen, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. — De Regeering wordt gemachtigd met de Nationale Bank de overeenkomst te sluiten waarvan de tekst hierbij gaat.

Deze overeenkomst is vrij van zegel- en registratieformaliteiten; de bij de artikelen 2 en 3 voorziene verrichtingen zijn van alle belastingen vrijgesteld en worden begrepen onder diegene welke, naar luid van artikel 30 der samengeordende wetten op de Nationale Bank van België, aanleiding geven tot vergoeding van het op de biljetten geheven jaarlijksch zegelrecht.

Artikel 2. — Deze wet is uitvoerbaar den dag van haar bekendmaking.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door den *Moniteur* bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, den 19ⁿ Juli 1932.

ALBERT.

BIJLAGE 10

Overeenkomst getroffen door de Nationale Bank van België en den Staat op 27 Juli 1932 en goedgekeurd bij de wet van 19 Juli 1932

(Belgisch Staatsblad van 27 Juli 1932, n° 209)

Tusschen den Belgischen Staat, vertegenwoordigd door den Eerste-Minister, Minister van Financiën, eenerzijds;

En de Nationale Bank van België, vertegenwoordigd door haar Gouverneur en haar Secretaris, anderzijds;

Herzien de tusschen partijen op 18 October 1926 tot stand gekomen overeenkomst en de daarop volgende uitvoeringsakkoorden;

Herzien de tusschen partijen op 23 September 1931 gesloten overeenkomst;

Gezien de wet van 19 Juli 1932;

Werd overeengekomen hetgeen volgt :

Artikel 1. — De Staat zal aan de Nationale Bank van België rentelooze obligatietitels afgeven voor een bedrag gelijk aan het verschil tusschen den prijs van de twaalf miljoen zeshonderd drie en veertig duizend negen en zeventig ponden sterling achttien shilling vier pence (£ 12.643.079-18-4) die zij op 21 September 1931 bezat, en de revaluatie dezer ponden op 24 Juni 1932.

De revaluatie van de ponden zal verhoogd worden met de door haar afgeworpen interesten, alsmede met de wisselreserve afgenomen van de opbrengst der deviezen voortkomend van de stabilisatieleening.

Rekening zal ook gehouden worden met de gedane verwezenlijkingen.

Het aldus bekomen bedrag zal, binnen een termijn welke niet een jaar zal overschrijden, te rekenen van den datum dezer overeenkomst, herzien worden en het wisselverschil zal onherroepelijk worden bepaald, in overeenstemming met den Minister van Financiën, door de tegeldemaking van vorengenoemde deviezen.

De obligatietitels zullen aan dezelfde regels worden onderworpen als de krachtens — de bij de wet van 27 December 1930 goedgekeurde — overeenkomst van 17 October 1930 uitgegeven annuïteitentitels.

Artikel 2. — Tot delging van de haar krachtens het vorig artikel overhandigde obligatiën, zal de Nationale Bank besteden :

1° Een som van 60 miljoen frank, op den datum van 25 Juni 1932, door verrekening op de rekening : « Dienstgebouwen », welke derhalve fr 155.470.424,38 zal bereiken;

2° Om het halfjaar, de interesten opgebracht door de overeenkomst, artikel 3, hierna, verkregen openbare fondsen;

3° Jaarlijks, een bedrag gelijk aan 10 pCt. van het omslaanbaar saldo der bij 3° van artikel 18 der organieke wetten voorziene winsten.

Op 25 Juni en op 24 December van ieder jaar, zullen de volgestorte titels, overeenstemmende met de gedane delgingen, aan den Staat worden uitgekeerd.

Artikel 3. — Voor zoover de muntcirculatie zulks mogelijk maakt, mag de Bank, zonder dat zij daaromtrent door artikel 15 harer organieke wet gebonden zij, voor niet méér dan vijfhonderd vijftig miljoen frank (550.000.000 frank) in vreemde muntsoorten vóór 1 Januari 1932 uitgegeven fondsen van den Belgischen Staat aankopen.

Die fondsen worden tegen hun aankoopprijs gecompabiliseerd, mits deze prijs lager zij dan de prijs van uitkeering.

Artikel 4. — De vereffening gedaan zijnde, zal, tusschen den Staat en de Bank, een aan de goedkeuring van het Parlement voor te leggen overeenkomst worden gesloten, ten einde :

1° Den datum en de voorwaarden te bepalen voor de tegeldemaking der krachtens artikel 3 verkregen fondsen die in het actief der Bank nog mochten overblijven;

2° Opnieuw de zaak te regelen, welke het voorwerp uitmaakte van artikel 4 der overeenkomst van 18 October 1926.

Gedaan in dubbel, te Brussel, den 27ⁿ Juli 1932.

Nationale Bank van België :

De Secretaris,

L.-J. MAHIEU.

De Gouverneur,

LOUIS FRANCK.

De Eerste-Minister, Minister van Financiën,

J. RENKIN.

Wet van 14 April 1933 houdende de begroting van 's Lands Middelen voor het dienstjaar 1933, zoodat bepalingen betreffende : de wetten op het herstel van oorlogsschade; de wetten op het aan de burgerlijke oorlogsslachtoffers te verleenen herstel; den waarborg van den Staat te verleenen aan eene leening van het Paleis der Schoone Kunsten; het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taxes; de wet op de pensioenen; de samengesochte wetten op de inkomstenbelastingen; de verzekering van den goeden afloop van kredietverrichtingen ten bate van nijverheid, landbouw en handel en het muntfonds

(*Belgisch Staatsblad* van 21 April 1933)

MUNTFONDS

Artikel 8. — Het artikel 6 der wet van 12 Juni 1930 wordt vervangen door de hierna volgende beschikkingen :

« *Artikel 6.* — Het muntfonds mag slechts verbruikt worden tot het bedrag van de definitief uit den omloop getrokken munten, en krachtens eene wet.

» Zijn vermogen is geplaatst :

» 1° Tot een bedrag van 40 pCt. in buitenlandsche in goud omzetbare gelden;

» 2° Voor het overige, in obligatiën der openbare schuld en andere waarden, gewaarborgd door den Staat en krachtens eene wet uitgegeven.

» Edoch, wanneer vreemde munten geen genoegzame opbrengst leveren, dan mogen ze vervangen worden door in 2° hierboven bedoelde Belgische waarden.

» De beleggingen zullen geschieden door bemiddeling van het Delgingsfonds der Openbare Schuld.

» De jaarlijksche opbrengsten die de lasten van het fonds te boven gaan, zullen aan de Schatkist toegekend worden. »

BIJLAGE 12

Muntwet van 30 Maart 1935

(*Belgisch Staatsblad* van 31 Maart 1935, n° 90)

Artikel 1. — De aan de Nationale Bank van België opgelegde verplichting tot terugbetaling van haar biljetten in de voorwaarden van artikel 8 van het koninklijk besluit van 25 October 1926 op de muntstabilisatie is geschorst.

Artikel 2. — Zoodra de omstandigheden het zullen toelaten, zal de Koning, bij een besluit waarover in den Raad van Ministers zal zijn beraadslaagd, de nieuwe goudpariteit van den frank vaststellen. Die pariteit zal echter niet lager zijn dan zeventig procent, noch hooger dan vijf en zeventig procent van de pariteit, bij artikel 8 van het koninklijk besluit van 25 October 1926 bepaald.

Artikel 3. — De Koning stelt bij een besluit waarover in den Raad van Ministers zal zijn beraadslaagd, de Nationale Bank gehoord, en binnen de grenzen van artikel 2 hierboven, de wisselkoersen vast tegen welke de verhandelingen van koop en verkoop van vreemde deviezen zullen geschieden, totdat het nieuwe gehalte aan goud van den frank bepaald zij.

Tot het vaststellen en handhaven van die koersen kan de Koning een « Egalisatiefonds der Wisselkoersen » oprichten.

Hij bepaalt de bevoegdheid en de werking van dit fonds.

Artikel 4. — De door de Nationale Bank van België uitgegeven biljetten zijn verder wettig gangbaar.

Door de bepalingen van deze wet en door de ter voldoening aan deze wet te nemen besluiten, worden de bestaande wetsbepalingen in geenen deele gewijzigd wat betreft die biljetten als betaalmiddel en wat betreft de verplichting voor de openbare kassen en de private personen om ze, ondanks elke strijdige overeenkomst, als wettelijke munt te aanvaarden.

Artikel 5. — In afwachting dat het nieuwe gehalte aan goud van den frank overeenkomstig artikel 2 bepaald zij, zal de Nationale Bank van België haar incasso in goud en deviezen, bestaande op 29 Maart 1935, herschatten op den voet van vijf en zeventig ten honderd van de vroegere pariteit.

De toenemingen van activa, welke het gevolg zijn van de herschatting van het goud-incasso en van de deviezen van de Nationale Bank van België en van elken door haar gedanen afstand, komen de Schatkist ten goede.

De Koning zal die toenemingen van activa bestemmen tot het Egalisatiefonds der Wisselkoersen of ze aanwenden voor de doeleinden der politiek van economisch herstel.

Artikel 6. — Deze wet is uitvoerbaar zoodra zij bekendgemaakt wordt.

Gegeven te Brussel, den 30^e Maart 1935.

LEOPOLD.

BIJLAGE 13

Koninklijk besluit van 31 Maart 1935 tot vaststelling van de basis voor den inkoop en den verkoop van buitenlandsche deviezen door het Egalisatiefonds der Wisselkoersen

(*Belgisch Staatsblad* van 31 Maart 1935, n° 90)

Artikel 1. — De inkoop en de verkoop van buitenlandsche deviezen tegen bankbiljetten, waartoe het Egalisatiefonds der Wisselkoersen, krachtens de wet van 30 Maart 1935 zal overgaan, zal geschieden op den grondslag van een gewicht fijn goud van 0,150632 gram per belga en rekening houdende met de kosten en commissieelonen die normaal bij de berekening van de goudpunten bij binnenkomst en uitgang in aanmerking komen.

Artikel 2. — Dit besluit treedt in werking op den dag waarop het in het *Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, den 31^e Maart 1935.

LEOPOLD.

BIJLAGE 14

Koninklijk besluit van 3 April 1935 tot oprichting van een Egalisatiefonds der Wisselkoersen

(*Belgisch Staatsblad* van 5 April 1935, n° 95)

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op artikel 3, lid 2, der muntwet van 30 Maart 1935; Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën en op advies van Onzen Ministerraad,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. — Er wordt een Egalisatiefonds der Wisselkoersen opgericht, beheerd door de Nationale Bank van België.

Dit fonds wordt gestijfd door opnemingen gedaan door den Minister van Financiën op de opbrengst van de herschatting van den goudvoorraad der Nationale Bank.

Artikel 2. — Het Egalisatiefonds der Wisselkoersen doet de volgende verrichtingen :

1° Verkoop en aankoop van gemunt goud of goud in baren;

2° Verkoop en aankoop van buitenlandsche deviezen.

Artikel 3. — Bij de vereffening van het Egalisatiefonds, keert het bestaande actief naar de Schatkist terug.

Artikel 4. — Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat op den dag zijner bekendmaking in werking treedt.

Gegeven te Brussel, den 3ⁿ April 1935.

LEOPOLD.

BIJLAGE 15

Overeenkomst getroffen tusschen den Belgischen Staat en de Nationale Bank van België op 4 April 1935

Tusschen den Belgischen Staat, vertegenwoordigd door den Minister van Financiën, eenerzijds,

en de Nationale Bank van België, vertegenwoordigd door haar Gouverneur en haar Directeur waarnemend secretaris, daartoe naar behooren gemachtigd door den Raad der regenten, anderzijds,

Gelet op de muntwet van 30 Maart 1935,
Werd overeengekomen wat volgt :

Artikel 1. — De actiefverhooging voortvloeiend uit de voorloopige herschatting van den goudvoorraad en van de deviezen der Nationale Bank van België op den voet van vijf en zeventig ten honderd van de vroegere pariteit, wordt door de Bank aan den Staat afgestaan.

Artikel 2. — De Regeering zal, voor rekening van den Staat, het door de Nationale Bank van België uitgegeven en 525 miljoen frank beloopende bedrag aan 50 frank-biljetten overnemen.

De overgenomen biljetten zullen verder voor rekening van den Staat onder dezelfde voorwaarden als vroeger in omloop blijven. Zij zullen verder tegen de biljetten van de Nationale Bank kunnen omgewisseld worden. Zij zullen van het visa van 's Rijks Schatkist worden voorzien.

Zij zullen buiten omloop worden gesteld zoodra de metaalmunt, welke in hun plaats moet komen, zal uitgegeven geworden zijn.

Artikel 3. — Door middel van de bij toepassing van vorenstaande artikelen te zijner beschikking gestelde geldmiddelen, zal de Staat, ten bedrage van fr 869.907.808,34, zijn uit de intrekking van de Deutsche munt voortvloeiende schuld tegenover de Nationale Bank aflossen.

Het saldo van de schuld van den Staat, aldus tot 500 miljoen frank teruggebracht, zal niet aan amortisatie onderhevig zijn vóór den 31ⁿ December 1952, datum waarop het bankoetooi verstrijkt.

Artikel 4. — Mocht de Nationale Bank, vóór dat de nationale munt definitief zij gestabiliseerd, goud te gelde maken tegen een gunstiger percentage dan den voor de huidige herschatting aangenomen voet van 75 t. h., dan zou het verschil insgelijks aan 's Rijks Schatkist worden afgestaan.

Bij de definitieve stabilisatie van den frank, en zoo deze op grondslag van een devaluatie van meer dan 25 t. h. plaats heeft, zal tot de herschatting van den goudvoorraad overgegaan en de winst van die herschatting eveneens aan 's Rijks Schatkist afgestaan worden.

In duplo opgemaakt te Brussel, den 4ⁿ April 1935.

De Minister van Financiën,
M.-L. GÉRARD.

Nationale Bank van België :

De Directeur,
waarn. Secretaris,
LOUIS-JEAN MAHIEU.

De Gouverneur,
LOUIS FRANCK.

BIJLAGE 16

Koninklijk besluit van 16 April 1935 houdende machtiging tot de overneming door den Staat van de door de Nationale Bank van België uitgegeven 50 frank-biljetten en goedkeuring van de op 4 April tusschen den Staat en deze instelling afgesloten overeenkomst

Artikel 1. — De Regeering is ertoe gemachtigd het bedrag van de door de Nationale Bank uitgegeven biljetten van 50 frank, dat op den datum van dit besluit 525 miljoen frank beloopt, voor rekening van den Staat over te nemen.

De overgenomen biljetten zullen zoo spoedig mogelijk, in alle geval vóór 1 Januari 1940, buiten omloop worden gesteld en door metaalmunt worden vervangen.

Artikel 2. — De opbrengst van deze overneming zal niet in het Muntfonds worden gestort; zij zal door den Staat algeheel worden aangewend tot aflossing van zijn schuld tegenover de Nationale Bank uit hoofde van de intrekking der Deutsche munt.

Artikel 3. — Totdat ze door metalen muntstukken vervangen zijn, zullen de biljetten in omloop blijven voor rekening van den Staat onder de huidige voorwaarden; zij zullen van het visa van 's Rijks Schatkist worden voorzien.

Artikel 4. — Het totaal van de deelmunt in omloop, met inbegrip van de bij dit besluit bedoelde biljetten en stukken, wordt op 1.500 miljoen frank gebracht.

Artikel 5. — Onze Minister van Financiën is ertoe gemachtigd de modaliteiten van de overneming der biljetten van 50 frank met de Nationale Bank te regelen.

Artikel 6. — Bijgaande, op 4 April 1935 tusschen den Belgischen Staat en de Nationale Bank van België getroffen overeenkomst, wordt bekrachtigd.

Deze overeenkomst wordt om niet geregistreerd. De erin voorziene verrichtingen zijn vrijgesteld van alle om 't even welke belastingen ten bate van Staat, provinciën en gemeenten.

Artikel 7. — Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat den dag van zijn bekendmaking in werking treedt.

Gegeven te Brussel, den 16ⁿ April 1935.

LEOPOLD

Overeenkomst getroffen tusschen de Nationale Bank van België en den Belgischen Staat den 19ⁿ April 1935

Tusschen
den Belgischen Staat, vertegenwoordigd door den Minister van Financiën, eenerzijds,
en

de Nationale Bank van België, vertegenwoordigd door haar Gouverneur en haar Directeur waarnemend Secretaris, daartoe naar behooren gemachtigd door den Raad der Regenten, anderzijds,

Overwegende dat de Minister van Financiën, bij koninklijk besluit van 16 April 1935, ertoe gemachtigd wordt de modaliteiten van de overneming van de 50 frank-biljetten te regelen;

Overwegende dat de verhooging van de grens van uitgifte van de Staatsmunten eischt dat het bedrag dat de Nationale Bank voor haar kasbehoeften normaal mag bezitten, worde vastgesteld;

Werd overeengekomen hetgeen volgt:

Artikel 1. — De voorraad van de Nationale Bank in metaalmunt en in voor rekening van 's Rijks Schatkist in omloop zijnde biljetten wordt tot 350 miljoen frank beperkt.

Artikel 2. — Wordt dit bedrag gedurende een tijdperk van vijftien dagen overschreden, dan wordt het teveel binnen één maand door de Schatkist terugbetaald.

Artikel 3. — De bonificatie van fr 0,25 t. h. toegekend aan de Bank bij de overeenkomst van 19 Juli 1919 voor kosten van uitgifte en toegepast op de kleine coupures van 5 en 20 frank, welke voor rekening van 's Rijks Schatkist in omloop zijn, wordt insgelijks op de coupures van 50 frank geïnd.

In duplo opgemaakt te Brussel, den 19ⁿ April 1935.

De Minister van Financiën,
M.-L. GÉRARD.

Nationale Bank van België:

De Directeur,
w.n. Secretaris,
LOUIS-JEAN MAHIEU.

De Gouverneur,
LOUIS FRANCK.

BIJLAGE 18

Koninklijk besluit n° 273 van 31 Maart 1936 met betrekking op de omzetbaarheid der biljetten van de Nationale Bank van België

(*Belgisch Staatsblad* van 1 April 1936, n° 92)

Artikel 1. — Artikel 1 der muntwet van 30 Maart 1935, waarbij de aan de Nationale Bank van België opgelegde verplichting tot terugbetaling van haar biljetten in de voorwaarden van artikel 8 van het koninklijk besluit van 25 October 1926 op de muntstabilisatie werd geschorst, wordt ingetrokken.

Artikel 2. — Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat met den dag van de bekendmaking ervan in het *Staatsblad* bindend wordt.

Gegeven te Brussel, den 31ⁿ Maart 1936.

LEOPOLD

BIJLAGE 19

Koninklijk besluit van 31 Maart 1936 houdende definitieve vaststelling van de monetaire pariteit en afschaffing van het Egalisatiefonds der Wisselkoersen

(*Belgisch Staatsblad* van 1 April 1936, n° 92)

Artikel 1. — De bij koninklijk besluit van 31 Maart 1935 op een gewicht fijn goud van 0,150632 gram per belga voorloopig vastgestelde muntpariteit blijft definitief op dit bedrag vastgesteld.

De Nationale Bank van België zal haar op den datum van het inwerkingtreden van dit besluit bestaanden kasvoorraad op deze basis herwaardeeren.

De op 29 Maart 1935 aan de Bank behorende deviezen zullen op dezelfde basis herwaardeerd worden.

De uit deze herwaardeeringen voortvloeiende actiefvermeerderingen vervallen aan 's Rijks Schatkist.

Artikel 2. — Het koninklijk besluit van 3 April 1935, houdende oprichting van het Egalisatiefonds der Wisselkoersen, wordt ingetrokken.

De sommen waaruit het actief van het Egalisatiefonds der Wisselkoersen bestaat, keeren naar de Schatkist terug.

Artikel 3. — Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat met den dag van de bekendmaking er van in het *Staatsblad* bindend wordt.

Gegeven te Brussel, den 31ⁿ Maart 1936.

LEOPOLD

BIJLAGE 20

Besluitwet van 10 Mei 1940 houdende schorsing van de terugbetaling der briefjes van de Nationale Bank van België

(*Belgisch Staatsblad* van 11 Mei 1940)

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de wet van 7 September 1939, waarbij aan den Koning buitengewone machten worden verleend;

Gelet op de noodzakelijkheid en de dringendheid;

Gelet op artikel 8 van het koninklijk besluit dd. 25 October 1926, betreffende de muntstabilisatie;

Op de voordracht van Onze in Raad vergaderde Ministers, Wij hebben besloten en Wij besluiten:

Artikel 1. — Wordt geschorst de aan de Nationale Bank van België opgelegde verplichting haar biljetten terug te betalen volgens de termen van artikel 8 van het koninklijk besluit dd. 25 October 1926, betreffende de muntstabilisatie.

Artikel 2. — De door de Nationale Bank van België uitgegeven biljetten blijven hun wettelijken koers behouden.

Niets wordt gewijzigd door de bepalingen van dit besluit aan de bestaande wettelijke bepalingen ten aanzien van het bestaan van deze biljetten als wettig betaalmiddel en de verplichting voor de publieke kassen en de particulieren ze als wettelijk betaalmiddel te ontvangen niettegenstaande alle andersluitende overeenkomst.

Artikel 3. — De Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat van kracht wordt den dag van zijn bekendmaking in het *Staatsblad*.

Gegeven te Brussel, den 10ⁿ Mei 1940.

LEOPOLD.

**Besluitwet van 10 Mei 1940
betreffende de voorschotten van de Nationale Bank
van België aan den Staat**

(Belgisch Staatsblad van 11 Mei 1940)

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de wet van 7 September 1939, waarbij aan den Koning buitengewone machten worden verleend;

Gelet op de dringendheid en de noodzakelijkheid,

Op de voordracht van Onze in Raad vergaderde Ministers,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. — Ten einde de verwezenlijking van haar bevoegdheid om leeningen aan te gaan mogelijk te maken, wordt de Regeering gemachtigd alle overeenkomsten met de Nationale Bank van België te sluiten.

Die overeenkomsten worden vrijgesteld van zegel- en registratierecht.

Artikel 2. — Binnen de perken van de te dien einde met de Regeering afgesloten overeenkomsten, is de Nationale Bank van België verbonden door geen enkele der beperkende voorwaarden van het koninklijk besluit n° 29 van 24 Augustus 1939 betreffende de bedrijvigheid, de inrichting en de bevoegdheden van de Nationale Bank van België, genomen ter uitvoering van de wet van 1 Mei 1939.

Artikel 3. — Deze wet is bindend den dag waarop ze in het *Staatsblad* is bekend gemaakt.

Gegeven te Brussel, den 10^e Mei 1940.

LEOPOLD

Besluitwet n° 5 van 1 Mei 1944

waarbij de Koning gemachtigd wordt tot het bepalen van de voorwaarden in zake aankoop en verkoop van goud en buitenlandse munt, en de Nationale Bank van België ontheven wordt van de verplichting tot het handhaven van een kasvoorraad in goud en buitenlandse deviezen welke ten minste met 40 pCt. van haar verbintenissen op zicht overeenstemt

*(Belgisch Staatsblad gepubliceerd te Londen
op 5 September 1944)*

IN NAAM VAN HET BELGISCH VOLK :

Wij, Ministers in Raad vergaderd,

Gelet op de artikelen 26 en 82 van de Grondwet;

Gelet op het besluit van 28 Mei 1940;

Gezien de onmogelijkheid de Wetgevende Kamers bijeen te roepen;

Gelet op het koninklijk besluit van 31 Maart 1936;

Gelet op de wet van 10 Mei 1940 houdende schorsing van de aan de Nationale Bank van België opgelegde verplichting tot het terugbetalen van haar biljetten overeenkomstig artikel 8 van het koninklijk besluit van 25 October 1926 betreffende de muntstabilisatie;

Overwegende dat het past de stabiliteit van de koers der buitenlandse munt te verzekeren en de Nationale Bank van België in staat te stellen deze stabiliteit te handhaven,

Hebben besloten en besluiten :

Artikel 1. — Het koninklijk besluit van 31 Maart 1936 tot vaststelling van het goudgewicht van de frank (belga) wordt ingetrokken.

Zodra de omstandigheden het zullen toelaten, zal de Koning bij in de Raad van Ministers overwogen

besluit het nieuwe goudgehalte van de frank vaststellen.

Artikel 2. — Totdat het nieuwe goudgehalte van de frank zal bepaald zijn, stelt de Koning bij in de Raad van Ministers overwogen besluit de voorwaarden vast waaronder de Nationale Bank van België buitenlandse munt kan kopen en verkopen en de regelen die de notering dezer koersen beheersen.

Artikel 3. — Ten einde de stabiliteit van de voor de buitenlandse munt vastgestelde koersen te verzekeren, zal de Nationale Bank van België gebruik maken van de hulpmiddelen inzake goud en buitenlandse munten welke zij bezit, alsmede van de betaalmiddelen op het buitenland die de Staat te harer beschikking zou kunnen stellen door middel van internationale overeenkomsten of anderszins.

Artikel 4. — De bepalingen van artikel 7 van het tot uitvoering van de wet van 1 Mei 1939 getroffen koninklijk besluit van 24 Augustus 1939 worden geschorst.

Artikel 30 van het Statuut der Nationale Bank van België zal overeenkomstig de voorgaande bepaling worden gewijzigd.

Artikel 5. — De opbrengst van de marge welke gelaten wordt tussen de prijzen waartegen de Nationale Bank van België goud en buitenlandse munten mag kopen en verkopen wordt aan de Bank toegekend.

Artikel 6. — De winsten welke mochten voortvloeien uit de toepassing van de bepalingen van de artikelen 2 en 3 van dit besluit op door wisselakkoorden gedekte munten zullen aan de Staat toegekend worden.

De Staat waarborgt de Nationale Bank van België tegen alle verlies dat zij zou kunnen lijden ten gevolge van de toepassing van de bepalingen van dit besluit op door wisselakkoorden gedekte munten.

Artikel 7. — De Nationale Bank van België zal aan de Minister van Financiën in de loop der maand volgende op diegene waarin zij werden gesloten, de opgave sturen van de verrichtingen van aankoop en verkoop van door wisselakkoorden gedekte munten.

Deze opgaven zullen aan het Rekenhof tot contrôle worden voorgelegd.

Artikel 8. — De Nationale Bank van België zal voorlopig haar kasvoorraad in goud welke op de datum der afkondiging van dit besluit bestaat, herschatten op grondslag van de prijzen waartegen zij goud zal mogen verkopen.

Zij zal de netto-opbrengst van deze herschatting op een onbeschikbare rekening in goud boeken. Wanneer het nieuw goudgehalte van de frank zal vastgesteld zijn, zal er tussen de Staat en de Nationale Bank van België een overeenkomst getroffen worden waarbij de opbrengst van de herschatting aan de Staat wordt toegekend en wordt besteed tot delging van zijn schuld jegens de Nationale Bank van België.

Artikel 9. — Deze besluitwet treedt in werking de dag waarop zij in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.

Kondigen de tegenwoordige besluitwet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het *Staatsblad* bekendgemaakt worde.

Londen, 1 Mei 1944.

Besluit n° 6 van 1 Mei 1944
der in Raad vergaderde Ministers getroffen ter uitvoering van de besluitwet van 1 Mei 1944 betreffende de voorwaarden in zake aankoop en verkoop van goud en buitenlandse munt

(Belgisch Staatsblad gepubliceerd te Londen op 5 September 1944)

IN NAAM VAN HET BELGISCH VOLK :

Wij, Ministers in Raad vergaderd,

Gelet op de artikelen 26 en 82 van de Grondwet;

Gelet op het besluit van 28 Mei 1940;

Gezien de onmogelijkheid de Wetgevende Kamers bijeen te roepen;

Gelet op artikel 2 der besluitwet van 1 Mei 1944 betreffende de voorwaarden inzake aankoop en verkoop van goud en buitenlandse munt,

Hebben besloten en besluiten :

Artikel 1. — De Nationale Bank van België wordt gemachtigd buitenlandse munt aan te kopen en te verkopen tegen de door pariteits-, betalings-, wissel- of compensatie-akkoorden vastgestelde koersen mits rekening te houden met de kosten in verband met de aankoop en verkoop dezer munt.

Rekening houdend met deze wisselkoersen, stelt de Nationale Bank van België de prijzen vast waartegen zij staaft- of gemunt goud koopt en, in voorkomend geval, verkoopt.

Deze prijzen bepalen de buitenlandse munten die het voorwerp niet zouden zijn van betalings-, wissel- of compensatieovereenkomsten.

De prijzen welke de Nationale Bank van België in zake goud en buitenlandse munt vaststelt, worden de Minister van Financiën tot goedkeuring voorgelegd.

Artikel 2. — De koersen waartegen de Nationale Bank van België goud en buitenlandse munt aankoopt en verkoopt, zijn de officiële koersen. Zij worden aangeplakt in de voor het publiek toegankelijke lokalen van de Nationale Bank van België. Zodra de beurzen van het Rijk terug worden geopend, zullen zij iedere werkdag bekendgemaakt worden in de officiële notering van deze beurzen.

Het is verboden andere wisselkoersen dan de officiële koersen te noteren of aan te plakken.

Artikel 3. — De personen die in voorkomend geval zullen gemachtigd zijn om handel te drijven in goud en buitenlandse munt, mogen geen goud en buitenlandse munten aankopen en verkopen tegen koersen die meer dan 1/4 per duizend van de officiële koersen afwijken.

Artikel 4. — De Minister van Financiën is belast met de toepassing van dit besluit.

Artikel 5. — Dit besluit treedt in werking de dag waarop het in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.

Londen, 1 Mei 1944.

BIJLAGE 24

Besluitwet van 6 October 1944
betreffende de biljetten van de Nationale Bank van België, alsmede de gelddeposito's in landsmunt
(Belgisch Staatsblad van 7 October 1944)

.....

Artikel 15. — Onder aftrek van een beschikbare som, door den Minister van Financiën vóór den 9^e November 1944 definitief vast te stellen, wordt het

bedrag van de gedeponeerde en niet overeenkomstig artikel 3 geruilde biljetten op het credit gebracht van een speciale rekening, welke van ambtswege op naam van den in de aangifte als eigenaar aangeduiden persoon wordt geopend door de inrichting die de deposito's ontvangt, indien deze de Nationale Bank van België of een bank is.

Bedoeld bedrag wordt op het credit gebracht van een speciale rekening welke van ambtswege op naam van den in de aangifte als eigenaar aangeduiden persoon wordt geopend door den Postcheck- en Girodienst, indien het deposito op een postkantoor geschiedt.

De speciale rekeningen worden bij de banken en bij den Postcheck- en Girodienst als gelden voor orde geboekt.

Artikel 16. — De deposito's van geldsommen in nationale munt op zicht of op termijnen van niet meer dan twee jaar inclusief de credietrekeningen-courant, bij :

1° door een bijzondere wet tot stand gekomen of beheerschte kredietinstellingen;

2° den Postcheck- en Girodienst;

3° de Algemeene Spaar- en Lijfrentekas;

4° de gemeentelijke Spaarkassen;

5° de bij het koninklijk besluit n° 185 van 9 Juli 1935 bedoelde banken;

6° de bij artikel 1, 2°, van hetzelfde besluit bedoelde financiële ondernemingen;

7° de bij het koninklijk besluit n° 42 van 15 December 1934 bedoelde ondernemingen;

8° de Emissiebank te Brussel;

9° de Deposito- en Consignatiekas, voor zoover het om vrijwillige deposito's gaat,

zijn slechts binnen de navermelde perken beschikbaar :

a) Hetzij ten beloope van 10 t. h. van het op den vooravond van den dag waarop onderhavig besluit in werking treedt bestaande bedrag, zooals dat bedrag blijkt uit de tot op dat oogenblik gedane verrichtingen;

b) Hetzij ten beloope van het bedrag dat op den datum van 9 Mei 1940 bestond, zooals dit bedrag opgemaakt kan worden uit de op den avond van dezen dag verrichte bewerkingen;

c) Hetzij, wanneer het gaat om natuurlijke of rechtspersonen ingeschreven in het handelsregister, ten beloope van 1.000 frank per personeelslid. In dat geval mogen de afnemingen alleen geschieden tot en met 1 November 1944, en in één inrichting alleen, om de betaling uit te voeren van wedden, loonen en pensioenen van dat personeel.

Aan de inrichting, die de betalingen doet, moet een echt verklaarde opgave in duplo worden overhandigd, houdende : de lijst van de leden van het personeel, het nummer van het handelsregister, de bevestiging dat geen enkele afhaling werd gedaan of zal gedaan worden bij toepassing van vorenstaande littera a) of b). Een exemplaar wordt aan den Minister van Financiën overhandigd.

Aan de bij littera's a), b) en c) bedoelde bedragen, wordt, zooals voor het deponeren der biljetten, een bedrag toegevoegd dat vóór den 9^e November 1944 door den Minister van Financiën, op eensluidend advies van den Minister van Economische Zaken, definitief zal worden vastgesteld.

Artikel 17. — De overeenkomstig artikel 15 op bijzondere rekening gebrachte vermogens en de krachtens artikel 16 onbeschikbaar gemaakte vermogens

worden verdeeld in « tijdelijk onbeschikbare » vermogens, ten beloope van 40 t. h. van hun bedrag en in « geblokkeerde vermogens » ten beloope van 60 t. h.

De wijze volgens welke de tijdelijk onbeschikbare vermogens later zullen vrijgemaakt worden, zullen bepaald worden bij koninklijk besluit, mede-ondertee-kend door den Minister van Financiën op eensluidend advies van den Minister van Economische Zaken.

De bestemming van de geblokkeerde vermogens zal later bij de wet worden geregeld.

De tijdelijk onbeschikbare vermogens en de geblokkeerde vermogens mogen, tot nadere bepaling, niet het voorwerp uitmaken van eenige afnemings, overschrijving, overdracht of akte van beschikking. Elke bij overtreding van dit verbod gedane verrichting is nietig.

De deposito's in biljetten van het nieuw type worden op beschikbare rekening gebracht.

BIJLAGE 25

Besluit van den Regent van 1 Juni 1945 betreffende de vrijmaking van vermogens welke tijdelijk onbeschikbaar werden gesteld

(Belgisch Staatsblad van 4-5 Juni 1945)

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk,
Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de besluitwet van 6 October 1944 betreffende de biljetten van de Nationale Bank van België, alsmede de geld-deposito's in landsmunt, gewijzigd of aangevuld door de latere wettelijke bepalingen, en inzonderheid door de besluitwet van 5 Februari 1945;

Gelet op de besluitwet van 28 October 1944 betreffende de ruiling en de neerlegging van de Deutsche en Belgische bankbiljetten in de gebieden die onder Duitsch administratief stelsel werden geplaatst;

Gelet op de besluitwet van 12 October 1944, waarbij zekere fiscale zegels uit den omloop onttrokken werden;

Op de voordracht van den Minister van Financiën en op eensluidend advies van den Minister van Economische Zaken,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. — Worden vrijgelaten, de vermogens welke tijdelijk onbeschikbaar werden gesteld bij toepassing :

a) van de besluitwet van 6 October 1944 betreffende de biljetten van de Nationale Bank van België, alsmede de gelddeposito's in landsmunt;

b) van de besluitwet van 28 October 1944 betreffende de ruiling en de neerlegging van de Deutsche en Belgische bankbiljetten in de gebieden die onder Duitsch administratief stelsel werden geplaatst;

c) van de besluitwet van 12 October 1944, waarbij zekere fiscale zegels uit den omloop onttrokken werden,

voor zoover het bedrag van de ingediende biljetten of van de depositorekeningen niet hooger dan fr 15.000 was, bij den aanvang van de muntverrichtingen.

Artikel 2. — De Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in werking treedt den dag waarop het in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, den 1er Juni 1945.

CHARLES

BIJLAGE 26

Wet van 14 October 1945 betreffende de geblokkeerde of tijdelijk onbeschikbare monetaire activa

(Belgisch Staatsblad van 28 October 1945)

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk,
Koning Leopold III, door 's vijands toedoen, zich in de onmogelijkheid bevindende om te regeeren,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. — De Regeering is ertoe gemachtigd een leening, « Muntsaneeringsleening » genaamd, te lichten, ten einde de krachtens de besluitwet van 6 October 1944 betreffende de biljetten van de Nationale Bank van België en de deposito's in landsmunt, alsmede de navolgende besluiten geblokkeerde activa te resorberen.

Artikel 2. — Storting op deze leening geschiedt, binnen de door den Minister van Financiën te bepalen termijnen, a pari van de nominale waarde, naar onderstaande modaliteiten :

a) Door cessie, aan de Schatkist, van de schuldvorderingen op de Nationale Bank van België voortvloeiende uit de blokkeering van het quotum 60 t. h. van de speciale rekeningen geopend ter voldoening aan artikel 15 van de voormelde besluitwet van 6 October 1944 en de navolgende bepalingen;

b) Met betrekking tot het geblokkeerd quotum 60 t. h. van de krachtens artikelen 16 en 18 van voormelde besluitwet en de navolgende bepalingen onbeschikbaar gemaakte activa, door afgifte van schatkistcertificaten op korten termijn en eventueel, bij ontoereikendheid, certificaten op halflangen termijn. Deze certificaten worden voor hun nominale waarde overgenomen. De berekening der aan de Schatkist te restoreeren of eventueel aan de deponerende inrichtingen uit te keeren interesten wordt gedaan na het verstrijken van den voor de storting op de leening gestelden termijn.

Wanneer de activa in schatkistcertificaten ontoereikend zijn, zal de fourneering geschieden door afgifte van andere door den Minister van Financiën te bepalen activa.

Artikel 3. — Als tegenwaarde van de bij artikel 2 bedoelde stortingen zal of zullen er aan elke financiële inrichting een of verschillende globale certificaten van de leening worden afgegeven. Het bedrag zal overeenstemmen met het totaal der aan de Schatkist overgedragen geblokkeerde activa.

De financiële inrichtingen zullen deze effecten onder zich houden voor rekening van de gerechtigden op geblokkeerde activa, zonder recht van bewaring.

De interesten op de globale certificaten zullen op elken vervalldag uitgekeerd worden aan de inrichtingen-bewaarnemers, die ze zonder kosten onder de rechthebbenden zullen omdeelen naar rato van hun deelneming in de leening.

Artikel 9. — Tot nadere beschikking komt het provenu van de leening voor op een door de Nationale Bank van België aan de Schatkist te openen speciale rekening.

Artikel 10. — Binnen de door den Minister van Financiën vast te stellen termijnen kunnen de saldi van de tijdelijk onbeschikbare 40 t. h. der overeenkomstig de voormelde besluitwet van 6 October 1944, artikel 15, en de daaropvolgende besluiten in speciale

rekeningen gebrachte activa, onder de voorwaarden vastgesteld door den Minister van Financiën, door de inrichtingen-bewaarneemsters overgedragen worden op tijdelijke onbeschikbare rekeningen geopend of te openen bij die inrichtingen, overeenkomstig de artikelen 16 en 17 van deze besluitwet.

De houders van die rekeningen kunnen verzet doen tegen de bij de vorige alinea bedoelde overdracht. Zij beteekenen hun verzet bij ter post aangeteekend schrijven aan de inrichting-bewaarneemster, binnen een door den Minister van Financiën te bepalen termijn, en het saldo van hun tegoed op tijdelijk onbeschikbare rekening zal worden overgedragen aan de Nationale Bank van België, aan den Postcheckdienst of aan een ander bij artikel 16 van voormelde besluitwet van 6 October 1944 bedoeld financieel organisme, aan te duiden door hen in het schrijven ter beteekening van hun verzet.

Artikel 11. — De Minister van Financiën remitteert aan elke financieele inrichting, als tegenwaarde van de bij het eerste lid van artikel 10 bedoelde overdrachten en tot hetzelfde bedrag, schatkistcertificaten af waarvan hij den vervaldag en den discontovoet bepaalt.

BIJLAGE 27

Besluit van den Regent van 20 October 1945 betreffende de vrijmaking van vermogens welke tijdelijk onbeschikbaar werden gesteld (Belgisch Staatsblad van 21 October 1945)

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk,
Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de besluitwet dd. 6 October 1944 betreffende de biljetten van de Nationale Bank van België, alsmede de gelddeposito's in landsmunt, gewijzigd en aangevuld door de latere wettelijke bepalingen;

Gelet op de besluitwet dd. 12 October 1944, waarbij zekere fiscale zegels uit den omloop onttrokken werden;

Gelet op de besluitwet dd. 28 October 1944 betreffende de ruiling en de neerlegging van de Duitse en Belgische bankbiljetten in de gebieden die onder Duitsch administratief stelsel werden geplaatst;

Herzien het besluit van den Regent dd. 1 Juni 1945 betreffende de vrijmaking van vermogens welke tijdelijk onbeschikbaar werden gesteld;

Op de voordracht van den Minister van Financiën en op eensluidend advies van den Minister van Economische Zaken, Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. — De bij toepassing van bovenvermelde besluitwetten dd. 6, 12 en 28 October 1944 vastgelegde vermogens worden, met ingang van 1 December 1945, vrijgelaten tot het beloop van 25 pCt. van het saldo, op dien datum, van het tijdelijk onbeschikbaar gedeelte.

Edoch, kan de Minister van Financiën de hierbovenvermelde quotiteit vervroegd vrijmaken, met het oog op de aanwending ervan tot het betalen van inschrijvingen op een Staatsleening.

Artikel 2. — Bedraagt de krachtens artikel 1 vrijgemaakte som minder dan duizend frank, dan wordt zij binnen de grens van de tijdelijk onbeschikbare gelden, op dat bedrag gebracht.

Artikel 3. — De Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, de 20^e October 1945.

CHARLES

BIJLAGE 28

Ministerieel besluit van 5 December 1945 tot uitvoering van de wet van 14 October 1945 betreffende de geblokkeerde of tijdelijk onbeschikbare monetaire activa

(Belgisch Staatsblad van 7 December 1945)

De Minister van Financiën,
Gelet op de wet van 14 October 1945 betreffende de geblokkeerde of tijdelijk onbeschikbare monetaire activa,
Besluit :

Artikel 1. — De storting op de bij de vorenangehaalde wet van 14 October 1945 uitgevaardigde Munt-saneeringsleening geschiedt tegen waarde 31 December 1945; de materiele uitvoering van de stortingsverrichtingen kan evenwel worden voortgezet tot 15 Januari 1946, volgens de hiernavermelde modaliteiten.

Artikel 2. — Binnen den bij artikel 1 bedoelden termijn, maakt elke inrichting die, voor rekening van de Nationale Bank van België, de ingevolge het deponeren van de biljetten geopende speciale rekeningen beheert, aan het Ministerie van Financiën, Wetstraat 18, te Brussel, een juist verklaarde opgave over met aanduiding van :

1° het op 31 December 1945 afgesloten globaal bedrag van het geblokkeerd quotum 60 t. h. van de in haar boeken geopende speciale biljettenrekeningen ;

2° het op denzelfden datum afgesloten globaal bedrag van het tijdelijk onbeschikbaar quotum 40 t. h. van de speciale biljettenrekening, na comptabilisatie van de eventuele overdrachten, waarvan sprake in onderstaand artikel 8.

Artikel 3. — Binnen denzelfden termijn geven de bij artikel 16 van de besluitwet van 6 October 1944 bedoelde financieele inrichtingen aan het Ministerie van Financiën, Wetstraat 18, te Brussel, kennis van het op 31 December 1945 afgesloten bedrag van de geblokkeerde 60 t. h. dat in depositorekening in hun boeken voorkomt, alsmede van de uitvoerige opgave van de schatkistcertificaten op korten termijn welke als tegenwaarde van dat bedrag tot storting op de Munt-saneeringsleening moeten afgegeven worden.

Bij ontoereikendheid van de certificaten op korten termijn, wordt de opgave aangevuld door aanduiding van de voor het voltooien van de vereffening noodige certificaten op halflangen termijn.

Artikel 4. — Blijken de activa aan Schatkistcertificaten onvoldoende, dan staat het de inrichting vrij specie of obligatiën van geconsolideerde binnenlandsche schulden af te geven om de storting aan te vullen.

Die obligatiën worden aangenomen tegen den ter Beurze van Brussel op 31 December 1945 genoteerden koers, verhoogd met de tot en met dien datum verlopen renten.

Artikel 5. — Welke ook de werkelijke datum van afgifte der in vorenstaand artikel bedoelde certificaten zij, wordt de verrekening van de aan de Schatkist terug te geven of eventueel aan de deponerende inrichtingen te vereffenen renten op datum van 31 December 1945 afgesloten.

Artikel 6. — Zoo spoedig mogelijk worden aan elke financieele inrichting, overeenkomstig artikel 3 der wet van 14 October 1945, één of meer globale certificaten van de leening afgegeven, als tegenwaarde van de verrichte stortingen ten beloope van het bedrag van het geblokkeerde 60 t. h. quotum van de speciale

rekeningen en van de depositorekeningen die in haar boeken voorkomen op datum 31 December 1945.

Artikel 7. — De overdracht van de saldi van het onbeschikbaar 40 t. h. quotum van de overeenkomstig artikel 15 van de besluitwet van 6 October 1944 en de daaropvolgende latere besluiten, in speciale rekeningen geboekte activa, geschiedt van ambtswege door de bewaarnemende inrichtingen op tijdelijk onbeschikbare rekeningen, bij haar geopend of te openen overeenkomstig artikelen 16 en 17 van de voormelde besluitwet, uiterlijk op 31 December 1945 na comptabiliseering van de uit onderstaand artikel 8 voortvloeiende eventuele overschrijvingen.

Artikel 8. — De houders van de speciale rekeningen hebben het recht zich te verzetten tegen de in vorig artikel bedoelde overdracht, door kennisgeving van hun verzet aan de bewaarnemende inrichting per ter post aangeteekenden brief. Deze kennisgeving dient uiterlijk den 29ⁿ December 1945 in het bezit van de bewaarnemende inrichting te zijn. Zij vermeldt de inrichting (Nationale Bank van België, Postcheckdienst of financieele inrichting bedoeld bij artikel 16 van de besluitwet van 6 October 1944) waarop de overdracht van hun activa in tijdelijk onbeschikbare speciale rekeningen moet verricht worden.

Artikel 9. — Bij ontvangst van die kennisgeving, verrichten de inrichtingen die de speciale rekeningen beheeren de gevraagde overdrachten, waarde 31 December 1945, en berichten zij zulks aan de betrokkenen; de comptabiliseering van de verrichtingen moet uiterlijk op 15 Januari 1946 beëindigd zijn.

De rentevoeten door de financieele inrichtingen op deze deposito's te vergoeden, zullen later worden vastgesteld.

Artikel 10. — De Schatkistcertificaten aan elke inrichting af te geven als tegenwaarde van de overdrachten op tijdelijk onbeschikbare depositorekeningen, bedoeld in artikel 7 van dit besluit, brengen rente op van 1 Januari 1946 af; de vervaldag en de discontovoet van die certificaten zullen later vastgesteld worden.

Artikel 11. — De directeur-generaal der Thesaurie en Staatsschuld is belast met de uitvoering van dit besluit dat in werking treedt den dag waarop het in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

Brussel, den 5ⁿ December 1945.

De Minister van Financiën,
FR. DE VOGHEL.

BIJLAGE 29

Besluitwet van 8 Januari 1946 houdende intrekking van « Belga »

(*Belgisch Staatsblad* van 11-12 Februari 1946, n° 42-43)

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk,
Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op artikel 8 van het koninklijk besluit van 25 October 1926 betreffende de muntstabilisatie, waarin voorgeschreven wordt dat de wisselkoers van den Belgischen frank tegenover het buitenland voortaan zal bepaald worden per veelvoud van vijf frank dat daartoe den naam van « Belga » zal dragen; dat de Nationale Bank hetzelfde veelvoud aanneemt voor haar terugbetalingen in specie en het verboden is den wissel van den Belgischen frank onder een anderen vorm bekend te maken;

Gelet op artikel 9 van hetzelfde besluit naar luid waarvan, indien de Nationale Bank biljetten uitgeeft waarvan de waarde in Belga is vermeld, de tekst ervan tegelijk hun waarde in franken moet vermelden;

Gelet op de besluitwet n° 5 van 1 Mei 1944, waarbij de Koning gemachtigd wordt de voorwaarden van koop en verkoop van het goud en van de vreemde munten te bepalen;

Gelet op artikel 1, 3°, van de samengeschakelde wetten van 7 September 1939 en van 14 December 1944, waarbij den Koning buitengewone machten worden verleend;

Gelet op de dringende noodzakelijkheid;

Op de voordracht van den Minister van Financiën en gelet op het in Raad overlegd advies van de Ministers,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. — Wordt ingetrokken de verplichting den wisselkoers van den Belgischen frank tegenover het buitenland in veelvouden van vijf frank, onder de benaming « Belga » te bepalen en bekend te maken, uitgevaardigd bij artikel 8 van het koninklijk besluit van 25 October 1926 betreffende de muntstabilisatie.

Voortaan is de frank de eenige benaming van de munteenheid.

Artikel 2. — Artikel 9 van voormeld koninklijk besluit van 25 October 1926 wordt ingetrokken.

De biljetten van de Nationale Bank van België, houdende vermelding van hun waarde in Belga zullen geleidelijk worden vervangen door uitsluitend in franken luidende biljetten.

Artikel 3. — De onderhavige besluitwet treedt in werking den dag van bekendmaking in het *Staatsblad*.

Gegeven te Brussel, den 8ⁿ Januari 1946.

CHARLES

BIJLAGE 30

Besluitwet van 30 December 1946 betreffende den omloop van deelmunt (Belgisch Staatsblad van 5 Februari 1947)

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op de bij besluit van den Regent dd. 24 Januari 1944 samengeschakelde wetten van 7 September 1939 en van 14 December 1944, waarbij aan den Koning buitengewone machten worden verleend;

Gelet op de wetten en besluiten waarbij de omloop van deelmunt wordt geregeld, en inzonderheid op de wet van 24 Juli 1927, de wet van 12 Juni 1930, het koninklijk besluit n° 159 van 16 April 1935 en de besluitwet van 2 Januari 1940;

Herzien de besluitwet van 19 September 1945 betreffende de overname door den Staat van de biljetten van 5, 10 en 50 frank, gedurende den oorlog uitgegeven te Londen door de Nationale Bank van België;

Herzien de besluitwet van 21 November 1945 betreffende de overname door den Staat van de te Londen gedurende den oorlog door de Nationale Bank van België uitgegeven muntstukken van 2 frank;

Overwegende dat de verhooging van den muntomloop gedurende den oorlog een gelijkmatige verhooging van het bedrag der voor rekening van den Staat circulerende deelmunt heeft genoodzaakt;

Overwegende dat het totnogtoe niet mogelijk is een vaste grens te bepalen voor het bedrag van den omloop dezer munten;

Overwegende dat, in afwachting van de uitgifte van nieuwe typen van metalen munten, de aanmuntning van de onder de bezetting in omloop gestelde zinken stukken dient voortgezet;

Overwegende dat het past het circulerend complex van coupures van 50 frank in het beheer van het Muntfonds te begrijpen;

Overwegende anderzijds, dat de te Londen gedurende den oorlog uitgegeven deelmunten respectievelijk met ingang van hun uitgiftedata aan het Muntfonds dienen toegekend;

Gelet op de dringende noodzakelijkheid;

Op de voordracht van den Minister van Financiën en op in Raad overlegd advies van de Ministers,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. — De toepassing van de grenzen vastgesteld voor de uitgifte van de metalen munten en de biljetten geplaatst onder het beheer van het bij de wet dd. 12 Juni 1930 ingesteld Muntfonds, wordt tot 31 December 1947 geschorst.

Tot bewusten datum kan de uitgifte van de onder vorige alinea bedoelde metalen munten en biljetten gedaan worden in de diverse waardenreeksen in de mate van de vastgestelde noodwendigheden.

De in dit artikel voorgeschreven bepalingen treden in werking op den datum van 16 Februari 1946.

Artikel 2. — De aanmunting van zinken stukken van 5 frank, 1 frank, 25 centiemen, 10 centiemen en 5 centiemen, in overeenstemming met de bij in bezet gebied genomen besluiten van 24 Februari, 10 Juni en 18 September 1941 beschreven modellen, mag worden voortgezet in de mate van de vastgestelde noodwendigheden.

De stukken van 5 frank zullen in gelijke hoeveelheden worden aangemunt met Franschen en met Nederlandschen tekst; de andere stukken zullen worden aangemunt in gelijke hoeveelheden met voorrang van den Franschen of van den Nederlandschen tekst.

De stukken van 5 frank hebben wettelijken koers onder particulieren, ten beloope van 50 frank voor elke betaling; hetzelfde geldt voor de stukken van 1 frank.

De stukken van 25, 10 en 5 centiemen hebben wettelijken koers onder particulieren, ten beloope van 5 frank voor elke betaling.

Zoodra de omstandigheden het toelaten zullen de onder dit artikel bedoelde zinken stukken door andere metalen munten vervangen worden volgens bij koninklijk besluit vast te stellen modaliteiten.

De in dit artikel voorziene bepalingen treden in werking op den datum van 16 Februari 1946.

Artikel 3. — De biljetten van 50 frank voor een totaalbedrag van 525 miljoen frank, welke krachtens artikel 3 van het koninklijk besluit van 16 April 1935 voor rekening van den Staat in omloop zijn, worden op den datum van 26 December 1945 door het bij de wet dd. 12 Juni 1930 ingesteld Muntfonds overgenomen. Het bedrag van deze overname, zegge 525 miljoen frank, zal aan bewust Fonds worden afgedragen door aanrekening op een speciaal daartoe te voorzien artikel in de buitengewone begrooting.

De overgenomen biljetten zullen in de huidige voorwaarden verder circuleeren voor rekening van het Muntfonds.

Artikel 4. — Artikel 4 van de besluitwet dd. 19 September 1945 betreffende de overname door den Staat van de te Londen, gedurende den oorlog, door de Nationale Bank van België uitgegeven biljetten van 5, 10 en 50 frank, wordt door volgende bepaling vervangen :

« De biljetten waarvan bij deze besluitwet de afstand aan het Muntfonds wordt voorzien, worden door dit laatste, met ingang van hun respectieven uitgiftedatum overgenomen, zegge :

- » Biljetten van 50 frank ..... fr 92.500.000, 30 Augustus 1943;
- » Biljetten van 10 frank ..... fr 250.000.000, 10 Januari 1944;
- » Biljetten van 10 frank ..... fr 250.000.000, 20 Mei 1944;
- » Biljetten van 5 frank ..... fr 125.000.000, 20 Mei 1944. »

Artikel 5. — Artikel 9 van de besluitwet dd. 21 November 1945 betreffende de overname door den Staat van de te Londen, gedurende den oorlog, door de Nationale Bank van België uitgegeven muntstukken van 2 frank, wordt door volgende bepaling vervangen :

« De stukken van 2 frank voor het totaalbedrag

van 50 miljoen frank, waarvan bij deze besluitwet de afstand aan het Muntfonds wordt voorzien, worden door dit laatste met ingang van 20 Mei 1944, datum van hun aangifte, overgenomen. »

Artikel 6. — De Minister van Financiën is ermee belast de uitvoeringsmodaliteiten te regelen van dit besluit, dat in werking treedt den dag waarop het in het *Staatsblad* is bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, den 30^e December 1946.

CHARLES.

BIJLAGE 31

Wet van 28 Juli 1948

houdende wijziging van de besluitwet n° 5 dd. 1 Mei 1944 betreffende de voorwaarden in zake aankoop en verkoop van goud en buitenlandse munt

(Belgisch Staatsblad van 29 Juli 1948, n° 211)

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk, Koning Leopold III, door 's vijands toedoen, zich in de onmogelijkheid bevindende om te regeren,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstigen, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. — Artikel 6 van de besluitwet n° 5 dd. 1 Mei 1944 wordt vervangen door onderstaande bepaling :

« De Nationale Bank van België is belast met de uitvoering van de met het buitenland gesloten of nog te sluiten internationale betalings-, wissel- en compensatieakkoorden, tevens met de uitvoering van de akkoorden gehuldigd door de eindakte der financiële en monetaire Conferentie van Bretton-Woods, goedgekeurd bij de wet van 26 December 1945.

» De uitvoering van bedoelde akkoorden geschiedt voor rekening van de Staat, die om het even welke risico's, kosten, commissielonen, interesten en lasten ervan op zich neemt en er de voordelen en winsten van incasseert.

» De Staat waarborgt de Nationale Bank van België tegen elk disagio of ander verlies, dat deze laatste zou kunnen ondergaan bij de uitvoering van bovenbedoelde akkoorden.

» De Nationale Bank van België zal nochtans eigenares zijn van de buitenlandse munt verkregen door middel van de door haar, binnen het kader van voormelde akkoorden uitgegeven biljetten of verleende kredieten, en zal ze voor eigen rekening boeken.

» De bijzondere modaliteiten van de tussenkomst der Nationale Bank bij de uitvoering van bedoelde akkoorden worden geregeld door een overeenkomst gesloten tussen de Staat en de Nationale Bank van België. »

Artikel 2. — Aan de besluitwet n° 5 van 1 Mei 1944 wordt een artikel 6bis toegevoegd, dat luidt als volgt :

« De Staat waarborgt aan de Nationale Bank van België de terugbetaling van elk open krediet of voorschot in Belgische franken, waartoe zij ten voordele van een buitenlandse instelling, centrale bank of ander organisme zou kunnen overgaan met het oog op de uitvoering van een internationaal betalingsakkoord en binnen de perken ervan.

» De Schatkist wordt ertoe gemachtigd, ter vertegenwoordiging van de Staatswaarborg, schatkistcertificaten ten beloope van een maximum-bedrag overeen-

stemmend met het totaal van het bij bewust betalingsakkoord voorzien open krediet uit te geven en bij de Nationale Bank in pand te geven. »

Artikel 3. — Onderhavige wet treedt in werking de dag waarop zij in het *Belgisch Staatsblad* is bekendgemaakt.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, de 28° Juli 1948.

CHARLES.

BIJLAGE 32

Wet van 28 Juli 1948
betreffende de sanering der balans
van de Nationale Bank van België
(*Belgisch Staatsblad* van 29 Juli 1948, n° 211)

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk, Koning Leopold III, door 's vijands toedoen, zich in de onmogelijkheid bevindende om te regeren,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstigen, Heil.

De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. — Na de instemming van de algemene vergadering der aandeelhouders van de Nationale Bank van België met de vermeerdering van het kapitaal der Bank, zoals voorzien bij de wet tot wijziging van het organiek statuut, en met het afstaan aan de Staat van de aan het oorlogstijdperk verbonden winsten van de Bank, treedt de Staat in de rechten van de Nationale Bank wat betreft de schuldvordering van laatstgenoemde op de Emissiebank te Brussel.

Artikel 2. — Ter aflossing van bovenbedoelde schuldvordering zal de Staat de opbrengst aanwenden van de Muntsaneringslening geëmitteerd krachtens de wet van 14 October 1945 betreffende de geblokkeerde of tijdelijk onbeschikbare monetaire activa.

Artikel 3. — De schuld van de Staat tegenover de Nationale Bank, inclusief de schatkistbons van 500 miljoen frank bedoeld bij de overeenkomst dd. 17 October 1930, bekrachtigd bij de wet dd. 27 December 1930 en bij de overeenkomst van 4 April 1935, goedgekeurd bij koninklijk besluit van 16 April 1935, alsmede het 3 1/2 t. h. schatkistcertificaat van 550 miljoen frank, waarvan sprake in de overeenkomst van 27 Juli 1932, afgesloten overeenkomstig de wet van 19 Juli 1932, wordt geregeld als volgt :

a) de som van fr 10.493.184.884,77, ter voldoening aan artikel 8 der besluitwet dd. 1 Mei 1944, voorkomend op onbeschikbare rekening wegens herwaarding van de goudvoorraad der Nationale Bank wordt aangewend tot gedeeltelijke aflossing der schuldvordering van laatstbedoelde op de Staat;

b) ten belope van 35 milliard frank wordt de schuld van de Staat tegenover de Nationale Bank omgezet in geconsolideerde schuld.

Van dit bedrag zullen 5 milliard frank terugbetaald worden door middel van het jaarlijks aandeel van de Staat in de winsten van de Nationale Bank;

c) het saldo van de schuld van de Staat tegenover de Nationale Bank wordt ingelast in de verrichtingen bedoeld onder § 3 van artikel 1 der wet houdende wijziging van het organiek statuut der Nationale Bank.

Artikel 4. — De besluitwet dd. 10 Mei 1940 betreffende de voorschotten van de Nationale Bank aan de Staat wordt ingetrokken.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, de 28° Juli 1948.

CHARLES

BIJLAGE 33

Overeenkomst dd. 14 September 1948
tussen de Staat en de Nationale Bank van België,
goedgekeurd door de Ministerraad.
(*Belgisch Staatsblad* van 18 September 1948, n° 262)

Gelet op de wet van 28 Juli 1948, houdende wijziging van de organieke wet der Nationale Bank, en inzonderheid artikel 1, § 3, littera a, van deze wet, vaststellend dat « tot latere bepaling, het bedrag van de door de Bank behouden portefeuille ten gevolge van de overeenkomstig artikel 11, 3° en 9°, gedane verrichtingen, de hoogtegrens niet mag overschrijden welke zal worden vastgesteld bij overeenkomsten gesloten tussen de Minister van Financiën en de Nationale Bank, na eensluidend advies van de Regentenraad » en dat « deze overeenkomsten door de Ministerraad zullen worden goedgekeurd en binnen acht dagen in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt »;

Overwegende dat de behoeften van de Openbare Schatkist en van de organismen wier verbintenissen door de Staat gegarandeerd worden, ontstaan uit de dagelijkse loop van hun verrichtingen en uit de schommelingen van de omvang der disponibiliteiten op de geldmarkt, kunnen geraamd worden op circa tien milliard frank, inclusief : a) vier milliard vierhonderd vijf en veertig millioenen aangewend op 13 September 1948; b) twee milliard vierhonderd vijf en zestig millioenen vertegenwoordigend het excedent van de schuld van de Staat tegenover de Bank boven het bedrag geconsolideerd overeenkomstig artikel 3, littera b, der wet van 28 Juli 1948 betreffende de sanering der balans van de Bank;

Overwegende anderzijds dat de schuld op korte termijn van de Staat, vertegenwoordigend door de tegoeden van derden bij de Postcheckdienst en door de bij de banken geplaatste schatkistcertificaten, onverhoedse schommelingen kan ondergaan ingeval van aanzienlijke opvragingen van inlagen;

Overwegende daarenboven dat het past het régime vast te stellen van de intresten die voortaan toepasselijk zullen zijn op de voorschotten aan de Openbare Schatkist binnen het bestek van de nieuwe bepalingen;

Na eensluidend advies van de Regentenraad;

Tussen de Staat,
vertegenwoordigd door de Minister van Financiën, enerzijds,
en de Nationale Bank van België,
vertegenwoordigd door haar Gouverneur, anderzijds,
wordt overeengekomen wat volgt :

Artikel 1. — Het bedrag van de portefeuille behouden door de Nationale Bank ten gevolge van de overeenkomstig artikel 11, 3° en 9°, van haar organieke wet gedane verrichtingen, mag niet hoger gaan dan tien milliard frank.

Artikel 2. — Als speciale omstandigheden het billijken, inzonderheid als opvragingen van inlagen zich bij de Postcheckdienst of bij de banken voordoen, aldus aanleiding gevend tot een plotse en aanzienlijke vermindering van de openbare schuld tegenover de houders van postrekeningen of geplaatst in de banken, waaraan de Openbare Schatkist niet het hoofd kan bieden door eigen middelen inclusief de in het eerste artikel voorziene marge, zal de Nationale Bank een bijkomende marge, waarvan het bedrag in een speciale overeenkomst zal worden bepaald, ter beschikking stellen van de Openbare Schatkist, naar mate van haar behoeften.

Artikel 3. — De door de Bank aan de Openbare Schatkist binnen het bestek van voorgaande artikelen toegestane voorschotten worden afgerekend tegen de discontovoet van de Bank voor de in een bank gedomicilieerde accepten.

De som van twee milliard vierhonderd vijf en zestig millioen frank, vertegenwoordigend het gedeelte van de schuld van de Staat tegenover de Bank dat hoger gaat dan het bedrag geconsolideerd overeenkomstig artikel 3, littera b, der wet van 28 Juli 1948 betreffende de sanering der balans van de Bank, zal echter geen aanleiding geven tot uitkering van de interest. Artikel 33 der organieke wet van de Bank zal van toepassing zijn op dit bedrag.

In dubbel opgemaakt, te Brussel, de 14^e September 1948.

Voor de Staat :
De Minister van Financiën,
G. EYSKENS.

Voor de Nationale Bank van België :
De Gouverneur,
M. FRÈRE.

BIJLAGE 34

Wet van 30 Mei 1949 houdende vaststelling van de grens toegewezen aan de uitgifte van deelmunten

(Belgisch Staatsblad van 12 Juni 1949)

KAREL, Prins van België, Regent van het Koninkrijk, Koning Leopold III, door 's vijands toedoen, zich in de onmogelijkheid bevindende om te regeren.

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstigen, Heil.
De Kamers hebben aangenomen en Wij bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. — De door de wet van 12 Juni 1930 tot oprichting van een Muntfonds voor de uitgifte van kleinsmunt gestelde grens, wordt op zes milliard frank gebracht.

Artikel 2. — Onderhavige wet treedt in werking op 1 Januari 1949.

Kondigen de tegenwoordige wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel bekleed en door het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt worde.

Gegeven te Brussel, den 30^e Mei 1949.

CHARLES.

BIJLAGE 35

Overeenkomst gesloten te Brussel op 25 Juli 1921 tusschen België en het Groothertogdom Luxemburg waarbij een Economische Unie tusschen de twee landen wordt ingesteld

(Belgisch Staatsblad van 11 Maart 1922)

Artikel 22. — Ten einde aan de Luxemburgsche Regeering toe te laten de thans in omloop zijnde voorloopige biljetten, die voortkomen van de uitwisseling der marken, tegen Belgische bankbiljetten uit te wisselen, zal de Luxemburgsche Regeering eene leening van honderd vijf en zeventig millioen aangaan, dewelke in België, door de zorgen der Nationale Bank en tegen de voor de plaatsing geveerde interest, zal uitgeschreven worden. De Luxemburgsche Regeering zal de opbrengst van deze leening in Belgische bankbiljetten ontvangen.

Welke ook de wezenlijke last dezer leening moge zijn, zal de Luxemburgsche Regeering slechts 2 pCt. interest per jaar te betalen hebben.

De duur der leening zal gelijk zijn aan den duur dezer Overeenkomst.

De Luxemburgsche Regeering is insgelijks gemachtigd biljetten, waarvan het bedrag niet hooger is dan 10 frank, en voor niet meer dan 25 millioen, binnen de grenzen van het Groothertogelijk grondgebied in omloop te laten.

BIJLAGE 36

Overeenkomst aangaande de financieele en monetaire kwestie, gesloten op 23 Mei 1935, tusschen België en het Groothertogdom Luxemburg

(Belgisch Staatsblad van 16-17 Augustus 1935)

Zijne Majesteit de Koning der Belgen,

en

Hare Koninklijke Hoogheid de Groothertogin van Luxemburg,

Wenschende in een geest van samenwerking, de bepalingen van artikel 22 der Overeenkomst van Economische Unie op 25 Juli 1921 gesloten, aan de huidige omstandigheden aan te passen,

Hebben besloten te dien einde een Overeenkomst aan te gaan en hebben met dit doel tot hunne Gevolmachtigden benoemd, te weten :

Zijne Majesteit de Koning der Belgen :

den heer Paul van Zeeland, Eerste-Minister, Minister van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel, en
den heer Max-Léo Gérard, Minister van Financiën,

en

Hare Koninklijke Hoogheid de Groothertogin van Luxemburg :

den heer Joseph Bech, Minister van Staat, Voorzitter der Groothertogelijke Regeering, en

den heer Pierre Dupong, Minister van Financiën, van Sociale Voorzorg en van Arbeid,

welke, na hunne in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten aan elkander te hebben medegedeeld, overeengekomen zijn aangaande wat volgt :

A

1. De Belgische Regeering zal aan de Luxemburgsche Regeering een aandeel toekennen in de toenemingen van activa voortvloeiend uit de herschatting van het goud-incasso en der deviezen van de Nationale Bank van België en van elken door haar gedanen afstand van goud.

Dit aandeel zal berekend worden naar verhouding van de respectieve bevolkingen van beide landen, mits toepassing, binnen de grenzen van onderhavige overeenkomst, van wat bepaald is voor de verdeling der gemeenschappelijke ontvangst, ingesteld door artikel 11 der Overeenkomst van Economische Unie.

2. De Nationale Bank van België zal op naam van de Groothertogelijke Regeering een rekening openen, genaamd « Fonds tot terugbetaling der monetaire leening van 1922 », met het oog op de vervroegde terugbetaling, op 1 Juni 1937, van de leening 6 pCt. van 178.118.000 frank, uitgegeven op 1 Juni 1922.

Zoodra het onderhavig accoord is bekrachtigd, zullen op deze rekening worden gestort :

a) het aandeel van het Groothertogdom Luxemburg in de toenemingen van activa der Nationale Bank;

b) een som van 10.000.000 frank door het Groothertogdom te verstrekken in effecten van de monetaire leening, gerekend a pari van hun nominale waarde.

De Nationale Bank van België zal de beschikbare gelden van het « Terugbetalingsfonds » beleggen in gemeen overleg met de Belgische en de Luxemburgsche Regeeringen; het tegoed dezer rekening zal vermeerderd worden met de opbrengst dezer beleggingen.

3. De Belgische Regeering verplicht zich op het « Terugbetalingsfonds » het noodige saldo te storten om de geheele terugbetaling der leening te verrichten.

B

1. Te rekenen van 1 Januari 1927 zal de Belgische Regeering aan de Luxemburgsche Regeering een aandeel toekennen in de winst gestort door de Nationale Bank van België aan de Belgische Schatkist.

Dit aandeel zal berekend worden naar verhouding van de respectieve bevolkingen van beide landen, mits toepassing, binnen de grenzen van onderhavige Overeenkomst, van wat bepaald is voor de verdeling van de gemeenschappelijke ontvangst, ingesteld door artikel 11 der Overeenkomst van Economische Unie.

2. De Belgische Regeering neemt te haren laste den dienst der interesten van de Luxemburgsche mone-taire leening, tegen den vollen rentevoet, voor de vervaldagen van 1 Juni 1927 tot 1 Juni 1937.

Daarentegen doet het Groothertogdom Luxemburg afstand van zijn aandeel in de jaarlijksche winst der Nationale Bank, toe te kennen aan de Belgische Schatkist te beginnen met 1 Januari 1927 tot op het oogenblik waarop dit aandeel gelijk zal zijn aan een last van 2 t. h. op een kapitaal van 175.000.000 frank voor de vervaldagen van 1 Juni 1927 tot 1 Juni 1937.

C

Niettegenstaande elke andersluidende overeenkomst, zullen de biljetten der Nationale Bank van België in het Groothertogdom Luxemburg door de openbare kassen en door de particulieren als wettelijke munt

in ontvangst genomen worden, de goudpariteit van den Belgischen frank vastgesteld zijnde bij koninklijk besluit overeenkomstig artikelen 2 en 3 der muntwet van 30 Maart 1935.

D

De Nationale Bank van België zal een agentschap te Luxemburg oprichten. Een discontokantoor zal aan dit agentschap toegevoegd worden.

E

De Luxemburgsche Regeering is er toe gemachtigd, binnen de grenzen van het grondgebied van het Groothertogdom bankbiljetten van ten hoogste 100 frank in omloop te laten tot een bedrag van 100 millioen. Deze grens zal evenwel tijdelijk met 25 millioen mogen verhoogd worden, maar er wordt uitdrukkelijk overeengekomen dat de maximum-omloop uiterlijk den 1ⁿ October 1942 op 100 millioen zal teruggebracht worden.

F

Deze Overeenkomst zal denzelfden duur hebben als de Overeenkomst van Economische Unie; zij zal bekrachtigd worden en de akten van bekrachtiging zullen zoodra mogelijk te Brussel uitgewisseld worden.

Ter oorkonde waarvan, de respectieve Gevolmachtigden deze Overeenkomst onderteekend en er hun zegels op aangebracht hebben.

Gedaan in twee origineele exemplaren, te Brussel, den 23ⁿ Mei 1935.

(g.) P. VAN ZEELAND.
MAX-LÉO GÉRARD.

(g.) BECH.
DUPONG.

INHOUDSTAFEL

	<i>Commentair</i>	<i>Tabel</i>	
	Blz.	N ^r	Blz.
INLEIDING	73	—	—
I. VOORNAAMSTE POSTEN VAN DE BALANSEN	75	I	115
<i>Actiefzijde :</i>			
Aandeelhouders : nog te storten	75	I	115
Dekkingsvoorraad	75	Ia	119
Wisselportefeuille	78	I en Ib	115 en 121
A) Binnenlandse wissels	78	I en Ib	115 en 121
B) Buitenlandse wissels	79	Ia en Ib	119 en 121
C) Schatkistbons	80	—	—
Deviezen en internationale accoorden	81	Ic	121
Door de Banque de France te leveren biljetten en specie	81	Ic	121
Vorderingen in vreemde deviezen	81	Ic	121
Buitenlandse biljetten en specie	81	Ic	121
Vreemde deviezen	81	Ic	121
Papier in Belgische franken op het buitenland	82	Ic	121
Vorderingen in Belgische franken op het buitenland	82	Ic	121
Vorderingen op het buitenland in het kader der betalingsaccorden	82	Ic	121
Tegoed op het buitenland	82	Ic	121
Overheidsfondsen	82	I	115
Voorschotten op overheidsfondsen	83	I	115
Crediet aan de Staat en aan de openbare lichamen	84	Id	122
Voorschotten aan de Staat in rekening-courant	84	Id	122
Voorschotten aan de Staat : betaling van de coupons en achterstallige renten	84	Id	122
Bons van de Belgische provinciën (Interprovinciale schuld)	84	Id	122
Vordering op de Duitse Staat wegens de wegvoering der marken	84	Id	122
Voorschotten aan de Staat : Intrekking der bij de Bank ingediende marken (Staatskassier)	84	Id	122
Belgische schatkistbons (Voorschot aan de Staat voor de intrekking van het Duitse geld), enz.	85	Id	122
Vorderingen op de Staat : Schuldbrief van de Belgische Schatkist (wet van 19 Juli 1932)	86	Id	122
Overheidsfondsen verworven krachtens de overeenkomst van 27 Juli 1932	87	Id	122
Overheidspapier op korte termijn	87	Id	123
Crediet aan de Staat en aan de openbare lichamen	88	Id	123
Besluitwet van 10 Mei 1940	88	Id	123
Overeenkomst van 12 Mei 1940	88	Id	123
Overeenkomst van 4 September 1941	88	Id	123
Overeenkomst van 15 Mei 1942	88	Id	123
Overeenkomst van 25 Januari 1943	88	Id	123
Overeenkomsten van 31 Juli 1943 en 4 Januari 1944	88	Id	123
Overeenkomst van 20 Mei 1944	88	Id	123
Overeenkomst van 13 Juli 1944	89	Id	123
Overeenkomst van 28 Augustus 1944	89	Id	123
Vorderingen op de Staat	89	Id	123
Certificaten A, eigen rekening van de Schatkist	89	Id	123
Certificaten B, Dienst voor Onderlinge Hulpverlening	89	Id	123
Certificaten C, geallieerde legers	89	Id	123

	<i>Commentaar</i>		<i>Tabel</i>	
	Blz.	N ^r	Blz.	
Emissiebank te Brussel	89	<i>Id</i>	123	
Geconsolideerde vordering op de Staat	90	<i>Id</i>	124	
Overheidspapier	90	<i>Id</i>	124	
a) Schatkistcertificaten	90	<i>Id</i>	124	
b) Papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn	90	<i>Id</i>	124	
c) Ander overheidspapier	90	<i>Id</i>	124	
Tegoed bij het Bestuur der Postchèques	90	<i>I</i>	117	
Deelneming aan het Internationaal Monetair Fonds	91	<i>I</i>	118	
Accoord voor multilaterale compensatie	91	<i>I</i>	118	
Diversen	—	<i>I</i>	115	
<i>Passiefzijde :</i>				
Bankbiljetten in omloop	91	<i>I</i>	115	
Vorm, wijze van uitgifte en hoeveelheid der uitgegeven coupures	92	—	—	
Vervanging en intrekking der biljetten	93	—	—	
Omloop en koers der bankbiljetten	93	—	—	
Gebied waarin de biljetten van de Nationale Bank in omloop zijn	95	—	—	
Indirecte beperkingen aan de biljettenomloop	95	—	—	
Rekeningen-courant	96	<i>I en Ie</i>	115 en 124	
Dadelijk opvraagbare verplichtingen	98	<i>I</i>	115	
Openbare Schatkist	99	<i>I</i>	118	
Onbeschikbare rekening wegens herwaardering (besluitwet n ^r 5 dd. 1 Mei 1944).	99	<i>I</i>	118	
Speciale rekening geopend voor de toepassing van de overeenkomst van 25 Januari 1943	99	<i>I</i>	118	
Kapitaal	99	<i>I</i>	115	
Reserves, afschrijvingen, niet verdeelde winsten	100	<i>I</i>	115	
Uitgestelde inventarisoperatiën	100	<i>I</i>	118	
Rekeningen betreffende de munthervorming van October 1944.	100	<i>I, Ie en If</i>	118 en 125	
<i>Besluitwet van 6 October 1944</i>	100	<i>I en If</i>	118 en 125	
Speciale rekeningen bedoeld bij artikel 15 en niet aangegeven oude biljetten.	100	<i>If</i>	125	
Tijdelijk onbeschikbare en geblokkeerde rekeningen-courant bedoeld bij artikel 16	100	<i>If</i>	125	
Biljetten en rekeningen-courant bij de Bank, overgeboekt en over te boeken op tijdelijk onbeschikbare of geblokkeerde rekeningen en niet aangegeven oude biljetten	101	<i>If</i>	125	
Openbare Schatkist. — Onbeschikbare rekeningen :				
Voorlopig fonds in afrekening van het bedrag der door de Staat verworven biljetten ingevolge artikel 1, § 2, der besluitwet van 6 October 1944	100	<i>If</i>	125	
Speciale rekening geopend krachtens artikel 9 der wet van 14 October 1945	101	<i>If</i>	125	
Tijdelijk onbeschikbare rekeningen geopend krachtens artikel 10 der wet van 14 October 1945	101	<i>I</i>	118	
Openbare Schatkist. — Speciale rekening tot inkoop van effecten der Muntsaneringslening (wet van 14 October 1945, art. 5, § 2).. . . .	102	<i>Ie</i>	125	
Diversen	—	<i>I</i>	115	
Gemiddelde jaarlijkse verhouding van de dekkingsvoorraad tot de dadelijk opvraagbare verplichtingen en biljetten in omloop	—	<i>Ig</i>	126	
GRAFIEKEN.				
N ^r 1. Bronnen van de dadelijk opvraagbare verplichtingen van de Nationale Bank van België	—	<i>I</i>	115	
N ^r 2. Verloop van de dadelijk opvraagbare verplichtingen van de Nationale Bank van België.	—	<i>I</i>	115	
N ^r 3. Nationale Bank van België. Gemiddelde verhouding van de dekkingsvoorraad tot de dadelijk opvraagbare verplichtingen en gemiddelde discontovoet (1866-1913).	—	<i>Ig</i>	126	

	<i>Commentaar</i>		<i>Tabel</i>	
	Blz.	N ^o	Blz.	
II. VOORNAAMSTE ORDEREKENINGEN EN VERRICHTINGEN VAN DE BANK VOOR REKENING VAN ANDERE INSTELLINGEN	102	IIa en IIb	131 en 134	
<i>Voornaamste ordereringen</i>	102	IIa	131	
Vrijwillige bewaarnemingen. -- Diverse bewaarnemingen	102	IIa	131	
Schatkist	103	IIa	131	
Algemene Spaar- en Lijfrentekas	104	IIa	131	
Rentenfonds	104	IIa	133	
Open documentaire credieten	104	IIa	133	
Rugtekening van U.S.-dollarcertificaten voor rekening van de Schatkist	104	IIa	133	
<i>Verrichtingen van de Bank voor rekening van andere instellingen</i>	104	IIb	134	
III. WINST- EN VERLIESREKENING	104	III	136	
<i>Credit</i>	105	III	136	
Netto-opbrengst van het disconto	105	III	136	
Netto-opbrengst der voorschotten en leningen op overheidsfondsen	105	III	136	
Provenu der overheidsfondsen	105	III	136	
Winsten op de goud- en zilvertransacties	105	III	136	
Rechten op vrijwillige bewaarnemingen	106	III	136	
Provisie op incasso-wissels	106	III	136	
Rekeningen-courant : geïnde interesten	106	III	136	
Schatkist : vergoeding van de Staatskassier	106	III	136	
Geldelijke verplichtingen en vergoedingen van de Staat	106	III	137	
Buitengewone ontvangsten	106	III	137	
Diversen	107	III	136	
Percentage van de verschillende creditposten t.o.v. het totaal	—	III	138	
<i>Debet</i>	107	III	140	
Afschrijvingen voorzien bij de wet van 19 Juli 1932	107	III	140	
Statutaire reserve	107	III	141	
Diversen	107	III	140	
Percentage van de verschillende debetposten t.o.v. het totaal	—	III	142	
IV. GEMIDDELD JAARBEDRAG VAN DE BIJETTENOMLOOP. INDELING DER COUPURES	108	IV	144	
V. BEDRIJVIGHEID DER VERREKENKAMERS	109	V	147	
VI. GEMIDDELDE WISSELKOERSEN TE BRUSSEL	109	VI	148	
VII. DISCONTVOET EN RENTEVOET DER LENINGEN VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË	109	VII	150	
VIII. VERGELIJKING VAN DE DISCONTVOET IN ENKELE LANDEN	110	VIII	158	
IX. BINNENLANDS CREDIET :				
a) Beweging der discontoverrichtingen	111	IXa	166	
b) Beweging der voorschotten op overheidsfondsen	111	IXb	168	
X. BEWEGING DER ACCREDITIEVEN	111	X	169	
XI. BEWEGING DER AANDELEN	111	XI	171	
XII. DIVIDEND EN CAPITALISATIEVOET DER AANDELEN	111	XII	173	
XIII. VERDELING DER NETTO-WINSTEN	112	XIII	174	
BIJLAGEN	178	—	—	